

גליון מס' 59 • תשע"ח • פרשת קרח

מעמודי ההוראה

יריעה מיוחדת לזכרו של
הגאון הגדול רבי

יהושע ישעיהו

נויבירט זצ"ל

בעל 'שמירת שבת כהלכתה'
ראש ישיבת 'חכמת שלמה'

עיון במשנתו ההלכתית
ורסיסי אורה מחייו והליכותיו

לרגל מלאות חמש שנים
להסתלקותו - ג' תמוז תשע"ג

היריעה לזכרו של הגאון הגדול
רבי יהושע ישעיהו ב"ר אהרן זצ"ל
הונצח על ידי אחד מבני המשפחה שיחיו

מדור חדש "כה תאמר לבית יעקב" – מאמר חיזוק שבועי לנשות ובנות ישראל
"להכיר במטרת החיים" – שיחת הגאון רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א, גאב"ד אשדוד

אוסף גליונות

מבית "צוף" הוצאה לאור

אז נדברו

מחשבות לבני הישיבות

מים זכים

משא ומתן ופילפול
בנידונים ערבים ונחמדים

הפרשה המחכימה

אוצר לקחים מהפרשה

תוספת שבת

מעלת השבת וקדושתה

כה תאמר לבית יעקב

שיחה לנשות ישראל מפי הג"ר
ישראל בונים שרייבר שליט"א

זכר צדיק לברכה

יריעה לזכרו ועיונים במשנתו של
הג"ר יהושע ישעיהו נויבירט זצ"ל

חישבתי דרכי

נקודות אור במשנתו של
הגר"מ שפירא זצוק"ל

נחל אליהו

משיעורי הגאון
רבי אליהו דיסקין שליט"א

תמצית הש"ס

דף היומי - מ"ב ומוסר

עינינו גל

מאמרי 'עין לא ראתה'

עומק הפשט

דיוני הלכה אקטואליים

פניני הלכה

מראשי ורבני החבורות
בישיבת מיר

שיעורי דעה

שיעורי הגאון
רבי גרשון מלצר שליט"א

"זמצידיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"

הוצאות האוסף מרובות, מצוה חשובה לתרום בקופת "נדריים פלוס"
או "קהילות", בחיפוש המילים: "אוסף גליונות" (ניתנת אפשרות הנצחה)

תרומה טלפונית בנדריים פלוס: 037630543 אוסף גליונות 1335

תרומה טלפונית בקהילות: 0732757000 אוסף גליונות 9641

ניתן לפרסם בגליוננו מודעות פרסום על ספרים וכדומה, בפניה למייל האוסף.

מכון "אוסף גליונות"

הרב נתן פלדמן - ראש המערכת

חברי המערכת

הרב יוסף בן יהודה שליט"א	הרב חיים וכסלר שליט"א
הרב יוסף שלמה בייפוס שליט"א	הרב משה הכהן שליט"א
הרב בנימין לוין שליט"א	הרב יעקב לוין שליט"א
הרב אליעזר וייס שליט"א	

לתרומות

עיין בגב החוברת

לפרטים ולהצטרפות לקבלת "אוסף גליונות"

9518479@gmail.com

נתן פלדמן

חשבת דרכי

נקודות אור ע"פ משנת הגר"מ שפירא זצוק"ל

פרשת קרח תשע"ח | גליון מס' 54

לעילוי נשמת האשה בלה בת ר' מנחם הלל לוי"ה ע"ה

"כל העדה כולם קדושים" בלי החיבור למעלה על ידי משה רבנו – זהו

חטא דזר הפלגה להפריד את החיבור של שמים וארץ

שהדבר כולל את כל האנושות כולה, הרי שאחר שכביכול בורא העולם ברא בני אדם ונתן להם את הארץ, "והארץ נתן לבני אדם" והיא שייכת להם, הרי שאם כל בני האדם יתחברו יחד ויבחרו במה שיבחרו אז כביכול בורא העולם נתן להם רשות ואפשרות, אדם יחיד אינו יכול לשנות ולעשות כרצונו, ורק עד גבול מסוים הוא יכול לעשות מה שנוגע אליו, אבל כשכל האנושות כולה בוחרת בדבר אחד, זה היה המקרה כאן, כל האנושות כולה בחרה ברע, ועתה לא הייתה עצה לזה כי אכן אין עצה אחר שהארץ ניתנה לבני אדם וכח הבחירה מאפשר להם זאת, וכאן מדובר על כח בחירה כללי, כלל עולמי, כל הבחירות כולן הצטרפו כאן יחד וכולם בחרו ברע, והעצה היחידה הייתה לבטל את האיחוד, את היחד שלהם, "הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו" ומאז נפלגו הגויים כל אחד ואחד במקומו ובשפתו לשבעים לשון "יצב גבולות עמים למספר בני ישראל", ומעתה אחרי שנתבלבלה השפה אין שום אפשרות שבני אדם ידברו זה עם זה באופן שיבינו בהחלט אחד את השני, הדבר לא יתכן ובני אדם אינם מסוגלים להגיע להבנה מלאה להבין איש את רעהו בהבנה שלמה, ותמיד זה אומר כך וזה שומע כך ואין אפשרות להידבר באופן שיגיעו יחד לדיבור אחד ולהבנה אחת, בורא העולם ביטל זאת בדור הפלגה ב"הבה נרדה וגו'" ואפילו כששנים מדברים בשפה אחת לא יתכן שישמעו זה את זה.

והנה, הם כאמור היו מעוניינים לצרף אליהם גם את אברהם אבינו שהיה היחיד שלא הלך עמם, ומהאי טעמא הוא נקרא אברהם העברי, שכל העולם כולו - ממשי, בלי יוצא מן הכלל - מעבר אחד, והוא מעבר אחד, הוא היה היחיד מכל הדור בעבר השני, והדור כולו היו שפה אחת ודברים אחדים, והם התחברו יחד באותה התחברות לבנות מגדל וראשו בשמים, ותכליתם הייתה "ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ" הכונה בזה להתחבר יחד ולקבל שם אחד, והיינו להפוך למציאות אחת, ואז כחטיבה אחת וכמציאות אחת שלמה לא יחששו מ"פן נפוץ על פני כל הארץ", לכן הם רצו שאברהם יצטרף אף הוא עמם.

אמנם לבסוף אף שאברהם אבינו לא הצטרף לחברתם הם בכל זאת החליטו להמשיך בדרכם, וטעמם היה משום שאמרו (כדאיתא במד"ר פ' נח) "פרידה זו עקרה היא" זהו אדם בלי עתיד ושום דבר לא יצא ממנו, הוא הסוף ואין לו המשך, ולכן הוא אינו משמעותי כלפי מה

מה נקודת המחלוקת של קרח – ודברי רבנו בחיי

איתא בירושלמי בפרק חלק שקרח היה כופר גמור "רב אמר קרח אפיקרסי היה" ושם "באותו שעה אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול", אין שום דבר והכל דמיון, אין תורה מן השמים אף שהוא היה במעמד הר סיני, כפר בכל, האופן שבו הוא בירר את הדבר הזה היה על ידי שלבש והלביש עוד מאתים וחמישים איש בטליות שכולן תכלת ובאו ושאלו את משה אם טלית זו חייבת בתכלת ומשה רבנו פסק להם שחייבת ואז שחקו עליו היאך חוט אחד פוטר טלית וטלית שלמה של תכלת חייבת, וכן בבית מלא ספרים אם חייב במזוזה, וצריך להבין במה יש כאן נקודת עיקר לחלוק על משה רבנו.

רבנו בחיי בפרשתנו תמה מאד, כי לא מצאנו הנהגה כזו למשה רבנו רועה נאמן, שבאים אליו אנשים חטאים ומשה רבנו כלל אינו משתדל בעבורם ואינו מבקש עליהם רחמים, ואף אינו מנסה להסביר ולבאר להם, הם שואלים שאלה ומשה רבנו אומר להם כי למחרת יודע ה' את אשר לו, וכלל אינו נושא ונותן איתם, אין כאן לא תפילה ולא רחמים עליהם, זאת לא ההנהגה של משה רבנו ולא מצאנו כן בשום מקום.

בביאור העניין הוא כותב דברים שהם מעבר לנו, ועיקר הדבר שאנשים אלה הם שריד לדור הפלגה, ורמז לכך מצינו בלשון התרגום בתחילת הפרשה שמתרגם על "ויקח קרח", אותה לקיחה שלקח את עצמו לצד אחר וחילק את עצמו, "ואיתפלג קרח", רמז לדור הפלגה, משם הוא הגיע, והוא חזר על מה שעשה דור הפלגה, אותו דור שבו כתוב בפרשת נח "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים" וקבעו בינם לבין עצמם "הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ", ונבאר מעט בעניינם.

ביאור עניין דור הפלגה מול אברהם אבינו

אותה המערכת של דור הפלגה, כללה את כל האנושות כולה חוץ מאדם אחד, אברהם אבינו, ואכן הדבר הזה באמת הפריע להם, כי עניינם היה שכאן תצטרף כל האנושות כולה בלי יוצא מן הכלל, ואז הם יוכלו לעשות את כל מה שהם מתכננים, וכפי שכביכול אמר בורא העולם עצמו "ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות", כי בזמן

שנקרא כל האנושות כולה, שהיא האנושות ההוה והעתידית, ואכן טעמם היה יכול להיות נכון אם זה היה כך, אבל בפועל בורא העולם לקח כביכול את כל העתיד כולו והעבירו לאברהם אבינו.

העולה מהדברים, שבמעשה הפלגה חלה גזירת הבה נרדה ונבלה שם שפתם, על כל העולם כולו חוץ מעל אברהם שלא נכלל בגזירה זו, ואותה "שפה אחת" נשארה אצל אברהם.

רק בכלל ישראל יש מציאות של ציבור

מכח זה נאמר דין מיוחד שרק בכלל ישראל ישנה מציאות כזו הנקראת ציבור, והיינו יחידים המצטרפים ויוצרים מציאות חדשה של כלל, והוא בעצם מה שרצו אותם האנשים לעשות על ידי "ונעשה לנו שם", ציבור מצטרב, ומצטרף להיות אחד.

זהו ביאור הפסוק "ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו", ולכאורה קשה כי תפילה מועילה גם בבני נכר, הם יכולים להתפלל והם גם נענים, ויתירה מזו, הרי שלמה המלך התפלל שבורא העולם יענה באופן מיוחד גם לנכרים "ועשית כאשר יקרא אליך הנכרי", וכדי שלא יבא בטענות ולא יאמר שיש כאן משהו לא נכון, ובפשטות משמע וכפי שאומר רש"י על הפסוק "ויתן לך האלקים" שישראל מקבלים רק אם ראויים כי לא יקראו תגר, אולם גוי שמחוסר אמנה יקבל אף אם אינו ראוי, ואם כן מידת שומע תפילה אף עדיפה אצל גוי שמתפלל, ומדוע נאמר "ומי גוי גדול וגו' בכל קראנו אליו".

התשובה לזה על פי דרשת הגמרא (ר"ה י"ח ע"א) אשר מקשה סתירה דכתוב אחד אומר "בכל קראנו אליו" וכתוב אחד אומר "בהמצאו", ומתוצאת, כאן ביחיד כאן בציבור, זוהי כוונת הפסוק "מי גוי גדול", שהוא מצטרף להיות ציבור, זו משמעות המילה גדול, הרבה פרטים שמצטרפים יחד, אבל לא לצירוף של "רב", היינו הרבה פרטים, זהו הצירוף של עשו "יש לי רב", אולם ציבור מצטרף יחד להיות גדול, להיות קומה אחת שלמה, זה נקרא גדול, "ומי גוי גדול" שמצטרף ונהיה אחד.

התכנית של אותו דור פלגה הבה נלכנה לבנים, נאסוף את הלבנים ונבנה מגדל, המגדל הזה צריך היה להיות הבניין שמאחד את כל קצוות העולם לבית אחד, בשביל אותה צורת אדם שמחוברת מכל באי עולם ונהיית אחת, עבודה צריך מגדל שכולל את כל העולם כולו, מגדל-גדול, וראשו בשמים, היינו פריסה לכל אורך המקום שנקרא ארץ, וכך באופן כזה הוא אמור להיות הבית של אותו אדם שיצא מהחיבור הזה של כל באי עולם יחד, אדם צריך בית, ואותו אדם שהוא הצירוף של כל באי עולם צריך את הבית של הצירוף הזה, והבית של הצירוף הזה אמור היה להיות אותו מגדל.

סופו של המגדל מבואר בגמרא (סנהדרין ק"ט ע"א) וסופם של האנשים מבואר בכתוב, נבלה שפתם ומשם נפלגו, ואילו כלל ישראל אכן נשא גוי גדול, כלל ישראל הוא גוי שכן מצורף יחד.

בעדת קרח הצטרף ציבור שלא נגזר עליו "נבלה שפתם"

והנה, כאן בחבורה הזו שהצליח קרח להקהיל, לחבר ולאסוף את כולם יחד עד שכולם יהיו בדעה אחת, והוא הצליח עד כדי כך שכולם היו מוכנים למסירות נפש על המחלוקת הזו, כפי שכתוב רש"י שאמר להם משה רבנו כי מכל מקטירי הקטורת רק אחד יצא חי וכולם אובדים, אולם באמת כפי שנבאר, הם היו בטוחים שהם כולם אחד והאחד הזה יצא חי.

והנה, כאן הרי מדובר סוף סוף בבני ישראל, ועל בני ישראל לא חלה גזרת "הבה נבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו", בתחילת פרשת דור הפלגה על הפסוק "ויהי כל הארץ שפה אחת" כותב רש"י "לשון הקודש", ולבסוף נגזרה עליהם גזירת ונבלה שם שפתם, נמצא שאם תהיה אי פעם מציאות כזו בתוך משפחת אברהם אבינו, אצל מי שיוודע לדבר היטב בשפה זו בטהרתה כפי שהיא הייתה קודם לכן, הרי שעליהם לא חלה הגזירה ושפתם לא התבלבלה.

וכשבא מישוהו מכלל ישראל, והיינו מאותו גוי גדול, ומצרף יחד ציבור, אז הוא מצרף אותו לאיש אחד, יש כאן אדם אחד, משה רבנו ראה שכאן מתגלה הסיוע של דור הפלגה, דבר שהפתרון של דור הפלגה לא פתר, כאן קרה הדבר הנורא, יש כאן צורת אדם של "אתם קרויים אדם", אין מדובר באלו שאינם קרואים אדם אלא בכלל ישראל הקרואים אדם, ולא זו בלבד אלא שבאים כאן נשיאי עדה, אנשי מעלה שכולם גדולים מאין כמותם, ובפשטות כדמשמע בחד"ז ובראשונים דבר זה קרה מיד לאחר שילוח המרגלים [אף שישנה שיטה מחודשת של האריז"ל האומר שזה קרה בסוף ארבעים שנה] וכל אלה היו בסיני ובתוך זמן קצר הם באים ומכחישים הכל, באים וחולקים על משה רבנו שנאמר עליו "וגם בך יאמינו לעולם", יש כאן משהו נורא, והם לוקחים את אותה צורת אדם ומחברים אותה חיבור דוגמת דור הפלגה לפני "הבה נרדה ונבלה", וזהו חיבור של צורת אדם שאכן מתקיים, כי על כלל ישראל אין גזירת נבלה שפתם, כלל ישראל צריך להבין איש את שפת רעהו ולהישאר בשפה אחת ודברים אחדים, וכאן קורה נסיון נורא שכזה, השפה האחת והדברים האחדים האלה הופכים להיות למשהו איום אשר נושא בתוכו את חורבן העולם, הם בעצמם הרי היו מגדל וראשו בשמים, הם עצמם היו אנשים שהגיעו עד השמים, מה צריך לעשות כשכך קורה.

צא ולמד מה עלתה בסופם, מפורש בפרשה שהם לא מתו מכח אותה גזירת מיתה שנגזרה על אדם הראשון, אותה גזירת מיתה שנגזרה על אדם הראשון לא כללה דבר כזה, זה לא מות בין יתר המיתות, כידוע יש מספר גדול מאד של מיתות וכדאיאתא בברכות (ח' ע"א) שישנם מיתות כמניין תוצאות, וילפינן מקרא "ולאלקים ה' למות תוצאות", אולם מיתה זו של בליעה באדמה אינה כלולה במיתות אלו, היא אינה מאופני גזירת מיתה שנגזרה על אדם הראשון, גזירת המות שנגזרה עליהם אינה כגזירת מות על כל באי עולם, אכן על כל באי עולם נגזרה גזירת מיתה מי במקדם מי במאוחר, מי באופן כזה מי באופן כזה, כל אופני המיתות שגזר הבורא על כל באי עולם הנמצאים תחת אותה גזירה שעוברת וחלה על כל באי עולם.

אולם כאן זה משהו אחר, ואף לא על ידי מלאך המות, האדמה עשתה את זה, והרי אנשים כלל לא מתים על ידי האדמה, זו הייתה בריאה מיוחדת שבה נברא פי הארץ בערב שבת בין השמשות, נמצא שאותם אנשים לא מתו מכח אותה גזירת מיתה, הם מתו מיתה אחרת לגמרי שלא נגזרה אז בזמן שכביכול בורא העולם גזר על אדם הראשון, אלא יש כאן "אם בריאה יברא ה'" זו גזירה חדשה שנגזרה.

מי שהפקיע עצמו מעדת קדושים אין לו מקום

בסוף מסכת ראש השנה, מביאה הגמרא ברייתא, אשר מסבירה את משנת "השיר שהיו הלויים" ואומרת את הטעם לכלל יום מדוע נאמר בו אותו השיר, והכל כנגד מעשה בראשית, כשכל יום נאמרת השירה על מה שקרה באותו יום במעשה בראשית, וקאמר דהשיר של היום השלישי כנגד בריאת היום "ויאמר אלקים יקו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה" הוא "אלקים ניצב בעדת א-ל", על שם "שגילה ארץ בחכמתו והכין תבל לעדתו", כביכול בורא העולם גילה ארץ והכין תבל לעדתו, כי מים אינם מקום מעמד לרגלי אדם, אדם אינו

יכול לעמוד על המים ולא לחיות בהם, ובשלישי הכורא הכין מקום לעדתו, וברשי"ש שם "מקום מצב עדתו".

והנה איתא במכילתא, שבזמן קריעת ים סוף, כשעמדו בני ישראל על שפת הים, ומשה רבנו צעק אל בורא העולם, ואמר לו הקב"ה "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו", היינו שאף שהם עומדים על שפת הים לא יבהלו אלא ימשיכו לתוכה ויכנסו לים, ואיתא התם "א"ל הקב"ה למשה לאדם שהוא יחידי עשיתי לו את הים יבשה דכתיב יקוו המים וגו' לעדת קדושים אלו איני עושה את הים יבשה" אם אדם יחידי זכה לזה עדה שלמה ודאי תזכה לזה, למדנו כאן כי גם אדם יחידי וגם עדת קדושים זכו שיעשה להם מקום, ונמצא כי הם זכו לאפשרות לחיות בעולם הזה רק בגלל הטעם הזה שהם מתחברים לעדה, לכך זכו רק אדם ומי שמתחבר ומצטרף לעדה זכה לקריעת ים סוף, זכה שהמים יבקעו בפניו "ותראה היבשה", המים מתבטלים בפני עדת קדושים.

ונוסיף בזה נקודת ביאור על פי דברי המהר"ל, המלמדנו כי מים הם תמיד רבים, מים לעולם אינם מצטרפים יחד להיות יחידה אחת אלא הם תמיד חיבור של הרבה, ומוסיף בזה כי לא מצינו מים בלשון יחיד, כל המים נקראים מים ואף טיפת מים אחת נקראת מים, ומעתה, בפני עדה אמיתית המים נסוגים ומתבטלים, הם מבטלים ומכניעים את עצמם ומסתלקים כשהם רואים משהו שמצטרף יחד להיות מציאות אחת, הפרטים מתבטלים בפני מי שאצלו הפרטים כולם יחד מצטרפים להיות יחידה אחת, ואז הפרטים שנשארים פרטים בורחים מפניו, וכלשון הפסוק שים סוף ברח, ושואלים אותו "מה לך הים כי תנוס" מה לך שאתה בורח, ותשובתו היא "מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוהי יעקב".

הביאור בזה, כי מה שהופך את כלל ישראל למציאות אחת, ליחידה אחת, הוא המלך המחבר את כל הפרטים ליחידה אחת, ומכאן זה חל עליהם שם "גדול" וכפי שבארנו שזוהי מהות "גוי גדול", המלך כולל את כולם, ואף זאת למדנו מתורתו של המהר"ל, אשר מביא רמז לכך (בדרשה לשבת שובה) ואומר שאותיות מלך הם האותיות שאחרי האות י', בהיפוך, מ' ל' כ', והרמז בזה כאילו המלך הופך פניו ומסתכל על העם, היינו שהציבור נהיה ציבור מפני שהמלך פונה אליהם ומולך עליהם, המלך פונה אל ה', אלו העשרה שהתחברו להיות אחד, והמלך שפונה אליהם ומולך עליהם עושה אותם לאחד.

זוהי הכונה "מלפני אדון חולי ארץ", בים סוף התגלה "מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה", וכך הים נבקע בפני עדת קדושים.

מעתה, כל מי שהפקיע את עצמו מלהיות עדת קדושים, הרי שקריעת ים סוף לא פעלה עליו, היא לא הצילה אותו אחר שלא בשבילו נבקע הים, וכיון שבקריעת ים סוף כתוב על המצרים "נטית ימינך תבלעמו ארץ" ממילא כל מי שקריעת ים סוף לא פעלה ולא הצילה אותו אז האדמה בלעה אותו, אם היא לא עשתה זאת אז היא חייבת לעשות זאת היום, הארץ חייבת לבלוע אותו משום שמי שהפקיע את עצמו מההצלה של קריעת ים סוף חוזר עליו אותו סוף של תבלעמו ארץ.

מי שפורש מהציבור והפקיע את עצמו מכלל עדה, ודבר זה יכול לקרות רק על ידי מי שיוצר עדה אשר במקום להיות עדת קדושים זאת עדה לצד ההפוך, הרי שסוף אותה עדה כסופם של מצרים, יציאת מצרים אינה מחיה אותם ואין להם אותה, וכיון שאנחנו תלויים ביציאת מצרים, אנחנו יוצאי מצרים ואלמלא יציאת מצרים אין לנו חיים, הרי שברור שאם יש מצב כזה של ציבור שהים לא נקרע עבורו, ממילא מה שמגיע לו זו בליעה באדמה, כי מלכתחילה הם לא נמצאים במקום שצורת אדם יכולה להיות שם.

העברים נקראים עברים משום שהם עברו ים, אולם שם עברים נמצא בנו אף מאברהם העברי שהיה מעבר אחר לכל העולם בדור הפלגה, וכך

מי שעבר ים נקרא עברי על שמו של אברהם איבנו, כאשר עדת קרח הגיעו לפני משה הוא ראה כי כאן חזר וניעור דור הפלגה ובמקום שבו לא חל הפתרון שהיה בדור הפלגה, לכן, אחר שקרה כאן מקרה חדש שלא היה לעולמים, והאופן שבו הוא קרה בעבר לא חל פה, וחייב היה להתרחש משהו שיש לו שייכות לעצם הבריאה, אם בריאה יברא ה', וכמו שנאמר על המצרים תבלעמו ארץ, זו מציאות חדשה שהיא לגמרי מחוץ לסדר העולם, וכאן לא שייך להתפלל על אנשים שהפקיעו ושמו את עצמם מחוץ למציאות הכללית.

מהי הנקודה שמכוחה נחלקו עדת קרח – ביאור התכלת והלבן שבציצית

עתה עלינו להבין כיצד קרה דבר זה, ומה היה התירוץ בדעתם שלהם, כיצד נכנסו דברים אלה למוחם של אנשים שהתורה קוראת להם נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם, לקרח שחז"ל אומרים עליו שפיקח היה, הדבר שמתבאר לנו בחז"ל הוא אותה הקושיא הגדולה שהייתה להם, שלא שייך שטלית שכולה תכלת תהיה חייבת בציצית, כי אחר שהטלית עצמה היא תכלת איך יתכן לחייבה בחוט של ציצית, מה תוכן העניין ומה הנקודה בזה.

להבנת העניין נקדים לבאר מעט בפרשת ציצית, עניין התכלת והלבן שבה, כפי שנתבאר ברמב"ן וברבנו בחיי ועוד ראשונים, ואיתא התם כי עניין התכלת שהוא תכלית הגוונים, היינו כשאדם מסתכל ורואה בלי גבול באופן שאין דבר שיגביל ויעצור את ראייתו, והוא רואה בלי הגבלה, הוא רואה תכלת, זהו הצבע שבו תכלית הראיה, תמצית הראיה כשהיא רואה עד סופה היא רואה תכלת.

עניין הלבן שאף ממנו מורכבת הציצית נאף שכל צבע מהני לזה אולם הוא נקרא לבן בלשון חכמים, הלבן הוא צבע של בסיס ושל רקע, וידוע כי הנסיון מעיד זאת, כי כאשר נצייר קשת המרכיבה את כל הגוונים כולם, מהשחור ביותר עד הבהיר ביותר, ונסובב אותה במהירות שבה לא ניתן לקלוט שום פרט, הרי שמכל הצבעים כולם יחד נראה צבע לבן, למרות שכלל אין שם צבע לבן, דבר זה מלמד אותנו שכל הצבעים כולם הם על גבי לבן, וכל צבע מבליט משהו, מלמד משהו מסוים, זוהי הלשון "אצבע" כשאדם מורה באצבע הוא מפרט דבר ומבליט אותו מתוך הרבה פרטים שאין בהם שום דבר בולט, וכאשר מורים באצבע על משהו מסויים הרי שהאצבע עושה את הפעולה הזו וכאילו שהמורה אומר, אצבע את הדבר הזה ואז תשימו לב אליו, הצבע הוא על גבי לבן, והלבן הוא צבע הרקע, הוא הצבע היחידי, כאשר אנו רואים את הפרטים רואים את המבדיל ביניהם, לא ראי זה כראי זה, רואים כל פרט ופרט, אבל כשאנחנו יכולים לראות את הפרט ואנו רואים רק את הכלל כולו באופן שאי אפשר לראות פרטים, אז אנחנו רואים את הצד השווה שלהם שכולם באים על רקע של לבן, כל צבע נושא בתוכו את הלבן ואת העל גבי לבן, הלבן הוא צבע רקע שעל גביו מבליטים תכלת, כשאני רוצה להגביל ולצייר משהו צריך לצייר זאת על גבי לבן, הצבעים אלה הגבלות, דברים שנראים כדברים מסוימים וכצורה מסוימת, והלבן הוא רקע לכל הצורות המסוימות.

מעתה, בציצית יש את הצבע הלבן שכל כולו מגביל ומסיים, היינו עושה את הדברים למסוימים, הרקע לכל הדברים שצריכים להיכתב על גביו וצריכים לבלוט מתוך הרקע, רק דבר מסויים הבא בגבול בולט כי הדבר כולו לא בולט, הלבן נושא בתוכו את השורש לכל הגבלה וסיום, ואילו התכלת זה הצבע שעל ידו מתגלה לנו האין סוף, הבלי גבול, הלא מוגבל, בתכלת נמצא שורש האין סוף.

שיטת הרמב"ם כי מתוך שמונה החוטים יש חוט אחד של תכלת ושבעה חוטי לבן, ועל ידי חוט התכלת עושים את הקשירות, ונמצא

שחוט התכלת הוא זה שקושר מחבר ומצרף את החוטים, הוא זה שמחזיק בהם, התכלת היא זו שמחברת ומצרפת ועושה אותם לציצית.

הגמרא אומרת שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, כשרואים את התכלת נזכרים בכסא הכבוד, כשאנחנו נמצאים בתוך הגבולות של העולם הזה אין כאן מה שיזכיר לנו את מה שמעבר לעולם, את העולם שאנחנו הולכים לקראתו, את המציאות העליונה הבלתי מוגבלת שהיא למעלה בהחלט מכל הגבולות של העולם הזה שאנחנו חיים בו, המציאות שמצרפת אותנו לאין סוף לבלי גבול זו התכלת, שמזכירה לנו את האין סוף.

באמת שכך היא כל מציאות חיינו בעוה"ז, אנו יכולים לחיות ולתפוס אך ורק מציאותיות שאנחנו יכולים להתחבר אליהם, אלו המציאותיות הנמצאות פה איתנו בעולם הזה אשר מוגבלות כמוגבלויותינו שלנו, אבל צריך תמיד לזכור שכל המציאות כולה מקורה באין סוף, המציאות האמיתית אינה מוגבלת והיא אין סופית, כל אותם הגילויים הקטנים שאנו רואים פה לפנינו הם כולם גילויים כל שהם מציאות עליונה אין סופית, לא מוגבלת, כך אנחנו צריכים לחיות את חיינו כאן בעולם הזה, כל מציאות מוגבלת צריכה להיות מחוברת בתודעתנו אל האין סוף שהוא המקור שלה, אין קיום לשום דבר בעולם שאינו מחובר ואינו מגיע מאין סוף, הכל מגיע משם, מקור הכל.

החיבור של לבן ותכלת זהו החיבור שמאפשר לנו להיות מחוברים ומצורפים, ולהזכיר לנו את המקור, במקום החושך והשכחה שבו אנו נמצאים, מקום שאין בו זיכרון להזכיר לנו, כל זיכרון חוזר למקור, לנקודת ההתחלה, כל זיכרון חוזר לתכלת.

כל מי שמעלה בדעתו שיש אפשרות שהדברים יגיעו לשלימותם בלי אותה נקודת חיבור למעלה שמחברת אותם למקור, וחושב שהדברים כמו שהם, יכולים מתוך הקיום שלהם בעצמם בלי שום תוספת להיות כמו שהם מחוברים למקור, הרי שהדבר לא יתכן בשום אופן.

את כל אותם הדברים שנמצאים פה עלינו לחבר אל מה שגבוה מהם, כדוגמת האותיות שאנחנו צריכים לתייג, היינו לשים עליהם תג מלמעלה, אנחנו צריכים לצרף אליהם כתר, והכתר לעולם הוא לא מתוך הקומה בעצמה אלא מלמעלה, התג הוא תמיד תוספת על האות, הוא אף פעם לא האות עצמה, הוא השלמת האות אבל כתוספת עליה מלמעלה, הוא אינו נחוץ כדי לקרוא את האות אבל הוא צריך לחבר אותה למקור.

כך הוא בכל דבר בעולם, כך הוא באדם עצמו, ובביתו ובמלבושיו אשר מצטרפים לצורת אדם, האדם חייב לחבר את עצמו למעלה על ידי תורה ותפילה, על ידי קריאת שמע פעמיים ביום, את ביתו הוא חייב לחבר על ידי מזוזה, ואת בגדיו על ידי ציצית, כך יכול האדם לצרף את עצמו למה שלמעלה ממנו, כל מי שמעלה בדעתו שהאדם באשר הוא, עם מציאותו פה במקום שבו הוא נמצא, בתוך המציאות שלו פה יכולה להימצא אותה השלימות שהוא חייב להשלים את עצמו, זאת הטעות הנוראה של דור הפלגה שרצו להפריד את הארץ מהשמיים, דור הפלגה אמרו שהארץ מספיקה לעצמה, השמים יהיו לו והארץ תהיה לנו, דור הפלגה הפקיע וביטל את החיבור שבין שמים לארץ.

"כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'" כשלא מבינים את הנקודה הזאת, שהחיבור לסיני וליציאת מצרים, החיבור הזה שמקיים אותנו ורק מכוחו אנחנו ממשיכים לחיות, חייב להיות על ידי משה רבנו וכל מי שבא במקומו, ואין מציאות שיהיה חיבור שיאמר ויחליט שהוא נושא בתוך מציאות עצמו את אותו חיבור, אנחנו נמצאים במקום חושך ושכחה, במקום שבו החיבור שבין שמים וארץ יכול להיווצר ולפעול רק דרך משה שנוסף על עצם מציאותו של הדבר, משהו שמצטרף אל הדבר ומתחבר אליו מבחוץ ואינו חלק מעצמו של דבר, כי כשהוא חלק

מעצמו של הדבר אז הוא כבר נכלל ב"והארץ נתן לבני אדם", במציאות שאנחנו חיים בה כאן היום, לכן הדבר הזה חייב לבוא כתוספת, בהתאמצות מיוחדת, ובחיבור מיוחד שבו אנחנו חייבים לחבר את מציאותנו שלנו, שתהיה יפה ככל שתהיה, אבל אם המציאות הזו נשארת בלי חיבור למשהו שיש בו את צד התכלת שבציצית, המזוזה שבבית, וקריאת שמע שבצורת אדם, בלי החיבור הזה הרי שניתקנו את עצמנו מהמקור.

ברמב"ם (פ"ל מהלכות שבת) נפסק כיצד היא קבלת שבת "מתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך", ומקורו בגמרא (שבת כה' ע"ב) על רבי יהודה בן עילאי שהיה "מתעטף ויושב בסדינין המצוייצין, ודומה למלאך ה' צב-אות" והיינו בציציות של כלאים, עם תכלת של צמר, כך עם התכלת והלבן מקבלים שבת, נקודת קבלת שבת זו נקודת החיבור שבין ימי החול והשבת, נקודת החיבור שבין העולם הזה והעולם הבא, את הדבר הזה עושים עם ציצית, כיון שמדיני קבלת שבת נאמרו גם בגדי שבת, צריך בגדים מיוחדים, אז יש בגד לקבלת שבת, ציצית היא בגד לקבלת שבת, עם המצוה הזו מקבלים את השבת, זו המצוה שמזכירה את החיבור שבין העולם הזה והעולם הבא, תכלית מעשה שמים וארץ זו השבת.

שורש המחלוקת להפריד חיבור שמים וארץ

כל מחלוקת אמיתית יסודה בדור הפלגה, באותה מחלוקת שבאה להפריד את השמים מהארץ, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, מחלוקת פוגעת בזה ובאה להפריד אותם, וכשהמחלוקת מפרידה אותם זה החורבן, חז"ל מאריכים להביא במדרש את דברי קרח, כפי שאומר רש"י "ויקח קרח" שלקחם בדברים, וחז"ל מאריכים לתאר את סגנון הדיבור, כדאי לעיין במדרש בפרשתנו ולראות איך קרח בא והשפיע על בני אדם, צריך לזכור כי הדיבור בעצמו נברא לחבר את השמים ואת הארץ, את הדיבור מדברים בגוף והוא פעולה פיזית, וכל עניינה הוא מערכת עליונה ופנימית, הדיבור הוא החיבור של נשמה וגוף, חיבור שבין שמים וארץ, כל דיבור אמיתי מחייה את זה וכל דיבור לא טוב, דיבור רע, הוא מצד עצמו מפריד את התוכן, מפריד את השמים מהארץ, לעומת דיבור אמיתי שכל עצמו בא רק כדי לחבר שמים וארץ.

כל עצמו של הדיבור בא כדי לגלות בתוך המערכת הפיזית תכנים עליונים, על ידי פעולת הגוף שמגלה תכנים של רוח, זה ענינו של הדיבור.

כל דברינו לא באו אלא כדי לעורר לזכור, הפסוק אומר "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", את זה מקיימים בלילה כשהשמים מלאים כוכבים, ואז רואים מי ברא אלה על ידי שאו מרום עיניכם, ביום מקיימים את זה בתכלת הדומה לים וים דומה לרקיע, יש מצב כזה להסתכל ולהיזכר, לזכור תמיד על ידי וראיתם אותו וזכרתם, הציצית צריכה להזכיר לנו תמיד שאנחנו באים ממקום הרבה יותר גבוה, המציאות הנמוכה הקטנה והעלובה שאנו חיים בתוכה זאת לא המציאות שלשמה נבראנו, לא למציאות הזו ברא אותנו כביכול בורא העולם, צריכים תמיד לזכור מאין באנו ולאן אנחנו הולכים.

יש לנו את כל המזכירים האלה שאנחנו לא שמים לב אליהם, לא לציצית, לא למזוזה, לא לקריאת שמע, ולא לשאו מרום עיניכם, כל האמור כאן כלול בלאו של ולא יהיה כקרח וכעתו, היינו לא להיות דומה לקרח ולכל תולדותיו, התולדות של כל מה שהוא עשה.

צורת דברים מלגלגת, כפי שמאריך בזה המדרש, צורת דברים לעגנית שכל כולה ליצנות, זולות, ונמיכות, זאת צורת דברים שמורידה את אותו כח שניתן באדם מעיקרא לחבר את העליונים והתחתונים יחד.

ה' יעזרנו שנזכה להינצל מהצד הרע ולהתחבר לצד הטוב.

נחל אליהו

גדולה אפשר לזכות רק על ידי ענוה

משה ואהרן ודוד המלך זכו לגדולה וכהונה ומלוכה רק בגלל גודל הענוה שלהם

משה רבינו כשהקב"ה בחר בו, ושלח אותו לפרעה להושיע את ישראל, מה הוא אמר? שבוע שלם הוא מנסה ומתחנן להקב"ה שישלח מישהו אחר, "שלח נא ביד תשלח" (שמות ד, יג), מה זה ביד תשלח? הוא לא אומר ביד מי? יש בזה הרבה פירושים, הרמב"ן אומר לפי פשוטו של מקרא: והנכון בעיני, שלח נא ביד כל אשר תשלח, כי אין אדם בעולם שלא יהיה הגון יותר ממני לשליחות. ומוסיף הרמב"ן: והסיבה למשה בכל הסרבנות הזאת, ענותו הגדולה מכל האדם אשר על פני האדמה, שלא היה מוצא את לבו להתגדל ולדבר אל המלך ושיתפאר לאמר: ה' שלחני, ולא על ישראל להוציאם ממצרים ולהיות עליהם מלך.

משה רבינו, משוכנע שמכל עם ישראל הוא הכי פחות ראוי והגון!!! משוכנע מחמת הענוה המופלגת שלו!!

איך הוא היה משוכנע בזה? הוא לא הכיר את מעלתו?

התשובה היא: מה שכתוב באגרת הרמב"ן: וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך, אם חכם או עשיר הוא עליך לכבדו - אם יש מישהו שיותר חכם ממך או יותר עשיר ממך, תחשוב שאתה צריך לכבד אותו יותר כי הוא יותר חכם ועשיר. ואם רש הוא ואתה עשיר או חכם ממנו, חשוב בלבך כי אתה חייב ממנו והוא זכאי ממך, שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד - אם יש מישהו שהוא פחות ממך תחשוב שהוא שוגג ואתה מזיד, מפני שעליך לפי החכמה שלך יש הרבה יותר תביעה.

אהרן הכהן שבחרו בו לכהונה, ביום השמיני למילואים נאמר בו (ויקרא ט, ז): ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח, אומר רש"י מהתורה כהנים: שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה: מה אתה בוש לכך נבחרת. אומר האר"י הקדוש: מה הכוונה לכך נבחרת? לכך - מפני שאתה ירא ובוש, לכך נבחרת!

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א).

קרח היה בעל מעלות גדולות מאד, הוא היה מהמשפחה המיוחסת שבישראל, לא רק משבט לוי אלא מבני קהת שהם היו מטועני הארון, הוא היה בעל רוח הקודש, היה לו רוח הקודש והוא ראה איזה צאצאים יצאו ממנו - שמואל הנביא ששקול כמשה ואהרן, ומבני קורח שהיו משוררים ברוח הקודש, כמה מזמורים יש בתהילים "למנצח לבני קורח מזמור", הוא ראה שבשורש נשמתו יש בו מעלות יותר מלאהרן, הוא לא סתם טעה!

אז למה באמת לא בחרו בו? למה בחרו באהרן ולא בחרו בו?

התשובה היא: נכון, את כל המעלות היה לו, היתה לו נשמה מאד גבוהה, אבל היתה לו רק בעיה אחת קטנה, שהיא גדולה! הוא מאד מאד רצה את הגדולה, ואת הכהונה!! היום יש קריטריונים לכל מי שרוצה להיבחר לנשיא ארה"ב, או לראש ממשלה, או לכנסת, יש תנאי סף בשביל להתמודד על המשרה. לבורא עולם כביכול יש את הקריטריונים שלו, את מי הבורא עולם בוחר - לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים (דברים ז, ז), לא מרובכם - לפי שאין אתם מגדילים עצמיכם כשאני משפיע לכם טובה, חשק בכם, כי אתם המעט - הממעייטים עצמיכם, כמו אברהם אבינו שאמר (בראשית יח, כז): ואנכי עפר ואפר, ומשה ואהרן שאמרו (שמות טז, ח): ונחנו מה. לא כנבוכדנאצר שנתתי לו גדולה ואמר (ישעיה יד, יד): אדמה לעליון, וסנחריב שאמר (שם לו, כ): מי בכל אלהי הארצות, וחירם אמר (יחזקאל כח, ב): אני מושב אלהים ישבתי (רש"י).

הקריטריון הראשון, תנאי הסף לבחירה אצל הקב"ה, הוא ענוה - השכינה שורה על מי שעניו, הקב"ה נותן גדולה למי שעניו!!

משה ואהרן היו שיא הענווה, ובהם הקב"ה בחר! קורח, היה לו את כל המעלות, אבל הוא רצה גדולה! לכן הוא הגיע למה שהגיע!!

על דוד המלך, אחרי שהמלוכה נכונה בידו, יש פסוק (שמואל ב ה, יב): וידע דוד כי הכינו ה' למלך על ישראל וכי נשא ממלכתו בעבור עמו ישראל - דוד ארבעים שנה הוא מלך, ויום יום, שעה שעה, רגע רגע, "וידע דוד כי הכינו ה' למלך על ישראל" הוא לא שכח לרגע שהכל זה בידיים של הקב"ה, "וכי נשא ממלכתו בעבור עמו ישראל" - גם אדם שכבר זוכר שהכל מהקב"ה עדיין יש לו נסיון לומר: אבל למה הקב"ה בחר בי?! כי אני יש לי מעלות! אבל אצל דוד המלך זה לא כך, אלא: וכי נשא ממלכתו בעבור עמו ישראל - הכל זה לא מעלות שלי! הכל בשביל כלל ישראל! לכן הוא זכה למה שזכה!!

הדרך לזכות לענוה ללכת "עם אלוקיך" באמונה אמיתית שהכל מאיתו יתברך

זה לא קל להגיע לענוה אמיתית, לא קל!! לאדם יש את הטבע שלו, טבע האדם שהוא אוהו מעצמו, והוא רוצה להרגיש שהוא שווה, זה הטבע! איך מגיעים לענוה אמיתית?

כתוב בהפטרה של פרשת בלק, הנביא מיכה אומר בשם ה' (מיכה ו, ח): הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך. מה הפשט בלשון הנביא "הצנע לכת עם אלוקיך"? מה הקשר בין 'הצנע לכת' ל'עם אלוקיך'?

הפשט הוא: זה הולך ביחד, מי שחי כל הזמן עם אלוקיו, הוא יכול להגיע להצנע לכת! למה? אדם בטבע רוצה משוב מאנשים, הוא רוצה שאנשים יעריכו בערכו, יאחזו ממנו! אבל אם הוא כל הזמן נמצא עם הקב"ה, מה שמענין אותו זה לקבל משוב מהקב"ה! תארו לכם, אדם עומד אצל גדול הדור, מדבר איתו בלימוד, וגדול הדור מתענג על דבריו, יהיה לו עכשיו איזה ענין להרשים ילד בן שלוש?! אותו אדם שחי עם אלוקיך לא מענין אותו המעמד בעיני אנשים!! אדם כזה, כל מי שסובב אותו הם בקושי ילד בן שלוש!!

וכמה שאדם חי יותר בהכרה ובהרגשה שהכל מהקב"ה, הוא מגיע לענוה אמיתית! שהרי אין עוד מלבדו, הכל זה מתנת שמים, כל מה שיש לי זה חסד ה', שום דבר הוא לא ממני!!

ולהיפך, איך מגיעים לאמונה אמיתית, אמונה טהורה?

הסטייפלער כותב בחיי עולם, שזה בדוק ומנוסה: כמה שאדם יותר חזק בענוה אמיתית, הוא מגיע לאמונה טהורה! ככל שאדם יותר מתגאה, השכינה בורחת ממנו, "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת". אדם שיש לו חולשה באמונה - שיבדוק דבר ראשון כמה גאוה יש לו, זה בדוק ומנוסה כותב הסטייפלער, כנראה מנסיון עצמי, והוא אומר: שכשאדם מגיע לענוה אמיתית, להרגשה ששום דבר לא שלי, שום דבר! אז זורח עליו אור האמונה, בבהירות שאין כמוה!!

היתה לי בעל גאוה חסום מלחזור בתשובה

פעם קושיה: ברוך ה' בדור האחרון יש התעוררות גדולה של תנועת התשובה, אנשים שחזרו לאביהם שבשמים, מאז שהתחילה תנועת התשובה לפני למעלה מארבעים שנים, כמה אנשים התקרבו בשנים האלו? כמה יהודים בכל העולם? מדובר במאות אלפים, ויותר מזה! פה בארץ לבד יש מאות אלפים! אולי אף יותר, כל אחד בדרגה שלו! יש לפחות עשרים אחוז מהאוכלוסיה שחזרו בתשובה בארבעים שנה האחרונות! ולעומת זאת, כמה יש בכנסת שחזרו בתשובה? כמה חברי כנסת חזרו בתשובה? בארבעים שנה האחרונות, עברו בכנסת בערך שלוש מאות איש, כמה מהם חזרו בתשובה? אחד?! למה, אם יש עשרים אחוז באוכלוסיה שחזרו בתשובה, היה צריך להיות שמתוך שלוש מאות חברי כנסת, שלמעלה ממאתיים מהם היו חילונים, לפחות ארבעים יחזרו בתשובה? לא רואים אותם, למה?

כמה יש בבתי משפט שחזרו בתשובה? כמה עיתונאים חזרו בתשובה? למה? מה ההבדל ביניהם לשאר האוכלוסיה?

שמעתי פעם מאחד שמתעסק הרבה בקירוב, שאלתי אותו: תגיד לי, איזה סוג אנשים אתה יכול להצביע אליהם שיש יותר סיכוי שיחזרו בתשובה? הוא אמר לי: חזרה בתשובה חותך את כל המגזרים! עניים ועשירים, משכילים ועמך, אינטלקטואלים ופשוטי העם, הכל! הכל! חוץ ממגזר אחד - בעלי גאוה! חוץ מבעלי גאוה כולם חוזרים! גם לבעל גאוה יש בחירה, לשבור את הגאוה שלו, אבל כל זמן שהוא בגאוה הוא לא יכול לחזור! למה? אין אני והוא יכולים לגור בכפיפה אחת! כל המתיהר דוחק רגלי שכינה!

וההסבר בזה: בעצם כל יהודי הוא חלק אלוק ממעל, הוא קרוב להקב"ה, האמונה נמצאת בתוך כל

הוא מקבל פיצוי של קרבת אלוקים?

התשובה היא: בעצם כל יהודי הוא חלק אלוק ממעל, נשמתו חצובה מתחת כסא הכבוד, כל יהודי בשורשו קרוב להקב"ה! צריך להרגיש שהשכינה שורה בקרבו! אבל יש מחיצה של ברזל שקורים לה גאווה! האגו! ה'אני'! וזה גורם לריחוק, לאבד את הרגשת הקירבה. וברגע שהגאווה התרסקה - הוא נהיה לב נשבר, זה לא משנה אם זה בא בבחירה או לא בבחירה, אם הוא עבד על עצמו או לא עבד על עצמו, האור של השכינה בוקע ממנו, נשברה המחיצה של הריחוק, הוא חוזר לשורשו להיות קרוב להקב"ה!

אדם שמגיע לענווה, הוא לא צריך לעבוד על אמונה, הוא לא צריך לחפש את האמונה, האמונה בוקעת מקרבו! כי בעצם כל יהודי, כל יהודי! האמונה נמצאת בקרבו, קרבת אלוקים, כמו שבן לא צריך לעבוד על עצמו להרגיש שאבא שלו הוא אבא, "בנים אתם לה' אלוקיכם" רק צריך לשבור את המחיצה של הגאווה.

יהודי, אבל יש מחיצה של ברזל שקורים לזה גאווה! ה'אני'! ברגע שאדם נכנע מהגאווה שלו מיד הוא פתוח לאמונה, להתקרב להקב"ה!

ובזה הבנתי, בכנסת, מי מצליח להגיע לשם? מי מצליח? רק הבעלי גאווה!! מי יושב בבתי משפט? מי הם העיתונאים? אנשים שמסריח מהם גאווה!!! אז איך אנחנו רוצים שהם יתקרבו ליהדות!!!

ועל דרך זה יש לבאר פשט נפלא, כתוב (תהלים לד, ט): קרוב ד' לנשברי לב, קרוב - הכוונה היא לא רק קרוב לשמוע אותם, אלא הם זוכים לדרגה של קרבת אלוקים. ויש פה פלא: אדם שיש לו לב נשבר, זה לא בהכרח שהוא הגיע לזה על ידי עבודה, לפעמים זה בא מכח מקרי החיים - היו לו צרות, יסורים, מחלות, עוני, הוא נהיה לב נשבר אבל הוא לא עבד על זה, איך הוא זוכה לדרגה של קרבת אלוקים? בשביל להגיע לקרבת אלוקים צריך לעבוד? אפשר להבין שאדם שעבר יסורים מתכפרים לו עוונות, היסורים יכפרו לו על העוונות במקום גיהנום, יתקנו אותו. אבל שאדם שעבר יסורים וע"י זה הוא נהיה לב נשבר בלי לעבוד על זה זוכה למעלות עליונות של קירבת ה', זה דבר פלא! מה זה פרס? זה פיצוי על זה שהוא נשבר לב?

מדוע תתנשאו על קהל ה' כל הפוסל במומו פוסל

ומדוע תתנשאו על קהל ה' (טז, ג).

מי אמר את זה? דתן ואבירם, ועדת קורח, שבאו בטענות על משה ואהרן שהם מתנשאים.

על מי הם אמרו את זה? על משה ואהרן שהיו הענוים מכל אדם!

אנשים שמוכנים בשביל הכבוד שלהם להחריב את הכל, לפתוח מפלגה וללכת נגד משה ואהרן - על ה' ועל משיחו, אומרים על משה ואהרן שהם פסגת הענווה האפשרית, שהם מתנשאים על קהל ה'!!!

מה המוסר השכל שאנחנו לומדים מזה?

אם שומעים אנשים שמקטרגים על גדולי הדור, על צדיקים, אומרים עליהם שיש להם חסרונות, אפשר להסיק מזה שתי מסקנות: א. שהדבר שבו מקטרגים על האדם הגדול, זה הנקודה שבו הוא הכי הכי נקי. והדבר השני, שכל הפוסל במומו פוסל, והמקטרג הוא הכי הכי נגוע בחסרון הזה!!!

דוגמא נוספת מצאנו בענין הזה: יוסף הצדיק, איזה נסיונות עצומים היו לו בענין של קדושה - מידת היסוד! נסיונות עצומים! והוא עמד בהם! אותה ארורה, העלילה עליו עלילה נוראה בענין הזה. מי היה המעליל עליו? אותה ארורה שהיא היתה הכי הכי מטונפת בענין הזה! ועל מי היא העלילה? על יוסף הצדיק, שהיה הכי נקי וקדוש!

זה בדוק ומנוסה, כל אחד שמדבר על אנשים גדולים, כשתבדקו אלו שמדברים עליהם הם הכי נקיים בדבר הזה, והמדבר - הוא הכי נגוע, כל הפוסל במומו פוסל!

לע"נ הרבנית
בת שבע בת הרב
יהושע דב הלוי
נלב"ע ד' אייר תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות להוצאת הגליון ניתן לפנות לפל': 052.7683029

להצטרפות בלבד לקבלת הגליון בדוא"ל:

2132817@gmail.com

להערות ותגובות בדוא"ל:

n0527683029@gmail.com

לזכות ולע"נ
ר' יוסף ב"ר יהושע זליג
נלב"ע ו' שבט תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון תמצית שבועי

קרח התשע"ח גליון מס' 64

דין מזבח שנפגם – לרב כל הקדשים שנשחטו שם פסולים, דכתיב "וזבחת עליו" והיינו כשהוא שלם, שהרי לא היו שוחטים עליו ממש, אבל אלו שלא נשחטו עדיין לא נפסלו כשנפגם המזבח, דקסבר אין בעלי חיים נדחים, ואם היו קדושים לפני שנבנה המזבח פסולים, מפני שהם דחויים מעיקרא, וכל זה לגבי זריקה, אבל לגבי קטורת אמר רב שאם נעקר המזבח מקטירים קטורת במקום המזבח. ולר"ח אף אלו שלא נשחטו עדיין נפסלו, דקסבר בעלי חיים נדחים. (וע"ע לקמן ס. דין אכילת קדשים כשהמזבח נפגם).

מה קידש שלמה, וגובהו של מזבח – כתיב "ביום ההוא קידש המולך תוך החצר וכו', כי מזבח קטן מהכיל", לר"י דברים ככתבם שקידש את כל הרצפה לשם מזבח, ולרבי יוסי קידש היינו להעמיד בחצר מזבח, דאין הכונה שהיה המזבח קטן, אלא שהיה המזבח שעשה משה פסול בימי שלמה, שהרי לא היה קטן, דאם על המזבח שעשה משה כתיב "אלף עולות יעלה שלמה", אף שהיה "חמש אמות אורך וחמש אמות רוחב", א"כ כ"ש שעל המזבח שעשה שלמה יכלו להקריב "בקר עשרים ושניים אלף וצאן מאה ועשרים אלף". ור"י לשיטתו שמזבח שעשה משה היה עשר על עשר, דילפינן מ"רבו"ע" שהיה מודד חמש אמות מאמצעיתו, כהא דכתיב ביחזקאל "והאריאל שתים עשרה אורך בשתים עשרה רוחב רבו"ע" וכת"ב "אל ארבעת רבעיו" לומר שמהאמצע היה מודד, דס"ל לר"י שדנים חוץ מחוץ ואין דנים חוץ מפנים. ורבי יוסי לומד מהגז"ש רק שגובהו פי שניים מאורכו, והיינו שהמזבח החיצון של משה היה גובהו עשר אמות, והא דכתיב "ושלש אמות קומתו" היינו משפת סובב ולמעלה, דס"ל שדנים כלי מכלי, ואין דנים כלי מבנין. ולר"י היה גובה כל המזבח שלש אמות, שהרי גובה קלעי החצר היה חמש אמות, ואין לומר שכל העם מבחוץ היו רואים את הכהן העובד עם העבודה שבידו. ולרבי יוסי קלעי החצר היו בגובה ט"ו אמות.

ס. רבא אומר שאף לר"י שכל הרצפה נתקדשה, מ"מ זריקת הדם צריכה דווקא מזבח, כדתניא שלר"י בהקרבת הפסח היה ממלא כוס מדם התערובות שעל הרצפה וזורקו על המזבח, ולא היה שופכו על הרצפה, והגמ' דוחה את הראיה, ד"ל שזרקו על המזבח למצוה מן המזבח.

אכילת קדשים כשהמזבח נפגם – מזבח שנפגם אין אוכלים בגינו מנחה וקדשים. דכתיב גבי מנחה "ואכלוה מצות אצל המזבח" בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר. וקדשי קדשים לומדים קודש קודש ממנחה, וקדשים קלים לומדים מדין בכור דלהלן.

ס. אכילת בכור ומעשר בירושלים בזמן הזה – רבי ישמעאל אין לאכול מעשר שני בירושלים בלא פדיון בזמן הזה, דכתיב "והבאתם שמה וכו' מעשרותיכם וכו' ובכורות בקרבם" מה בכור אינו אלא לפני הבית אף מעשר אינו אלא לפני הבית. ובבכור עצמו סובר רבי ישמעאל דקדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא, והיכא שזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים, הוקש בשרו לדמו דכתיב "את דמו תזרוק וכו' ובשרם יהיה לך". ואף שבקדשים דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש, ומעשר דגן חולין הוא, ולמ"ד דאזלינן בתר מלמד, דם ובשר הם דבר אחד. ואין ללמוד מעשר מבכור בבמה מצינו, דמה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, ואין לומר ביכורים יוכיחו, דמה לביכורים שכן טעונים הנחה. ואין ללמוד מצד השוה, דמה לאלו שכן יש בהם צד מזבח.

והנה איתא בברייתא שבשעת סילוק מסעות במדבר כשהיו מורידים את המשכן ומסלקים את המזבחות, היו הקדשים נפסלים, וזבים ומצורעים משתלחים חוץ למחיצה דאכתי אהל מועד הוא. ובברייתא אחרת איתא שבשתי מקומות קדשים נאכלים כשהמשכן במקומו ובכל מקום כשנוסעים. ויש סתירה בין הברייתות. ורבי ירמיה רוצה להוכיח מכאן שקדשי קדשים נפסלים וקדשים קלים נאכלים, ודלא כאביי דס"ל שגם קדשים קלים נפסלים.

ס.א. ורבינא מבאר שהברייתא הראשונה כרבי ישמעאל והברייתא השניה כחכמים. או דנימא שבשני מקומות בא לרבות אחרי שפירקו את המשכן והמזבח קיים, וקמ"ל שלא נפסל ביוצא, דכתיב "ונסע אהל מועד" שאע"פ שנסע אהל מועד הוא.

דיני המזבח מקומו וגודלו

ס.א. איזה מזבחות היו מאבנים – ראב"י לומד מדכתיב ג' פעמים אבנים, שמזבח של שילה ושל נוב וגבעון ושל בית המקדש היו מאבנים. הגמ' שואלת מהא דאיתא בברייתא שהאש שירדה בימי משה לא נסתלקה מעל מזבח הנחושת אלא בימי שלמה (והאש שירדה בימי שלמה לא נסתלקה עד שסילקה מנשה), ואם בנו בשילה מזבח אבנים א"כ נסתלקה כבר אז. הגמ' מיישבת שהמזבח בשילה היה מנחושת חלולה מלאה אבנים. ורב נחמן בר יצחק מיישב שהכונה שלא נסתלקה לבטלה, והיינו שהיתה שולחת אש למזבח האבנים שגם מזבח הנחושת היה מונח שם, ולרב פפא האש היתה עוברת ממזבח למזבח.

קדשי קדשים:

קדשי קדשים ששחטם במזבח

נ"ח. קדשי קדשים ששחטם בראש המזבח לרבי יוסי דינם כאילו נשחטו בצפון, (וס"ל לרבי יוסי שכל המזבח היה בצפון, וקמ"ל דלא בעינן "על ירך"). ולרבי יוסי ברבי יהודה כשרים רק אם נשחטו מחצי המזבח ולצפון. ושניהם מקרא אחד דרשו, דכתיב "וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך", לרבי יוסי כולו לעולה וכולו לשלמים, (ובעי קרא לשלמים כדי שלא נאמר שדווקא עולה שמקומה דחוק רק בצפון כשרה בראש המזבח ולא שלמים), ולרבי יוסי ברבי יהודה חציו לעולה וחציו לשלמים, (דאי כולו כשר לעולה כ"ש שכשר לשלמים).

קדשי קדשים ששחטם במקום המזבח פסולים, והיינו אם קיצרו את המזבח, אבל אם שחט על האמה של היסוד או על האמה של הסובב זה חלק מהמזבח, ואם עשה מחילה מתחת המזבח אין המזבח כשר, דכתיב "מזבח אדמה תעשה לי" שיהא מחובר באדמה ולא ע"ג מחילות ולא ע"ג כיפין.

מקום המזבח ומערכה של קטורת

מערכה שניה של קטורת היתה כנגד קרן מערבית דרומית, משוך מן הקרן ד' אמות, והיו מביאים לשם עצי תאנה יפים מדיר העצים, בחול היו מביאים חמש סאין גחלים באומד, ובשבת ח' סאין גחלים באומד, מפני שהיו נותנים שם שני ביזקי לבונה של לחם הפנים.

נ"ח: לרבי יוסי כל דבר שניטל מבפנים להנתן בחוץ, והיינו ב' ביזקי לבונה של לחם הפנים, ניתן במקום הסמוך ביותר לפנים, דגמרי משיריים דכתיב בהו "אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד". וכל הניטל מבחוץ להנתן בפנים, והיינו גחלים שבכל יום, ניטל מהמקום הסמוך ביותר לפנים, דגמרי מגחלים של יום הכיפורים דכתיב בהו "ולקח מלא המחטה גחלי אש מעל המזבח מלפני ד'".

מקום המזבח – לר"י המזבח היה עומד באמצע העזרה, עשר אמותיו האמצעיות כנגד פתח ההיכל, וי"א אמה מכל צד, נמצא שכל המזבח מכון כנגד ההיכל הללו ועובי כתליו.

הגמ' באה לבאר למה המערכה היתה משוכה ד' אמות לכיוון צפון, על פי דברי רבי יוסי שדבר שניטל מבפנים להנתן בחוץ צריך להנתן על המקום הסמוך ביותר לפנים, ולפי זה לבאר מנלן שלרבי יוסי המזבח היה כולו בצפון. דאם סובר רבי יוסי שכל המזבח היה בדרום, א"כ היה צריך להעמיד את המערכה במרחק של כ"ז אמות מצידו הדרומי דרק אז זה כנגד פתח ההיכל, ואף אי נימא דס"ל שקדושת האולם וההיכל הם קדושה אחת, עדיין היה צריך להעמיד את המערכה במרחק כ"ב אמות מצידו הדרומי, ואף אי נימא שחצי מהמזבח היה בדרום וחצי בצפון היה צריך להעמיד את המערכה י"א אמות מצידו הדרומי, ובהכרח שכל המזבח היה בצפון, והיה מרחיק ד' אמות אחד ליסוד אחד לסובב אחד לקרן ואחד למקום הילוך הכהנים, ולא היה מרחיק יותר מפני שרק ה' אמות היו כנגד הפתח.

רב אדא בר אבהו דוחה שאפשר להעמיד כר"י דס"ל שהמזבח היה עומד באמצע העזרה, ועשר אמותיו האמצעיות כנגד פתח ההיכל, וי"א אמה מכל צד, נמצא שכל המזבח מכון כנגד ההיכל הללו ועובי כתליו. ונימא דס"ל שקדושת ההיכל והאולם הם קדושה אחת, ולפי זה היה צריך להרחיק את המערכה שש אמות, והא דתנן שהיה מרחיק ד' אמות היינו חוץ מאמה של היסוד ואמה של הסובב. ובאמת י"ל שכך סבר רבי יוסי, אלא שר"י אמר כך להדיא.

נ"ט. רב שרביא דוחה שאפשר להעמיד כריה"ג דס"ל שכל המזבח היה בצפון, וכדמצינו שאמר ריה"ג דכיון דכתיב "ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח", והמזבח צריך להיות "פתח משכן אהל מועד" שלא יפסיק הכיור ביניהם, לכן היה נותנו לכיור בין האולם למזבח משוך מעט לצד דרום. ולפי זה בהכרח המזבח היה כולו בצפון ולכן היה הכיור משוך לדרום כדי שלא יפסיק בין המזבח לפתח, ולא היה אפשר לשים את הכיור ממש בין האולם ולמזבח, דילפינן מ"צפונה" שיהיה צפון פנוי מכלים. ואין לומר דס"ל שכל המזבח היה בדרום, או שחצי היה בצפון וחצי בדרום, דא"כ היו שמים את הכיור בין האולם למזבח במקום שנגמר הפתח (ההיכל), ואם קדושת ההיכל והאולם היא קדושה אחת, היו שמים את הכיור במקום שנגמר פתח האולם).

שיטת ר"א בן יעקב שלא היה המזבח בצפון, דדריש "צפונה" שיהיה צפון פנוי אפי' מן המזבח.

כשעלו ישראל מן הגולה הוסיפו על המזבח ד' אמות בצד דרום וד' אמות בצד מערב. ובטעם הדבר רב יוסף מבאר שעשו כך משום שהגודל לא הספיק לכל הקרבנות, שאף שבמקדש ראשון היו רבים כחול אשר על הים, ובמקדש שני היו ארבע רבוא, מ"מ במקדש ראשון היתה אש של שמים מסייעתן משא"כ במקדש שני.

רבי שמעון בן פזי מבאר שהוסיפו על המזבח לצורך השיתין ששם היו מנסכים נסכים, דמעיקרא סברו ש"מזבח אדמה" היינו אטום באדמה, ובבית שני סברו ששתייה כאכילה שכמו שהאכילה מתעכלת במזבח אף השתייה תיכלעל במזבח, ו"מזבח אדמה" היינו שלא יהיה בנוי ע"ג כפיץ או מחילות.

ס"ב. רב יוסף מבאר באופן אחר ממה שביאר קודם, שהרי רב יוסף חלה ונעקר תלמודו ולפעמים היה נזכר בדבר אחר וחוזה בו, שבבית שני הגיעו למידות האמיתיות של המזבח, דכתיב "ויכינו המזבח על מכוונותיו", דדרשו הא דכתיב "זה הוא בית ד' האלוקים, וזה מזבח לעולה לישראל", מה הבית ס' אמה אף מזבח ס' אמה מקודשות אם ירצו.

מהיכן ידעו את מקום המזבח- לרבי אלעזר ראו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו. ולרבי יצחק נפחא ראו אפרו של יצחק שמונח באותו מקום. ולרבי שמואל בר נחמני מכל בית המקדש הריחו ריח קטורת, ומשם הריחו ריח אבנים. ולרבה בר בר חנה עלו עמהם ג' נביאים, אחד העיד על המזבח, אחד העיד על מקום המזבח, ואחד העיד שמקריבים אף שאין בית, (וי"א שאת שני הדברים הראשונים העיד נביא אחד, והשלישי העיד על התורה שתיכתב אשורית).

מה מעכב במזבח- קרן כבש ויסוד וריבוע מעכבים, אבל מידת ארכו ורחבו וקומתו אינם מעכבים. דכל מקום שנאמר "המזבח" היינו לעיכובא, ובלבד שלא יפחות ממזבח שעשה משה, שהיה חמש אמות על חמש אמות, (ואמה למקום המערכה), ולפי זה הא דכתיב "ונתת אותה תחת כרכוב המזבח מלמטה" דלרבי היינו כיוור ציורים סביב מעל האמצע, ולרבי יוסי ברבי יהודה זה הסובב, כיון דכתיב "המזבח" זה מעכב, וכדמצינו שהיה יום שנפגמה קרן המזבח והביאו בול של מלח וסתמוהו, דאף שאינו כשר לעבודה ע"ז וכנ"ל, מ"מ רצו שלא יראה המזבח פגום.

ומלבד הכרכוב הנ"ל דכתיב ביה "תחת כרכובו מלמטה עד חציו" והוא היה לנוי והיה סימן להבדיל בין דמים העליונים לתחתונים, היה גם כרכוב בראש המזבח בין קרן לקרן והיה עמוק מעט כדי שלא יחליקו.

ס"ב. גזירין שהיו מסדירים בראש המזבח שעשה משה, היה אורכם אמה ורוחבם אמה, והיינו אמה גזועה – צורה, דכתיב "על העצים אשר על האש אשר על המזבח" שלא יהיו עצים יוצאים מן המזבח כלום. ועובי הגזיריים כמחק גודש סאה.

כבש

הכבש היה **בצד דרום** של המזבח, דכתיב "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה" שיהא ירך-רגלים בצפון ופנים בדרום, כאדם השוכב ורגליו לצפון נמצא ראשו ופניו לדרום, דכתיב "רבע" דמשמע שיהיה רבוע ויהיה מרובע. ובברייתא לומדים שהכבש בדרום מדכתיב "ומעלותיהו פנות קדים" שיהיה המעלה באופן שהפניות לימין יהיו למזרח, ואין לומר שהפניות לשמאל יהיו למזרח, דגבי ים של שלמה כתיב "עומד על שנים עשר בקר, שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה" ומבואר שכל הפניות (דהא כתיב פונים יתירא) הם דרך ימין למזרח שהרי סיבוב מצפון למערב הוא לצד ימין.

אורך הכבש ל"ב אמה, ורוחבו ט"ז.

אוויר יש בין הכבש למזבח, דכתיב ועשית עולותיך הבשר והדם, מה דם בזריקה אף בשר בזריקה. ואין לומר שהיה עומד לצד המערכה וזורק, שהרי היה זורק למערכה דלוקה וא"צ קרא לזה דבע"כ הוא זורק, או דילפינן מדם שיהיה אויר קרקע מפסיקו.

שני כבשים קטנים היו יוצאים מן הכבש ובהם היו פונים ליסוד ולסובב, והיו מובדלים מן המזבח כמלוא נימא, משום שנאמר "סביב" שיהיה אפשר להקיף את המזבח לפחות בחוט, או דילפינן מדכתיב רבע. וקמ"ל רבע שלא יהיה עגול, וקמ"ל סביב שלא יהיה צר וארוך.

הכבש והמזבח יחד היו ס"ב אמה, ולא ס"ד, מפני שהיה על אמה מהיסוד ועל אמה מהסובב.

ס"ג. שיפוע הכבשים היה אמה לשלש אמות, חוץ מהכבש של המזבח שהיה שיפועו אמה לשלש וחצי ואצבע ושליש אצבע האגודל, מפני שהיו עולים בו עם אברים כבדים.

דיני המנחות

מקום קמיצת המנחה- קמיצת המנחה בכל מקום בעזרה, ואם נקמצה בהיכל כשרה, דכן מצינו בסילוק ביזיך שהם כמו קמיצת המנחה. והא דכתיב "וקמץ משם" והיינו ממקום שרגלי הזר עומדות, (ולבן בתירא לומדים מזה שאם קמץ בשמאל יחזיר ויקמץ בימין, ד"משם" היינו ממקום שכבר קמץ), היינו להכשיר את כל העזרה, דלא נילף מדסמך הגשה לקמיצה שקמיצה תהיה בקרן דרומית מערבית כמו ההגשה. (אבל א"א ללמוד מעולה ומחטאת ומאשם שקדשי קדשים מקומן בצפון, דמה לאלו שכן הם מיני דמים).

המנחות נאכלות לפנים מן הקלעים, לזכרי כהונה, בכל מאכל, ליום ויליה עד חצות.

שלמים ששחטם בהיכל כשרים, דכתיב "ושחטו פתח אהל מועד" דמשמע שהעיקר הוא אהל מועד והעזרה טפילה, ולא יהיה טפל חמור מן העיקר, וכל זה לענין שחיטה, דאדם עובד במקום רבו, אבל לענין אכילה א"א ללמוד מדכתיב "בחצר אהל מועד יאכלוה" שאפשר לאכול בהיכל, שלא יהא טפל חמור מן העיקר, (אלא לומדים מדכתיב "בקדש הקדשים תאכלנו"), דלענין אכילה אין אדם אוכל במקום רבו.

הקרבת עופות

ס"ג: חטאת העוף מליקתה כשרה בכל מקום במזבח בין למעלה בין למטה, והזאתה בקרן מערבית דרומית, דכתיב במנחה "כי חטאת היא" חטאת קרויה מנחה ומנחה קרויה חטאת, שמנחה טעונה צפון כמו חטאת, וחטאת בקרן מערבית דרומית כמנחה, ובמנחה כתיב "לפני ד' אל פני המזבח", לפני ד' היינו מערב, לפני המזבח היינו דרום ששם הכבש. ולר"א כיון שמקרא אחד מקיים דברי עצמו ומבטל דברי חבירו, והיינו שבמערב אינו מקיים "אל פני המזבח", ומקרא אחד מקיים דברי עצמו ומקיים דברי חבירו, והיינו שבדרום מקיים גם "לפני ד' ", דס"ל שהמזבח היה בצפון ונמצא כל צד דרום כנגד הפתח לפני ד'. לכן צריך להגיש לדרומה של קרן.

ס"ד. היזה ולא מיצה כשרה, ובלבד שהזה מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש.

למה היתה משמשת קרן מערבית דרומית- מלמטה היתה משמשת להזאת חטאת העוף, ולהגשות המנחות לפני הקמיצה דכתיב "והגישה אל המזבח". ולשיירי הדם של חטאות החיצונות, דכתיב "ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד המזבח". ומלמעלה היתה משמשת לניסוך היין והמים ששם היו השיתין, ולעולת העוף כשהיא רבה במזרח, דמקומוה בקרן דרומית מזרחית שהיא קרובה לבית הדשן, וכשהיא רבה היתה נעשית בקרן מערבית דרומית, בא וראה כוחם של כהנים שהיו זורקים אותה למרחק יותר מל' אמה (חוץ ממקום האנשים), שהרי בתרומת הדשן היה נוטל מחתה של כסף ועולה לראש המזבח ומפנה גחלים אילך ואילך, ונוטל המחתה מן המעוכלות הפנימיות, ויורד לרצפה, ומחזיר פניו לצפון והולך למזרח הכבש כעשר אמות, ושם היה עורם את הגחלים על הרצפה במרחק ג' טפחים מן הכבש, ושם היו נותנים גם מוראה ונוצה, וגם דישון מזבח הפנימי והמנורה.

דרך העליה והירידה מהמזבח- העליה למזבח היא בדרך ימין, ומקיפים את המזבח ויורדים דרך שמאל, חוץ מהנעשים בקרן מערבית דרומית למעלה, שהיו עולים ויורדים על העקב, נסכים כדי שלא יתעשנו, ועולת העוף שמה תמות בעשן, ואמנם בברייתא מבואר שגם בנסכים היה מקיף את המזבח, לריו"ח היה מקיף ברגל למצוה בעלמא, ולא היה היין בידו. והא דאיתא בברייתא שהיו עולים דרך ימין ויורדים דרך ימין, צריך לשנות יורדים דרך שמאל, דאין לומר שימין הוא ימין דמזבח ושמאל הוא שמאל דגברא, דא"כ ליתני ימין וימין או שמאל ושמאל.

ס"ד: עשית חטאת העוף- היה מולק את ראשה ממול ערפה, ואינו מבדיל את הראש מן הגוף, ואוחז בראש ובגוף ומזה דכתיב "והזה מדם החטאת" והיינו מגוף החטאת ולא בכלי או באצבע, והיה מזה על קיר המזבח התחתון, ולא על קיר הכבש או ההיכל או האולם, ושיירי הדם היו מתמצים על היסוד, ואין למזבח אלא דמה, וכולה לכהנים. והמקור שהיה מזה על הקיר התחתון הוא מדכתיב "והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח" קיר שהשיירים שלו מתמצים ליסוד, ולא היו מזיזים למעלה וממציים למטה, דכתיב "ימצה" ממילא, ולא כתיב "ימצה", (ואי לא קרא הו"א שאם בהמה שעולתה למטה חטאתה למעלה, כ"ש עוף שעולתה למעלה שחטאתה תהא למעלה).

סדר המליקה- לרב גוף העוף היה על כפו מבפנים והיה אוחז את כנפי העוף בשתי אצבעות, ושתי רגליו בשתי אצבעות, ומותח צווארה על האגודל, ומולק, ובברייתא איתא שהעוף היה מבחוץ, ואוחז כנפיו בשתי אצבעות ושתי רגליו בשתי אצבעות ומותח צווארו על רוחב שתי אצבעותיו ומולק, וזוהי מהעבודות הקשות שבמקדש (וכן קמיצה וחפינה).

חיבור חתיכות עץ- התוקע עץ בתוך עץ, בין שתקע ע"י מסמור, בין שתחבו בחוזק עד שנתחבר, בין בבנין בין בכלי, או שתקע את העץ בתוך הקרדום, או שתקע יתד בתוך הבית יד של הקרדום כדי להדקו, הרי אלו תולדת בונה. והמפרק עץ תקוע חייב משום סותר, ובלבד שיתכוון לתקן.

כסוי קרקע החצר- חצר שנתקלקלה במי גשמים אסור לכסותה בדבר שהוא מבטלו שם, כגון טיט עפר וצורות, דדמי לבנין, (ומ"מ מותר לפזר חול בבית כדי לכסות את הרוק). אבל לזרות תבן בחצר מותר ע"י שינוי, והיינו שיבא תבן ע"ג קופה הפוכה, אבל ביד או בסל וקופה אסור משום עובדין דחול, וע"י נכרי שרי אף ביד, אם יש בזה צורך הרבה.

תמצית משנה ברורה:

סוף סימן ש"ג:

ספסל שנשמטה לו רגל אחת אסור להחזיר את הרגל למקומה אפי' בצורה רפויה גזירה שמא יתקע, ויש אוסרים אף להניח את הצד השמוט על ספסל אחר, או לטלטל את הספסל, וכן סתם הרמ"א, ומ"מ אם ישב עליו מבעוד יום כשהוא סמוך על ספסל אחר, מותר לטומכו גם בשבת.

סימן שי"ד:

דיני בנין וסתירה

איסור עשית נקב- העושה נקב העשוי להכניס ולהוציא, כגון נקב שבלול התרנגולים שהוא עשוי להכניס אור ולהוציא הבל, חייב משום מכה בפטיש, ואפי' בלול שאינו מחובר לקרקע שאין בעשית הנקב משום בונה חייב משום מכה בפטיש, וחכמים גזרו אף על נקב העשוי רק להכניס או רק להוציא. וכן כל העושה נקב בין בעץ בין במתכת בין בבנין בין בכלים הרי זה תולדת מכה בפטיש ובלבד שיכוון לאיזה תועלת, דבדרך השחתה הוי מקלקל ואסור מדרבנן, וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אין חייבים עליו, והיינו בכלים, דבזה יש לנקב שם פתח, אבל בשאר דברים בענין רק שיהיה דרך לעשות כזה נקב לאיזה תשמיש, וכן כל דבר שהוא גמר מלאכה הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב.

מתי אין בנין וסתירה בכלים- אין בנין וסתירה בכלים, והני מילי שאינו בנין ממש, וכדלהלן, אבל בנין גמור וסתירה גמורה שייכים גם בכלים, וחבית המחזקת מ' סאה (היינו אמה על אמה ברום שלש אמות, עם עובי הדפנות, בלא עובי הבלבזים והרגלים), הוי כאהל ואסור אפי' בנין וסתירה כל דהו.

סתירת חבית שלימה- חבית שלימה אסור לסותרה אפי' אם היא קטנה שאינה מחזקת מ' סאה, ואפי' בענין שאינו עושה כלי אסור לשבורה, דאף מקלקל אסור מדרבנן ואפי' מקלקל לצורך שבת אסור, ואפי' לנקוב בה נקב שאינו יפה לפתח אסור, וכן אסור להרחיב נקב שיש בה, ואפי' אינו ראוי עדיין להכניס ולהוציא אסור מדרבנן. ולהתיז ראש המגופה מותר, כיון שאינה מחוברת לחבית. והגר"א סובר כשיטת הפוסקים שסוברים שאף בכלי שלם אין סתירה בכלים, אא"כ עושה כלי ע"י השבירה, שבזה חייב לכו"ע משום מכה בפטיש.

סתירת חבית שנשברה ותיקונה (מוסתקי)- חבית שנשברה ודיבק שבירה בזפת, יכול לשברה כדי לקחת מה שבתוכה, (והפמ"ג מצדד שמוותר לשבורה אף במקום שאינו מדובק בזפת), ובלבד שלא יכוון לעשות נקב יפה שישימש לפתח, דיש בזה איסור תורה, ואם הנקב אינו ראוי להכניס ולהוציא אסור עכ"פ מדרבנן. ומוותר להתיז ראש החבית בסיף אם עושה כך מפני האורחים, דאין כוונתו לפתח אלא שיוכל לקחת בקלות מה שבתוכה, וכן מותר לקרוע עור מעל פי חבית של יין, ובלבד שלא יתכוון לעשות כעין מרזב, אבל לא יתיז ראש החבית ויכוון ליפות השבירה כדי שתישאר כלי.

עשית נקב בחבית- אסור לעשות נקב חדש בחבית ואפי' בראשה, ואפי' בחבית שנשברה ודיבק שבירה בזפת, ואפי' ברומח שעושה נקב גדול שאינו דומה לפתח אסור, ואפי' נקב קטן שאינו עשוי להכניס ולהוציא אסור מדרבנן. ולענין מגופה, אם נוקבה מצידה אסור כמו בחבית, ואם נוקב מלמעלה מותר אפי' בחבית שלימה, אמנם אם הנקב עשוי להכניס ולהוציא אסור מדרבנן.

נקב שנסתם אם הוא למטה מן השמרים אסור לפותחו אפי' בנקב קטן שאינו עשוי להכניס ולהוציא, ואפי' היה ברזא באותו מקום, ואם הוא למעלה מן השמרים מותר לפתחו אפי' נקב גדול, ואפי' במקדח מותר לפתחו בין נקב גדול בין נקב קטן, ובלבד שלא ירחיבו יותר ממה שהיה בתחילה, (ולכן מותר לנקוב בפקק שעם אפי' בכלי המתוקן לכך), וי"א שרק בחבית של חרס מותר לנקוב נקב ישן, אבל בחבית של עץ אסור, ובאר"י ובנחלת צבי פסקו כדעה הראשונה, אבל בפמ"ג ובח"א משמע שיש לחוש להחמיר כדעת הי"א, והגר"ז כתב שיש להקל במקום צורך גדול.

ברזא שבחבית שא"א להוציאה מותר להכות בה ע"י ברזא אחרת כדי לשתות יין בשבת, ובלבד שהברזא הראשון לא יהיה כנגד השמרים.

מותר **לתת קנה חלול בחבית או בברזא** כדי להוציא דרכם את היין, אע"פ שלא היו שם מעולם, ואינו יודע אם המידה מתאימה, כיון שזה עומד לכך, ואע"פ שהקנה חסר תיקון מותר, ואין חוששים שיתקנו, ומ"מ לתקוע בחזקה בידות אסור. **אבל עלה של הדס** שהוא עשוי כמרזב אסור, ובטעם האיסור השו"ע כתב שנראה כעושה מרזב, ולרמ"א הטעם גזירה שמה יקטום, וכי"ח הרא"ש והטור, וכתב הרמ"א שלכן אם יש לו הרבה קטומים מותר, ובר"ח משמע שרק אם זה מונח בחבית מבעוד יום מותר.

הוצאת סכין התקוע בחבית או בכותל- סכין התקוע בחבית בחוץ, באופן דהוי פס"ר שיתרחב הנקב ע"י ההוצאה, לדעת השו"ע אם אינו מכוון להרחיב את הנקב מותר, וכן הדין בספסל או בכל דבר תלוש אף חבית שאינה מחזקת מ' סאה (סעיף י"ב), ולדעת הרמ"א אף באינו מכוון אסור אי הוי פס"ר, ורק היכא שכבר הוציאו פעם אחת מבעוד יום דאינו פס"ר שיתרחב הנקב, מותר להוציאו, ומחלוקתם היא אם פס"ר אסור בדבר שהוא מדרבנן. אמנם בכותל מחובר או בחבית המחזקת מ' סאה, אם הוציאו והחזירו מבעוד יום מותר כיון דלא הוי פס"ר שיתרחב הנקב, ואם לא הוציאו והחזירו, (ונראה דה"ה אם הוציאו ולא החזירו) אף להשו"ע אסור, דהרחבת החור היא תולדה דבונה, (אמנם בכותל של לבנים שאין שורתיו מדובקות זו לזו, מותר להוציא אפי' אם לא הוציאו מבעוד יום), והנה המ"א וה"א והגר"א והגר"ע סוברים שפס"ר אסור גם דרבנן, ומ"מ כתבו המ"א והגר"א אלהוציא סכין מותר אפי' מכותל, כיון דהוי מלאכה שא"צ לגופה וגם זה מקלקל וגם זה כלאחר יד, וכן מצדד הט"ז, אמנם להחזיר אסור גם לשיטתם אא"כ נתחב כותל ב' פעמים מבעוד יום, אך למעשה אין להתיר בכותל, ורק בחבית יש לסמוך על השו"ע במקום שיש צורך גדול.

פתיחת סוגר של כלים- כלים שהכסוי שלהם סגור בקשרי חבלים מותר להתירו או לחותכו בסכין או להתיר קליעתו, (והרמב"ם אסור להתיר קליעתו). וכלים העשויים מכפות תמרים, שאינם כלים גמורים, מותר לשבור אפי' את הכלי עצמו, (והפמ"ג מסתפק במחצלת). אבל פותחת של עץ או מתכת הוי סתירה גמורה האסורה גם בכלים, וכן אסור להסיר את הצירים שמאחורי התיבות את אבד המפתח, וכן המחזיר דלת על

צירה יש בזה משום בנין, ויש מתירים להסיר את הצירים כיון שאינו שובר שום דבר, אמנם לכו"ע אסור לקבוע צירים או מנעול לכלי ע"י מסמרים, ואפי' ע"י נכרי. ויש מתירים לשבור פותחות של כלים, וכתב השו"ע שאפשר להתיר ע"י נכרי, ויש מתירים ע"י נכרי רק במקום הפסד מרובה, או שהוא ממחר מאד לצורך מצוה. וכל זה לענין שבירה, אבל לפתוח בסכין או במחט גדולה מותר אפי' בדלת של בית.

קשרי השפוד שקושרים בבשר צלוי מותר לחותכם, כיון שזה תלוש, ואינו מקפיד על המידה. וכן פירות שקושרים או תפורים יחד בחוט מותר להתיר או לחתוך את החוט.

המבקע עצים לחתיכות גדולות אסור מדרבנן משום עובדין דחול, ובחתיכות קטנות חייב משום טוחן, ואם הוא מקפיד על המידה אף בחתיכות גדולות חייב משום מחתך, ולכן מי שאנסוהו נכרים לחתוך עצים בשבת, מוטב שיבקע אותם לחתיכות גדולות ולא יסר אותם, דעל נסירה חייב משום טוחן.

חותמות שברקקע והיינו דלתות של בורות וכדו' הקשורים בקשרי חבלים, אם הקשר עשוי להתירו בשבת מותר אף להפקיע את החבל או לחותכו, ואם הקשר עשוי להתירו במוצאי שבת מותר להתיר את הקשר כיון שאינו של קיימא, אבל אסור להפקיע את החבל או לחותכו, ואם אין דעתו להתירו אף במוצאי שבת אסור אף להתירו.

סתירת נקב החבית- אסור לתת שעוה בנקב החבית כדי לסותמו, מפני שהוא ממרחה (אף היכא שהכינה מאתמול ומותרת בטלטול ולא הוי מוקצה), ושומן וחלב דינם כשעוה, וכן אסור לתת בנקב שמן עב גזירה אטו שעוה, ואפי' בהנחה בעלמא אסור, ואין חילוק בזה בין ת"ח לעם הארץ. ולתת בנקב שאר דברים שאין בהם משום מירוח, לדעת השו"ע אם אין היין יוצא מהנקב מותר אפי' להכניסם לתוך הנקב, והאחרונים כתבו שהעיקר כהרמב"ם שאוסר לתת בתוך הנקב משום דהוי כעין בונה. ואם היין יוצא מהנקב אסור אף לשו"ע משום דמחזי כמתקן, ומ"מ בדבר שדרך לסתום בו מותר. ולתת בדרך הערמה לומר שאין כוונתו אלא להצניעו אסור, כיון שבאמת כוונתו לסותמו, ואם הוא ת"ח מותר, דאין לחוש שיעבור על איסור אחר בלי הערמה, וכתב המ"א שאף בזמננו שייך ת"ח לגבי דין זה, ויש חולקים.

סימן שט"ו:

עשית מחיצה בשבת

איזה מחיצה מותר לעשות בשבת- מחיצה שאין לה גג טפח, מותר לעשותה בשבת, אם עושה אותה לצניעות בעלמא, כגון להפסיק בין אנשים לנשים. ולכן מותר לתלות פרוכת על ארון הקודש, אפי' אין לה חוטים שעל ידם קל לפושטה. (סקל"ח), ויש מקילים בזה אפי' אם אין דלת לארון הקודש, וכתב השו"ע (סעיף י"ב) שצריך להיזהר שגם בשעה שתולה את הפרוכת, היא לא תתקפל בצורה שהכפל יהיה טפח, (דאף שהמקום המקופל אינו קשה כגו, מ"מ כיון שכוונתו למחיצה גרע טפי), ולכן אם הפרוכת גדולה יתלו אותה שניים, אבל אחד אסור לתלותה, ומטעם זה יש שנמנעים קצת לתלות פרוכת בשבת. וכן מותר לתלות סדינים עראי לפני החממה או הצניעה או לפני הנרות שלא ממקומם. וכן מותר לעשות מחיצת עראי לפני החממה או הצניעה או לפני הנרות שלא יכבו מהנרות, אבל מחיצת קבע אסור, ואם קושר וילון בענינה שלא יזוז מהנרות, לכא"ו יש בזה סתירה בדברי המ"א, ובשער הציון מחלק שאם היא עשויה לכמה ימים או שהיא עשויה לסתום פתח של בנין קבוע, חמיר טפי.

תלית וילון בפתח- מותר לתלות וילון לפני הפתח, (אפי' אין לו חוטים שעל ידם קל לפושטו. סקל"ח), אם הוילון נע ונד ברוח מצויה ואינו מעכב את העוברים ושבים, ומותר אפי' לקבועו שם, אבל אסור לחברו למעלה ולמטה ובצדדים באופן שאינו זז ממקומו, ומשמע בפמ"ג שזה אסור מדאורייתא, ומ"מ נראה שזה דווקא אם דרך הוילון להיות סגור כמה ימים, אבל אם דרך לפותחו תמיד אינו אסור מן התורה, ואפשר דא"י מדרבנן אין בזה איסור.

מחיצה שבאבנים- איתא בבבא שמתיר לצדד ביו"ט אבנים של בית הכסא, שאף שבמחיצה בלא גג אסורה משום בנין עראי, הכא משום כבודו לא גזרו. ומשמע שמחיצת עראי אסורה אף בלי גג, ואפשר דמחיצת אבנים שאני לפי שהיא דרך בנין קבע, ולפי זה אסור לעשות מחיצת עראי מאבנים או לבנים, ויותר נראה דשם האיסור משום גזירת איצטבא, אבל במחיצה העשויה להפריד בין הרשויות, והיא עראית ואינה מחיצה המתרת, מותר.

מחיצה המתרת- אסור לעשות בשבת מחיצה שבאה להכשיר סוכה (כגון שעושה לסוכה מחיצה שלישית), או להתיר טלטול, ואף אם יש לה חוטים שעל ידם קל למשוך את המחיצה אסור, ויש מקילים בזה (סקל"ח). וכן אסור לעשות מחיצה כדי להתיר תשמיש או עשית צרכיו, והיינו דאסור לשמש בפני אור הנר, ובפני ספרים אסור גם לעשות צרכיו, ואם עושה מחיצה גבוהה עשרה מותר לעשות צרכיו, או לשמש אם מאפיל בטליתו, אפי' אם הנר או הספרים נראים (ובשל"ה משמע שאף במאפיל בטליתו יש ליהרר מאד), ואז צריך שהמחיצה תהיה קשורה באופן שלא תזוז מחמת רוח, ומחיצה כזו אסור לעשות בשבת. וכתב המ"א שאם ע"י המחיצה אין נראה הנר או הספרים, אז א"צ שתהיה המחיצה קשורה למטה, ומחיצה כזו מותר לעשות בשבת אפי' אם עושה מחיצה עשרה, (וכתבו האחרונים שבאופן זה צריך עוד כיסוי על הספרים), ויש אחרונים האוסרים גם במחיצה כזו, ובשעת הדחק יש להקל, ומ"מ לכסות הספרים בב' כיסויים ודאי לא הוי מחיצה כלל. ובנשמת אדם מצדד שבמקום שיצרו תוקפו והנרות דולקים, ויש לחוש ח"ו למושו"ז, או שישמש לאור הנר דאיכא סכנה, אפשר לעשות מחיצת עראי, או לפשוט מחיצה מתקפלת שהיתה סגורה בערב שבת, וכן הוא מתיר כשיצרו תוקפם, אפי' אם אור הנר נראה למעלה מהמחיצה, אבל בלאו הכי חלילה להקל בזה.

אם היה מערב שבת מחיצה טפח מותר להוסיף עליה בשבת, ובמ"א איתא שצריך טפח מן הצד, אבל בב"י איתא שאם היתה המחיצה פשוטה טפח מלמעלה, מותר לפושטה בשבת לכיוון מטה, ובתנ"ש הקשה שטפח מלמעלה לא חשיב מחיצה כלל, דבעיני עשרה, והפמ"ג והגר"ז והלבושי שרד מתירים גם בזה. ומחיצה מתקפלת, אם היא מקופלת לגמרי, אף שע"י הקיפול יש יותר מטפח לא מהני, כיון שזה לא נעשה בשביל מחיצה.

חפץ חיים ספר תורת הבית:

חז"ל "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין" וזו הרפואה היחידה ליצר הרע, ומי שינסה להנצל מהיצר הרע בלא תורה, יחטא ולא ירגיש, והחומר יגבר עליו עד שלא יתעורר כלל לבקש האמת. ומלבד לתורה צריך לפנות זמן גם לחשבון הנפש. וכל זמן פנוי ינצל לתיקון נפשו. **ב' השחוק והלצון** (-חוסר רצינות): וזה דבר שהוא סתירה גמורה לזהירות שענינה התבוננות ושימת לב, ומי שלקוי בזה קשה לו מאד להנצל מזה, כי דבר זה מאבד את לב האדם עד שאין הדעה שולטת בו (וכמו שמצינו ששחוק וקלות ראש מרגילים את האדם לערוה, והיינו שלאט לאט מקררים אצלו את היראת שמים עד שגיע לעוון עצמו), והלצון מסיר את עיון המחשבה, ובשחוק אחד יכול האדם להפיל הרבה התעוררות שלא תעשה בליבו רושם כלל, ומי שאינו מתעורר ע"י התבוננות ולימוד מחמת הלצון, אין ברירה אלא לייסרו, מפני שאת היסורים אינו יכול לדחות בליצנות, ועד כדי כך חמור הענין, שאמרו חז"ל קשה ליצנות שתחילתה יסורים וסופה כליה. **ג' חברת הטיפשים והחוטאים** (השפעה סביבתית): והיינו שלפעמים אף אחרי שהאדם התעורר הוא מתרפה כדי שלא יתחקו ממנו או כדי להיות מעורב עם הבריות, והאמת שאף שאמרו חז"ל לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות היינו העושים מעשי אדם, אבל אלו השקועים בהבלי הזמן יתרחק מהם, ואם ילעגו עליו לא ישים ליבו לכך ילעג עליהם כמו שהיה לועג אם היו לועגים לו על שרוצה להרויח רווח ממון.

פרשת קרח:

מחלוקת קרח ועונשם - קורח דתן אבירים ואון בן פלת ומאיתם וחמישים נשיאי עדה באו בטענה על משה למה הוא מתנשא מעל כלל ישראל, משה אומר לקרח שהקב"ה כבר הבדיל את שבט לוי, דתן ואבירים סרבו להגיע למשה, ומשה התפלל לקב"ה שלא יקבל מנחתם. משה אמר להם שיקחו מחתות עם קטורת, והקב"ה יראה את בחירתו, הם באו עם המחתות לפתח אהל מועד, והקב"ה רצה לכלות את כל כלל ישראל. משה ואהרן התפללו לקב"ה שיכלה רק את החוטאים. משה אמר לישראל שיתרחקו מאוהלי החוטאים, ונתן סימן שהקב"ה שלחו, שהאדמה תבקע ותבלעם חיים וכך היה, ואש מאת ד' אכלה את מקריבי הקטורת. מהמחנות עשו צפוי למזבח זכרון שלא יהיה כקורח ועדתו.

תלונת העם והמגפה - בני ישראל באו בטענה שמשה ואהרן גרמו למיתתם של קורח ועדתו, הקב"ה שלח מגפה לכלות את כלל ישראל, אהרן לקח קטורת ועוצר את המגפה, מספר המתים היה 14700.

סימן פריחת מטה אהרן - הקב"ה אמר למשה שיקחו י"ב מטות מטה לכל שבט, והאיש שהוא יבחר בו מטוהו יפרח. משה הניח את המטות לפני ד', ולמחרת ראו שפרח מטה אהרן, משה הראה זאת לישראל והניח את המטה למשמרת.

שמירת המשכן - בני ישראל אמרו שאינם יכולים להשמר שלא להכנס למשכן, הקב"ה אומר שאהרן ובניו ובני לוי ישמרו שלא יכנסו.

מתנות כהונה - קדשי קדשים נאכלים בעזרה לזכרי כהונה, המורם מהתודה שלמים ואיל נזיר ותרומת דגן תירוש ויצהר והביכורים נאכל לכהנים גם לנקבות, חרם ופטר רחם ופדיון הבן ניתן לכהנים, בכור בהמה טהורה קרב במזבח. הלויים מקבלים מעשר תמורת עבודתם, המעשר אסור באכילה לזרים ולטמאים, ומותר באכילה בכל מקום. והלויים יתנו לכהנים מעשר מן המעשר.

הפטרת קורח

המלכת שאול בגלגל - שמואל כינס את העם לגלגל להמליך את שאול.

דברי שמואל לישראל - שמואל שאל את ישראל אם יש למישהו טענה עליו ואמרו לא, ואמר להם שיראו איך כל זמן ששמרו מצוות ד' ניצחו את אויביהם, וכשחטאו נמסרו בידם, והראה להם מופת על אשר חטאו בבקשם מלך, אבל אמר להם שהקב"ה ימשיך לשמור עליהם אם ישמרו מצוותיו, והוא ימשיך לשופטם ולהתפלל עליהם.

לפרטים והערות נא להתקשר ל-052-7692282.

ניתן לקבל במייל- 9518479@gmail.com או באוסף גליונות

ניתן לתרום בנדירים פלוס עבור "תמצית".

ניתן להשיג תמצית הש"ס א' (ברכות וסדר מועד). תמצית הש"ס ב' (נשים). תמצית הש"ס ג' (נזיקין). (ניתן להשיג גם על כל מסכת בנפרד). תמצית גפ"ת על מסכתות פסחים יבמות גיטין ב"מ וב"ב. תמצית תנ"ך, תמצית משנה ברורה חלקים א' ב', תמצית ספרי מוסר, ותמצית ספרי חפץ חיים. לפרטים- 0527692282.

איתא באבות אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשיו אימתי. בפשוטו התנא בא לאפוקי מכמה טענות של היצר הרע. הטענה הראשונה היא מה שיש החושבים שהם יטרחו בשביל בניהם, והבנים יעשו בשבילם אחרי מותם כדי להצילם מן הגיהנום, וזה טעות מוחלטת, כי המקטרגים מחכים לאדם מיד כשמת לפרוע מה שיתחייב בבי"ד של מעלה, ושעה אחת בגיהנום קשה יותר מיסורי איוב כל ימיו. וביותר שמצוי שהבנים שוכחים ממצבו של אביהם ולא לומדים לעלוי נשמתו, וגם אינם דואגים לפרוע חובותיו, ועל זה אמר התנא "אם אין אני לי מי לי". ויש החושבים שאם בניהם אינם הולכים בדרך התורה, די בזה שהוא עצמו הולך בדרך התורה, וזה ג"כ טעות, כי אמרו חז"ל כל המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו, וזה לא נאמר דווקא במלמד אלא גם במחזיקו בממונו ללימוד תורה, והאדם נברא כדי שיתרבה כבוד שמים על ידו ושינהיג את בניו באופן זה, כי האדם אינו יכול בעצמו להרבות כבוד שמים כנגד רבוי הטובות שקיבל מהבורא יתברך, וזה אמר התנא "וכשאני לעצמי מה אני", ועל כן אם אינו יכול להרבות כבוד שמים ע"י בניו עליו להרבות כבוד שמים ע"י אחרים, ויהיה כל המשך דורותיהם נקרא על שמו כיון שהוא הביאם לזה, ושכרו יהיה מכל הדורות. ואל יאמר האדם שכעת הוא טרוד בעסקיו, ובעתיד יתפנה ללימוד התורה, כי גם בעתיד לא יפנה, ועל זה אמר התנא "ואם לא עכשיו אימתי". והנה צריך האדם להתבונן שהתורה נמשלה ללחם, וכמו שהאדם רגיל לסעוד בכל יום לפחות פעם אחת, ואם יזדמן שלא אכל כל היום יזרו עצמו לאכול בלילה כדי שלא יחלש, כך בלימוד התורה אם היה טרוד ביום יזרו עצמו להשלים בלילה, ויהיה הדבר עליו ממש כמו פרעון חוב. והרי כל ביאת האדם לעולם הזה היא בשביל להשיג תורת ד', ואם ימות בלא תורה נמצא שכל ביאתו לעולם היתה לחינם, וגם ביזה את דבר ד'. ולכן על האדם להתבונן אם הוא מנצל כראוי את זמנו לתורה, ואז אשריו וטוב לו בזה ובבא. (חתימת הספר מאמר ב').

תמצית ספר מסילת ישרים:

דרך קניית הזהירות - באופן כללי התורה מביאה לידי זהירות, אמנם בפרטות קנין הזהירות ע"י ההתבוננות על חומר העבודה ועומק הדין, וזאת ע"י עיון במעשים הכתובים בספרי הקודש, ולימוד מאמרי חז"ל המעוררים על כך. והדרך הזו מתחלקת לג' דרגות: **שלמי הדעת** יתעוררו לזהירות ע"י ההבנה שאין דבר רע יותר מחסרון בשלימות, ושהמעשים הטובים הם המביאים לשלימות, ודבר זה ישפיע עליהם להזהר כראוי, והמדרגה הגבוהה בזה היא יראת חטא, והיינו יראה שלא יהיה איזה חטא שיעכב את השלימות, שעל זה אמרו חז"ל מלמד שכל אחד נכוה מחופתו של חבירו, והיינו ע"י ראותו חסר ממדרגה שחבירו השיג. **הפחותים** מאלה יתעוררו ע"י ההשוואה לשאיפת האדם לכבוד, שאם האדם יחשוב למה עליו לעמוד די לו שלא יהיה רשע ולא יכנס לגיהנום, יתבונן לעצמו שכמו שבעולם הזה קשה מאוד לאדם לראות את חבירו יותר ממנו, אע"פ שזהו עולם השקר, כ"ש בעוה"ב. שהרי ברור שהדרגות שם הם לפי המעשים, ושם ההבדל בין האנשים יהיה דבר נצחי ואמיתי, ושם כבר לא יוכל האדם לתקן כמו שאמר שלמה "כל אשר תמצא לעשות בכוחך עשה, כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה". **וההמוון** יתעוררו ע"י ההתבוננות בשכר והעונש איך הם מדוקדקים אפי' על דברים קטנים, ואמרו חז"ל שאפי' שיחה קלה שבין איש לאשתו מגידים לו לאדם בשעת הדין, וכן מצינו שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, (אברהם כיון שאמר "במה אדע" נענש ב"כי גר יהיה זרעך", ועל שכרת ברית עם אבימלך, נתעכבה שמחת בניו ז' דורות. יעקב לפי שחרה אפו ברחל, נענש שבניו יעמדו בפני בניה, ולפי שנתן את דינה בתיבה, נישאת בדרך איסור. יוסף נתווספו לו ב' שנים, בגלל שאמר "כי אם זכרתני", ולפי שחנט אביו בלא רשותו של מקום, וי"א לפי ששתק כשאמרו "עבדך אבינו", מת לפני אחיו. דוד נכשל בדבר עוזה לפי שקרא לד"ת זמירות. מיכל לא היה לה בנים מפני שהוכיחה את דוד. חזקיהו היו בניו סריסים בהיכל מלך בבל, לפי שהראה לשרי מלך בבל את בית נכתה). ואמנם אין השכר ועונש באותו שיעור על הדברים הקטנים כמו על הגדולים, אלא ששמים לב לכל דבר אפי' קטן, כי המשפט הוא בתכלית הדקדוק, ומה שמצינו שהקב"ה מתנהג במידת הרחמים, אין הכוונה שהקב"ה מותר על העונש, שהרי כל האומר הקב"ה ותן יותרו מעוהו, אלא שלפי מידת הדין היה העונש מיד ובחרון אף ולא תועיל תשובה, ומידת הרחמים היא הפך ג' דברים אלו, וזהו חסד אך אינו מכחיש הדין לגמרי, אבל ויתור גמור לא שייך.

מפסידי הזהירות והדרך להתרחק מהם - א' הטרדה העולמית (חוסר זמן): והנה באמת אף שהאדם מוכרח לעסוק במו"מ, כבר אמרו חז"ל "הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה", והתורה היא מוכרחת כדי להגיע לזהירות, כמו שאמרו

עשירות דתורה

ידיעותיו מאוכסנות בו כמחשב, הוא לא יהפוך עי"ז לאיש של תורה. ולכן אומר שלמה ר'יש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חוקי' כאומר, אם איני זוכה להבליע את הדברי תורה בדמי ולשבוע מהם, עדיף שלא ינתן מעיקרא עושר כזה.

ג. ונראה לבאר ע"פ יסוד זה, מחלוקת מעניינת של רש"י ותורא"ש בגמ' בהוריות (י,א) שמסופר שם שרבן גמליאל ורבי יהושע נסעו בספינה, ולרבן גמליאל היה רק לחם, ולרבי יהושע גם סולת, וכשנגמר לרבן גמליאל הלחם הוצרך להשתמש בסולת של רבי יהושע, ושאל אותו מה עלה על דעתו להביא גם סולת, והשיב לו שיש כוכב אחד שעולה פעם בשבעים שנה ומתעה את הספנים וחשש שמא יעלה ויתעה, א"ל רבן גמליאל: כל כך בידך ואתה עולה בספינה...? השיב לו: עד שאתה תמה עלי, תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה, רבי אלעזר חסמא, ורבי יוחנן בן גודגדא, שיודעין לשער כמה טיפות יש בים, ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש, וכששמע זאת רבן גמליאל נתן דעתו להושיבם בראש, וכשעלה ליבשה שלח להם שיבואו, ולא רצו להגיע, ושוב שלח לקרוא להם ובאו, אמר להם: כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם. ע"כ.

והנה רש"י שם מפרש שרבן גמליאל תמה על רבי יהושע שאם יש בו כ"כ הרבה חכמה אז מדוע הוא צריך לרדת בספינה ולטרור בשביל מזונות, והביא לו רבי יהושע משל מאותם תלמידים שגם הם עניים ואין להם לחם ולכוש, ורבן גמליאל נתן דעתו להושיבם בראש כדי שיהיו מתפרנסים מאותה שררה שיתן להם, והתורא"ש שם מק' על דבריו דהרי לא לנבונים עושר ומה תמה ר' גמליאל שיש חכם עני, וגם איזה פרנסה יש בשררה בישיבה, ולכן פירש שרצה לעשותם פרנסים על הציבור, עיי"ש.

והנה בפשטות היה מקום לומר שיסוד הויכוח של רש"י והתורא"ש האם ראוי להתפרנס מתפקיד תורני, ואמנם רש"י במקום אחר כותב להדיא שיש גם לגבי ראש ישיבה דין של גדלהו משל אחיו.

אבל יתכן לומר שגם התורא"ש הסכים עם אפשרות זאת, אמנם מה שנקט קרא דלא לחכמים לחם ולא לנבונים עושר עומק כוונתו היא שעיקר השביעה של החכמים היא מתורתם כאמור וא"כ לא יתכן שרבי יהושע יתאונן על חסרון מזונם, ולכן העמיד בהכרח שרבן גמליאל תמה על עצם מה שהעז לרדת בספינה, והשיב לו שלפעמים אין החכם יכול לנצל את חכמתו לצורכיו, עיי"ש ודו"ק.

א. הנה חז"ל דרשו על קרח שהסיבה שנכשל מפני שהיה בוטח בעושרו, והאריך בזה רבינו בחיי בפתיחה לפרשתן. וביאר השפת אמת בזה (שנת תרמ"ח), דהנה חז"ל אמרו אין עני אלא מן התורה והמצוות, ומשמע שעושר הוא גם כן ביחס לידיעת התורה, וזהו מה שאמרו חז"ל על קרח שהיה פיקח גדול וחכם בתורה, ומצינו ששלמה המלך אומר ר'יש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חוקי" (משלי ל,ח) ולכאורה בשלמא עניות א"ש שאינו רוצה, אך למה אינו רוצה עשירות, ברם כוונתו היא, שהעושר אינו נחשב מעלה לאדם אם אינו יכול לשבוע ממנו, ולכן השתמש במשל של 'לחם', כי החכמה צריכה להביא את האדם לידי שביעה, דאין לחם אלא תורה, ומתפלל שלמה שיזמין לו דברי תורה שיעשו בו רושם ויוכל להוציא חיות ומזון מן הדברים, שזהו התכלית של הדברי תורה שיכנסו ויעשו רושם באדם.

ולזה רמזו חז"ל באבות "אם אין קמח אין תורה" מפני שתכלית התורה להוציא ממנה קמח ומזון, וכמו ששמע מאמור"ז ז"ל שלכן יש בתורה ברכה לפניה ולאחריה כמו במזון, שכאשר הוא רעב מברך על שהזמין לו הי"ת לחם, וכשהוא שבע מברך על השביעה שהמזון מתעכל במעיו ומשביעו, וזהו שמצינו שיש שיעור ברכת המזון לפי זמן העיכול במעיו, כי עיקר תכליתו של הלחם הוא להזין את גופו בפועל, וע"ז נתקנה הברכה שלאחריה, להודות על הרגשת השובע וקבלת החיות מהמזון, ולכן אחר שכבר עבר זמן העיכול ורעב שוב, לא שייך לברך ברכה מסויימת זו.

וכמו כן יש לברך אחרי לימוד התורה, כמו שמצינו בעולה לתורה שמברך לאחריה, שצריך להודות לה' על קבלת החיות מן התורה כמו מן המזון, דכאמור זוהי תכליתו של התורה שתהיה נספגת באדם, ושהיה שבע ממנה. וזהו מה שגרם לקרח לחטוא, שאמנם היה לו עשירות של תורה, אבל לא שבע מן התורה, ולכן ירדו חיים שאולה, שרומז שלא היתה להם חיות בתורה, וממילא הדגיש הכתוב שכל החיות שלהם נאבדה בשאול, שהגם שהיה עשיר וידע הרבה דברי תורה, מ"מ הם לא עשו בו רושם ולא שבע מהם.

ב. ויש בזה יסוד עצום ונפלא, שלימוד התורה אינו חכמה בעלמא, ואין תכליתה רק לפלפל בסברות ולמצוא חידושים ורעיונות, אלא צריך ל**שבוע** מן הלימוד, שכל החיות של האדם תהיה מן התורה, ואם אדם אינו מפנים את הדברי תורה בתוך גופו, יכול הוא להיות עשיר עצום בתורה, ומאידיך להגיע חלילה למרידה של קרח, וגם אם כל אוסף

כוח הצירוף של 'כנסת ישראל'

א. נציג כאן מהלך עמוק בגדר חטאו של קרח. הנה במדרש (יח, יד) אי': "אח נפשע מקרית עוז ומדיינים כבריא ארמון" (משלי יח, יט), זה קרח **שפשע בתורה** שהיא עוז, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, ומדיינים כבריא ארמון, והלא היה יודע שבעלי דינו היו קשים כבריא ארמון זה משה ואהרון, מה הבריא אינו זז כך משה שנאמר "והבריא התיכון בתוך הקרשים מבריא מן הקצה אל הקצה".

וצריך להבין מדוע המדרש מחפש טעם חדש בחטא של קרח, הרי בתורה כתוב שהוא קינא בנשיאות של מישאל בן אליצפן, ובמלכותו של משה ובכהנותו של אהרון, ומדוע זקוק המדרש להוסיף טעם חדש ש'פשע בתורה שהיא עוז'. גם צריך להבין שהרי יש הרבה שמות וכינויים לתורה, ומדוע כאן היא מכונת 'עוז', וכן צריך להבין מדוע משה ואהרון לעומתו משולים כאן ל'בריא' של הארמון, וצ"ע.

ובספר "שם משמואל" כתב בזה מהלך נפלא, דהנה קרח טען כנגד משה שהוא ממציא דברים מדעתו והקב"ה מסכים לו, ומרעה אל רעה יצא עד שטען שמלבד עשרת הדיברות לא שמע משה כלום מפי הקב"ה, וזוהי התפקרות כנגד התורה שבע"פ, ונמצא שהפסוק מגלה את שורש מרידתו כנגד משה ואהרון שהוא מכוח זה שפשע בתורה שהיא עוז.

וביאור כינוי 'עוז' דתורה הוא, דהנה כלל ישראל מורכב מיחידים בעלי גופים מחולקים, אמנם מכל היחידים נבנית אומה מאוחדת המצורפת לקומה אחת שלימה שנקראת 'כנסת ישראל', וכוח האיחוד הזה נעשה על ידי התורה שבעל פה שחרותה בליבותם, כדכתיב "כתבם על לוח ליבך". ומצד כוח זה נקראת התורה 'עוז', שהיא נותנת את חוזק העמידה של קומת ישראל, שלא יהיו מפוזרים ומפורדים לארבע כנפות הארץ כל יחיד לעצמו, אלא יהיו כולם כרוכים ומאוגדים סביב כוח אחד שמצרפם לאגודה אחת, וזמש"כ בפסוק - "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום", שע"י התורה מושג אותו 'שלום' שמצרף את הכל לשלימות אחת.

וכמו שבפנימיות ליבם יש את התורה שמאחדת אותם לאגודה אחת, כך בחיצוניותם מוכרח להיות להם מלך ומנהיג שמצרף את כל הפרטים תחתיו, ולכן גם בעת התיקון יצטרכו את מלך המשיח שיחבר ויצרף את כל היחידים, וזהו גם ענין הכהן הגדול שתפקידו לאחד את כל ישראל, כמו שמצינו באהרון הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום, והיה מטיל שלום בין איש ואשתו ובין איש לרעהו, וזכה שכל שמות השבטים חקוקים על החושן שעל ליבו, (כנגד הלב שעליו ונחקקת התורה שמצרפת את כלל ישראל בפנימיות). ואיתא בסנהדרין (צ, ב) דהמקור לתחיית המתים מן התורה הוא מדכתי' "ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרון הכהן" דמבואר דגם אחרי תחית המתים יקום אהרון ויתנו לו

תרומה, כי גם לעתיד לבא יהיו גופים, וממילא יצטרכו את מלך המשיח, כדאי' ברמב"ם שהמלך מאחד ומצרף את העם (ולשונו שם שליבו לב העם, נפלא לדרכינו שהלב הוא נקודת הצירוף) וכן לכה"ג, שתפקידם לצרף את כל ישראל תחתיהם.

וזהו שנאמר "ויקח קרח" ומתרגם אונקלוס "ואתפלג קרח", שנחלק מהעם, ולקח לו קבוצה של מאתים וחמישים ראשי סנהדראות שעומדים לעצמם, וטענתו בפיו "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'" ולהנ"ל עומק טענתו הוא, שאינם צריכים לממונה עליהם שיהיה לכוח מאגד ומצרף, ובין כך כולם קדושים ובתוכם ה'.

ולכן מדוייק מאד הפסוק שדורש המדרש, "אח נפשע מקרית עוז", זה קרח **שפשע בתורה** שהיא עוז, שברגע שהתפקד כנגד התורה שבע"פ, נמצא שביטל את אותו 'עוז' שמחבר ומצרף בין כל חלקי הפרטים של כלל ישראל, ופגע בעומק הייחוד שלהם לקומה אחת, וזהו גדר אתפלג קרח, שנחלק מהם להיות עומד כפרט בפנ"ע, ע"י כוח המחלוקת שמפיקע את ברכת ה'שלום', ומסיים הפסוק "ומדיינים כבריא ארמון", שע"י יצא גם להתדיין נגד מלכותו של משה והכהונה הגדולה של אהרון, שהם כוח ה'עוז' המצרף את ישראל בחיצוניותם, עם הטענה שכולם קדושים ובתוכם ה', ושוב אינם צריכים לכוח שמצרף ומחבר ביניהם. עכת"ד.

ב. ובזה יבואר המדרש (יח, י): "הלך קרח כל אותו הלילה והיה מטעה את ישראל, ואומר להם, מה אתם סבורים שאני עוסק ליטול את הגדולה לעצמי, אני מבקש שתהיה הגדולה על כולנו חוזרת, שמשה נטל מלכות לעצמו והכהונה הגדולה נטל לאחיו, והיה הולך ומפתה כל שבט ושבט כראוי להם עד שנתתפו עימו, ע"כ. ופ' מהרז"ו: "על כולנו חוזרת", פעם יהיה זה הראש ופעם יהיה אחר לא כמו עתה שהחליטו משה ואהרון הגדולה לעצמם לעולם, עכ"ל. ולכאורה הרי מנהיג צריך סגולות מיוחדות, ואיך הצליח לשכנע אותם שכל אחד יכול להיות בתורו מנהיג על כל עם ישראל...?

אלא מתבאר כנ"ל שקרח זלזל בצורך בכוח המאחד ומחבר את הכלל למקשה אחת, כי סבר שכל העדה קדושים ואין צריכים כוח המצרף ומחבר, ומה שצריכים למנהיג נקט קרח שהוא להבדיל כמו 'ועד בית' שמברר את רצון הכלל ומנהל את העניינים הטכניים בלבד, וממילא אין בזה אלא שררה בעלמא וכל אחד ואחד יכול לעשות זאת בתורו.

לכן נהגו ישראל למנות רב בכל בית כנסת שהוא הכוח המצרף ומחבר, ואפי' אם כולם ת"ח גדולים, ממנים עליהם רב ומנהיג המצרפם, וכדאי' בשו"ת מהריט"ץ החדשות שזה גדר הלאו 'ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה' שלא יהיה ביהכנ"ס בלי רב. ומבינים דכמו שלא יתכן ביהכנ"ס בלי ארון קודש ובימה, כך לא יתכן ביהכנ"ס שאין בו רב דהרי הוא המצרפם לשם 'כנסת ישראל' ואז הוי בית 'כנסת'.

לא כולם קדושים...

לו קרח: טלית שכולה תכלת אינה פוטרת את עצמה, ארבעה חוטין פוטרים אותה...? בית מלא ספרים מהו שיהיה פטור מן המזוזה, אמר לו: חייב במזוזה, אמר לו: כל התורה כולה 274 פרשיות אינה פוטרת את הבית, פרשה אחת שבמזוזה פוטרת את הבית...? והנה משלים אלו באו לחזק את טענתו שכל העדה כולם קדושים מצד עצמם ואינם צריכים שאדם אחר ינהיג ויכוון אותם להקב"ה, ואיך עונים על ליצנות זו?

והתשובה הברורה היא לפמ"ש"נ, שבאמת **אי אפשר שכל העדה יהיו קדושים בשווה**, וכמשל בית מלא ספרים, האם אכן כל הספרים נכתבו כדת וכדין, ואולי יש בארון דבר שמסתתר מאחורי הספרים...? או טלית שכולה תכלת, האם לא התערבו בה עוד חוטים אחרים, האומנם כולה תכלת...?

ג. וזהו מה שרואים במצוות ד' מינים, שיש בעם ישראל הרבה מינים וסוגים לא ראי זה כזה, ועולה להקב"ה כבוד מכל הקבוצות גם יחד, ורוצה הוא בכולם, כי במקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים, ואדרבה לפעמים דווקא מיהודי חלש ורחוק עולה כבוד שמים מיוחד, שהנה למרות כל מה שעבר עליו הוא מכיר את בוראו ועושה כל מה שביכולתו להתקרב אליו. (ובמהר"ל בבאר הגולה באר רביעי האריך שיש בחינת כבוד שעולה דווקא מן הרחוקים, וכמו שאומרים בתפילה 'וישמעו רחוקים ויבואו ויתנו לך כתר מלוכה', שהכבוד היותר גדול ניתן בדווקא מרחוק שנתקרב).

וכמה חשוב להתבונן ביסוד זה, שהרי כל תפילת שמו"ע בלשון רבים נאמרת, ואם יכוון האדם רק על הכולל שבו הוא לומד או על בני החבורה שלו, הרי שאי"ז בגדר תפילה כלל! ויותר מזה איתא בנדרים שמי שקורא לעמי הארץ חמורים לא יהיו לו בנים ת"ח! דמכיון שפגע בכוח המיוחד של קומת כנסת ישראל שמורכבת בדווקא מאנשים שונים, הוציא את עצמו מכלל ישראל, ושוב אינו ראוי שהתורה תמשך לזרעו.

ובפרט בימינו שמצויים בכלל ישראל הרבה דרגות וסוגי יהודים, אף שבוודאי עיקר העיקרים הם האברכים שליט"א שהינם בבחינת אתרוגי הדר המהודרים בתכלית ההידור וגם מסובכים בהמון תורה ומצוות להפליא. אבל הרי ישנם עוד ציבורים שונים שאסור לנו לדחותם, ומחוייבים אנו לדאוג שייבנו להם מסגרות לימוד שונות בהתאם לרמתם ודרגתם, ולעודדם שיחפצו להתקדם ולהרגיש קרבת ה' כפי יכולתם.

וברוך ה' ישנה התעוררות לכך בתקופה האחרונה, לייסד בעדם מסגרות שונות, המביאות אותם לקביעת עיתים אחר עבודתם, וזהו כוחה של כנסת ישראל שמוצאת לכ"א מקום. ואף שהאתרוג **הוא לבדו הפרי!** אינו מבטל ח"ו לשאר המינים, הגם שאינם אלא ענפים, וגם הם מכירים שהעיקר האתרוג... ואולי לכן האתרוג חוזר לקופסה ואינו אגוד עמם ופעם אמרו שחששו שלא יתקלקל מהענפים... אך אולי גם לא טוב שישמע את כל מה שמעודדים ומפרגנים לענפים...

א. בספר נפלאות מתורתך הביא את דברי האריז"ל בשער הפסוקים, וז"ל: "צדיק' כתמר' ירח" ס"ת קרח, לרמוז אל שמואל הנביא שהיה צדיק הבא מזרעו של קרח, כי כל תיקונו של קרח ופריחתו ועלייתו מהגיהנם היה ע"י שמואל בן בנו, עכ"ל. אח"כ הוסיף שבדק בכל התנ"ך ומצא שישנה רק הופעה אחת נוספת של סופי תיבות קרח (ור"ת אין כלל) והיא בפסוק בהושע (ב,ז) "ונתתי לה את כרמיה משם, ואת עמק' עכור' לפתח' תקוה" - ס"ת קרח, והרמז בזה, שקרח נבלע בגיהנם שהוא 'עמק עכור' והכתוב משרשו שבתקוות הימים יצא מפיתחה של גיהנם, עכ"ד. וצריך להתבונן בדברי קודשו של האריז"ל מדוע נרמז קרח בדווקא בעץ התמר.

והנה בפשטות י"ל דרומז על הלולב שהוא סמל הנצחון של ישראל אחרי כל כפרת החטאים דעשי"ת ויו"כ, וכדאי' במדרש דלא ידעינן מאן נצח, עד יום הראשון דסוכות שבו אנו נוטלים לולבינו בידינו ומכריזים דידן נצח, וזה הרמז דאף שכעת קרח חטא, לעתיד יתכפר חטאו עד שיהיה קרח כלולב התמר אשר על ידו מראים את הנצחון על השטן.

ב. אבל ביתר עומק יש להוסיף (בפרט לפי משנ"ת במאמר הקודם), דהנה קרח פגם בכוח הצירוף והחיבור של כנסת ישראל, כדכתי' ויקח קרח ומתרגם אונקלוס 'ואתפלג קרח', כי באמת כל קומת ישראל היא אחת ממש על כל רובדי הציבור השונים, ועיקר דבר זה נראה באגד הלולב שהוא בנוי בדווקא מחיבור קבוצות שונות, כי יש תלמידי חכמים שהם בבחינת אתרוג שיש לו גם טעם וגם ריח שהם רמז לתורה ולמצוות, ויש בעלי בתים שאין להם פנאי לעסוק בתורה אבל הם מסובכים במצוות כמו ההדס שיש בו ריח בלי טעם, ויש בעלי תשובה מתחילים ומתלמדים ששייכים רק לתורה ואין להם מצוות כמו הלולב שיש לו טעם בלי ריח, ויש חילונים גמורים שאין להם לא תורה ולא מצוות ואינם אלא כערבה הצמאה למים, ועיקר מעלתם על שאינם כמו 'צפצפה' הפסולה שהיא מצפצפת ורוטנת "מה העבודה הזאת לכם", משא"כ עמי ארצות שהם כ'ערבה', מצידם היו רוצים לעשות רק טוב, ואפי' מקנאים בחרדים לדבר ה', לכן שפיר הינם מזומנים להיות באגד אחד עם 'כנסת ישראל'.

ושמא גם זה נכלל במה שהבאנו מהאריז"ל שעתיד קרח לחזור למעלתו כנרמז בס"ת "צדיק כתמר ירח", דאולי רומז נמי לדברים להנ"ל הוא, שקרח יחזור להיות כלולב שמגיע מהתמר, שהוא הכוח המאגד ומחבר את כל הסוגים שיש בכלל ישראל, היפך 'מחלוקתו' שטען שכולם קדושים.

ובאמת זהו עומק הפירכא על אותה ליצנות קשה שעשה קרח שהלביש לאותם מאתים וחמישים ראשי סנהדראות טליתות שכולן תכלת וקפץ ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית, אמר לו: חייבת בציצית. אמר

מעלת הלבוש

הראשון שהפסידה מהם את לבושי הנפש הפנימיים, ואז עי"ז גם נטלה מהן את בגדי גופן החיצוניים לסטרא אחרא.

ג. ובניאור עומק הדברים נראה, דהנה ענין הלבוש הוא לכבוד האדם, והנפש נקראת כבוד משום שהיא נאצלה מכסא הכבוד כמו שכתב בבעל המאור בהקדמת הש"ס שלו, וממילא אם הנפש אינה עומדת במצב של כבוד משום שהיא מחוללת בעבירות, ממילא היא לא מתחילה לקלוט את מעלת הכבוד, ואינה משדרת לגוף את הצורך בבגדי כבוד.

וחז"ל אומרים שלבוש הוא נוטריקון לא בושה, ואדה"ר ואשתו קודם החטא לא התבוששו, משום שנפשותיהם היו מלובשות במצוות של 'לעובדה ולשומרה', אבל תיכף ומיד כשחטאו נתביישו וידעו כי ערומים הם, משום שהבינו מיד שאיבדו את לבושיהם ונותרו במערומיהם בהעדר בגד כבוד.

ד. וממילא כשאנו רואים אדם שמקפיד ללבוש בגדים מכובדים, בוודאי שיש בנפשו את מעלת הכבוד בעצם, ולכן הוא מסכים לעטות עליו כמה מיני בגדים גם בעת החום והשרב, כי הוא מבין את הנקודה הפנימית של הכבוד ותופס את המעלה והחשיבות שיש בזה, משא"כ כשהאדם חוטא ובעל עבירה, ממילא הנפש מאבדת את כבודה, ואינה חשה באותו רגש של כבוד, ואינה מבינה את הצורך בלבישת כבוד.

ולכן הכה"ג מצווה ללבוש שמונה בגדים, כי הוא מיוחד בדרגתו הרוחנית, ועליו לזכך את עצמו יותר מכל יהודי, וכדחזינן בהוריות, שכה"ג אינו מביא קרבן שוגג אא"כ פסק לעצמו הוראה בשוגג, ומבואר שכה"ג לפי דרגתו אינו יכול להיכשל בסתם שגגה, כי לפי עוצם דביקותו בה', אסור לו להיות רגע קל בהיסח דעת, ותמיד הוא דבק בבורא בלי סרך חטא, ורק כשהורה לעצמו הוראה בטעות אז שייך בו שגגה. וזהו שמצויין הכה"ג בבגדי כבוד מיוחדים להורות על דרגתו.

וכך גם ביתו של האדם, גם הוא נוגע לסוגיית הכבוד, כדכתי' "ותפארת אדם לשבת בית", ולפי סגנון משכנו וביתו של האדם ניתן לראות את דרגתו הרוחנית, ואמנם אי"ז כמו ענין הלבוש שעוטף את האדם ממש, אבל עכ"פ יש בזה גם דרגה מסויימת של שמירה על גופו של האדם. **ולכן** צריך לקבוע ציצית בבגדו ולמזוזה בפתחו, להורות שמכיר שכל לבושו נוגע לנפשו פנימה, ועניינו לכבד את מעלת נפשו שמסובבת ומלובשת בכל המצוות שעשה, והציצית מזכירה את כל מצוות ה', לרמז על הלבושים הפנימיים של הנפש. וכן ענין המזוזה, להכניס את הקדושה בבית, ולהורות שכל תכליתו הבית לשמש משכן לה', להיות בית ועד לחכמים, וכדברי הרמב"ם הנודעים בהלכות מזוזה, ע"ש. **ולכן** בחר קרח לבטא את טענתו ע"י שהלבישים בטלית שכולה תכלת או בבית מלא ספרים, כי זהו טענתו ש"כל העדה קדושים" ומעלתם ניכרת בלבוש, אבל הנה במקום זה טעותו כי ללא ציצית אין קשר וחבור למצוות שמלבישות את הנפש וכנ"ל.

א. הנה קרח בא עם טענות על טלית שכולה תכלת ובית מלא ספרים, ובוודאי שקרח שפיקח היה לא בחר סתם בב' מצוות זו מכל התרי"ג מצוות, ובבא להציע כעת, שאכן בב' דוגמאות אלו של סגנון הלבוש והבית, יכל לבטא יותר מכל את טענתו המרכזית ש"כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'".

וכדי לבאר זאת נקדים יסוד עצום של מרנא הגר"א זי"ע בענין הלבושים של האדם. דהנה אנו רואים שהצדיקים מצויינים בלבושיהם, וכן תלמידי חכמים מהלכים עם בגדי כבוד, כמו שאמר רבי יוחנן על עצמו "הני מאני מכבדותיה", כמו"כ שאר בני התורה בכל העולם לובשים כובע ובחליפה מעל בגדי היסוד, ואילו מהמון העם ישנם שהולכים כך אך ורק בשבת, וחלקם אף זה אינם מסוגלים... ועל אחת כמה שאי אפשר אפילו להזכיר את מצב הבגדים אצל החוטאים שבדורינו רח"ל, שאין זוכים אפילו לבגד אחד ראוי לשמו...

ושטחיות המחשבה תופסת את הענין בסמל החיצוני והטקסי, שכאילו יש כאן איזה לחץ ציבורי, שמחייב את הרבנים ללכת עם איצטלא דרבנן נודעה, ואת כלל האברכים והבחורים ללבוש סוג כובע מסויים וחליפה בסגנון ספציפי.

אבל באמת המתבונן לעומקם של דברים יראה, שיש כאן מבחן של 'יכולת' ומבדק של 'מסוגלות' אישית, עד כמה הוא מסוגל להתעטף באותם בגדים נוספים ומכובדים, כי רק כשיש לאדם רמה רוחנית מסויימת הוא יכול ללבוש בגדים אלו, אבל כשנעדר מרמה רוחנית זו, הוא פשוט אינו מסוגל לתלות על עצמו מעבר לחולצה ומכנסיים במקרה הטוב, ואמנם הוא מצידו יטען שחם לו, ולא נוח לו, ואינו מבין את הצורך... אבל באמת יש כאן נקודה הרבה יותר עמוקה שהוא פשוט אינו מסוגל נפשית ללבוש מעבר למינימום הלבוש...

ב. והראוני בלשון הגר"א (יה"א כג), שאחרי שמבאר את ענין ההתנקות הנשמה לפני כניסתה לג"ע, ואת גדר הכפרה שבקרבו שמכפר על הנפש, כותב: "וכל ענין בואו של האדם לעולם הזה לתקן את הנפש בלבוש הזה, **ולכן רשעים אזלין ערטלאין בהוא עלמא וידעו כי ערומים הם**" וז"ס (מגילה י"ב ע"א) מלמד שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות כו', **כי בחטאי האדם מפשיט הנשמות עליונות מהלבוש שלהן**, וזה הלבוש מתלבש בסט"א, וזהו גלות השכינה בלבושה", עכ"ל. ובוודאי דברי עמוקים נשנו כאן, אך מ"מ מתורף דבריו רואים אנו יסוד עצום, דכל המצוות שאדם עושה הם נעשים לבושים רוחניים לנפשו, וכשחוטא מסתלקים ממנו לבושי הנפש, וממילא מתהלך גם גופו ערום מלבושו, וזהו שאמרו חז"ל על ושת"י שהפשיטה בנות ישראל ערומות, וע"כ נגזר עליה לבא ערומה למלך וכך הוצאה להורג, והיינו שלא רק הפשיטה את בגדי גופן, אלא זה שהשתעבדה בהן בשבת, וגמרה להם להפסיד את מצוות השבת, זה היה החלק

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת קרח כ"ט סיון תשע"ח,
מסכת נדרים - דף מ.

דיוני הלכה אקטואליים בסוגיות הנלמדות,
לעורר לב המעיין, ואין לסמוך על הדברים
הלכה למעשה.

גליון נושא:

'תפילה על החולה'

פנינים

כח התפילה

דבר מופלא על גודל כח התפילה, כותב השיטה מקובצת (כתובות דף קד). שלכן הזהירו חכמים, כל מאן דאמר נח נפשיה דרבי, ידקר בחרב, שאם יודע להם שמת, לא יבקשו שיחיה, שאין מבקשים על תחית המתים, ולכן הזהירו שאפילו אם מת לא יודיעו לחכמי בית המדרש שמת, כך יתכן שבזכות התפילה יחיה.

ומפורסם מה שכתב בספר **כד הקמח** (תפלה) וגדול כח התפלה אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנגזר. והוכיח כן, מרבקה שהיתה עקרה ונושעה בכח התפילה.

מעשה שהיה

מסופר בספר **בשבילי ראדין** (עמוד 222): כשראש הישיבה הג"ר **נפתלי טרופ** זצ"ל איבד את הכרתו, אחר שקיבל שטף דם במוחו, וכל נסיונות הרופאים להשיב את הכרתו לא הועילו, לראדין הוזעקו טובי הרופאים מלידא ומוילנא שניסו להשיב את הכרתו, אך לשווא. הרופאים החלו להזריק לר' נפתלי זריקות ללא הגבלה כניסיונות נואשים להשיבו לחיים.

רבי משה לנדינסקי זצ"ל מראשי הישיבה, ניגש לחפץ חיים זצ"ל ואמר לו: אני לא מבין מה רוצים ממנו, שיתנו לו למות, הוא שוכב מת והם ממשיכים להזריק לו זריקות. בנו של ר' משה סיפר, כי ניגש לבית המדרש לבחורים שאומרים תהילים, וביקש מהם שיפסיקו לומר תהילים, אמר להם: מה אתם מטרידים את ר' נפתלי, תנו לו למות.

נשמת רבי: הג"ר יהונתן אייבשיץ זצ"ל (יערות דבש דרוש טז) כתב דבר חידוש, ש'אמתיה דרבי' שהתפללה שימות, הכונה לנשמה שלו, כאשר הצדיק מרגיש שהשלים את תפקידו בעולם הוא רוצה למות, רק שכל זמן שצריכים אותו בעולם, עדיין אינו רוצה למות, ולכן הקב"ה מביא על הגוף יסורים, ואז הנפש רואה בצער הגוף, ומחמת כן רוצה לעזוב. ❖

החיוב להתפלל

בפרשת השבוע; נאמר (במדבר טז כט) **אִם כָּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתּוּן אֱלֹה וּפְקַדְתָּ כָּל הָאָדָם וְגו'**, ומבאר **הגמ' נדרים** (דף מ.) מכאן רמז לביקור חולים מן התורה, אם יחלו ובני אדם מבקרים אותם בחלים, לא ד' שלחני.

ומבואר **בגמ'** שחלק ממצות ביקור חולים הוא, להתפלל לרפואתו. וכל המבקר את החולה - גורם לו בתפילתו שיחיה, וכל שאינו מבקר את החולה - אינו מתפלל עליו שיחיה, וגם אינו מתפלל שימות, כשצריך.

ופירש **הר"ן** (ד"ה אין) שהמבקר חולה, מועיל לחולה בתפילתו אפילו לחיות, מפני שהיא תפלה יותר מועילה, ומי שלא מבקר, לא רק שאינו עוזר לו לחיות, אלא אפילו כאשר יש לו הנאה במיתה אפילו אותה הנאה קטנה אינו מהנהו.

וכתב **הרא"ש** (ד"ה אינו) רעה גדולה כשאינו מבקר, שאם היה מבקר היה מבקש עליו רחמים, ואולי תהיה זו שעת רצון ותפלתו תישמע, ומניעת הביקור גורם שימות.

וכתב **הרמב"ן** (תורת האדם עמוד יז), הובא **בבית יוסף** (יורה דעה סימן שלה), וכן נפסק **ברמ"א** (יו"ד סימן שלה סעיף ד), שהמבקר את החולה ולא ביקש עליו רחמים, לא קיים מצות 'ביקור חולים'. **ובביאור הגר"א** (שם) הוכיח דין זה מהגמ' שהטעם שאין מבקרים חולים בתחילת היום ובסופו, משום שאז לא מתפללים עליהם. **ומהגמ'** שאומרת שהמבקר גורם לחולה שיחיה.

וביאר **הג"ר ישראל יעקב פישר** זצ"ל (בהסכמה לספר פני ברוך ביקור חולים)

שאפשר שכוונת הרמב"ן ש'חלק זה במצוה לא קיים', דלא מסתבר שלא קיים בכלל מצוה שהרי יש תועלת לחולה בעצם הביקור. והפני ברוך מפרש, שהרמב"ן מדבר באופן שעצם הביקור אינו לתועלת החולה.

1. החיוב להתפלל

חוטא: בגמ' ברכות (דף יב:) כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש - נקרא חוטא. ואם תלמיד חכם הוא צריך שיחלה עצמו עליו. וכתב הג"ר גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א (בספרו הנפלא "גם אני אודך" על ענינים שונים חלק א סימן ז), ראיתי הרבה יראים ושלמים, שנוהגין כשרואים מודעה להתפלל על פלוני, אומרים פרק תהלים על אתר, כדי שלא יקרא חוטא.

לא תעמוד: הסתפק הרה"ג רבי יגאל עזרא שליט"א (קובץ בית הלל טבת תשס"ג גיליון י"ג עמוד ע"ט), האם יש חיוב להתפלל לרפואת החולה מדין לא תעמד על דם רעך (ויקרא יט טז), או דלמא 'לא תעמוד על דם רעך' שייך רק בסכנה גופנית שיצילו בגופו, ולא בתפילה שהוא הצלה רוחנית. ודעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א (משנת פיקוח נפש עמוד רעח אות יד) שאין בזה 'לא תעמוד על דם רעך', כי אם מצות חסד.

2. שיעור התפילה

אין שיעור לתפילה לא למעלה ולא למטה, ואף במשפט קצר מקיים מצות תפילה, כמו שרואים אצל משה שהתפלל בקצרה לרפואת אחותו מרים קל נא רפא נא לה (במדבר יב יג), ופירש רש"י (שם) שלא האריך בתפילה, שלא יאמרו ישראל אחותו נתונה בצרה והוא עומד ומרבה בתפילה. דבר אחר, שלא יאמרו ישראל שרק על אחותו מאריך בתפילה, אבל בשבילנו אינו מאריך. ורואים שגם המקצר בתפילה, קיים חובת התפילה.

וכן מוכח בגמ' (שבת דף יב:): רבי יהודה אומר: המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל. רבי יוסי אומר: המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל! שבנא איש ירושלים, בכניסתו אומר: שלום. וביציאתו אומר: שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבא, ורחמי מרובין, ושבתי בשלום. הרי מפורש שמספיק תפילה קצרה.

וצידד הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל (שבט הלוי חלק ה יו"ד סימן קפד), שיתכן שמספיק לומר 'רפואה שלימה', לצאת ידי חובת תפילה. וכן נקט הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פרק ח הערה 63) שמספיק לומר 'רפואה שלימה'. וכתב הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א בשם הרה"ק מבעלזא זצ"ל שיאמר 'המקום ישלח לך רפואה שלימה', כדי שיהא תפילה להשי"ת שהוא רופא כל בשר, ולא איחול בלבד.

האגרות משה (יורה דעה חלק ד סימן נא) הוכיח מכאן מהו כוחה של תפילה, שהרי בקור חולים הוא מצוה וחיוב על כל אחד מישראל, אפילו לאנשים פשוטים שמצד סברותינו לא היה שייך שיקבל הקדוש ברוך הוא את תפילתו, וממילא מוכרח שכל תפילה וברכה של כל איש ואיש על החולה, אפילו של אדם פשוט שלא נזהר כל כך מחטאים, גם מועילה תפילתו מאוד.

חולה חשוך מרפא, המדוכא ביסורים

3. התחשבות בזולת

ג' מצוות: טעם האיסור להתפלל על אדם שימות מבאר הג"ר חיים פלאגי זצ"ל (חקקי לב יו"ד סימן נ) בכמה אופנים; א. הרי התורה מחייבת, כִּי תִרְאֶה חָמוֹר שֶׁנֶּאֱמַר רִבֵּץ תַּחַת מְשָׁאוֹ, וְחִדַּלְתָּ מֵעֵזֶב לוֹ, עֵזֶב תִּעְזֹב עִמּוֹ. ואם באבידת ממונו נאמר כך, קל וחומר באבידת גופו. ב. המתפלל על חולה שימות, לא גרע ממקלל חבירו בשם, שהוא איסור גדול. ג. משום וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ. (צריך להבין, מדוע יש בכך סתירה לְוָאֶהְבֶּתְּ, כאשר החולה עצמו רוצה למות, י.ז.ו.).

לגבי חולה חשוך מרפא המדוכא ביסורים ומבקש נפשו למות; דנו הפוסקים, האם מותר וצריך להתפלל עליו שימות, כדי שינצל מיסוריו, שהחולה מצטער בסבלו, והמשך החיים מאריך את יסוריו, ואינו רוצה לחיות? האם מותר וצריך להתפלל עליו שיחיה, אולי זה בגדר תפילה על הנס? ואולי עדיף האפשרות השלישית, שלא יתפללו עליו כלל, לא שיחיה ולא שימות?

4. דעת המתירים להתפלל על החולה שימות

מקורות: מצינו בכמה מקומות בש"ס, שהתירו להתפלל על החולה שימות, באופן שהחולה מצטער מאד בחוליו, ואין לו סיכוי לחיות. כמבואר בגמ' בנדרים (דף מ.) ובר"ן (שם ד"ה אין), שלפעמים צריך להתפלל על החולה שימות, בתנאים הבאים - שמצטער החולה בחליו הרבה, ואי אפשר לו שיחיה.

יסוד הדין, בגמ' בכתובות (דף קד.) רבי ביום פטירתו היה חולה מעים, כאשר ראתה שפחתו שהוא נכנס כמה פעמים לבית הכסא וחולץ תפיליו ויוצא ומניחם ומצטער מכך, התפללה 'יהי רצון שיכופו עליונים את התחתונים' ותצא נשמתו של רבי, וכאשר לא הועילה תפילתה כי רבנן המשיכו בתפילתם שיחיה, זרקה כד חרס מהגג לרצפה, נבהלו החכמים והשתתקו מתפילתם על רבי, באותו רגע נפטר רבי מהעולם. מכאן מוכיח הר"ן, שלפעמים צריך להתפלל על החולה שימות.

מקור נוסף לתפילה על מוות, בגמ' בבא מציעא (דף פד.) כאשר היה לרבי יוחנן צער גדול מכך שנפטר ריש לקיש, קרע את בגדיו ובכה, וצווח עד שיצא מדעתו, וביקשו החכמים עליו רחמים, ונפטר. (אין מכאן הוכחה ברורה, כי יתכן שלא התפללו בפירוש שימות, אלא רק שינצל מיסוריו, ומשמים קבעו שימות. ועוד, כיון שנעשה שוטה הפטור מן המצוות, אולי אין איסור להתפלל עליו שימות).

כמו כן מצינו בגמ' תענית (דף כג.) שחוני המעגל ישן 70 שנה, וכאב לבו שאין לו חברותא ללימוד התורה, ביקש רחמים ומת. "כדאמרי אינשי או חברותא או מיתותא".

נחלקו הפוסקים האם להלכה מותר להתפלל על החולה שימות, כדעת הר"ן בנדריים. הערוך השלחן (סימן שלה סעיף ג) הביא את דברי הר"ן ופסק כך להלכה, וכן כתב התפארת ישראל (יומא פרק ח בועז אות ג) שקיימא לן למעשה כדברי הר"ן.

מותר כשהחולה מבקש: הג"ר חיים פלאג'י זצ"ל (חקקי לב יו"ד סימן נ) מכריע להתיר כדברי הר"ן, כאשר החולה מבקש מאד שיתפללו שימות, ולאחר שעשו את כל האפשרויות שיחיה, ובתנאי שברור שכוונת המתפלל לשם שמים בלבד. ומוכיח דבריו מהשפחה של רבי שהתפללה עליו שימות, והרי ודאי נהגה כדן, שהרי הגמ' הביאה את המעשה הזה. ולמרות שרבנן לא התפללו שימות, זהו משום שלא ידעו את חומרת מצבו של רבי.

להפסיק להתפלל: והגביל הגר"ח פלאג'י, שהיתר נאמר רק לאנשים שאינם קרוביו של החולה, שלא יגידו שהתפללו שימות בגלל שהיה להם קשה לטפל בחולה. אבל קרובי משפחה לא יתפללו על החולה שימות, ומאידך גם לא יתפללו שיחיה ויבריא, אחרי שאפסה כל תקוה, וגדלו יסורי החולה, אלא יפסיקו להתפלל עליו.

מותר כשאין לו דעת: ולדעת הג"ר משה שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות כרך ב סימן פב) אפשר לסמוך על הר"ן רק באופן שאין לו דעת ואינו ראוי לקיים מצות, ולדעת הרופאים אין סיכוי שיחלים ויחזור שכלו לתפקד, וסובל מאוד, מותר להתפלל שלא יהיו לו יסורים, ואם דינו למות ימות מיד. וכן כאשר קץ בחייו ועלול להתרעם על הנהגת הקב"ה ח"ו, ומבקש למות, נראה דמותר להתפלל שימות והקב"ה ינהג עמו כפי שטוב לו.

אסור בדעה צלולה: ממשיך וכותב בתשובות והנהגות שבאדם רגיל בדעה צלולה, למרות שמצטער אסור להתפלל עליו שימות, שדברי הר"ן לא נפסקו בשו"ע, והרי מחללים שבת עליו, והרי יכול לזכות בתשובה באותה שעה, כמבואר במאירי הובא בביאור הלכה (סוף סימן שכט) שמחללים שבת אפילו על חיי שעה שיכול לשוב באותה שעה בלבד ויתודה. בפרט כאשר זה יותר משעה אחת. ויתפלל שימחל לו הקב"ה בלי יסורים.

פרידה מהיסורים: ומביא בתשובות והנהגות פתרון נפלא בשם הג"ר שמואל רוזנבסקי זצ"ל ראש ישיבת פונבז'ץ, שביקש ממבקרו בעת מחלתו האחרונה, שיתפללו שהקב"ה יפרידנו מן היסורים, וביאר שיכול להתקיים, או על ידי שהוא יעזוב, או שהיסורים יעזבוהו.

מעשה נפלא כתוב בספר (ראש הישיבה) (פרק לח הערה 81) בסוף ימי חוליו של הג"ר שמואל רוזנבסקי, בא לבקרו הג"ר שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל, ביקש רבי שמואל שיתפלל עליו שהקב"ה יפרידו אותו מן היסורים. אחרי שיצא ביקש מחתנו לרוץ אחריהם ולומר בשמו שחזר בו ולא יתפללו כך, שיתכן דוקא אצל רבי שכתוב בו "נצחו אראלים את המצוקים" שייך להתפלל כך, אבל אצלו אינו יודע אם המלאכים מחכים עליו!

5. דעת האוסרים להתפלל על החולה שימות

הרא"ש חולק: מאידך דעת הג"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל (ארחות רבינו חלק א עמוד שלד אות י) שאין להתפלל על חולה שימות, והסוגיא בנדריים רק הר"ן פירש כך את הסוגיא אולם ראשונים אחרים

מפרשים אחרת. ולכאורה כוונתו, שאפשר לבאר כדברי **הרא"ש** שגורם לחולה למות, בכך שאינו מתפלל שיחיה.

וכן פוסק להלכה **הג"ר שמואל הלוי וואזנר זצ"ל** (שו"ת שבט הלוי חלק י סימן כו) שאין רשות לכל אחד להתפלל על חולה שימות, אף שאין לו שום תקוה רק בדרך נס, **שהפוסקים והשו"ע** לא הביאו את דברי הר"ן להלכה. אבל יתכן שמותר להפסיק להתפלל עליהם. אבל אם יש אפילו תקוה כל שהיא, אפילו ששוכבים על ערש דוי כבר כמה שנים בלי שינוי במצבם, בודאי מצוה להתפלל עליהם.

ובחלק ח (סימן רנג) מסביר מדוע אי אפשר ללמוד לחולה מיוסר בזמננו מהמעשה של שפחתו של רבי, ששפחת רבי היתה עם נפש מאד גבוהה, וידעה שבשמים מבקשים ה'עליונים' את רבי, ולכן התפללה עליו. או מטעם שמבואר **בספר חסידים** (סימן תתשכז) שעל רבי לא נאמר 'כיון שמת נהיה חופשי מהמצוות', כי צדיקים כמו רבי חיים ממש אפילו אחרי המות שהרי מצינו שעשה קידוש והוציא את בני ביתו, ואין ראייה ממנו לשאר חולים.

ומה שהתפללו על רבי יוחנן שימות, הוא מטעם שאדם גדול שנשתטה - שאני. ועוד שנפטר מתוך מצוות, וכל התורה התפרשה על ידו, ולכן עדיף לו למות ולא לחיות כמו שוטה, וכמעשה בחוני המעגל, שהתפלל על עצמו שימות, כי לא היה לו חברותא, וק"ו שעדיף למות מאשר לחיות כשוטה. (ועוד ששוטה פטור מן המצוות, ויש לו יסורים, ולכן מותר להתפלל שימות).

רק באדם גדול: וכן דעת **הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל** (אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עד), שרק אנשים בעלי מדרגה שתפלתם מקובלת בשמים כמו שפחתו של רבי, רשאים לנהוג כמו הר"ן, שרק אדם זה שרואה שאין תפילתו מתקבלת שיחיה בלי יסורים, מבין שנגזר עליו שימות, וממילא מותר לו להתפלל עליו שימות. אבל בדורותינו שאין לנו יודעים שהתפילה אינה מקובלת, אפילו אצל אנשים גדולי תורה, אסור להם להתפלל שימות.

כעין זה כתב **הג"ר אליעזר יהודה וולדנברג זצ"ל** (ציץ אליעזר חלק ה רמת רחל סימן ה) שאצל רבינו הקדוש הדבר שונה, כי הוא מרוב קדושתו, היה מושלם ומוגמר, ותיקן בעולמו כל מה שהיה צריך כבר לתקן, וכבר לא הפסידו לו כלל, בבקשת הרחמים למיתתו. ועוד, שהרי רבנן לא סברו כמותה, ולא הסכימו להפסיק להתפלל, והיתה צריכה להבהיל אותם כדי שיפסיקו (הג"ר חיים פלאג"י שהובא לעיל, חולק על הנימוק הזה, וסובר שפסקו כמו שפחתו של רבי, ולכן הובא בגמ', ורבנן לא ידעו את חומרת מצבו).

ובחלק ט (סימן מז) נימק, שהרי אם חולה כזה תיטרף דעתו בשבת, ודאי שיהיה מותר לחלל עליו שבת להחזירו לחייו אפילו לחיי שעה, ואפילו אם החולה יבקש שלא יסייעו לו כי רוצה למות, ואם כן מוכרח שחיים אלו חשובים מאד ויקרים, ואי אפשר להכריע שמותר להתפלל לקצר חיים אלה, על ידי סברות רגשיות.

במחשבה: בספר **דרכי חיים ושלו** (אות תתקעה) הביא בשם **הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זיע"א** שלא יתפלל על חולה סופני בפה, אלא רק במחשבה, והשם יתברך הבוחן כליות ולב יבין ויאזין לבקשתו.

6. מדוע אינו תפילה על הנס??

סתירה: דנו רבותינו איך להתייחס לחולה סופני חשוך מרפא. ולכאורה יש בזה סתירה בין הסוגיות, מצד אחד, מבואר **בגמ' ברכות** (דף י.) אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. ואם כן חובה להתפלל שיחיה, ולא להתייאש. מאידך, מבואר **בגמ' בנדרים** (דף מ.) **ובכתובות** (דף קד.) שחולה מיוסר שאין לו סיכוי לחיות צריך להתפלל עליו שימות. ומצינו **בגמ' (בבא מציעא דף מב.)** מדד ואחר כך בירך - הרי זה תפילת שוא. ולכאורה דומה לאדם שאין לו יד שאין מתפללים עליו שיצמח לו יד, כמו שאין מתפללים על אדם שמת - שיקום לתחיה כאן ועכשיו.

בתוך צווארו: ותירץ **הג"ר שמואל רוזבסקי זצ"ל** (ראש הישיבה פרק לח הערה 81), שבאמת חולה סופני שבמצב הרפואי שלו לא קיים אפשרות להמשיך לחיות, אין צריך להתפלל עליו שיחיה. ויש לדייק בלשון **הגמ' שדוקא** כאשר חרב מונחת 'על צווארו' צריך להתפלל, אבל כאשר החרב מונחת 'בתוך צוארו' אין צריך להתפלל, וממילא בחולה סופני שכח המוות טמון בגופו בר מינון, הרי זה בגדר תפילת שוא. עוד יש לתרץ שדווקא הוא עצמו, אל ימנע 'עצמו' מן הרחמים, אבל אחרים יתפללו עליו שימות.

וכן הורה **הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** (הליכות שלמה תפילה פרק ח הערה 56) שאין להתפלל על חולה שיתרפא כאשר הוא נגד הטבע. כמו שהביא **הגרע"א** (בשו"ע או"ח סימן ל) בשם **הספר חסידים** (סימן תשצה) וזה לשונו אל יתפלל אדם לבקש דבר שאינו כפי הטבע ואף שהיכולת ביד הקדוש ברוך הוא כגון

מנהג ישראל תורה

תועלת התפילה בכל מצב...

אמר הג"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל (תולדות יעקב עמוד קיח), יש תועלת ורווח בתפילה על חולה מסוכן, גם כאשר החולה שרוי במצב רפואי קשה ביותר, שאין סיכוי בדרך הטבע שיתרפא. לפעמים מרגישים שהתפילות לא פעלו, אך זו טעות, ומכמה סיבות;

1. מיקל: התפלה מועילה להקל על יסוריו של החולה (הגרי"י קנייבסקי).
2. רגע של חיים: גם אם התפילה רק מועילה להוסיף כמה רגעים לחייו, כל רגע מהחיים יקר הוא כפנינים, ואיננו יכולים להעריכו (הגרי"י קנייבסקי). וידוע מה שכתב המאירי בטעם שמחללים שבת על חיי שעה, שהחולה יכול לשוב בתשובה בשעה אחת ולהתוודות.
3. ניסים: אין להתיימשך מן הרחמים, וכבר היו הרבה מקרים שנתרפאו בחסדי שמים המרובים (הגרי"י קנייבסקי). בארחות רבינו (חלק א עמוד שלה) מובא שהחזון איש נשאל האם מותר להתפלל על חולה ב'מחלה הידועה' שהרי אין לו תרופה והדבר נחשב בגדר נס. וענה שמתפללים, כי כבר מצאנו חולה שהיתה לו את המחלה בגרון וחי שלושים שנה.
4. תרופה: בספר פאר הדור (חלק ד עמוד לד) מובא בשם החזון איש שהרי יתכן שעכשיו ימצאו תרופה, ועדיין יש תקוה. כלומר, שמא ימצאו פתאום רפואה חדשה, 'פריצת דרך' מהפכנית בעולם הרפואה, ועל ידי כך יצא החולה ביום אחד מאפילה לאור גדול.
5. זכויות: התפילות עוזרות לחולה להוסיף לו זכויות, שבגללו יהודים התפללו והתחזקו, ונוסף לו עוד זכויות לעולם הבא, ולפעמים הם עוזרות להציל את צאצאיו הבאים מכל מיני צרות (הגרי"י קנייבסקי).
6. ישועות: התפילות בשעתם פועלים הרבה ישועות לכלל ולפרט, ולעיתים לבוא יתגלה לנו הכל כמה טובות וישועות נגרמו, על ידי כל תפלה ותפלה של כל אחד ואחד (הגרי"י קנייבסקי).
7. זינוך: היסורים מזככים את החולה, ולהיפך הוא רק מרויח מהם, ואפילו שאינו מרגיש כעת את התועלת, זוהי טובתו.
8. חובת תפילה: הג"ר אלעזר מנחם מן שך זצ"ל (אורחות הבית עמוד שנט) אמר שצריך להתפלל, למרות שלא ידוע אם התפלה תועיל, כי החיוב להתפלל כשיש צרה, אינו קשור כלל לתועלת שתצא מאותה תפלה, אלא אנחנו צריכים להתפלל, והוא יעשה הטוב בעיניו.
9. קרבת ד': התפילה עצמה היא 'קרבת השם', וגם אם בסופו של דבר החולה ימות, הרי זכה המתפלל לקרבת השם. ומבואר בחז"ל, שהקב"ה מביא לאדם חולי, בשביל שיתפללו אליו מכרי החולה, נמצא שיש מטרה בעצם התפילה, גם כשאין סיכוי שיתרפא (בשם הג"ר משה שפירא). ❖

הפילה אשתו לח' חדשים אין מתפללים עליו שיחיה ואסור להתפלל שיעשה לו הקדוש ברוך הוא נס בשינוי עולם כגון שיוציא אילן זה פירות קודם זמנו. עכ"ל. והוסיף רבי שלמה זלמן נימוק נוסף, שאם לא נתקבל תפילתם, ולא יתרפא, יש לחוש לרפיון באמונה חס ושלום.

ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קב ונקי חלק א סימן כב), אין לבקש דבר שהוא נגד הטבע, בכל זאת יכול להזכיר ברפאנו להקל על מצב החולה. והורה הג"ר חיים קנייבסקי שליט"א (קב ונקי חלק א סימן כב), שמצינו לפעמים שאדם המכונה "צמח" התעורר מחוליו, ואין זה בגדר 'נס' אלא ישנה תרופה שאין מכירין אותה.

אמונה: מאידך שמעתי בשם כ"ק האדמו"ר מביאלה זיע"א בעל החלקת יהושע, שכל זמן שנשמה באפו צריך להתפלל שיזכה לרפואה שלימה, ואפילו במצב סופני בלתי הפיך, אל ימנע עצמו מן הרחמים ויקרע שערי שמים. והוסיף שכל שאינו מאמין שאדם כזה יכול לחיות, חסר לו באמונה. הג"ר אברהם גולדשמיד שליט"א מחשובי לומדי ישיבת מיר ירושלים, חיבר קונטרס מיוחד לב משה להוכיח שצריך להתפלל על

החולה בכל מצב שיבריא. ובחלק המכתבים ביאר שאין כוונת הר"ן להתיר להתפלל שימות החולה, אלא שיוסיף בתפילתו, אם נגזר על החולה למות, שימות מהר כדי למעט בייסורים.

7. לא לגלות...

פרסום: הגמ' (נדרים מ.) מספרת כאשר רבא היה חולה, ביום הראשון אמר לבני ביתו שלא יספרו לאיש על דבר מחלתו, כדי שלא יורע מזלו. מהיום השני ואילך ביקש להכריז ברבים על מחלתו, כדי שיבקשו עליו אוהביו רחמים ויבריא. ומצינו מחלוקת בגמ' בנדה (דף סו.) האם עדיף לגלות את החולי, או עדיף לא לגלות את החולי.

מחלוקת: גם כיום לגבי החולים במחלה הנוראה, יש דעות חלוקות בין גדולי ישראל. יש אומרים שעדיף לא לפרסם את השם, בכדי שלא ליצור ייאוש מהמצב, וחשש עין הרע אם יתרפא. ויש אומרים שאדרבה עדיף לפרסם את השם, כמה שיותר, שיתעוררו כל באי עולם להתפלל עליו, כאילן שמשיר פירותיו שצובעין אותו בסיקרא. וכל חלק מהתפילה הוא דבר עצום ונשגב.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **כח התפילה:** בכלל מצות 'ביקור חולים' להתפלל על החולה שיחיה, ואפילו חרב חדה מונחת על צווארו של האדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, יש שדנו לומר שהנמנע מלהתפלל על החולה עובר על 'לא תעמוד על דם רעך'.
- ב. **רפואה שלימה:** מקיים מצות התפילה, אפילו בתפילה קצרה וכללית כמו שאומרים בברכת 'רפאנו', או שמאחל 'רפואה שלימה', ויש שהמליצו לומר "המקום ישלח לך רפואה שלימה".
- ג. **חולה סופני:** אסור להתפלל על אדם שימות. אבל בחולה חשוך מרפא המדוכא ביסורים שאין סיכוי שיחזור לקו הבריאות, יש אומרים שמותר להתפלל עליו שימות וימנע ממנו היסורים, ויש מגבילים את ההיתר רק כאשר החולה אין בו דעת. ויש סוברים שכל זמן שנשמה באפו צריך להתפלל שיזכה לרפואה שלימה. ויש אומרים שמותר להפסיק להתפלל עליו. ויש שהמליצו להתפלל שהייסורים יסתלקו מהחולה. ויש אומרים שיתפלל רק במחשבה ולא בפה.
- לכל הדעות, יש תועלת עצומה ונפלאה בתפילה על החולה אף שהוא במצב אנוש, וכפי שנתבאר בפנים, מכמה סיבות.
- ד. **נס:** יש אומרים שגם בחולה סופני חשוך מרפא אין בזה משום תפילה על הנס, ויש חולקים שרק 'על צווארו' ולא 'בתוך צווארו'.
- ה. **פרסום:** בחולי המחלה הנוראה, יש מעדיפים לא לפרסם את שם החולה, כדי שלא יתיאשו ממנו. ויש שאדרבה מפרסמים ביותר, שיתעוררו כל באי עולם להתפלל עליו, כאילן שמשיר פירותיו שצובעין אותו בסיקרא. ❖

עומק הפשט'

זכות הפצת התורה | נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

לאלפי קוראי

הגיליונות, לעילוי

נשמת האשה

הצדקנית מרת רחל

בת רבי מנחם מנדל

ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

הנושא לשבוע הבא;

חולה שנתרפא – נדרים דף מא.

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפ"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

לאלפי קוראי

הגיליונות, לעילוי

נשמת רבי אהרן

בן רבי יצחק

אייזיק זצ"ל

נלב"ע י' אב

ת.נ.צ.ב.ה.

פניני הלכה

חידושי הלכה

מראשי ורבני חבורות בישיבת מיר

גליון מספר 32

פרשת קורח

תשע"ח

האם יש איסור לשה"ר לספר שזייפו את חתימתו ♦ הרב אברהם זנגר

השימוש במכשיר "סו-ויד" בשבת ♦ הרב יעקב יהודה הלוי במברגר

קידוש ולבסוף לא אכל כזית במקום סעודה באונס ♦ הרב חיים הלפרט

הרב אברהם זנגר

לספר על מי שזייף את חתימתו

מסופר אודות מו"ר הגאון האדיר רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל שהיה נשיא הארגון טהרת המשפחה, והנה אחד מראשי הארגון הנוסע לגייס כספים ברחבי העולם הגיע לגביר שהיה תורם רבות לארגון ובאחד הפעמים כשהגיע אליו אמר לו הגביר שאינו מוכן יותר לתרום, כי הגרא"ג זצ"ל גרם לו הפסד של הון רב ואיננו מוכן יותר לתרום עבור הארגון שבנשיאותו, וגופא דעובדא הכי הוה, שאחד ביקש ממנו הלוואה של סכום עצום והביא שטר עם ערבות של הגרא"ג זצ"ל, וכעת עבר זמן זמנים טובא והלווה לא שילם ההלוואה, ויודע המלווה כי להגרא"ג אין מהיכן לשלם ערבות זו ולכן אינו פונה אליו ומוחל לו על כך, אבל הוא מקפיד מאד שבגרמתו אירע לו הפסד שכזה, כי מה שסמך על חתימתו הוא לא בשביל שהגרא"ג ישלם את הערבות אלא שהיה סמוך ובטוח שאם הגרא"ג חותם ערבות למרות שאין לו מהיכן לשלם זאת בע"כ שהוא יודע בוודאות שהלווה ישלם את ההלוואה, והנה נתבדה, ונמצא שהגרא"ג הכשילו בלווה שאינו מהוגן ורואה בכך חוסר אחריות מצד הגרא"ג.

כשחזר העסקן לארץ סיפר להגרא"ג את המעשה ושאל אותו מה באמת אירע, כי היה בטוח שהגרא"ג לא יכשל בכגון דא, והנה הגרא"ג שותק ואינו משיב כלום. עברה תקופה ושוב נוסע העסקן לגייס כספים בחו"ל ויודע כי אינו יכול לדרוך על מפתנו של הגביר הנ"ל, ובחוזרו הוא שוב ניגש להגרא"ג ומנסה לברר מה אירע במעשה ההוא,

ושמא ניתן לנסות לאתר את הלווה שישלם את ההלוואה ולסיים את הסיפור ואולי יחזור הגביר לתרום כמשכבר הימים, אך הגרא"ג ממשיך בשתיקתו. כך עברו כמה פעמים שאין הגרא"ג מוכן לדבר על הענין, אולם אירע מקרה שהעסקן עשה טובה גדולה להגרא"ג וניצל את ההזדמנות להעלות שוב את הנושא עם הגביר אשר כה חבל שא"א להתרימו למען הארגון, ובהיות שהגרא"ג ידע כמה הוא מתאמץ לגייס כספים ברחבי העולם והוא סבור שבעטיו חלילה אינו יכול להתרים את הגביר נעתר לבסוף הגרא"ג וסיפר לו שמעולם לא חתם על הערבות וכנראה זויפה חתימתו, העסקן נרעש מן הגילוי ואמר מיד א"כ אלך ואספר לגביר, ותכל תלונותם מעלי. מיד אמר לו הגרא"ג חלילה לך מלעשות זאת ולדבר לשה"ר על יהודי. תמה האיש, וכי על מי שזייף חתימה וגרם לנו להפסיד את התרומות אסור לנו להודיע את האמת. השיב הגרא"ג כי אכן אסור הדבר וזהו לשה"ר על יהודי שלא יצא מכלל עמיתך, ואי"ז לשה"ר לתועלת, כי הלא הוא אומר שמחל על הערבות ואינו תובע לשלם. הוסיף העסקן לטעון, אבל מה יהיה עם איבוד התרומות של הגביר לארגון הקדוש, והרי זה הפסד הן לארגון והן לאותו גביר שאינו זוכה לתמוך בארגון. השיב הגרא"ג וכי מותר לדבר לשה"ר בשביל לזכות בתרומות?...! כאשר לחץ האיש שוב ושוב אמר לו הגרא"ג שיציע השאלה קמי מרן בעל אילת השחר זצ"ל, עשה האיש כדבריו וקיבל אותה תשובה; וכי מותר לדבר לשה"ר בשביל לקבל תרומות?...! ע"כ המעשה. [יתכן שאין הפרטים מדוייקים, אך בלא"ה אין למידן הלכה מפי מעשה]. והנה יתכן שכ"ז הוא מידת חסידות בעלמא, ויש לדון איך הוא עיקר הדין בשאלה זו, האם אכן אסור לאדם לומר שזייפו את חתימתו אם אין לו מזה הפסד ממון.

הנזק, ועל כן אסור לו לסלק את הנזק וליתנו על חבריו.

ואם כנים הדברים יש לדון דשמה ניד"ד דומה לזה, דאף שהמזייף עשה עוולה אמיתית, מ"מ מה שהמלווה היה סבור שהגרא"ג עשה כאן עוולה, י"ל דלא הוי עוולה כלל ע"פ הדין, דהא אין שום עוולה לחתום על ערבות אם בדעתו לשלם את הערבות, וא"כ בניד"ד היה עליו לבקש מהגרא"ג לשלם את הערבות, ורק אם לא היה משלם היתה כאן עוולה, אבל כיון שמחל לו על הכסף, אלא שהחליט שהיתה כאן עוולה לחתום על ערבות למי שלא ברור שישלם, לכאור' דבר זה אינו עוולה כלל ע"פ הדין, וא"כ לא חשיב שהמזייף הביא עליו את נזק זה, ויהא אסור לספר עליו הלשה"ר שזייף החתימה, וצ"ע.

עוד יש לעיין בענין זה מדברי הח"ח בסוף ספר שם עולם וז"ל; 'כמה גדלה חטאת האדם מי שהולך ומלשין על ישראל לפני עכו"ם וכו', מעשה שהגרא"א קיבל ע"ע ענין גלות ונזדמן ששכר בדרך עגלה אצל עגלון אחד ישראל, והסוס בהליכתו בדרך נזדמן שסר מן הדרך והלך על ערוגות ההולכות בצידו והערוגות היה של עכו"ם ונסתכל העכו"ם מרחוק ורץ להעגלה להכות להגרא"א היושב בתוכה והיה ברצון הגרא"א לענות לו אני אינני פושע בזה העגלון חייב בזה שלא שמר בהמתו כראוי ונתחזק ולא ענה אותו דבר, ואמר הגרא"א אח"כ שאילו ענהו דבר זה היה נכנס עי"ז בכלל מלשין [כי באמת גם העגלון הוא פטור מן הדין כידוע ואף אם היה חייב איננו חייב רק ממון עבור ההיזק ולא הכאות ונמצא שמגרה לעכו"ם על חבריו ישראל במה שאיננו חייב מן הדין], והיה מוכרח אח"כ לבוא עבור זה בכלב נובח ולא היה מועיל לו להצילו מזה לא תורתו ולא מצוותיו [כ"ז סיפר לי הגה"צ מהר"ר יהושע ז"ל בעה"מ ס' חוסן יהושע ומעוז הדת ששמע כ"ז מפי הגאון האמיתי מהר"ר דוד טעביל ז"ל אב"ד דמינסק ששמע ד"ז מרבו מאור הגולה מהר"ח זלה"ה תלמיד מובהק של הגרא"א זלה"ה] מכל זה ידע האדם איך להזהר מענינים כאלו כל ימיו עכ"ל.

וצ"ב מאי שנא ממש"כ הח"ח דמותר לאדם לדחות הגנאי מעל עצמו וליתנה על חבריו וא"צ שיושלמו תנאי לשה"ר לתועלת, ומשמע מזה דאף אם יגיע לחבריו נזק יותר מכפי מה שמגיע לו ע"פ הדין מותר לספר, לפי שמותר לו לסלק מעצמו נזק שנגרם ע"י חבריו בכל גווני וא"צ כלל להתחשב במה שיארע לחבריו עי"ז, וצ"ע.

ומ"מ לפי דברי הח"ח במעשה הנ"ל דכל שגורם שיעשו לחבריו נזק יותר מכפי שורת הדין אסור לו לספר, א"כ גם בניד"ד אם יש לחוש שהמלווה יזיק את המזייף יותר מכפי הראוי לו ע"פ דין יהא אסור לספר, וצ"ע בכ"ז.

הנה מבואר בדברי הח"ח סוף הל' לשה"ר דאם חושדים אדם שעשה דבר שלא כהוגן מותר לו לומר אני לא עשיתי זאת אף אם יודע ממילא מיהו זה שעשה זאת, ובבמ"ח סקל"א הביא ב' מקורות לזה, חדא מהגמ' ברכות ה: שהוכיחו רבנן את רב הונא דאינו משלם לאריסו כראוי, והשיב רב הונא שהאריס גונב לו ולכן אינו משלם לו, ועוד מערכין טז: דשמואל הוכיח את רב הונא על מה שהכה את חייא בר רב, והשיב רב הונא שעשה זאת משום שחייא בר רב עשה דברים מגונים, הרי דמותר לספר לשה"ר כדי לדחות הגנאי מעל עצמו באופן שא"א בענין אחר ע"ש. וא"כ לכאור' ה"ה בניד"ד מותר לספר שחתמתו זויפה כדי לדחות הגנאי מעל עצמו.

אולם הקשה הגרא"א גנחובסקי זצ"ל סתירה בדברי הח"ח ממש"כ בהל' רכילות כלל א' ס"ו דאף אם הוא תחת רשות אחרים ואחד עשה עוולה ותובעים ממנו לגלות מי עשה את העוולה, ואם לא יגלה יחשדוהו שידו ג"כ במעל ויסלקוהו ממשמרתו, אסור לו לגלות, דחייב להפסיד כל ממונו כדי לא לעבור על הלאו. וצ"ב מ"ט אסור לספר כדי לדחות הגנאי מעל עצמו הואיל וא"א בענין אחר.

וראיתי בספר דעת חיים לידידי הגר"י הופמן שליט"א שכתב ליישב עפ"מ שצידד הח"ח שם דההיתר לספר לשה"ר כדי לדחות הגנאי מעל עצמו הוא רק באופן שחושדים אותו על עוולה אמיתית, אבל אם באמת איננו עוולה אלא שהחושד סבור שהיא עוולה אסור לו להטיל את האשמה על חבריו, ודימה זאת לדברי הסמ"ע והגרא"א חו"מ סי' שפ"ח ס"ב דאם הגיע לו נזק (כגון אמת המים ששוטפת שדהו) אסור לו לדחות הנזק מעליו באופן שיגיע לחבריו. וביאור החילוק דאם הוי עוולה אמיתית נחשב עושה העוולה כמי שהביא עליו את הנזק ולכן מותר לסלק הנזק מעליו וליתנו על חבריו, [ואין ההיתר מדין לשה"ר לתועלת, ועל כן א"צ לשום תנאי מהתנאים הנצרכים בדין לשה"ר לתועלת], אבל אם אי"ז עוולה אמיתית לא חשיב שחבריו הביא עליו את הנזק ולא כל כמיניה להסיר הנזק מעליו וליתנו על חבריו.

ולפ"ז נראה דא"ז תלוי אם חבריו עשה עוולה אמיתית או לא, אלא הדבר תלוי אם החשד שחושדים בו הוא עוולה אמיתית או לא, וכן אם יש סיבה אמיתית לחשוד בו חשד זה, וא"כ מיושבת סתירת דברי הח"ח, דהתם בהל' רכילות אין סיבה אמיתית לחשוד בו, שהרי רק משום שאינו מגלה מי עשה זאת חושדים בו, ודבר זה ודאי שאינו ראוי ונכון ע"פ האמת לחשוד בו מחמת כן, שהרי ע"פ האמת אין זו ראייה כלל מהא דלא מסר והלשין על חבריו שידו ג"כ במעל, ולכן אף אם חבריו עשה עוולה אמיתית, מ"מ הואיל והחשד שחושדים בו איננו נכון ע"פ האמת לא חשיב שחבריו הביא עליו את

הרב יעקב יהודה הלוי במברגר

השימוש במכשיר "סו-ויד" בשבת (בישול איטי ע"י ואקום)

לאחרונה משווק מכשיר חדש לבישול בשם "סו-ויד" שמטרתו לשמור על מרקם הבשר או הירקות וגם על הלחות הטבעית שלא תאבד בתהליך הבישול, ומכניסים האוכל לניילון אטום (ואקום) ומשקעים אותו במים, ואח"כ מכניסים המכשיר לתוך המים (כדוגמת בלנדר ידני), המים כולם מתחממים כל הזמן בהשוואה מדויקת וכעבור כמה שעות האוכל מוכן לאכילה. דרגת החום נקבעת לפי ויסות על המסך מראש, ונעה בין 44 מעלות עד 60 (תלוי לפי סוג המאכל וכדו'). ונתעוררו כמה שאלות בזה כגון בדיני שהיה והטמנה ובשר בחלב, ונדון עתה לענין איסור בישול בשבת.

בגמ' שבת מ: מבואר דכל פחות מיס"ב אין בו משום בישול, ושיעור יס"ב לדעת הגרשז"א והאג"מ כידוע הוא 45-47 מעלות לחומרא, ולפ"ז 44 מעלות ומטה יש להתייר, אבל החזו"א חשש 40 מעלות ומעלה. אולם כאן השאלה היא אם נמצא דרך להגיע לידי בישול בלא חום של יס"ב האם הוא בכלל האיסור, ויסוד הספק הוא אם שיעור יס"ב הוא שיעור באש שיש בו כח בישול, או שהוא תנאי בחום המאכל שיתבשל. ובב"י סי' ש"ח כתב דשיעור יס"ב אינו תלוי בחום המקום רק בזה שהתבשיל יכול להגיע לחום יס"ב. ומ"מ עדיין אינו מוכח שהוא תנאי באיכות המתבשל, ד"ל שאין כאן חום להיחשב אש היכולה לבשל אא"כ יביא המאכל לחום של יס"ב.

וא"כ בענינינו שהמאכל מתבשל בלא יס"ב יתכן שיש כאן בישול כיון שבכה"ג יש לאש כח לבשל, אלא שיש להסתפק אם יש לו שם אש או אינו אלא כחמה וכדו', כיון שחום כזה אין בו כח המבשל מבחינת כח האש.

והנה בדין מיקרוגל כבר כתב האג"מ או"ח ח"ג סי' נ"ב שיש בו משום בישול מה"ת, ע"פ מש"כ רש"י דבישול בחמה שרי כיון שאין דרך בישול בכך, וא"כ במיקרוגל דרך בישול בכך, אולם מצד מה שהאוכל מתחמם במיקרוגל יותר מיס"ב אין זה טעם לחייב, שהרי אין הבישול תוצאה של החום רק החום בא כתוצאה מהבישול. (ומ"מ אם שיעור יס"ב הוא תנאי באיכות המתבשל יש לנו מעלה במיקרוגל שהמאכל מתחמם ליס"ב בתהליך הבישול).

עוד יש לדון מהא דקולית האספנין (שבת לט.) שהדחתן זו היא גמר מלאכתן, ולרוב הפוסקים היינו דחשיב

בישול מה"ת אף בכלי שני, אלמא כל שמתבשל בכ"ש חייב, וכאן יש לדון כיון שמדובר על מאכלים שבגמ' אמרו שאינן מתבשלים בכ"ש. ובמג"א סי' ש"ח כ"ח החמיר בכ"ר שעל האש (עי' פמ"ג) אפילו אין יס"ב, ובביה"ג חולק. וכאן לכאורה יש לו דין על האש, כיון שהמים עוברים דרך המכשיר ומתחממים. אמנם נראה שאין זה אלא לדעת החזו"א גבי נזחל מהאש, וע"פ דברי התה"ד גבי אמבטי, אבל בלא זה אין זה על האש כיון שאין האש משפיעה על המים שבתוך הקדירה.

ויש כאן עוד סניף להקל, דהרי מה שהמדענים קורים בישול הוא העברת השומנים למצב של ג'לטין, אבל בעיני חז"ל יתכן שהוא תלוי על כלליות השינוי שהמאכל מתרכך, וזה אינו מתרחש במכשיר ה"סו-ויד".

הרב חיים הלפרט

קידוש ולבסוף לא אכל כזית

עובדא הוי בקידושא רבא שמנהג המקום שיש שיעור קצר לאחר הקידוש, ומיהר מוסר השיעור להתחיל השיעור בטרם אכל כזית מזונות ובגמר השיעור גילה להפתעתו שלא נותר לו מהמזונות. והנה פשוט שלא יצא יד"ח קידוש כמבואר בסי' רע"ג מ"ב סק"ט וסקכ"א דלקידוש במקום סעודה בעי כזית, ואף שלדעת הגאונים בס"ה די בשתיית רביעית יין לקב"ס היינו דוקא למקדש, אבל השומעים שלא שתו רביעית לא יצאו כמבואר במ"ב סקכ"ו. אולם יש לדון אם עבר למפרע על איסור טעימה קודם קידוש, או שהיות וכשאכל היתה אכילתו מוגדרת כאכילה אחר קידוש, לא אמרינן דלמפרע נעשית אכילתו כקודם קידוש. ויש לדון עוד בכה"ג אם היה כן בקידוש הלילה דיש בו ברכת קידוש, אם הוברר למפרע דברכת הקידוש יצאה לבטלה.

ומצינו דברים מפורשים בהאי ענינא בפסחים ק"א ע"א דהכי איתא שם "ואף רב הונא סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דרב הונא קדיש, ואיתעקרא ליה שרגא, ועיילי ליה למניה לבי גנניה דרבה בריה דהוה שרגא, וקדיש וטעים מידי אלמא קסבר אין קידוש אלא במקום סעודה". וצ"ע איך עברו למקום אחר לעשות קידוש חדש ולא חששו להפוך את ברכת הקידוש לבטלה, וגם איך לא חששו לאיסור שתיה קודם קידוש, ולשיטת הגאונים דדי בשתיית רביעית ל"ק, אבל להראשונים דבעי אכילה צ"ע. ואין לומר דהוי היתר לצורך קיום דין סעודה לאור הנר כמבואר במ"ב רס"ג סקל"ט ורע"ג סקל"ב, דהא מבואר בתוס' שם דיכול לקיים ג' סעודות ביום, וא"כ היו יכולים

לאכול כזית בחושך לקיים קב"ס ולמחרת לאכול ג' סעודות לאור היום. וגם לולי התוס' דסגי בהנ"ל, היה להם לאכול כזית בחושך לקיים קב"ס ואח"כ לילך לרבה שהיה לו נר ויאכלו סעודת שבת. ומכ"ז משמע שאין בזה חשבון מצד ברכה לבטלה ואיסור טעימה קודם קידוש, וכן משמע בשו"ע סי' רע"ג ס"ב, ותמוה מאוד מדוע.

ובהערות מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל בפסחים שם עמד על השאלה מדוע ל"ה ברכה לבטלה, וכתב וז"ל "ואיתעקרא ליה שרגא וכו' ובחושך אין זה עונג שבת לאכול בחשך, ולא מקיים וקראת לשבת עונג, ומ"מ ל"ה ברכה לבטלה כיון שבתחילה עשה כהוגן". וכוונתו צ"ב. ומצינו בריטב"א בחולין קו: שהנוטל ידיו עם ברכה, ונמלך מלאכול אין ברכתו לבטלה כיון דההיא שעתא דעתו היה לאכול, ואולי לזה כוונתו. מיהו בדרך אמונה פ"ד מתרומות בציון ההלכה ס"ק ת"פ כתב בפ"י הריטב"א דהמצוה דנט"י הוא לטהר את ידיו אלא שתיקנו כן סמוך לאכילה, ולכך כשנמלך לא חסר במצוה ול"ה ברכה לבטלה. ולפ"ז אין מהריטב"א ראייה לנד"ד.

וא"כ תמוה טובא, דכיון שלבסוף לא אכל מדוע שלא תהיה ברכתו לבטלה, ומה בכך שעשה כהוגן, ומ"ש ממה שכתבו תוס' בברכות ל"ט [והובא בשו"ע סי' ר"ו] דאם בירך על מאכל ונפל ונמאס קודם שאכל ברכתו לבטלה, וכ"ה בברכת המצוות כמבואר במ"ב סי' כ"ה סק"נ לענין תפלין, ולענין ד' מינים בסי' תרנ"א סקנ"ו, ולענין ס"ת בב"י סי' ק"מ. ומבואר דאף שברכתו היתה כהוגן, כל שלא נתקיימה המצוה הוי ברכתו לבטלה, ומ"ש הכא.

ואין לומר דדין קב"ס הוי דין רק בסעודה אבל ידי קידוש יצא [עי' רשב"ם ק"א], ורק אם רוצה לסעוד אח"כ בעי קידוש, דעי' מ"ב סי' רע"ג סק"א בשם תו"ש דגם כשאינו אוכל לא יצא ידי קידוש, דהשו"ע בס"ג כתב "אם קידש ולא סעד אף ידי קידוש לא יצא", וכ' המ"ב וז"ל "קמ"ל דלא תימא דוקא אם רוצה לאכול במקום אחר הוא דלא מהני הקידוש להתיר לו באכילה כיון שלא קידש במקום סעודה אבל אם אינו רוצה לסעוד אח"כ כלל יצא עכ"פ ידי קידוש קמ"ל". וא"כ תמוה מ"ט ל"ה ברכה לבטלה.

ועכצ"ל דיש שם קידוש אף בלי סעודה ורק שתיקנו דאינו יוצא יד"ח בלי סעודה אבל אינו כברכת הנהנין והמצוות דבלי אכילה וקיום המצוה לא חלה הברכה דהתם הברכה צריכה לחול על האכילה והמצוה אבל ברכת קידוש הוי ברכה מצד עצמה ורק שלא יוצא חובת קידוש בלי סעודה, ולהכי ל"ה ברכה לבטלה, וכ"כ בהלכות שבת בשבת ח"א עמ' ת"י הערה 75 בבאור האי דינא. מיהו בדברי מרן הגר"ש אלישיב משמע טעם אחר, דלענין ברכה לבטלה דברכת הקידוש כל שעשה כהוגן אזלינן בתר דעתו ול"א הוברר למפרע, וצ"ע כנ"ל.

וכל דבריו לענין ברכה לבטלה, ואכתי צ"ע מה עם איסור שתיה קודם קידוש, ואת זה לא הקשה, ואולי משום שלשיטת הגאונים א"ש, אבל צ"ע לשא"ר. וי"ל דהיות ואיסור אכילה קודם מצוות הוי מחשש שימשך, בנד"ד ליכא חששא, דהא אם ימשך יחול הקידוש ע"י אכילתו, ולכך בטל האיסור. ואי"ל לא פלוג, דהא מצינו בכ"ד דמהני שומר לסלק החשש שימשך, וה"ה בנד"ד דליכא חששא כנ"ל. אך יש לעיין בת"י זה, דהא בקידוש לא מצינו דמהני שומר, וע"כ דלא מספיק לסלק החשש. מיהו יש לחלק, דבאכילה קודם קידוש בעצם שייך להימשך ורק שהשומר מצילו וזה ל"מ, אבל בנד"ד לא שייכא כל סיבת האיסור, ואולי עדיף.

אבל באמת ת"י זה אינו מיישב כלל, דגם אם אין חשש שימשך באכילתו, אכתי יש לחוש שימשך באכילת דברים שלא יוצאים בהם חובת קידוש במק"ס, דלא מצינו שחששו שימשך רק באותו מאכל שאוכל. זאת ועוד, דכל האי תירוצא אינו אלא לנד"ד, אבל לסוגיא בפסחים דאיירי בשתה יין אכתי תיקשי דבאותה שתיה כן שייך שמא ימשך ולא יקיים בה קב"ס.

עוד יש לדון בת"י דלעיל, דהנה בגדר איסור טעימה קודם קידוש נחלקו האחרונים, דהגר"ז בסי' רע"א ס"ט הקשה מ"ש מכל המצוות שטעימה מותרת, ות"י מ"מ בקידוש וכן בהבדלה החמירו יותר לפי שעיקר מצותן הוא בתחלת זמנם דהיינו סמוך לכניסת השבת וסמוך ליציאתה". ומבואר דהאיסור קודם קידוש דומה לקודם מצוות, ורק שהחמירו אף בטעימה, ולדבריו מבואר גם הטעם בהא דל"מ שומר, לפי שהחמירו יותר. אבל הגרע"א בשבת י"א הוכיח מזה דאין האיסור מחשש שימשך אלא האכילה בעצמותה אסורה, וכ"ה בב"י סי' רע"א שכתב דמקור איסור טעימה קודם קידוש מהא דלחד מ"ד טעם אינו מקדש, והרי ל"מ דטעם קודם מצוות לא יעשה המצוה, וע"כ דקידוש שאני ממצוות, ומה"ט אסור אף לטעום קודם קידוש אף למ"ד טעם מקדש. וכ"ה ברשב"ם בפסחים ק"ה דאיסור טעימה קודם קידוש נועד להבדיל את סעודות השבת מסעודות החול ע"י הקידוש ומה"ט שבת קובעת לקידוש, ובזה א"ש טפי הא דל"מ שומר. ולפ"ז בודאי אין ליישב כהנ"ל, דהא לאו מטעמא דימשך הוא, וא"כ תמוה איסור טעימה להיכן אזל.

וע"כ צ"ל דסברת מרן הגר"ש אלישיב מתירה גם את האיסור טעימה, דכל שאכל או שתה כדן ל"א דהוברר שעבר איסור, דהא אכילתו היתה כדן, ול"ש איסור טעימה אלא כשבשעת אכילתו מוגדר קודם קידוש, ואכתי צ"ע הסברא בזה, אבל כן מבואר בסוגיא בפסחים, ושמעתי שכך הוכיח האג"מ מהסוגיא שם. עכ"פ נמצא מוכרח מהסוגיא בפסחים דבנד"ד לא עבר לא על איסור טעימה קודם קידוש, ולא על איסור ברכה לבטלה בקידוש הלילה.

הלכה | מוסר | מידות שיעורי דעה

לזכות ח"מ מרת מרים מירל בת הינדא להצלחה וסייעתא דישימא בכל העניינים

הל' תלמוד תורה סי' רמו סעי' כא

המשך סעיף כא

אין בין מלמדי תינוקות לתלמידי חכמים

וגם אם עוסק לפרנסתו בלימוד התורה כגון מלמד בחיידר, שמבואר בגמ' ב"ב ח: מלמדי תינוקות הם ככוכבים המזהירים ברקיע. מ"מ תלמידי חכמים הלומדים יומם ולילה עליהם הכתוב אומר "אוהביו כצאת השמש בגבורתו" וחזינו שדרגתם של הת"ח הם הרבה הרבה יותר, וכמו הבדל בין השמש בשיא החוזק לבין כוכבים בלילה, וזה הבדל יומם ולילה כפשוטו.

ור' איצ'לה בלאזר בכוכבי אור מבאר אמנם תלמידי חכמים הם בדרגה הכי גבוהה אבל מאידך הגמי בתענית כד. מספרת רב איקלע לההוא אתרא גזר תעניתא ולא אתא מיטרא, נחית קמיה שליחא דציבורא אמר משיב הרוח ונשא זיקא, מוריד הגשם ואתא מיטרא, א"ל מאי עובדך? א"ל מיקרי דרדקי אנא.

ומסופר בתענית כה: מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה, ירד רבי עקיבא אחריו ואמר אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה וכו' וירדו גשמים, הווי מרנני רבנן, יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו.

והביאור בזה הוא שהזכות להביא גשמים אינו נמדד דווקא בגדלות, אלא ישנם הנהגות וזכויות מסוימות שהם גורמות להביא שפע וללחוץ על הכפתור הנכון כגון מלמד תינוקות ומעביר על מידותיו שהם גדולים ועצומים אבל לא כת"ח ההוגה יומם ולילה בתוה"ק.

מה מותר לת"ח לקבל

כתב הרמ"א ז"ל: וכל זה דשרי היינו שנוטל פרס מן הציבור או הספקה קבועה, אבל אין לו לקבל דורות מן הבריות, והא דאמרינן 'כל המביא דורות לחכם כאילו מקריב ביכורים' היינו בדורות קטנים שכן הדרך וכו'.

כתב הט"ז ס"ק ז' ודאי מי שאינו עשיר גדול יוכל להנות אף בהנאה מרובה שעי"ז נעשה עשיר, אבל אחר שנעשה עשיר שיראה בדעתו שיש לו קרן שראוי להתקיים על ידו, אין לו להנות כלל משל אחרים דרך מתנה.. ומו"ח מסיק דלאב"ד שרי ליקח מתנות ולהתעשר שיהיו דבריו נשמעין נגד הבריות עכ"ל.

ומסיים הט"ז.. ומי שאינו מוכרח לזה ודאי ירחיק מביעור זה וכיוצ"ב וק"ו מכיעור הגדול שקצתן להוטים אחר הממון ותובעים בפיהם ליתן להם מתנות הם מבזים התורה ולומדיה וצדיק באמונתו יחיה עכ"ל.

והש"ך ס"ק כא כתב וז"ל: ובכ"מ שם משמע דאפילו דורות מותר לקבל וכ"כ המהרש"ל דאין הכרע בדבר שהרי לא כתיב בקרא ולוקח מתנות ימות וכו', וגם הב"ח האריך דמותר לראש ישיבה ולאב"ד לקבל מתנות עד שיתעשר שהוא כמו נשיא וכהן גדול. וכן נהגו עכ"ל.

נמצא: שמותר לת"ח לקבל רק מה שהוא צריך ותו לא מידי, אבל ראש ישיבה או אב"ד מותר לקבל עד שיתעשר, ולכאן הכוונה לראש ישיבה של הדורות ההם כמו שהיה בפומפדיתא ובסורא שהיה ראש ישיבה אחד לעם ישראל, ולא כמו בימינו שתחת כל עץ רענן יושב ראש ישיבה! ולכן היה בזה ענין מיוחד שיהיו דבריו נשמעים.

כתב הברכי יוסף היינו דווקא כשמביא מאליו ומעצמו בלי סיבה רק לשם שמים, אז מותר לקבל ומצוה איכא והנמנע לקבל מונע ממנו חסד.

'מונע ממנו חסד'

ומעשה בת"ח אחד מבני החבורה דיישבת מיר שנסע לבני ברק להתייעץ עם הסטייפלר, והגיע בשעת לילה מאוחרת והרבה אנשים חיכו בתור לסטייפלר שיתפנה מלימודו, והסטייפלר בוקנותו היה יושב ולומד ומידי פעם מקבל קהל, ואז כשהיה נרדם על השולחן אז נגמרה קבלת קהל..

והיה זה שעת לילה מאוחרת והסטייפלר נרדם, וכולם הלכו להם, והת"ח הנ"ל שכבר הפסיד את האוטובוס האחרון לירושלים שאל את בתו היכן בית הכנסת הקרוב, הראתה לו את 'לדרמן', הלך לשם ועלה לעזר"ג והוריד את הראש על השולחן.. לאחר כמה דקות הוא הרגיש טפיחה על השכם, הוא קם בבהלה וראה לתדהמתו את הסטייפלר, שהטריח עצמו וטיפס ברגליו החולות כדי למצוא אותו..

שאל הסטייפלר 'אתה האברך שבאת מי-ם?' הנהן הלה. 'א"כ אתה ישן אצלי' פסק הסטייפלר! והביאו אל ביתו, וטרח בעצמו להביא לו מצעים, ולסדר את מיטתו, וכיוון לו שעון כדי שיוכל לקום לשחרית.. הת"ח ניסה למחות בידו אך הסטייפלר טען לעומתו בתוקף 'אתה רוצה גם להניח תפילין במקומי?' זהו מצוות הכנסת אורחים שלי!"

ת"ח מותר לקבל מתנות מידידים

רמ"א - אין לו לקבל דורות מן הבריות והא דאמרינן כל המביא דורון לת"ח כאילו מקריב ביכורים היינו בדורות קטנים שכן דרך בני אדם להביא דורון קטן לאדם חשוב אפילו הוא עם הארץ.

מבואר שמתנות קטנות שהם דרך כבוד אז מותר, וכל המביא דורון היינו בדורון קטן שהדרך להביא לאדם חשוב מתנה, וכ"כ הברכי יוסף מי שבא לעזור לתלמיד חכם מותר לקבל ומצוה איכא ומונע ממנו חסד אם לא רוצה לקבל ממנו כמש"כ.

וא"כ יוצא להלכה שאברך שקשה לו לסגור את החודש, ואינו רוצה לקבל מקופה של צדקה, שהרי זה לא פשוט להנות מכספי צדקה, שגנאי הוא לאדם כשר לקבל צדקה, אבל לקבל כסף מאוהבים וידידים שרי.

וכן מבואר בגמ' מגילה כח. ר' אלעזר כי הוי משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה לא הוי אזיל א"ל לא ניחא לכו דאחיה שנא "שונא מתנות יחיה"? ר' זירא כי הוה משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה אזיל ואמר אתייקורי דמתייקרי בי.

רש"י שם: נכבדין הם במה שאני סועד אצלם והנאתם היא ואין זו מתנה.

ולכן לקבל צדקה ומתנות מאוהבים וידידים מותר, כיון שאינו קרוי מתנה כיון שזהו כבודם והנאתם לתת לקרוביהם הנזקקים.

ויש ללמוד מכאן עוד הלכה שאם אדם אינו רוצה להנות מהצדקה, לא להכריח אותו, ולתת לו דרך הערמה הרי הוא לא רוצה לקבל! אבל אם אוהבים רוצים את הזכות לתת לאברך בן תורה א"כ אין בזה בעיה. (ופעם גבאי צדקה בא להתיעץ על ת"ח שהוא עני ואביון ואינו רוצה לקבל ובא לטכס עצות איך אפשר לתת לו בהערמה, ולכאן אינו נכון לנהוג כן, שרצונו של אדם זהו כבודו).

שרי ליה למיטעם מהוראתו

רמ"א שם: ושרי לתלמיד חכם למטעם מידי מהוראתו, כדי לברר הוראתו, אבל ליקח מתנה דבר חשוב ממה שהתיר אסור.

אדם שבא לשאול על טריפה, והרב ישב וחקר את הפרה כמה שעות ופסק להיתר, והשואל אומר לו אם למצוא היתר הרב היה צריך כמה שעות א"כ אני לא רוצה לאכול מזה, והרב אומר לו אני מוכן לאכול מזה בעצמי כדי להוכיח לך שהוא כשר.

נשאלת השאלה האם הרב יכול לאכול מהפרה, פן יחשדוהו אחרים שבשביל כך הוא היתר, או דילמא יחשדוהו בלקיחת שוחד בכדי למצוא היתר, לכן פוסק הרמ"א שמותר לרב אבל רק טעימה בעלמא, כדי שלא יחשדוהו, אבל ליקח מנה חשובה אסור.

דאישתמש בתגא חלף

כתב הרמ"א ושרי לתלמיד חכם למטעם מידי מהוראתו כדי לברר הוראתו, אבל ליקח מתנה דבר חשוב ממה שהתיר אסור. ודאשתמש בתגא חלף.

כתב הש"ך ס"ק כב דאישתמש בתגא חלף אלעיל קאי מי שעושה תורתו קרדום לאכול ומשתמש בכתרה של תורה חלף מן העולם. וכ"כ הגר"א דאסור להשתמש עם התורה.

כתב הרמ"א ו"א דזהו המשתמש בשמות.

כתב הברכי יוסף בשם המהר"ח ו"זל: המשתמש בשמות הקודש אמרו חז"ל ודאשתמש בתגא חלף ונעקר מן העולם וישתמד הוא (זה מה שקרא לשבתי צבי ימ"ש) או ימות הוא או בניו.

ועוד כתב אסור להשתמש בקבלה מעשית כי בהכרח ידבק ברע וכו' עכ"ל.

מבואר בדבריו שיש שני איסורים, משתמש בשמות שכתוב 'ודאשתמש בתגא חלף', ועוד שאסור להשתמש בקבלה מעשית, ואולי כוונתו לרש"י ע"ז יח. דאיסור הוגה השם באותיותיו הוא איסור לעשות דברים מופלאים בקבלה מעשית, ולפי תוס' פירושו שמזכיר שם הוי"ה במקום לומר אדנות כדבעי יעו"ש (ועו' פסחים נ.).

ורבי חיים ויטאל בספר החזיונות מספר איך נגזרה פטירתו (של עצמו) מן העולם! ומעשה שהיה שהגרח"ו התגורר בירושלים, והשולטן שמע עליו שהיה בקיאה בקבלה ובשמות הקודש, וקרא לו וביקש ממנו להפוך את הזרימה של מעיין השילוח לכיוון הנגדי, הגרח"ו סירב להשתמש בשמות לדברי שטות, איים השולטן להורגו לאלתר, מיד הוציא את שם המפורש והוציא עצמו מירושלים עד מצרים, ואותו הלילה בא האריז"ל בחלום הלילה, ואמר לו אם כבר השתמשת בשמות הקודש כדי להציל נפשך, היית יכול לעשות קידוש ה' ולהפוך את נהר השילוח, ומה הרווחת? ולכן דינך למות תוך ג' ימים, וכך הוה!

{ אז נדברו }

פרשת קורח תשע"ח | גליון מספר: 381 | לסדר: "אני חלקך ונחלתך"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

צעיר יקר... תנצל... עוד רגע אתה מפסיד את הגירסא דינקותא...

היום יש שיטה חדשה בגיוס תרומות... שיטה שהוכיחה את עצמה וכולם עושים אותה... מגיעים כמה מיליונים ומתחייבים על תאריך מסוים של גיוס תרומות!!! שעל כל שקל שכלל הציבור יאסוף... הם יתרמו שקל כנגדם... או שתי שקל או שלוש... הכל לפי העניין...!! וזה באמת יוצר גירוי ומוטיבציה... כי ברגע שאני יודע שה-50 שקל שלי זה שווה מאה שקל... אז זה כבר נותן לי חשק לתת אולי 100 שקל... כי אז זה יהיה שווה מאתים שקל... וכן הלאה וכן הלאה... ובכן: בחור יקר!!!! שתדע לך שהשיטה הזו היא לא שיטה חדשה... היא ישנה נושנה... לשיטה הזו קוראים גירסא דינקותא!!! הקב"ה נותן תאריך מסוים!! תקופה מסוימת בחיים... שיש בה בנוס מיוחד... כל דף גמרא שאתה לומד בתור צעיר... זה שווה 4 דפי גמרא בגיל מבוגר... זה בדוק ומנוסה!!! אין על גירסא דינקותא!!! אביי מבכה בסוגיה של "כבתה אין זקוק לה" על סברא שהוא שמע אותה עכשיו... ש... חבל... אם הייתי זכאי הייתי שומע אותה בתור צעיר... והגמ' שואלת: למאי נפקא מינה??? עונה הגמ': לגירסא דינקותא!! כתוב כאן: שגירסא דינקותא זה לא רק וורטים ולא רק המלצות... אלא יש בזה בחינה של נפקא מינה!!!! זה מאוד מאוד משנה... אז כמו שאתה רואה היום את כל קהילות הקודש שמתגייסים למען המוסדות ויום בהיר אחד הם נעמדים ואוספים כסף עם כל העוצמה ועם כל המוטיבציה... למה??? יש לנו זמן קצוב!!! יש לנו עשרים וארבע שעות בסך הכל לאסוף כסף... שכל שקל מוכפל פי שתיים או פי ארבע...

להשתתפות בהוצאות הגליון:

נכון שהם עובדים קשה?? נכון שהם בלחץ?? אז זהו!!! תלמד מהם... גם לך יש מה להיכנס לדריכות... אתה עדיין צעיר... כל דף גמרא שאתה לומד היום זה נבלע בך... הרי הוא שווה כמה וכמה פעמים בגיל יותר מבוגר... ואתה יודע מה??? יותר ממה שזה נכון בלימוד ובדפי גמ'... זה עוד יותר נכון בעוד כמה וכמה נושאים!!! לדוגמא: אתה יודע מה זה להתחיל לוותר לשני בגיל שלושים?? יש לך מושג מה זה להפסיק להיות אנוכי בגיל ארבעים?? אוה אוה... שלא תדע...

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשרא:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

אין לך מושג כמה זה קשה!!! בגיל כזה יש לך כבר עסק עם עץ עבה!!!! גזע רחב ממדים!!! ולהכניע את המידות ולהתכופף בכזה גיל זה הרבה הרבה יותר קשה מלעשות את זה בגיל שלך... אני אתן לך דוגמא אישית: אני בתור בחור עשיתי טעות... לקחתי הלוואה... ונפילתי בכמה אלפי שקלים... וזהו!!! מאז הבנתי עניין וקבלתי פיק ברכיים מכל המושג של הלוואות ומשחקים עם כסף... והיום אני לא מפסיק להודות לקב"ה על הנפילה הכספית הזו... אתה יודע למה??? כי אם לא הייתי מבין עניין בתור בחור לאחר שנפילתי בכמה אלפי שקלים האלו... הייתי ממשיך לעשות שטויות בענייני כספים בתור מבוגר... וכשמבוגר נופל בענייני כספים... זה לא בכמה אלפי שקלים אלא בכמה מאות אלפי שקלים... על זה נאמר: גירסא דינקותא!!! הכמה אלפי שקלים שהבנתי מהם עניין בגיל 19... היו במקום נפילה של מאות אלפי שקלים...

על אותו משקל: לכל בחור יש כל מיני טעויות טקטיקות ותקשורתיות עם החברותא ועם החברי חדר... זה נורמלי... זה קורה לכל אחד... אבל אחרי שזה כבר קרה!!! אל תהיה פראייער... **תפיק משם לקחים להמשך החיים!!!** כי אל תשכח... חברים אפשר להחליף... חברותא אפשר גם להחליף... אבל יום אחד אתה תתחתן... ושם זה כבר בנין קבע!!! שם לא מומלץ להחליף... אז בשביל זה הקב"ה נתן לך מתנה ואת כל הסטאז' בענייני תקשורת אתה עובר על החברים... העיקר שכשתגיע לחיי נישואין... תגיע עמוס לקחים... מתוך רגישות והבנה לזולת... ואם זה באמת מה שיקרה... על זה נאמר: גירסא דינקותא!!! על כל כססוך ואי הבנה עם חברותא שמתחלף כמו גרביים... חסכת תסכולים בחיי הנישואין לטווח של כל החיים... אבל בתנאי שתגיע באמת עם נכונות לגירסא דינקותא!!! תגיע עם נכונות ללמוד!!! זו טעות מאוד גדולה שיש לבחורים...

בחורים חושבים שללמוד יושבים ולומדים רק מול הסטנדר והגמ'... אבל תתפלא לשמוע!!! שחלק גדול מהלימוד שלנו זה ללמוד לקח!!! כן... אין אדם עומד על דברי תורה א"כ נשכל בהם... וחשוב לדעת את זה!!! לפעמים אתה מתוסכל מכל מיני תקרים שקורים לך... מכל מיני הסתבכויות שקורות לך... ואתה לא יכול לדעת!!! יתכן שאם רק תפנים ותלמד לקח מהנפילות האלו... יצא למפרע שעשית שטייגן גדול מאוד מאוד!!! כן... בפרט בגיל הבחרות... אתה באופן טבעי מושפע מכל דבר ולומד מכל דבר לטוב ולמוטב... בחור חושב שאם יש לו חברים לא טובים... אז מה הבעיה בזה??? ביטול תורה!!! לא!!! זה לא רק זה!!! בדיוק כמו שכשאתה יושב בסדר א' מול הגמ' אתה לומד... אז גם כשיש לך עסק עם חברים לא כ"כ אידיאליים... אתה גם שם לומד!!! בלי לשים לב אתה לומד מהם צורת התנהגות... אתה לומד מהם סולם עדיפויות מעוות... זה לא רק שאתה מתבטל איתם ולא לומד!!! אלא אדרבה... אתה כן לומד!!! אתה לומד מהם דברים לא טובים!!! וחבל... לא נותר לך בחור יקר אלא נצל את כל ההוי שלך בתור בחור וללמוד!!! ללמוד לקח... מצד אחד לחטוף עוד דף גמרא שכעת נבלע בך הרבה יותר עמוק מאשר בעתיד... להשקיע בעוד סברא ישרה שמיישרת אותך הרבה יותר בקלות מאשר את תרצה להתיישר בעתיד... אבל במקביל: זכור תזכור!!! שללמוד אתה יכול וצריך ללמוד מכל מיני דברים... מכל מה שמסתובב סביבך... ויש!!! יש הרבה מה ללמוד!!! יש לי הרבה דמויות חיוביות וגם שליליות מהגירסא דינקותא שעומדים לי כל הזמן מול העיניים... יש לי דמות של יהודי קדוש או אדם גדול מאוד שהתקרבותי אליו והדמות שלו כל הזמן מחייבת אותי... ולחילופין יש לי כמה דמויות של חרפפנים שאת הפנים שלהם הכרתי רק ברקע של הכרית... והדמויות האלו עד היום מקפיצות אותי מהמיטה כל בוקר... תלמד תלמד!!!! **תנצל!!!!** אין כמו גירסא דינקותא!!! **בדוק!!!!**

ציפוי למזבח או זהירות מהמזבח??

בפרשת השבוע- קורח, הקב"ה מצוה את משה לקחת את כל המחנות של המאנים חמישים איש שהקריבו קטורת... שיעשו מזה רקועי פחים ציפוי למזבח... ולמה???

זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר וכו'...

נשאלת השאלה: האם המטרה היא זכרון ואת לבני ישראל... אז בשביל מה צריך **מאתים חמישים** רקועי פחים? מספיק אחד או שתיים... אבל לקחת 250 מחנות!!! ואת כככולם לעשות ציפוי למזבח ורק בשביל אות זכרון???

מה התשובה על דרך הפשט:

שיש עוד סיבה!!! יש עוד סיבה שמוזכרת בתורה למה לעשות אותם רקועי פחים ציפוי למזבח... "כי הקריבום לפני ה' ויקדשו"!!! סוף סוף המחנות האלו התקדשו בקדושת המזבח... אז בלאו הכי מקומם במזבח... אבל שישמשו גם בתור זכרון לבני ישראל...

אתה יודע מה העומק שטמון פה??

אותם מאתים חמישים ראשי סנהדראות שהקריבו את הקטורת הזו... אמנם הם חטאו ונענשו... אבל אחרי הכל היה להם השתוקקות אמיתית להתקרב לה'!! כל אחד מהם בפני עצמו כסף וכמה והשתוקק להתקרב לה'...

אי אפשר לזלזל באש קודש הזו!!! לכן גם אחרי שהם חטאו בזה... אבל עדיין המחנות שלהם מקומם במזבח!!!

הרגש קודש שלהם עולה כליל לריח ניחוח אשה לה' במזבח אבל!!! מצטרף אליו תמרור אזהרה!!!!

כן... נכון... רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו... **אבל!!! עצור!!! זהירות!!!** זה שיש לך כיסופים גדולים... זה לא סתירה שצריך לשמור מרחק וצריך ליהדר שלא להתקרב יותר ממה שמוותר... ולכן הריקועי פחים האלו משמשים תפקיד כפול... מצד אחד הם מעטרים את המזבח בנוי וריח ניחוח אשה לה' על רגשי קודש של אותם אנשים שכ"כ רצו להתקרב... אבל בד בבד יש בריקועים האלו זכרון לבני ישראל למען לא יקרב איש זר וגו'...

לא לחינם התורה כ"כ מקפידה על הגבולות הנוקשים שיש בכל מה שנוגע למקדש ולעבודת הקרבנות... **אתה יודע למה?? כי זה כל ההתקודה של בית המקדש!!!**

תבין: מה כל ההבדל בין יהודי שמקריב קרבן לה' לבין גוי שמקריב בבמה? הרי שניהם מקריבים לשמים?

כל ההבדל מתחיל ונגמר בנקודה אחת ויחידה:

גוי מחליט בשביל הרבש"ע מה רצונו... הגוי מעצב את רצון ה' לפי הערכים שלו... ואם בורא עולם אומר לו לא תרצח או לא תנאף וזה לא כ"כ מתאים לגוי... הגוי עושה סטופ!! ואומר לבורא עולם: עד כאן!! אני מחליט לבורא עולם מה הוא רוצה ולא הוא מחליט בשבילי... לכן הגוי בונה במה ומקריב מה שהוא רוצה ומתי והוא לא מוכן לקבל הוראות מהקב"ה מה הוא רוצה... **וזה בדיוק נקודת ההבדל בינו לבין היהודי**... היהודי אומר "נעשה ונשמע" היהודי שואל את הקב"ה: מה רצונך יתברך? יהודי פותח את התורה ומתאים את עצמו לרצון ה'... ואם הקב"ה אומר: "את קרבני לחמי לאש" אז זה בדיוק מה שאני אתן לקב"ה... **וממילא!!!** בית המקדש חתחייב להיות מוכתב ומשועבד לחוקי התורה מתחילה ועד סוף... ואם התורה אומרת והזר הקרב יומת... ומגיע עוזהו המלך משבט יהודה ומתעקש להקריב... באותו רגע נעו אמות הספים ולאורך שנים הרגע הזה נקרא בלשון הנביאים: **הרעיש!!!** שתיים לפני הרעש וכו'... **כן... אנתנו רוצים להתבטא לפני הקב"ה**... רוצים להקריב למענו... ולתת לו עם כל הלב... אבל זה חייב להיות מתואם עם התורה מתחילה ועד הסוף!!! **זה כל נקודת היהודי!!!**

מה זה מחלוקת? ומה זה לא מחלוקת??

קרה לי פעם (יותר מפעם) שהגיע אלי מישוה ואמר לי בשם אחד מגדולי ישראל שכך וכך אני צריך לעשות... נבהלת... כי... אם באמת אותו גדול בישראל אמר אני מחויב לדבריו ואני אעשה זאת... אבל לא מיהרת!!! אמרתי לאותו יהודי: סליחה!! תוכיח לי!!! תוכיח לי שאותו גדול בישראל כך אמר לך להגיד לי... מה אעשה... אני צריך הוכחות...

אותו אחד התנפל עלי... איך אתה מעיז ככה לדבר... אתה כמו כל האלה שמזלזלים ברבנים ומטילים ספק בהוראות שלהם... אתה מאותם אלה שכל הזמן טוענים שעובדים על הרבנים... והם לא מתייחסים להוראות של גדולי ישראל... בקיצור: הטיח בי אש וגפרית...

יש לציין: שהייתי די תמים... **וכמעט!!!** כמעט קבלתי את התוכחה שלו... ואז בניסי ניסים נודע לי באקראי שהוא באמת רימה אותי... והוא בדה מלבו בשם גדולי ישראל מה שהוא רוצה...

אז כאן המקום לעשות סדר ולקלוט חילוק פשוט מאוד: יש הבדל בין המשפט: **עובדים על הרבנים!!!** לבין המשפט: **"עובדים עלינו"!!!** אתה מבין מה ההבדל בין שני המשפטים??

פשוט מאוד: אדם שאומר ש"עובדים על הרבנים..." זה אומר: **שהוא מודה** שהרבנים כך וכך הורו... אבל הוא טוען שיש לרבנים נתונים לא נכונים ורימו אותם וכו'. **וזה ביזוי תלמידי חכמים וגובל באפיקורסות!!!** כי האדם הזה הופך את הרבנים לתמימים שמרמים אותם... ואילו אותו לא רימו... הוא היותר חכם מהרבנים... וזה במילים אחרות: **מבזה תלמידי חכמים** והוא משחק עם העוה"ב שלו... (ויש את המעשה המפורסם מרן רבי עקיבא איגר זיע"א שהורה בעניין מסוים... ויצאה ריגון שרעק"א הוא כבר זקן ומרמים אותו והוא כבר לא עומד מאחורי ההוראות שיוצאות מפיו... ורעק"א הקפיד מאוד על המשפט הזה!!! והיו אנשים נענשו שם בעונשים חמורים בעקבות כך.) **אבל!!!** **היש משפט אחר:** כששמיע יהודי לא מוכר (ואין לי עדות אופי מספקת מגדולי ישראל שהם סמכו את ידיהם עליו ופיו כפיהם) ומתחיל להגיד לי שהרבנים כך וכך אמרו לו... סליחה: אולי אתה מרמה אותי??? אני לא אמרתי שמרמים את הרבנים... חלילה!! אני אומר שאתה אולי מרמה אותי!!! אם אני אדע ויתאמת לי שהמשפט הזה אכן יצא מפי קודשם של גדולי ישראל אני אציית לזה בהכנעה... אבל היא גופא: מי אמר שזה יצא מפיהם?? תוכיח לי!!

את השאלה הזו זכותי המלאה לשאול!!! זכותי המלאה לדרוש ולתבוע מכל אחד שאומר לי דברים בשם גדולי ישראל... זכותי המלאה לדרוש ממנו פלומבא והוכחה מוצקת שאכן דברים אלו יצאו מפיהם של גדולי עולם... אדרבה. פתי מי שמאמין לכל אחד שמדבר בשם הגדולים...

אם יש כאן מתעוררת השאלה מפרשת השבוע: הרי מה כל הסיפור עם קורח?? קורח הרי בא והטיל ספק בזה בנאמנותו של משה רבינו... הוא טען שמשה בדאי חס ושולום!!! ונשאלת השאלה: אם קורח באמת טען כזו טענה... כנראה שהוא באמת חשב כך עכ"פ בשלב זה!!... אז כן... עד כמה שקורח באמת מגיע מנקודת הנחה שמשה רבינו רח"ל לא מדבר בשם ה'... אז בעצם... בעצם מה בכלל הטענה עליו?? **אתה מבין את השאלה שלי??**

זה כמו להבדיל אלפי הבדלות: אותו אחד שהגיע אלי ואמר לי משהו בשם גדולי ישראל... ואני לא האמנתי לו... נו... אז אני אתבע על זה שאני לא מציית לגדולי ישראל? מה אעשה... זה לא שאני לא מציית לגדולי ישראל... אלא אני לא מספיק משוכנע שהם באמת אמרו... אז להבדיל כמובן: עד כמה שקורח מגיע מנקודת הנחה שהוא לא מספיק השתכנע שמשה רבינו הוא שליח ה' והוא מדבר בשם ה'... אז מה הטענה עליו???

מה התשובה?? נכון!!! עקרונית (ב-לו יצויר) על זה אין טענות על קורח!!! עד כמה שקורח באמת שאל כאן שאלת בירור נקודתית וכנה שמשה יוכיח לו שהוא אכן מדבר בשם ה'... כל זמן שהשאלה מגיעה מהמקום הזה אין שום טענה על קורח... (אגב: **לגופו של עניין, זה לא נכון!!! כי אליבא דאמת לא היה לקורח זכות להטיל ספק בנבואת משה, כי נבואת משה כבר אומתה כמה וכמה פעמים לעיני כל ישראל כשהקב"ה נגלה אליו בהר סיני לעיני כל העם ונקרית: ם סוף ועד... כן שזה לא נכון לומר שהייתה לקורח טענה אמיתית כלפי נאמנותו של משה, ודי"ק** קורח לא שונה מכל דף גמרא ממוצע שהגמ" עומדת ושואלת: **מנא הני מילי**... כן!!! בכל דף גמרא אתה יכול לפגוש את השאלה של קורח: **מנלן מנא הני מילין!!!** הגמ' לא מקבלת בכל מחיר את דברי המשנה... הגמ' רוצה ותובעת הוכחות... והגמ' לא נרתעת מליצור מחלוקות במידה והיא לא משתכנעת... וזה מותר... זה בכלל מחלוקת לשם שמים...

רק מה?? איפה מתחיל החטא של המחלוקת של קורח??

בליצנות!!!! בהוצאת דברים מהקשרם!!! כאן **ורק כאן** מתחיל החטא ששמו **מחלוקת!!!** קורח מביא טליתות שכולם תכלת... ומתחיל לעשות צחוק וזלזול במה מה שמשה רבינו עשה ללויים וכו'... **מה זה??** מה הזלזול הזה קשור לבירור הנקודתי שלנו?? מה זה קשור לגופו של עניין?? **כאן התחילה המחלוקת!!! כאן התחיל החטא של קורח וכאן הוא בא על עונשו!!!**

ואת הנקודה הזו חשוב להבהיר... ולמה?? כי בסה"כ באופן עקרוני מחלוקת זה דבר נורמלי ושגרת... זכותי המלאה לחלוק עם כל מי שאני לא מסכים איתו... מה... אתה רוצה שאני אשתוק כמו דג... ואני אכופף את הראש לכל מי שרוצה להכתיב לי את החיים?? מה... אתה רוצה שכל נוכל שיבא וימציא לי בשם גדולי ישראל משה... אני צריך ללכת לפי החליל שלו?? ברור שלא!!! זכותי המלאה לחלוק עליו ולהגיד לו... אתה אומר שכן... תוכיח לי!!! מנלן מנא הני מילין?? נו... אז איפה באמת מתחיל החטא האיום ונורא של מחלוקת???

בהוצאת דברים מהקשרם!!!! זו הנקודה!!! כאן זה מתחיל וכאן זה נגמר!!! אם יש לי ויכוח איתך... בין אם זה ויכוח נקודתי... בין אם זה ויכוח השקפתי... או אפילו ויכוח בנאמנות... כל זמן שהויכוח נשאר נקודתי מותר!!! מותר תמיד לעמוד ולהתווכח ולשאול כל שאלה שאלתית... **אבל שזה ישאר נקודתי!!!** שהויכוח ישאר נאמן לנקודת הויכוח הטהורה שלו!! אבל ברגע שזה מתחיל לחצות לפסים אישיים... לפסים של אופי וקהילה והמסתעף... כאן מתחילה מחלוקת!!! וזהירות!!! זה בדרך כלל קורה תוך דקות ספורות... שתדע!!!

יש גם כאלו אנשים שמשמשים עם המילה "מחלוקת" בשביל לסתום פיות ולדכא התנגדויות... מגיע בן אדם ומחליט איזה החלטה שרירותית... הוא קובע עובדות בשטח שהוא החליט שכך וכך יהיה... ומי שמעיז לפתוח את הפה ולא ללכת לגמרי לפי החליל שלו... אתה עושה מחלוקת!!! **אז זהו שלא!!!** מחלוקת אין הכוונה שצריך לכופף את הראש לכל אחד וללכת אחריו כצאן לטבח... זכותך לחלוק... זכותך להציג את העמדה שלך... אבל להיצמד לטענה הנקודתית בלי לחצות לנושאים אחרים... שאז!!! אז כנסת לסוגיית המחלוקת... ודו"ק. (אגב: בנושאים אלו יש שיקול אחר והוא שלא כדאי לריב. ויש עניין לחיות בשלום ואחווה ושווה לשלם על זה גם מחיר יקר. אבל זה כבר סוגיה אחרת... אני במאמר זה התמקדתי בנקודה של מחלוקת)

כל אחד מאיתנו ריאלי ותיאורטי, השאלה איפה?

מעשה שהיה כך היה... היה זה בחודש הראשון למלכותו של דריווש המד... המלך מאד אהב את דניאל איש חמדות... אבל השרים קינאו בו מאד ולא יכלו לסבול את הכבוד והערכה שהמלך רוחש לו... והם החליטו לתפור תיק לדניאל... הם רקמו נגדו מזימה מרושעת ומתוכננת עד פרטי פרטים... ויצאו לדרך... **ובכן**: הם ניגשו למלך דריווש עם הצעת חוק: אדוני המלך.. אתה כעת מלך חדש... והמלכות עדיין לא מספיק מבוססת... ולעם חסרה ההכרה בממשלה הבלעדית של דריווש... לכן!!! אנחנו מציעים שהמלך יחוקק חוק זמני!!! **חוק לחדש ימים בלבד!!!** שבחודש הזה אסור להתפלל לאף אחד!!! כדי להחזיר לעם שיש לנו את המלך דריווש!!! שמי שיש לו משאלת לב שיפנה ישירות למלך... לא לעקוף אותו ולפנות לקב"ה... המלך שמע את ההצעה והוטב בעיניו... והוא באמת חוקק חוק ושלח לכל המדינות שבחודש הקרוב אסור להתפלל לאלוקים... ומי שיעבור על החוק ויתפלל ישלח לגוב האריות...

הם לקחו בחשבון שדניאל לא יוותר על התפילה!!! והם צדקו ובגדול... דניאל איש חמדות לא היה מסוגל לקחת פסק זמן מתפילה... הוא צפצף על החוק ו... והתפלל כרגיל... (אגב: דניאל היה האדם הראשון שהתפלל ג' תפילות ביום...) ואכן לאחר כמה ימים תפסו אותו על חם!!!! ולא סתם תפסו אותו... אלא לדניאל היה עקרון שהוא היה מתפלל מול חלון פתוח כנגד ירושלים... (ועד היום יש דינא דגמ' שיהיו בבית הכנסת חלונות פתוחים נגד ירושלים וילין לה מדניאל...) וממילא היה קל לתפוס אותו על חם... פשוט ראו אותו דרך החלון איך שהוא משתחוה ומתפלל לה' אלוהיו... תפסו אותו והעמידו אותו למשפט ראווה... קראו למלך והודיעו לו שדניאל מורד במלכות... הנה... הוא נתפס כשהוא מתפלל ואחת דינו להישלך לגוב האריות... המלך הצטער מאד... כי המלך מאד אהב את דניאל... המלך מצידו... לא היה אכפת לו שדניאל מתפלל לה'... שיתפלל... (ס"ו"ס זה כל ההבדל בין מלכות מדי לבבל... שהאידיאל של בבל זה ע"ז... ואם דניאל לא משתחוה לצלם של מלך בבל אז נבוכדנצר בעצמו כועס עליו מאד ומשלך אותו לבשן האש... אבל ברגע שמלכות בבל התחלפה במדי... מדי זה כבר מלכות חילונית... דמוקרטיה... הפרדת דת ממדינה... מצדי תתפלל... תעשה מה שאתה רוצה... העיקר אנחנו חברים ואתה עוזר לי בחיים... זה כל מה שמעניין אותי... וגם אלו שכן היה איכפת להם שדניאל התפלל... זה רק בגלל שהם חיפשו סיבה להרוג אותו...)

המלך רצה להציל את דניאל מעונש ובכל מחיר... המלך בעצמו התייצב בתור סגורו של דניאל... הוא נעמד בבית משפט וניסה בכל כוחו להכחיש את העדות... מה פתאום... לא נכון... סתם היה נראה לכם... הוא בכלל לא התפלל... זה סתם היה מדיטציה... הוא לא השתחוה... זה היה סתם התעמלות וכו' וכו'... עכשיו ככה: **במלכות מדי היה חוק כזה!!!** שאם המלך מגיע ומתייצב לטובתו של אחד הנאשמים... אם המלך מצליח להזדוף ולדחות את כל הטענות עד הלילה... **זהו!!!** הנאשם מקבל חנינה... כי יש גבול כמה אפשר להטריח את המלך לעמוד ולהתייצב לצידי נאשם... **לכן זה היה הכלל:**

ברגע שהמלך הצליח במשך יום שלם להתגבר על כל הטענות וההוכחות של הפרקליטות... ברגע שהגיע שקיעת החמה... זהו... הנאשם באופן אוטומטי נהיה זכאי... הוא יוצא לחפשי... וכך היה גם כאן... המשפט ראווה התחיל בבוקר... ודריווש המלך מתייצב לטובתו של דניאל... במשך כל היום דריווש יושב שם ומנסה למשוך זמן... כן... לא... מתווכח... מנסה להפריך כל עדות... דוחה כל טענה... וככה יום שלם דריווש עובד קשה קשה הכל בשביל להוכיח את חפותו של דניאל... ויותר ממה שהוא רצה להוכיח את חפותו... דריווש היה עסוק בלמשוך עוד קצת זמן ועוד קצת עד שסוף סוף יגמר היום הארוך הזה ואז הדין יתבטל מאליו... ודריווש יושב שם יום שלם על קוצים וכל הזמן הוא מושך ומושך... מערבב ומערבב... העיקר להרויח זמן... ודניאל יושב שם כמו נידון למוות... ומהנהן בראשו... כן... תודה המלך... תודה שאתה כ"כ מתייצב לצידי... תודה שכ"כ אכפת לך להוכיח את חפותי... והנה... סוף סוף השמש מתחילה לנטות לכיוון מערב... המלך לאט לאט התחיל להיות אופטימי... אוהו... סוף סוף רואים את האור בקצה המנהרה... עוד מעט תשקע החמה ואוטומטית דניאל יצא זכאי... והשמש ממשיכה להתקרב לכיוון מערב... והמלך כל הזמן פוזל בסיפוק לכיוון השמש... נו כבר שמש... תשקעי כבר... וככל שהשמש מתקרבת לכיוון השקיעה... ככה המלך מתחיל לשמוח... הנה... קבלתי את דניאל במתנה!!! הצלחתי למלט אותו ממייתה משונה...

ואז!!!!!! לפתע!!! דקות ספורות לפני השקיעה... בעיצומו של דיון!!! באמצע הבית משפט!!! לפתע קרה משהו... שכולם היו בההלם!!! ובבת אחת כל הדין התהפך במאה שמונים מעלות לרעתו של דניאל... ואם עד עכשיו הכיוון היה אופטימי זה היה נראה שדניאל יצא זכאי... בבת אחת הכל התהפך... וברגע האחרון לפני השקיעה... כל השופטים חרצו את דינו של דניאל פה אחד למוות בגוב האריות...

תנחש מה קרה?? תן ניחוש מה קרה חמש דקות לפני השקיעה???

פשוט מאד: בשעה שהמלך דריווש הסתכל כל הזמן לכיוון השמש... לראות שהנה... אוטוטו מגיעה השקיעה... ואני מצליח להוכיח שדניאל בכלל לא התפלל... והכל עלילת שוא... **באותם רגעים ממש** היה עוד אחד שכל הזמן הסתכל לכיוון השמש... תנחש מי?? **דניאל בכבודו ובכבודו!!!**

כן... גם דניאל הסתכל לכיוון השמש... אוי אוי אוי... עוד כמה דקות שקיעה... ו... ו... וצריך להתפלל מנחה... אוי... צענטער... מאוחר...

אתה קולט מה קורה פה??? שני אנשים מסתכלים על השמש!!!

אחד- דריווש... שכבר מהבוקר ועד עכשיו הוא עומד ומוכיח לכולם שדניאל בכלל לא מתפלל... ואיזה שטויות ומי אמר לכם... הכל עלילת שוא... והשני- דניאל... גם הוא מסתכל על השמש ואומר לעצמו... אני מתפלל... ועוד איך מתפלל... ו... ו... ולא רק שאני מתפלל... אלא אני לא מתכנן לוותר **גם על מנחה הקרובה!!!** גם את תפילת מנחה אני אתפלל... פה!!! באולם הדיונים... על אפכם ועל חמתכם!!! וזה

באמת מה שקרה!!! חמש דקות לפני השקיעה המלך דריווש כבר שש ושמוח שהנה... עוד חמש דקות מסתיים הדין ומתברר שדניאל אכן לא התפלל... **ובדיוק אז!!! הנידון בכבודו ובעצמו נעמד!!! ומתפלל!!!**

הודאת בעל דין כמאה עדים דמיא!!! שומו שמים!!!!

דריווש לא מאמין... אני רואה נכון?? בדיוק פה דניאל מתפלל???

תנסה להיכנס לתחושות של דריווש: דניאל... למה אתה מתעלל בי?? אני כבר יום שלם עומד פה ומנסה לטשטש עקבות בשביל להוכיח את חפותך ואתה ככה בבת אחת מסגיר את עצמך בתפילה לעיני כל???

באמת מה הפשט בסיפור הזה?? בא נשאל את זה ככה: האם על פי הלכה צריך למסור נפש עד סכנת חיים בשביל תפילת מנחה בזמנה?? הרי קיי"ל שאם פגע בו נחש או עקרב שממית צריך להפסיק מתפילתו?? ופשיטא שפיקוח נפש דוחה תפילה... ואפילו תשלומין לא צריך להתפלל על כזו תפילה שלא התפללת. כי הפיקוח"נ פוטר אותך לגמרי מתפילה... אז איך דניאל הסגיר את עצמו לשונאיו על תפילת מנחה בזמנה?

על השאלה הזו יש שתי תשובות שבסופו של דבר הן תשובה אחת... תשובה אחת שכלית ותשובה אחת רגשית... נתחיל עם התשובה שכלית... יכול להיות שהתשובה הזו תגרום לך כאב ראש... אם תסתבך יותר מידי אז תדלג עליה ותעבור לתשובה הרגשית. **ובכן: התשובה היא כך:**

כל אחד מאיתנו!!! ללא יוצא מן הכלל חי בפיצול אישיות!!!

לכל אחד מאיתנו יש שני סוגי אמת!!! יש את האמת התיאורטית!!! ויש את האמת הריאלית!!! וכל החיים שלנו אנחנו מתנדנדים ומקפצים בין האמת התיאורטית לאמת הריאלית... **הבנת מה אמרתי?? אני אסביר...**

בושה להודות... אבל לדאבונו הרב... אצלנו האמת התיאורטית נמצאת בתפילה... כשאני ניגש לתפילה... שם אני מאמין שהכל משמים... והכל בגזירת עליון... והכל תלוי רק ברצונו יתברך... ואני מתפלל ובוטח בו יתברך שהוא יעזור לי... והנה רק הסתיימה התפילה... בבת אחת חזרתי לחיים הריאליים!!! ופתאום אני מאד מודאג מה יהיה עם זה וזה... ואני נהיה עצבני על זה... ומוטרד מזה... **רגע... למה אתה כ"כ מוטרד ועצבני???** הרי מקודם התפללת ואמרת שהכל בגזירת עליון והכל משמים והכל בשליטה... נו... אז ממה אתה כ"כ מוטרד ועצבני עכשיו?? **מה התשובה??** כן... בתפילה אני מתעסק עם האמת התיאורטית שלי!!! **תיאורטית** אני מאמין שאין מה לדאוג והכל משמים וכו'... ואילו כאן... בחיים... בשטח... כאן אני פוגש את האמת הריאלית שלי!!! ובאופן **ריאלי** אני מאד מודאג מרשימה ארוכה של מטלות שעדיין לא

וישכנעו סחור סחור נגד זה... בסופו של דבר אני בן אדם! ואני חי!! ואת כל הרשמים והחוויות שלי אני אחלוק דרך מקום החיים הטבעי שלי!!! וכיון שהחיים שלי זה שם. אז באיפיון עצמו אני אחלוק את כל החוויות--- נגד האיפיון...

להבדיל אלף אלפי הבדלות... הוא הדין כאן:

אצל דניאל איש חמודות התפילה לא היתה מצוה ולא חובה... (כי בשעתו לא היתה חובה להתפלל...) **אצל דניאל התפילה היתה חיים!!!!!!** בתפילה הוא חי!!! דניאל חי באטמוספירה של אמונה ובטחון ותקשורת און ליון עם אבא שבשמים... אל תשכח... שדניאל- מדובר ביהודי קדוש עליון שמגיל ילדות הוא חי את כל החיים שלו בין גוים גמורים... בין הרשעים הכי גדולים כמו נבוכדנצר וכל המסתעף... **ומשם!!!!!!** מתוך ארמון מלכות הרשעה... אם משם דניאל דבוק כל כולו בה' יתברך עד כדי גדלות כזו... על כרחך את כל מקור חיותו ואת כל כח ההשרדות הוא קיבל מהתקשורת והמפגש היומיומי עם אבא שבשמים... איתו הוא דיבר... ולו הוא סיפר... וממנו הוא ביקש... ולו הוא הודה... וכל מערכת החיים שלו הסתובבה סביב הקשר הזה עם אבא שבשמים!!!! כל דבר הכי קטן שדניאל חווה... למי הוא סיפר את זה?? איזה חבר היה לו שם בארמון המלוכה...?? רק אבא שבשמים... **אין מישהו אחר!!!** ממילא לפני שהתחיל הדין בבית המשפט... דניאל דיבר עם הקב"ה וסיפר לו את הסיכונים והתפלל שהקב"ה יעזור... ואכן הקב"ה עזר... והנה... הכל מתקדם יפה... ועוד מעט שקיעה והכל מסתדר... נו... אז למי מגיע תודה? לקב"ה. אז אוטומטית דניאל מסתכל על השעון... ומבקש לצאת באמצע ההרצאה להפסקת סיגוריות... אני החחחחח שיחה עם הקב"ה... אני חייב לשלוח לו הודעה... זה... זה החיים שלי...

אגב: אם כבר מדברים על תפילת מנחה... אז לא לחינם הגמ' אומרת: לעולם יהיה אדם זהיר בתפילת המנחה!! יש משהו מיוחד בתפילת המנחה... מה יש?? סוף סוף תפילת שחרית היא בתחילת היום... ואילו תפילת מעריב היא בסוף היום... אבל מנחה?? זה באמצע היום!!! באמצע החיים!! באמצע הנושא... באמצע העסק... באמצע העבודה... באמצע... ובינינו... מאד קשה להפסיק באמצע... זה הורס את הרצף... ובדיוק עכשיו להתפלל... מה הקשר עכשיו תפילה??? אז בדיוק בשביל זה חז"ל אומרים לנו: היה זהיר בתפילה המנחה! תפילת המנחה מחנכת אותנו להפנים... שאדרבה... כל מה שעשית עד עכשיו כל זה תיאוריה... ודווקא עכשיו... כשאתה מתפלל... עכשיו אתה מדבר לענייני!!! עכשיו אתה ריאלי!!! אם נקלוט את הנקודה הזו כל ההיבט משתנה... תפילת מנחה כבר לא תהיה תקועה באמצע... אדרבה... התפילה תיהפך להיות החלק הריאלי שנמצא במרכז... וכל החיים ישארו מסביב... בתיאוריה שסביב הגרעין הריאלי... בהצלחה...

איתו??? גם אצלו החיים **הריאליים** יכולים לעלות לו במחיר של חיים... להפסיד את התפילה שהיא הדבר הריאלי היחיד שיש... נו... מישהו חשב על אופציה כזו... לזנוח את כל חובת ההשתדלות ה**תיאורטית**... בשביל שלא להדחיק ולא להפסיד את המעלה של התפילה ה**ריאלית**??? הבנת את הרעיון???

אם הבנת טוב... אם לא הבנת עוד יותר טוב...

מה שברור: אנחנו בתור יהודים אמורים יום אחד להגיע למסקנה: שהמקום ה**ריאלי** ביותר בחיים זה המקום שבו אנחנו עומדים מול הקב"ה ומבקשים ממנו... כל דבר אחר הוא **תיאורטי** בייחס לתפילה!!!

עד כאן ההסבר מהמקום השכלתני... כעת ניגש להסבר מהמקום הרגשי. (זה לא שני הסברים... זה הסבר אחד... רק משני הבדלים שונים...)

אני אתן לך שתי דוגמאות מהחיים... ותקיש מהן לכאן: **דוגמא ראשונה:** תאר לעצמך: מרצה מדבר בהרצאה בגנות העישון... והוא מדבר לעניין... הרצאה מאלפת... כל המכורים לעישון יושבים מוקסמים... מסכימים איתו בכל מילה... מהנהנים בראשם חזק חזק... והנה... באמצע ההרצאה יש הפסקה של עשר דקות... **תנחש מה כולם עושים???** יוצאים החוצה ו... ומעשנים סיגריות... **מה?? איך זה יכול להיות???** רק עכשיו הסבירו לכם כמה זה לא בריא...?? **מה התשובה???** נכון... הוא צודק מאה אחוז... סיגריה זה באמת דבר נורא וזה הורס את החיים... ואני חושב על זה הרבה ולוקח את הדברים ברצינות... אבל בשביל לעכל את הדברים ולהפנים אותם... בשביל זה אני חחחחחח סיגריה... **היה או לא היה???**

תבין: אם סיגריה זה החחחחחח שלי... אז גם אם ידברו איתי נגד סיגריות... וגם אם השתכנעתי... אבל תן לי סיגריה בשביל להשתכנע נגד הסיגריות!!! תן לי סיגריה בשביל לעכל את זה שסיגריה זה לא טוב...

אותה דוגמא ברשת הסלולרית. תאר לעצמך מרצה חילוני שעומד מול ציבור שלכולם יש סמארטפונים בידים והוא מסביר להם באופן מקצועי מדעי וסטטיסטי עד כמה שהאינטרנט הורס את החיים... והורס את הבתים ואת ההשכלה ואת החינוך ואת הרפואה... והם יושבים ומסכימים איתו בכל מילה וממש מבינים את זה... ו... ונגמרה ההרצאה [והסתיים עוד לפני כן]... המאלפת... **מה קורה באותה שניה???** כל אחד מוציא את הסמארטפון ועושה איתו משהו... משהו שקשור להרצאה... אחד מצלם את המרצה... השני שולח לחברים בוואצפ... אוה... איזה הרצאה מאלפת... השלישי אולי אפילו פותח קבוצה חדשה לאלו שקשה להם עם זה שיש להם איפיון... הרביעי שולח הודעה למרצה... תודה... הדברים היו מיוחדים... והמרצה בכבודו ובעצמו... הולך לחדר ומוציא את המכשיר מהטענה...

היה או לא היה??? זה ככה או לא ככה???

איך אתה מסביר את זה?? איך אתה מסביר את הסתירה הזו??

מה התשובה?? אם בסמארטפון נמצאים כל החחחחחח שלי... אז גם אם מסביב ידברו ויגידו

סיימתי איתם... נכון או לא נכון??? מאד קשה להודות בזה... אבל לדאבוננו הרב זה אנחנו... זו עובדה!!!! **אז תחשוב שדניאל איש חמודות היה** גם חי בפיצול הזה... גם לו היה אמת **תיאורטית**!!! מול אמת **ריאלית**...

אבל יחי ההבדל הקטן: שאצלו כל זה היה לכיוון ההפוך בדיוק!!!!

ובכן: אצל דניאל האמת ה**ריאלית** מכריזה שאין עוד מלבדו!!! דניאל פוגש את האמת ה**ריאלית** שלו בתפילה... שם הוא **ריאלי** ושם הוא יודע ומבין באופן מוחשי **ריאלי** ש"ידעתי כי הנני בידך לבד... וגם אם אתאמץ בעצות ובתחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני... מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה..." **עד כאן האמת הריאלית של דניאל!!!!** אבל מה אפשר לעשות שיש גם אמת **תיאורטית**... סוף סוף גזרה חכמתו יתברך והוא ברא בעולמו איזה מנגנון **תיאורטי** של חובת השתדלות... ששם צריך לשחק את המשחק... ואני צריך לעשות את עצמי כאילו המגרש בידיים שלי... וכאילו אני פותר את הבעיות בכוחות עצמי... ונדרש ממני לשתף פעולה עם ה**תיאוריה** הזו... ודניאל לא מזלזל ב**תיאוריה** הזו!!! אבל הוא מתייחס אליה כמו **תיאוריה**!!! בדיוק כמו שאנחנו לא מזלזלים בתפילה... אנחנו מתפללים... אבל עדיין... באיזשהו מקום זה מצטייר אצלנו **כתיאוריה**... ואילו החיים ה**ריאליים** נמצאים כאן... בעולם הזה... אז אצל דניאל זה בדיוק הפוך!! ה**ריאליות** מקומה בתפילה... ואילו ה**תיאוריה** מקומה בהשתדלות... והנה דניאל עשה מעשה **ריאלי** והתפלל...

והמעשה ה**ריאלי** הזה גרם לו לסכנת

חיים תיאורטית... רוצים כעת להרוג אותנו... זה סכנה?? כן!! איזה סכנה?? תיאורטית!! כי שוב: אל תשכח... אצל דניאל האמת הריאלית שהנני בידך... ואף אחד לא יכול להזיק לי... אבל דניאל לא מזלזל בסכנת חיים **תיאורטית**... ס"ס הקב"ה מחייב אותנו להתייחס ל**תיאוריה** ברצינות... ולכן דניאל מופיע באולם הדיונים... ומה הוא רואה שם?? מצד אחד עומדים הקטגורים והשונאים ה**תיאורטים** ומצד שני מופיע המלך דריווש וכל כולו נחלץ לסגור על דניאל באופן **תיאורטי**... ותכל'ס: מה המכנה המשותף בין כולם?? שכולם ביחד הם **תיאוריה אחת גדולה!!** כי דניאל יודע שאליבא דאמת הכל בגזירת עליון!! ואף אחד לא יכול לא להרע לו ובאותה מידה גם לא להיטיב איתו... כל מי שנמצא פה... הכל תיאוריה אחת גדולה בין לטוב ובין למוטב... ודניאל יושב במשך יום שלם ומשתף פעולה עם ה**תיאוריה** הזו... שומע את הקטגורים ה**תיאורטים**... ומודה מקרב לב לדריווש הסגור ה**תיאורטי**... **כל זה טוב ויפה עד!!!!!!** עד שמגיע תפילת מנחה... ברגע שהגיע תפילת מנחה... פתאום דניאל מבקש סליחה... מצטער... אני פשוט **ריאלי** ואני צריך להתפלל תפילת מנחה...!!!!!! אצלי תפילה זה הדבר ה**ריאלי** היחיד וכל דבר אחר זה **תיאורטי**...

מה תטען לי: אדוני... התפילה ה**ריאלית** הזו יכולה לעלות לך במחיר של חיים?? כן... גם כל יהודי שמתפלל באופן **תיאורטי**... והוא מרחף וחושב כל הזמן תכל'ס... באופן **ריאלי** מה אני עושה... מה

החיזוק הבלתי צפוי בסוף זמן בישיבת עמק-המכמתת שבנחלת אפרים...

שוב הגיע הקיץ... היה זה בדיוק בשנה שעברה בתקופה הזו- עונת הקיץ... בדיוק התחילה עונת הבציר של הענבים... יצאנו כמה בחורים לאסוף פרט ועוללות... כן... אנתנו עניינם... ובדיוק יוקר מקרנו יוצא לנו ב"סד להגיע לכרם שחלק נכבד ממנו היה עוללות... יש לציין: שבגגדול כרם שיש בו יותר מידי הרבה עוללות זה עצוב... כי זה סוג של דפקט בענבים... תבין: אשכול טוב ומשובח זה אשכול כמו בתמונות... שיש לו נטף וכתף... בכרמים המשובחים אין כמעט עוללות... יש רק פרט!!! פרט זה כבר משהו טכני... מה שנופל בשעת הבציר... אבל בכרם הזה שהגענו אליו... הסבירו לנו והבנו מיד שמדובר ביהודי שבמשך כל השנים נתן תרומות ומעשרות בעין רעה... רק אחד משישים... ממילא הברכה בכרם שלו הייתה בהתאם... ואכן די עצוב לבא ולראות פה ששליש מהכרם שלו זה עוללות... המסמות היא ששליש מהכרם שלו שייך לעניינים!!!

טוב... השתתפנו בצער של אותו חקלאי... התפללנו וקיינו שבבילו שיתחיל לראות ברכה בכרם... אבל תכל'ס... בשורה התחתונה- **לנו היה פה הרבה שלל!!!** מילאנו קופות שלישיות של עוללות... לקחנו לישיבה... עשינו גת!!! דרכנו את הענבים... (תרומות ומעשרות לא צריכים להפריש כי מתנות עניים פטורים מתור"מ...)

ובכן מתחיל הסיפור שלי!!! ובכן: התחילו חגיגות הקיץ... תחשוב מה שזה בחור ישיבה... שיש לו בחדר חביות יין... אז בהתחלה היין נעדיין לא תסס... (מה שנקרא יין ממתן)... אז הייתי לוקח את היין רק בשביל כוס של ברכה... כל פעם שהיינו נוטלים ידים לאכילה... הייתי מוזג כוס יין מיוחדת לכבוד ברכת המזון... השתדלתי להקפיד על העשרה דברים שנאמרו בכוס, חי מלא עיטור ועיטור וכו' וכו'... כל פעם הייתי מכבד מישהו אחר בזימון... אגב: אחד החברים הטובים שלי שייך לבית שמאי... אז **כשאני קבלתי זימון הקפדתי קודם למזוג את הכוס ואח"כ ליטול מים אחרונים**, ואילו כשנתי לחבר שלי מבית שמאי זימון... הוא הקפיד ההיפך!! קודם ליטול מים אחרונים ואח"כ למזוג את הכוס (למה?? עיין מסכת ברכות דף נב. אם תבין מה המחלוקת כבר מגיע לך צל"ש... זה אומר שיש לך די רוגל בסדר טהרות... ואם לא הבנת... אז תתאמץ כן להבין)... עכ"פ זה התחיל מכוס אחת... אבל עם הזמן היין התחיל להיות משובח והתחלתי לשתות כוס נוספת באמצע הסעודה... ו... ואז נזכרתי שיש בעיה שקוראים לה זוגות... (אסור לשתות יין בזוג!! רק פרד... משום מזיקין)... אז אין ברירה... צריך לשתות עוד כוס... ואת ההמשך אני כבר לא צריך לספר לך... אתה יודע טוב מאוד מה סופו של מי שמתחיל לעשן 3 סיגריות על הבוקר... מכאן ועד חפיסה ליום הדרך קצרה... והתחלתי לחגוג... ויין זה יין... ושכרתי וחטא זה מילים נרדפות... ואת ההמשך נשאר פתוח... עכ"פ ברוך ה'... הנס שלי היה שאני עניי!!! ותוך חודשיים וחצי פשוט נגמר לי כל התחבית יין שאספנו ברוב עמל ויגיעה... וכסף כבר לא היה לי בשביל לקנות יין... אז אמנם בהתחלה ניסיתי לחזור שוב לכרמים... לבדוק אולי נשאר קצת פרט או עוללות... אבל שום דבר לא נשאר... כבר הלכו הנמושות... לא נשאר זכר!!! זה היה הנס שלי... שהחבית יין האחרונה שלי נגמרה באמצע אלול... ואז נהיה לי אמנם מאוד קשה... כי כבר התמכרתי... אבל במקביל... עם הזמן הרגשתי שאני פשוט מתעורר לאחר חודשיים וחצי של חלום אחד ארוך של שכרות וכל החטאים המסתעפים ממנה... מצאתי את עצמי באמצע אלול שבר כלי וסמרטוט... שברו ומיואש מעצמי... אבל ברוך ה' איכשהו תססתי את עצמי לידיים והשתקמתי... ובראש השנה קבלתי את עצמי שבשנה הקרובה לא אחזור שוב על הטעות הזו!!! בעשרת ימי תשובה הורדתי דמעות כמים על כל החטאים שנגרמו לי בעקבות ה"טוב לבו ביין"... וחזרתי בתשובה...

והנה!!! עברה לה שנה... ושוב מגיעה אותה תקופה... שוב ריח היין מתחיל לדגדג באפי ולפעפע בתוכי... הכרמים קורצים לי... וחברים שלי כבר התחילו לצאת עם הקופות המזופפות ו... ושוב מתחילה החגיגה... ו... ומלחמת היצר בעיצומה... ועוד רגע אני נגרר... **אבל אני יודע שאסור לי!!!** אסור לי לחזור על הטעות של שנה שעברה!!! כן כן... אני יודע בדיוק מה אני צריך לעשות כעת... אני יודע שהפתרון היחיד שלי זה פשוט **לחנות!!!** הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין... בשביל מי נאמרה המיסרא הזו אם לא בשבילי... התלבטתי הרבה... בוקר שלם הסתובבתי הלון ושוב... עד שקבלתי אומץ... ואז לפתע!!! בבת אחת דפקתי באגרוף קמוץ על השלחן וניתרתי ממקומי בסערה... עצמתי את עיני בדקויות ואמרתי: **הריני נזיר שלוש ימים!!! הנהו!!!** אה... ברוך ה'... בבת אחת תחושת רווחה התפשטה בכל גופי... זהו... חתכתי... הניסיון מאחורי!!! כעת אני באל חזור... אני כבר נזיר... זו עובדה!!! די לניסיונות... די למלחמות יצרים... כן כן... לא כן... הרגשתי בבת אחת משוחרר... אני כבר לא צריך כל הזמן להילחם... ואני גם לא צריך כ"כ הרבה לרעוד מעצמי מה יהיה איתי היום ומה ילד יום... זהו!!! אני נזיר!!! העסק בשליטה!!!

למחרת אני מגיע נינוח לסדר א'... מתיישב מול הגמ' ברוגע ומתחיל ללמוד... והנה... החברות שלי מגיע... קובי... איפה היית אתמול? הלכנו לכרם ללקט פרט ועוללות... היה צחוקים... עניתי לו בשקט ובבטחה ובתקיפות: **אתמול קבלתי על עצמי נזירות!!!** הוא היה ההההמום!! הוא הסתכל עלי בעיניים גדולות... במשך דקה תמימה הוא לא הצליח להוציא הגה מהפה... ואז דמעות עמדו לו בעיניים והוא הפטיר בהתרגשות: אין עליך!!! אתה צודק... יש לך שכל... מי כמוני יודע... גם לי היה שנה שעברה קיץ מזעזע... אני מקנא בכח שלך... הוא התכנס בתוך עצמו ואז לפתע גם הוא דפק על הסטנדר... הצביע עלי ואמר: **אהיה כהנה!!!** זהו!!! אני רוצה להיות כמותך... באותו רגע גם הוא **התפסי את עצמו** בנזירות שלי... (בנדרים ונזירות יש מושג של התפסה... אני מתפסי את עצמי בנדר שלך... שגם לי יהיה נדר כמו שלך... עיין במשניות הראשונות בנדרים ונזירות) איזה התרגשות הייתה שם... בבת אחת החברות שלנו השתדרגה עשרת מונים!!! אנחנו לא רק חברותא בתורה... אלא גם בקדושה... התחלנו ללמוד בשטייגן עצום... אבל לפתע!!! באמצע הסדר הוא פתאום התנער בבהלה ושאל אותי: רגע... אבאלע... שכחתי לשאול אותך: כמה זמן קבלת על עצמך נזירות?? עניתי לו: נזירות רגוע... בסה"כ חודש ימים!!! אה... טוב... הוא נרגע... (תבין: ברגע שהוא קיבל על עצמו נזירות בדרך של התפסה בנזירות שלי, אז הנזירות שלו היא בדיוק הנזירות שלי... ותאר לעצמך שאני קבלתי ע"ע נזירות לשנה שלימה... אז הוא נגרר אחרי לשנה שלימה... ומרוב התלהבות וקנאת סופרים בנזירות שלי... הוא פשוט שכח לשאול כמה זמן קבלתי... ולך תגיד... אולי קבלתי ע"ע נזירות משמוך...) טוב... המשכנו ללמוד... אבל חכה... אל תשאל... השמועה איכשהו עשתה לה כנפיים... שהחברותא קובי ושלמה שניהם קבלו על עצמם נזירות... הבחורים התלהבו מהרעיון... ועוד כמה וכמה חברות נסחפו אחרינו... וגם הם התפסו את עצמם בנזירות שלנו... בקיצור: באותו בוקר נוספו בישיבה עוד שמונה נזירים חדשים!!! שהמכנה המשותף בין כולנו... שניכינו בשנה שעברה... ואין לך תשובת המשקל יותר חזקה מקבלת נזירות... עכ"פ איכשהו הסיפור הזה הגיע לראש ישיבה... הראש ישיבה התרגש מאוד מעצם העניין של קבלת הנזירות מצידנו... אבל הוא גם נבהל... סוף סוף נזירות זה לא דבר פשוט... דבר ראשון: יש בה הרבה הלכות מחמירות מאוד... וחוף מזה נזירות זו הוצאה כספית לא קטנה... כל נזיר במלאת ימי נזרו צריך להקריב ארבע קרבנות... עולה חטאת אשם ושלמים... זו הוצאה!!!! זה לכה"פ שלושת אלפים שקל... נו... סאיפה נגייס את זה... אז דבר ראשון הראש ישיבה כינס את כל בחורי הישיבה הוותיק: דבר ראשון: **התעצרו!!! אל להמשיך לקבל נזירות!!!** נזירות זה לא צחוק!! מוכן ואיבן שיהיה כיוס את כל בחורי נזירות שישגשג אלי ודבר אבדוק אם הוא יודע לקראת מה הוא הולך... ההמסה בשבוע הבא... דבר אחד אני יכול לעדכן אותך... שבסופו של דבר חצי ישיבה קיבלה ע"ע נזירות והיה כזה חיזוק ושטייגן עצום בסוף הזמן... זה היה כמו אלול ושובבי"ם... בח"ח!!! חצי ישיבה קדושים... אבל ההמשך אי"ב בשבוע הבא...

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

הסיטואציה: אני בחור מקיבוץ שמשתדל ללמוד ג' סדרים... והנה חברי הטוב מתחתן היום, וקבלתי הזמנה לבא כבר משעת החופה, והמשמעות היא לשרוף ערב שלם!!! (בו בזמן שנוכחו לי עוד שלושה חתונות כאלו בשבוע וחצי הקרובים) איך אני מעביר את הערב הזה בצורה הנכונה? האם אני יכול לצאת באמצע הסעודה וללמוד? עד כמה אני חייב בשמחת חתן ואיפה הגבולות וכנהג וכנהג??

א. דבר ראשון: מותר לך ליטול ידיים ולאכול קצת... ואח"כ לתפוס את הרגלים וללכת לבי"כ סמוך לשבת וללמוד... ואפילו אם אתה שייך לבני ספרד, שאצלם הנושא של "שינוי מקום בסעודה" יותר חמור מאצל האשכנזים, אבל בחתונה וכיוצא"ב, הרי זה המקרה הקלאסי שעליו נאמר בשו"ע (סי קע"ח ס"ב): "חברים שהיו יושבים לאכול ויצאו לקראת חתן וכלה אם הניחו שם מקצתן חורים למקומם וגומרים סעודתם ואינם צריכים לכרך תהילה".

ב. כל זה אם אתה מתכנן להשאר עד ברכת המזון ושבע ברכות, אבל אם אתה רוצה דווקא לצאת מוקדם, (מגו: לאחר הריקודים הראשונים) כאן אדרבה, עדיף שתכוין שאתה לא מוצטרף לקביעות עם שאר הסועדים, (ואז אין לך רשות לצאת לפני ברהמ"ז כדון כל אדם שהתחיל סעודה שאסור לו לצאת...) וכך גם לא תתחייב בשבע ברכות, (ומה הדיון אם כן התחלת עם מולם, עד כמה אתה מחוייב בו' ברכות? בזה יש מחלוקת בין הפוסקים, האם כל אחד מהמסובים חייב בשבע ברכות, או שזה חובה כללית המוטלת על סעודת הנישואין והעיקר שיהיו שם עשרה, כל אחד ישאל את רבו)

ג. **קעת שתי הערות נחוצות:** ישנם בחורים שמתאמצים לשמח את החתן עם כל הלב וההנשמה ולבסוף הם מתאכזבים... הוא כמעט ולא ראה אותי ולא התייחס אלי... **אז זהו: שאני מכין אותך מראש:** לחתן שפוי אין ראש לחשוב על אף אחד בחתונה שלו!!! (ואתה תבין את זה מממממממממ כבא היום כשאתה בעצמך תתחתן בקרוב...) הראש שלו נמצא קעת בחיים החדשים שלפניו... בשווער ובגייסים החשדניים שלא גומרים להסתכל עליו ועל כולנו הכלה שאיתה הוא אמור להתחיל את החיים כעת... (אתה בתור בחור, מסתכל מתוך הבעה שלך ורואה רק את זה שהחתן קעת נפרד ממך, אבל אתה שוכח, שיותר ממה שהוא נפרד ממך, הוא קעת עסוק בלהתחיל חיים חדשים...) והוא טרוד בזה מאוד, ולא לחינם חז"ל פטרו אותו ואת שושביניו מכל המצוות... **אבל מאידך:** הוא צריך אותך... הוא צריך שתשמח **אתה אותו**... אבל לא הוא אותך... **אי לך:** אם אתה מתכנן להגיע לחתונה מתוך כוונה **לגמול נשו חסד** עם החתן ולשמח אותו... תבא ותזכה לחמישה קולות אבל אם אתה מגיע ע"מ שהחתן יגמול איתך חסד ויתן לך את היחס הנדרש (או את ההומנה המכובדת עם החך וכך שורות) אז עדיף שתשאר בישיבה.

ד. **קעת עוד הערה...** עוד יותר קרישית: זהו... נגמרה החתונה... אפילו היו ברכות מאחורינו, עכשיו בחור יקר: תכנים טוב לראש: **אתה לא מתקשר לחבר שלך בשנה ראשונה! בחיים לא!!!** אפילו לא מצננתק... **ברור!!! זה חוק בל יעבור!** אם הוא רוצה שיתקשר הוא אלך... אבל אתה?? אתה לא מתקשר אליו ויהי מה... ומי מדבר על ביקור אצלו בבית?? בשום אופן לא!!! הוא עכשיו בונה ביתו והוא צריך להיות במצב של **נקיי!!! נקי יהיה לביתו!!!** הוא אמור למחוק את כל האנשי קשר שלו... וממילא אתה מצידך צריך להיות נאמן לעקרונ הקדוש הזה: ועד הסוף: ראש בקור ואין מקום ביריעה.

הערה: בגיליון של שבוע שעבר (בעמוד הראשון) נכתב מאמר קצר בעניין חביבות ארץ ישראל ומצוות התלויות בה, ובין בתרי הדברים היה אולי נשמע כולול במנהג נשות ישראל הצ'קניות בחביבות של מצוות הפרשת חלה והמנהגים העיונים שהתקבלו בה... חלילה והס!!! להוציא מלב! לא היתה כל כוונה ללול בשום מנהג, והנהג להן לנשות ישראל, אם אינן נביאות הן בני נביאות הן, ובפרט שמצוות הפרשת חלה היא המצוה היהודית להן (לא כפי שהיו שהבינו...) ולא לחינם היא אחת מג' מצוות שבה הן מתקנות את חטאתה של חווה שכיבתה חלטה של עולם, ואדרבה, יש מקור במדרש איכה (הובא כאן בגיליון זה לפני כמה שבועות) שיש עת רצון ומעלה מיוחדת להתפלל לאחר הפרשת חלה, שכך נשות העיר לוד היו עושות, שהיו מפרישות חלה ועולות לביהמ"ק להתפלל... אקוה שיצאתי ידי חובת ההתנצלות, והייתם נקיים...

עם כובע וחליפה ועם גמרא ביד... וכל המראה שלו זעק... אני בחור ישיבה חרדי גאה וזהו! תתפוצצו! ימותו הקנאים!

וכעת אני עומד ושואל: מי יותר "גדלות האדם"?? האם הבחור העדכני שכל כולו נראה מטופח ומעודכן... או חבר שלו עם הכובע וחליפה??

שים לב: אני לא שואל מי יותר מפרנס את חנויות המותגים... אני גם לא שואל מי יותר עומד מול המראה... אני שואל נטו מצד **גדלות האדם??**

מי מסתובב יותר בהרגשה של "יגבה לבו בדרכי ה..."?? מי יותר עומד מאחורי מה שהוא עושה?? למי יש יותר חוט שדרה???

ללא ספק!!! הבחור ישיבה עם השמונה בגדים ועם הגמי' ביד הוא אישיות הרבה יותר חזקה ועוצמתית וגאה מאשר חברו העדכני!!!

הוא בן אדם שמשדר עוצמה וחוזק: אני עומד מאחורי האידיאלים שלי... אני גאה בזה... אני לא מחפש להסתיר את זה... לעומת זאת החבר שלו העדכני... כן... הוא מתלבש טוב והוא נראה מטופח... אבל מה צועק מכל זה?? זועק ממנו מתקפת הגנה... אל תחשדו בי שאני חלילה לא עדכני... אל תחשדו בי שאני חרדי כזה שנויז... לא!! זה בסדר... אני עדכני... מה זה אם לא חולשה אחת גדולה!!! איזה גדלות האדם בראש שלך??? **מאחורי הביגוד העדכני מסתתרת חולשה אחת גדולה!!!!!!**

חולשה שזועקת אני מותקף... אני מרגיש לא טוב עם מה שאני... בשביל להרגיש שווה משהו... אני מוכרח לחקות את החילוני העדכני...

וזה כזה אבסורד!!!! מסתובב לך בן אדם עדכני עם "גב זקוף" והוא מרגיש כאילו הוא יותר מכובד ויותר גדלות האדם מהבן עליה עם הכובע המרופט והחליפה פשוטה... **שתהיה לי בריאות!** הבן עליה הזה הוא גאה!! הוא לא מחפש לחקות אף אחד... הוא לא מרגיש מותקף ולא מרגיש צורך לרצות אף אחד... ואילו אתה? אתה שנראה כזה עדכני... זה מגיע אצלך נטו ממוקם נחיתי... וזה הרי כ"כ פשוט וברור!!!!

אתה יודע מה זה מזכיר לי?? נוסע לו אברך עם איזה סובארו חבוטה... משהו כזה פשוט שעולה 8.000 ₪ ביד שניה... והנה באמצע הנסיעה לפתע מגיח לו איזה צעיר צייק עם רכב שרד ויד על ההגה ומבצע עקיפה כזו אלגנטית... זה לא סתם עקיפה... אלא עקיפה כזו מתלהבת... (קוראים לזה בלע"ז סטלבי"ת...) **עכשיו: בדוק ומנסה!!!** תשעים ותשע אחוז מהעקיפות מהסוג המסתלבת... מדובר בצעיר שנוסע בסך הכל על **רכב ש כ ו ר ! !** ולמה?? פשוט מאוד: כי בן אדם שיש לו באמת אפשרויות ויש לו באמת רכב שרד משלו... הוא לא מרגיש צורך להסתלבט ולעקוף בני אדם שיש להם רכב יותר פשוט משלו... רק מי?? מי מרגיש צורך להתלהב על הכביש?? צעיר נחיתי שאין לו גרוש על הנשמה... והנה סו"ס הוא אגר פרוטה לפרוטה... ניקה בתי כנסיות ושימש כמלצר בכל מיני אירועים עד שהצטברו אצלו 200 שקל בשביל לשכור רכב כזה רציני ל-24 שעות בלבד!!!! **ועכשיו!!!** עכשיו לא נותר לו אלא לנסוע במהירות ולהסתלבט... ועל מי?? על מי להסתלבט?? על כל אלו שיש להם רכב **משלהם!!!!!!** אמנם קצת פחות שווה מהרכב השכור שיש לך... אבל עדיין הרוב הפשוט הזה שווה הרבה יותר מה-200 שקל העלובים שלך שאיתם אתה מתלהב ומשתולל על הכביש...

נכון או לא נכון?? היה או לא היה?? ממילא כל בן אדם קצת בוגר שיש לו קצת טביעת עין ורואה את סוג המסתלבים האלו על הכביש... מיד מבין שמדובר בסה"כ בצעיר נחיתי שמתחנן על נפשו... אנא... גם אני קיים... תכירו בי... זה בסידור... גם אני בעל עגול...ה...

זאת אומרת נקוט האי כלל בידך: מי מתהדר ברכב שלא שייך לו או לחילופין מתהדר עם ביגוד עדכני שלקוח ממחוזות אחרים... זה לא מוכיח על גדלות האדם יתירה... אלא דווקא על נחיתות וחולשה...

מה למעשה?? אחת השאלות הקבועות שבחורים שואלים: מה הבעיה להתלבש בלבוש עדכני? למה המשגיח עושה מזה עסק? **התשובה היא:** אתה צודק!! עקרונית אין שום בעיה!!! (נגיד...) אבל יש בעיה אחרת!!! יש בעיה גדולה מאוד להיות **חרדי נחיתי!!** וברגע שאתה מתלבש עדכני אתה מכריז קבל עם ועדה: אני חרדי נחיתי!! אני לא באמת גאה ולא מספיק עומד מאחורי מה שאני עושה!! וזו!!! זו הבעיה!!! בזה אתה צריך לטפל בעצמך... בבעיה הזו אתה צריך לעשות שיעורי בית ולשאל את עצמך מה?? מה מצאתי ברחוב?? למה אני מרגיש נחיתי מהרחוב?? זו הסוגיה שאותה אתה צריך ללמוד בעיון!!!! תחשוב על זה!!!

אני לא צריך לספר לך איך נראה הרחוב של היום... ההגדרה הכי קולעת להגדיר את הרחוב כיום זה: **נופל שדוד!!!!!!** הרחוב היום נופל שדוד מול היצרים שמובילים אותו כמו כלבלב ואין לו שום שליטה על עצמו... ואילו אתה?? יש לך את הזכות להיות שייך ליציבור האיכותי **היחיד בעולם** שמשטדל בכל כוחותיו להתמודד ולהילחם ולא ליפול שדוד ליצרים שלו!!!! אתה יודע מה שזה?? אתה יודע איזה כח זה?? תפסיק להיות ראש קטן... אל תתקע מול ההערות הנקודתיות של המשגיח. האם כן ללכת אחרי המודה או לא... עזוב... **לא זו הנקודה!!!!!!** זה לא האבזם או העניבה או הכיפה... תבין שהבעיה פה היא הרבה יותר שרשית!!! שאתה צריך לעשות את השיעורי בית שלך... לשאול את עצמך: למה אני מתבייש במקום שבו אני נמצא?? מה מצאתי ברחוב??

שלא תבין לא נכון: קודם "נכנסתי בך" והתבטאתי עליך שאתה קטנות האדם... **אבל זה לא מדויק!!** כי סו"ס הטבע שלך והצורך הבורע שלך להתלבש עדכני ולהשקיע בנושא הזה... זה כן מוכיח על תכונה ושאיפה לגדלות האדם!!! רק עעל הדרך יש לך טעות בכתובת... אתה פשוט מחקה את הכתובת הלא נכונה... לא נותר לך אלא להבין את הנקודה ולעשות סוויצ' קטן בראש... לנווט את גדלות האדם למקומות הנכונים... למקומות המובילים ולא המובלים... תבין את זה...

כולנו יודעים שפעם... בעולם הישיבות שלפני השואה... היו שתי שיטות בעבודת ה'... היתה שיטה של סלבודקא שטיפחו והעצימו את גדלות האדם... ואילו היתה דרך הפוכה שקראו לה נובהרדוק... שהם אדרבה... הם כל הזמן החזירו לעצמם עד כמה האדם הוא אפסי... והמידות שלו מגונות... ועד כמה הוא צריך להכניע את עצמו ולשבר את מידותיו...

עכ"פ אמר מי שאמר: **שכיום!!!!!! גם הנובהרדוקר הכי גדול** היה מודה בפה מלא שהדרך הנכונה כיום היא להיות סלבודקא!!! כי... כי פעם... בדורות הקודמים הסתובבו משכילים ואנשים מעובדים ומחויטים שבשם הנאורות ובשם גדלות האדם הם רימו את עצמם שהם אידיאליסטים והם הולכים בדרך הנכונה... כאן הגיע שיטת נובהרדוק וטפחה להם על פניהם והוכיחה להם ברחל בתך הקטנה שהאדם מצד עצמו כל כולו נגיעות ואין לו קורטוב של אמת אמיתית... והדרך היחידה זה להשפיל את כח החומר ולהתבטל לעבודת ה'... **אבל כיום???** היום התקיימה בנו נבואתו של ישעיה הנביא שהתנבא על דור אחרון: **"וישח אדם וישפל איש... עיני גבהות האדם שפל ושח רום אנשים"**. בדור שלנו אף אחד כבר לא נכשל ב"גדלות האדם"... אף אחד לא מרמה את עצמו שהוא בן אדם נאור ואינטלגנט... אדרבה... היום הרחוב מציע רק שפלות ושחוח... ולא צריך להרחיב בזה... כולנו יודעים... **כאן!!! כאן** גם הנובהרדוקר הכי גדול יודה שתכסיס המלחמה השתנו... וכעת צריך אדרבה... לרומם!! להזדקף!! ולהכריז!! אני גדול!!! אני מרומם!!! אני צף מעל המים... ואני לא מוכן לצנוח יחד עם כל העולם הרדוד בצניחה חופשית לשפלות... אני בן של מלך!!! יש לי כוחות... כל תנועה שלי בונה עולמות...

היום גם הנובהרדוקר מסכים שהדרך היחידה להתעלות מעל המבול של ההשחית של העולם... זה רק ותרם התיבה **מעל פני המים**... לא להטביע אותה... לא להציף אותה מעל פני המבול... לרומם אותה...

עד כאן הנובהרדוקר של פעם שחזר בו כיום ומודה לשיטת סלבודקא!!!

אבל לא רק!! לא רק לנובהרדוקר של פעם יש כיום חישוב מסלול מחדש... אלא גם לסלבודקא!!! גם לסלבודקאי של פעם יש תבונות חדשות כיום!!! **הרי כך:** פעם!!! פעם הבחור הסלבודקאי שבדק בגדלות האדם... אם תראה אותו בתמונות... הוא היה הולך עם חליפה מחויטת וכובע צילינדר הכי עדכני לפי המודה שהלכה באותה תקופה. העניבה שלו נלקחה היישר מה"קשר רשעים" (ה-כינוי החסידי לעניבה)... כן... לא היתה ברירה!!! זו היתה הדרך היחידה לטפח ולרומם את גדלות האדם!!! ולמה?? **כי שוב... שוב אותו רעיון:** פעם העולם הגדול החשיב את הערכים... את החכמה וההשכלה... והגוי המלומד והמשכיל הוא היה האדם הנחשב והוא היה מסתובב זקוף קומה עם בגדים מכובדים שייצגו וביטאו את המכובדות וכך... ממילא!!! אם זו היא האוירה הנושבת ברחוב... אז אם אנחנו כעת במקביל רוצים להעצים את גדלות האדם האמיתית של היהדות... כיצד אנחנו נעשה את זה? כיצד נחזיר לבן תורה שהוא מבחר המין האנושי ולא הסטודנט הגרמני?? כאן לא היתה ברירה אלא לגזול את החתי מיד המצר... ולקחת את אותם בגדים!!! אותם בגדים שמייצגים אצל הגויים את גדלות האדם המדומה והמרומה שלהם... ואת אותם בגדים להלביש אתה הבן ישיבה... וכך!!! כך להחזיר לו אתה הסמל והדוגמא למבחר המין האנושי... אתה ולא הגוי... כל זה היה נכון ואמיתי רק **אז!!!**

כשגם הרחוב החילוני החשיב את גדלות האדם ואת האנושות...

אבל כיום??? כיום העולם התהפך במאה שמונים מעלות... וכפי שהזכרתי מקודם התקיימה בנו הנבואה "וישח אדם וישפל איש"!!! אני לא צריך להגיד לך שכבוד האדם ירד לאדמה... אין מכובדות... לא צריך הרבה לפרט... כולנו יודעים איך נראה הרחוב החילוני... ישעיהו הנביא מכין אותנו מראש: שבדור האחרון כבר לא יהיו ניסיונות מהסוג של גאוה ושחצנות וכבוד מדומה... אף אחד כבר לא יחשיב את המכובדות... **אף אחד לא יכבד את המכובדות**... אדרבה... הכל יהיה שפל ורדוד ושטוח... וככל שאתה יותר רדוד ושפל וסמרטוט ככה אתה יותר נחשב ואכמ"ל!!

ומעתה!!! היות וככה האוירה הנושבת ברחוב אז ממילא!!!!!! היום התהפכה הקערה על פיה!!! היום גדלות האדם הכי גדולה זה דווקא הבחור ישיבה שמסתובב עם כובע וחליפה ועם כל השמונה בגדים והוא מכריז בכל ישותו: אני בן של מלך מכובד!! ואני מתנער מהרחוב... אני מתנער מהשפלות הרחובית. אני גאה בבגדים השונים שלי שמבטאים בכל דברך האפשרית שאני לא קשור לרחוב השפל והרדוד... אתה מבין??

היום אין צורך לגזול את החתי מיד המצר... כי אין לך את הגוי המתורבת שמייצג את האנושות והוא מתלבש באיזה לבוש מכובד... שאני צריך ללבוש את הבגד הזה ולהכריז שאני המכובד ולא הוא...

לא!!! אין את זה היום!!! היום כל הרחוב שטוח... שפל ושח רום אנשים... **וממילא: אדרבה...** כיום בחור ישיבה שמקפיד להיות עדכני... ולקנות את החולצה המותגית שהולכת היום בשוק... **אין לך קטנות האדם יותר גדולה מזו!!!** כי... כי ברגע שאתה הולך אחרי המודה הרחובית של היום... מה אתה מכריז של המודה...!!! ועוד איזה מודה... ש-מה היא מייצגת?? את הרדידות הכי גדולה שיכולה להיות...

ממילא גם הבחור משיבת סלבודקא שפעם התלבש בלבוש העדכני שייצג את המכובדות!! הרי כיום אותו סלבודקאי שדוגל בגדלות האדם... דווקא הוא היה לובש את הלבוש החרדי הכי אותנטי והכי מתנער מהשפלות שהרחוב משדר... **אתה מבין את זה או לא?? מסכים או לא??**

כלומי: מצד אחד כיום, הנובהרדוקאי של פעם היה מסכים ומודה שהשיטה הרווחת כיום היא סלבודקא!!! היום צריך גדלות האדם!!

אבל מאידך, גם הניסך: הסלבודקאי של פעם שלבש את המודה הכי עדכנית של פעם... היה מסכים ומודה שכיום מי שיש לו באמת גדלות האדם צריך ללבוש כובע וחליפה ולהסתובב בגאון ברחוב ולהגיד: אני חרדי!!! אל תחשדו בי לרגע שאני זומה לכם... אפילו לא בטעות... ישבתי פעם ברכבת וישבו לידי שני בחורי ישיבה... שיש לציין ששניהם היו נראים בחורים לעניין... שניהם היו נראים לא פרייארים בכלל!!

אבל ההבדל ביניהם היה תומו: האחד... היה בחור עדכני... אבל ממזה עדכני... מהמשקפיים והכיפה ועד האבזם של התורה הכל היה הכי הכי עדכני שיש... כל המראה שלו זעק... חברה... זה בסיידר... אל תדאגו... אני לא פראיער... אני בעניינים... אני יודע בדיוק מה הולך היום... **לעומת זאת חבר שלו שישב לידו???** גם הוא היה נראה בחור לעניין... גם הוא היה נראה בכלל לא פרייאער... **אבל מהכיוון ההפוך בדיוק!!!** הוא ישב שם

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

פרשת קורח

למנוע עצמו מלעבור בעתיד על איסור חמור, - אלא ימתין לראות האם יש כאן פיקו"נ.

ואע"פ שיתכן שלבסוף הוא יצטרך לעבור על איסור חמור משום פיקו"נ, מ"מ זה עדיף, כיון שאז הרי יהי לו היתר ודאי לעבור על האיסור, משום שפיקו"נ דוחה כל התורה, ומשא"כ אם יעבור בתחילה על האיסור הקל, הרי יתכן שיתברר לבסוף שעבר באיסור לחינם בלא צורך של פיקו"נ.

אמנם לכאור נראה, דמה דהי' פשיטא לי' למרן הנצי"ב זיע"א, לא הי' פשיטא לי' כ"כ למרן הח"ח זיע"א, וכדלהלן.

- ג -

דהנה כתב רבינו הח"ח זיע"א, בספרו לאנשי הצבא היהודים 'מחנה ישראל' (במהדו' תשל"ד - דינים, פרק ה אות ו) וז"ל, 'ואם עבר איש הצבא, ולא התקין את עצמו (בערי"ש) קודם בין השמשות, בכל המלאכות שצריך לעשות למחר, ובינתיים נעשה בין השמשות, לכאורה יראה דאיסור שוב לעשות, דאף שבבין השמשות הוא רק ספק איסור מלאכה, ולמחר בבוקר יהי' מלאכה ודאית, אעפ"כ הלא עתה עושה ברצונו, דאין אדם מכריחו לזה, משא"כ כשיעשה למחר יהי' חילול שבת באונס, ומי יודע מה ילד יום, פן לא יצטרך למחר לחלל את השבת, וצ"ע עכ"ל, (ובמשי"כ שם עוד 'ומ"מ נראה... נפלה ט"ס, עיי' במהדו' ווארשא, ח"א פרק לג, ואכמ"ל), - וע"ע במש"כ עוד בהגה"ה שם, וב'ביאור הלכה' (סי' שדמ, בד"ה מצומצמות), ואכמ"ל.

- ד -

והעולה, דאע"פ דכתב הח"ח דלכאור נראה דיש ב' טעמים להורות לו שעדיף שיעשה את המלאכה בשבת בבוקר, (א - דאז הוי חילול שבת באונס, ב - דמי יודע מה ילד יום, ויתכן שלבסוף לא יצטרך למחר לחלל את השבת), מ"מ נשאר הח"ח בצ"ע לדינא, - והיינו דאכתי הי' להח"ח צד לומר, דעדיף שיעשה את המלאכה בבין השמשות, דהוי ספק חול.

ואע"פ שיתכן שלבסוף יתברר, דהוי חילול שבת שלא לצורך, דיתכן שיתברר אח"כ, שלא הי' צריך לחלל את השבת עבור הצורך הנ"ל, דמי יודע מה ילד יום וכנ"ל, מ"מ מצד כללי המצוות והספיקות הי' להח"ח צד, שעדיף לעשות את המלאכה בבין השמשות דהוי ספק חול, וימנע עצמו עיי"ז, מלעשות מלאכה ודאית בשבת בבוקר.

- ה -

ומעתה יש לפלפל טובא, בספיקו של הח"ח הנ"ל, דהא הבאנו לעיל, דהנצי"ב הוכיח מהנהגת אהרן הכהן הנ"ל, דכאשר אדם מסתפק, האם יש צורך לעבור על איסור מסויים משום פיקו"נ, או"י דאין כאן פיקו"נ, הדין הוא שאין לו לעבור כעת על איסור קל, בכדי למנוע עצמו מלעבור בעתיד על איסור חמור, אלא ימתין לראות האם יש כאן פיקו"נ, - משום שאם יעבור בתחילה על האיסור הקל, הרי יתכן שיתברר לבסוף, שעבר באיסור לחינם, בלא צורך של פיקו"נ וכנ"ל.

וידבר ה' אל משה לאמר: הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם פרגע ויפלו על פניהם: ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם פי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף: ויקח אהרן כאשר דבר משה ויך אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטרת וכפר על העם: ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה: (ז', ט-ג).

הנה ידוע ומפורסם מש"כ הנצי"ב ב'העמק דבר', שאע"פ שבנ"י היו בסכנה, ומצד פיקוח נפש הותר לאהרן הכהן, לעבור באיסורים בכדי להצילם, אך מ"מ אכתי היו בפני אהרן הכהן ב' דרכים, כיצד לנהוג במעשה של הצלת ישראל ע"י סגולת הקטורת.

דרך א: אהרן הכהן יכל להקטיר את הקטורת על המזבח, ואח"כ להוציא את הקטורת החוצה וללכת עימה אל הקהל, שאז הי' עובר רק באיסורי הוצאה וקטורת זרה, שאין בהם כרת. - **דרך ב**: אהרן יכל להקטיר את הקטורת בחוץ ליד הקהל, ואז יהי' בזה איסור כרת, של הקטרה בחוץ.

והנצי"ב דייק בלשון המקרא, שאע"פ שמשה רבינו אמר לאהרן הכהן, שיקטיר את הקטורת בפנים כהדרך הא' הנ"ל, אך מ"מ אהרן בחר בדרך הב' הנ"ל, והקטיר את הקטורת בחוץ, אע"פ שהי' בזה איסור כרת.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה לכאור צ"ב בזה, דהרי קיי"ל דגם במקום פיקו"נ, כל שאפשר להקל מהאיסור עדיף, וא"כ צ"ב מדוע אהרן בחר בדרך הב', שהי' בה איסור כרת.

וביאר בזה הנצי"ב וז"ל, 'למדנו מזה, דמשום שהי' דבר משה, לא בדבר ה' אלא מדעת עצמו, ומטעם פיקו"נ שדוחה, ומשום הכי ציווה (משה) שיהיה הקטרה בפנים, ולא יהי' אלא איסור קטורת זרה ואיסור הוצאה לחוץ, שאין כל זה באזהרת כרת כמש"כ, - אבל כל זה כשהוא ברור שכבר החל הנגף.'

'משא"כ אם אין ידוע בבירור, טוב לעשות איסור חמור כשיגיע לידי פיקו"נ, מלעשות איסור קל בשעה שיכול להיות שאין כאן פיקו"נ, - משום הכי כאשר נסתפק אהרן אם כבר החל הנגף, שהרי (משה) לא דיבר בשם ה', ואולי ברחמי שמים נשמע תפילתם לגמרי, ע"כ לא הקטיר בפנים, אלא בבואו למקום הקהל וראה והנה החל הנגף בעם כמו ששמע, אז ויתן את הקטורת על האש' עכ"ל, (ועיי' במה שהוסיף להוציא מזה לדינא ב'הרחב דבר' שם, עיי"ש ואכמ"ל).

- ב -

והעולה מהנ"ל, דלדעת הנצי"ב כאשר אדם מסתפק האם יש צורך לעבור על איסור מסויים משום פיקו"נ, או"י דאין כאן פיקו"נ, (בכה"ג שהוא יכול להמתין, ואין סכנה בזה שימתין), הדין הוא שאין לו לעבור כעת על איסור קל, בכדי

'ובתוס' ב"מ פ' המקבל (קיד: ד"ה אמר) **כתבו, בהא**
דאליהו טימא את עצמו לבן הצרפית להחיותו אף דהוא כהן,
משום פיקו"נ, ובוודאי ליכא מצות פיקו"נ במת להחיותו...
ומוכח מזה דפיקו"נ דוחה כל האיסורין, אפילו היכא דליכא
מצוה עכ"ל, ולכן גם לאהרן הכהן הותר לעבור באיסור כרת
בשביל הצלת ישראל, ואע"פ שהוא לא היה חייב להשתדל
להצילם, ע"י הצלות סגוליות וכנ"ל.

- ט -

ומעתה נראה ליישב בס"ד, את מה שהקשינו לעיל (באות
ה), דמעתה י"ל דאין מהנהגת אהרן הכהן הוכחה, לספיקו של
הח"ח הנ"ל, כיון שכבר כתבנו לעיל (באות ו), שהצד שהיה
בספיקו של הח"ח הנ"ל, להורות לאיש הצבא לעשות המלאכה
בבין השמשות, הוא רק משום מה שביארנו, שאנו יוצאים
מנקודת הנחה, שבכל מקרה שיהיה, לא תהיה עליו שום טענה.

**כיון שגם אם יתברר, שבאמת היה במלאכתו, מעשה חילול
שבת שלא לצורך כלל**, אך מ"מ הוא היה **אנוס בזה**, כיון שהוא
פעל כפי מה שהוא היה צריך לפעול **לפי הוראת ההלכה**, וא"כ
מלאכתו נחשבת כמעשה חילול שבת **באנוס**.

אך כל זה הוא רק באיש הצבא, שהוא נמצא לאנוסו
בתסבוכת הקשה ההיא, שמחמת הספיקות שהוא נתון בהם
היה צד להורות לו שיעשה מלאכה בבין השמשות, ולהצד שהוא
אין לו לחשוש כלל, כיון שלא תהיה עליו שום טענה, כיון שגם
אם יתברר שהיה במלאכתו מעשה חילול שבת שלא לצורך, אך
מ"מ מלאכתו תיחשב כחילול שבת באנוס, וכנ"ל.

ומשא"כ גבי אהרן הכהן, שהוא לא היה נתון בספיקות
הנ"ל מה דינו לעשות, כיון שהרי מצד הדין, הוא לא היה חייב
כלל, להציל את ישראל בהצלות סגוליות וכנ"ל, וא"כ אם
אהרן הכהן היה מקטיר את הקטורת בפנים, ואח"כ היה
מתברר שלא היה בזה צורך כלל של פיקו"נ, הרי אהרן הכהן
לא היה יכול לטעון שהוא היה **אנוס** במה שעבר באיסור קטורת
זרה ובאיסור הוצאת הקטורת, כיון שהרי הוא לא היה חייב
כלל, להיכנס לכל העסק הזה.

וא"כ לא היה שייך שאהרן יטען בזה **טענת אנוס**, ולכן
אהרן הכהן הקטיר את הקטורת בחוץ, רק לאחר שראה שיש
בזה ודאי היתר של פיקו"נ, שדוחה גם איסור כרת, ואפי'
במקום שאינו מחוייב להציל, וכדברי מרן הגר"א ווסרמן
הנ"ל.

**וא"כ להנ"ל נמצא, שאין מהמעשה של אהרן הכהן
הוכחה כלל, לנידון הח"ח באיש הצבא וכנ"ל, ונפלא.**

**ויש לדון לחלק בין הנידונים בדרך נוספת, ולומר שכל
ספק הח"ח היה, רק במקום שיש לנו צד, שאין במעשהו חילול
שבת כלל, כיון שיתכן שאכתי יום, - אך במקום שיש כעת
בוודאי איסור קל, ויש לנו ספק, האם יש פיקו"נ שמתיר
לעבור על האיסור הקל, כהנידון באהרן הכהן הנ"ל, שם יודה
הח"ח, שבוודאי אין היתר לעבור כעת על איסור קל, בכדי
להימנע מאיסור חמור, ודו"ק ואכמ"ל, - אמנם מסברא יש
מקום גדול לומר, שאין נפ"מ בחילוק זה, ואכמ"ל.**

לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית מרת **חנה ריזל אדלר ע"ה**

ב"ר **יוסף הכהן רוט זצ"ל**

הגליון מופץ בס"ד בקביעות - במהדורה מורחבת

בהיכל הכולל המפואר 'עטרת שלמה' קרית-ספר

ואי"ה הגליון יופץ מעת לעת באוסף גליונות

במהדורה מקוצרת

ולפי דברי הנצי"ב, שהדין הנ"ל מוכח מהנהגת אהרן
הכהן וכנ"ל, א"כ צ"ע טובא מדוע היה להח"ח צד, שעדיף
שיעשה את המלאכה בבין השמשות, - והרי יתכן שכלפי שמיא
גליא, שבשעת המלאכה כבר נכנסה השבת, ויתכן שיתברר
לבסוף, שעבר באיסור לחינם, בלא צורך של פיקו"נ, משום
דמי יודע מה ילד יום וכנ"ל, וצ"ע.

- י -

**ונראה בס"ד לתרץ את הקושיא הנ"ל בביאור נפלא,
וכדלהלן.**

דהנה באמת צ"ב בספק הח"ח הנ"ל, גם בלא ההוכחה של
הנצי"ב הנ"ל, משום דלכאוי צ"ב מדוע באמת יש איזה שהוא
צד להתיר לו, להכניס עצמו לספק חילול שבת שלא לצורך, -
והרי מסברא ודאי שעדיף שימתין למחר בבוקר, ואזי יהיה לו
היתר ודאי, משום שהחילול שבת שיחלל אז הוא מתוך אנוס,
וכנ"ל.

והנראה לומר בזה, דאם מצד כללי המצוות והספיקות,
ההוראה שהיינו צריכים להורות לו היא, שהוא צריך לעשות
את המלאכה בבין השמשות, משום שההלכה תהיה (לפי הצד
הזה), שמצד דיני הספיקות, עדיף שיעשה בבין השמשות, כיון
דיתכן דאכתי חול הוא.

א"כ לאחר שהוא יעשה כפי הוראת ההלכה שהורו לו, אזי
גם אם לבסוף יתברר שכלפי שמיא היה גליא, שבאמת כבר
נכנסה השבת, וגם אם יתברר, שלבסוף לא היה כלל צורך
בחילול שבת שחילל בבין השמשות, (כיון שלבסוף שיחררו
אותו מהצבא מייד אח"כ, למשל).

**אך מ"מ בכל מקרה שיהיה, לא תהיה עליו שום טענה, כיון
שאע"פ שהתברר שבאמת היה במלאכתו, מעשה חילול שבת
שלא לצורך כלל**, אך מ"מ הוא היה **אנוס בזה**, כיון שהוא פעל
כפי מה שהוא היה צריך לפעול **לפי הוראת ההלכה**, וא"כ
מלאכתו נחשבת כמעשה חילול שבת **באנוס**.

- יז -

**ומעתה נבוא ליישב את הקושיא הנ"ל (באות ה), ע"פ מה
דבהקדם יש לדון, האם הלאו של 'לא תעמוד על דם רעד',
נאמר גם בהצלה סגולית, ולמשל אם אדם רואה מודעה,
שמבקשת להתפלל על חולה, האם הוא חייב מדין 'לא תעמוד
על דם רעד', להתפלל ולעורר רחמי שמים עליו.**

**או"ד דהלאו דלא תעמוד על דם רעד, נאמר רק כשיכול
להציל אותו בהצלה גשמית, אך אינו חייב מדין לא תעמוד על
דם רעד, להתעסק בהצלות רוחניות וסגוליות.**

**ויעוי' בספר 'משנת פיקוח נפש' (עמ' רג), שהביא בשם מרן
הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שהחויב להתפלל על חולה, הוא
רק משום מידת החסד, אך אין בזה חיוב מדין 'לא תעמוד על
דם רעד', עיי"ש.**

- ח -

**ומעתה י"ל, דהנה לדעת מרן הגר"ח שליט"א הנ"ל,
דנראה דס"ל דאין חיוב מדין לא תעמוד על דם רעד, להתעסק
בהצלות רוחניות וסגוליות, א"כ י"ל דאהרן הכהן לא היה חייב
להציל את ישראל ע"י סגולת הקטורת, משום דהוא הצלה
סגולית.**

ורק מ"מ הותר לאהרן הכהן להציל את ישראל, אע"פ
שהיה צריך לעבור בשביל הצלת ישראל, באיסור כרת של
הקטרה בחוץ, משום שאע"פ שלהנ"ל הוא לא היה חייב להציל
בהצלה סגולית, אך מ"מ כבר כתב מרן הגר"א ווסרמן זצ"ל
(קובץ הערות מח, טז), וז"ל **'דלפי האמת הא דפיקו"נ דוחה
לכל התורה, אין הכוונה דמצות הצלת נפש דוחה להאיסורין,
אלא אפי' ליכא מצוה כלל, שרי לעבור על האיסור במקום
הצלת נפש, דאפילו בעובר, דלא הוי נפש, מ"מ מותר לחלל
שבת בשבילו...'**

(המופיעים בהרחבה בראשית המהדורה החדשה של ספרו) היה עמם רק גמ' כתובות ומשנה ברורה חלק ג', שבו למד אלפי פעמים בזמן זה, בזמן השואה אף יצר לבדו לוח שנה עברי שיוכלו לדעת על פיו מתי חלים החגים והצומות, ואף המחותר היהודית השתמשה בלוח זה, שהתברר לאחר המלחמה כמדוייק,

יש שלש סיפורים נפלאים בהקשר לשבת שהיו במהלך השואה עם משפחתנו: אביו הגאון הגדול רבי אהרן זצוק"ל שכיהן כרב בגרמניה, ניסה למלט את אחותו שהיתה דומה לארי, ויכלה להסתובב בחופשיות בין הגויים, להיות עוזרת בית אצל משפחות, המטרה היתה שלפחות אחד מהמשפחה ישאר לפליטה, יום אחד היא הגיע לעבוד בביתו של שופט בבית המשפט ההולנדי, והתלוננה לאביה שהיא נצרכת לעבוד קשה בשבת, עקב הכנתם את חגם החל ביום א', אביה זצוק"ל החליט להחזירה לביתו, למרות שאצל הגויים היתה בטוחה יותר... כדי שלא תחלל שבת, היא חזרה ביום ו' ובשבת שלאחריה בית אותו משפחה נפגע בפגיעה ישירה בהפצצה אווירית וכולם נהרגו...

סיפור נוסף שהציל את אביו זצוק"ל: יום אחד אביו לא הרגיש טוב והרופא נתן לו מרשם לתרופה נגד הכאבים שחש בהם, בנוסף ביקשו גם מירשם לרעל נגד עכברים שסבלו מהם, בליל שבת אביו רצה לקחת את התרופה שלו, וראה שטעמה מר מאד, והחליט שאין ליטול דבר מר בשבת, ולכן יתחיל לאכול את התרופה ביום ראשון, למחרת ששוב ביקר הרופא ראה שהרוקח טעה והחליף את התרופות, והביא לו את הרעל במקום תרופה, וכמה שמח אביו שהתברר שבזכות שמירת שבת ניצל לחיים...

סיפור נוסף שהיה בסיום השואה שחיפשו מנין לתפילת שבת, לאחר תקופה ארוכה שלא היתה אפשרות לזה, לפתע הופיע מכונית עם חיילים יהודים שרצו להצטרף למנין, אביו הקפיד שלא להשלים מנין עם מחללי שבת והעדיף להתפלל ללא מנין, למרות שהוא קיווה בכל שאיפתו להתפלל במנין, אחרי כל כך הרבה שנים של בדידות... (וכמו שנפסק במשנ"ב סי' נ"ה ס"ק מ"ו)

הסיבה להוצאת הספר על הלכות שבת הגיע עקב זאת שבסיום המלחמה שנסע לבדו לארץ ישראל, במסווה של חיילים אמריקאים, ולאחר שבועות רבים של חציית גבולות,

הגאון הגדול רבי יהושע ישעיה

נובירט זצוק"ל ראש ישיבות "חכמת שלמה"

"נתיבות חכמה" ובעמח"ס שמירת שבת כהלכתה

השבת - ג' תמוז - חמש שנים לסתלקותו.

ידוע על המהפך של רבינו זצ"ל שהיה ראש וראשון להדפסת ספרי הלכה השווה לכל נפש, ובפרט ביצירה הנפלאה של ספר "שמירת שבת כהלכתה", שהופץ במליוני עותקים בכל העולם, רבינו אף עורר רבות להקדמת כניסת השבת, ולהקדמת מנחה בערש"ק, ומאז הפריע לו שעושים מלאכות לאחר זמן הדלקת הנרות, ובפרט בפרהסיא, ומסר על זה דרשות רבות, כמו כן לפני עידן צופרי השבת החשמליים, הנהיג בשכונת בית וגן שיהיו חוצצרות עוברות סמוך ונראה לזמן הדלקת נרות, כדי לעורר את התושבים לקבל שבת בזמן.

וכמו שהוכרז בהלווייתו ע"י אחד מרבני השכונה להמשיך להתחזק בהקדמת השבת, היות והמנוח מסר נפשו על זה...

לפני שנים בערש"ק, מחבל מתאבד ביצע פיגוע מחריד בבית וגן בקו 12 ביתו של השכן נהרגה. ורבו הגיע יחד עם ההורים לזהות את האברים ולתמוך בהם ברגעים הקשים. השעה התאחרה ושעות ספורות הבדילו בינם לבין בוא שבת המלכה. האמא, שהיתה בסערת רגשות גדולה, רצתה לדחות ההלוויה ליום ראשון, באומרה שכך היתה תרגיש שלפחות היא קוברת את בתה בלי לחץ של זמן. רבנו עמד ושכנע שהלוויה תהיה בערש"ק - מפני כבוד הנפטר. עם זאת, ועם כל הכאב והרגישות של רבנו לכך, כשהאבא הספיד ארוכות דפק לו רבנו על הגב ואמר "נו, ערש"ק עכשו, השעה מאוחרת!". רבנו חזר לביתו עם כניסת השבת ואפילו לא הספיק לרוחץ לכבוד שבת. ובשבת, למרות שרבנו היה שבור נפשית מזה לא ראו עליו כלום! (עד כדי כך היה שבור, רבנו הלך עם הרבנית לנחם, ישב על הספה ו... שתק כשירדו אמר הרב לרבנית "אם הייתי מדבר הייתי בוכה והכל היה מתפרץ..." ועם כל זאת לא ניכר עליו כלום!)

החיבה של רבינו זצוק"ל להלכות שבת היתה עקב זאת שבמהלך השואה בעת שהסתתר עם משפחתו במשך כשלוש שנים, בלי לצאת מהבית בניסים מופלאים

לבני תורה להכנס לשבת באיחור? ובוודאי מחובתנו להקדים
בכניסת השבת... " (אור יחזקאל, ימים נוראים, עמוד ש"ג)

מון פוסק הדור הגה"ג רבי ניסים קרליץ שליט"א במעשה רב ממון החזון איש :

בספר "חוט שני" (שבת ח"א פ"ח סק"ג) עורר בפני
הנוסעים מעיר לעיר בערב שבת, להקדים הנסיעה זמן רב
קודם כניסת השבת, כי היוצאים סמוך לכניסת השבת,
מכניסים עצמם לסכנה, ואין מי שיגן בעדם, וצריך לחשב
שגם אם יהיה תקלה יגיע בזמן, והוסיף: "שהנוסעים ברכב
לאחר הציפצוף יש בזה פריצת גדר בחומת שמירת השבת,
וזילזול בכבוד השבת שמראים שעדין לא מוכנים".

והביא שם סיפור מהחזון איש זצ"ל: שאר בשרו, הגאון רבי
שלמה שמשון קרליץ זצ"ל, נסע באחד מערבי השבתות
בדרכו מירושלים לבני ברק, בתקופה בה נסיעה מעין זו
ארכה כשעתיים תמימות. לפתע ארעה תאונה לרכב בו נסע
רבי שלמה שמשון, ואף הוא היה בין הפצועים באותה
תאונה. משחלפה תקופה ארוכה של טיפולים. כאשר
רבי שלמה שמשון הבריא, נכנס לחדרו של מרו"ח חזון איש
זצ"ל, וגאון הדור שאלו אז: "מה גרם לך לדעתך להפגע
באותה תאונה?" "וכי חסרות לי עברות?!" תמה רבי שלמה
שמשון על השאלה. ואז נענה ה"חזון איש" ואמר: "ובכל
זאת, הרי ידוע שתורה מגנה ומצילה" ושוב שאלו: "באיזו
שעה, לדעתך, היית אמור להגיע לבני ברק באותה נסיעה בה
נפגעת?" נסה רבי שלמה שמשון לשער והשיב ל"חזון איש"
מה היתה צריכה להיות אז השעה. והסתבר שהיתה זו שעה
קרובה מאוד מאוד לשבת. והסביר לו ה"חזון איש" זצ"ל:
"אם אמנם כך הוא הדבר, הרי מסתבר שנעשו דברים שאינם
לפי ההלכה. וכאשר אין נוהגים כהלכה זזה התורה ממקומה
(די תורה רוקט זין...) ואינה מגינה עוד..." (עיין בחוט שני
לשונו המדוייקת)

הזכויות לצילום העלון שמורות לך... תצלם

עלון זה ותזכה הרבים!

לתרומות לעלון זה ולכולל ששי לע"נ הגרי"י זצוק"ל אפשר
ב"נדרים פלוס" בשם "עלון תוספת שבת" או בטלפון

037630543 שלוחה 2040 .

נאלץ לבדו לעלות לאוניה בשבת עקב חשש לפיקוח נפש,
וכשהתברר השקר בדבר שרק רצו שהקבוצה החרדית תחלל
שבת החליט שאם ינצל יעשה משהו עבור השבת... וכך זכינו
לספרו החשוב על השבת.

רבינו זצ"ל מאד הפריע שמתפללים מנחה מאוחר ביום
ששי, ואכן כשרצו לאחר קצת את מנחה בישיבת "קול
תורה" שמתחילה 35 דק' לפני השקיעה, כדי שיבואו יותר
בחורים בזמן... התנגד מאד, כי רצה שיגמרו מזמור שיר
לפני השקיעה, ואכן בהוראתו המשיך כך, וכמו שכתב בספרו
שהמתפלל מנחה יגמור לפחות זמן מועט קודם השקיעה,
ואם רואה שהציבור עתיד לסיים מנחה בלחש רק עם
השקיעה, מוטב שיתפלל ביחידות ויקבל שבת לפני
השקיעה, מאשר לבטל מצוה דאורי' דתוספת שבת,
וכשמסיים מנחה בלחש, יקבל שבת מיד לאחר תפילתו
באמירת מזמור שיר, ולאחמ"כ יוכל לענות לקדושה דציבור.
וכן נהג מון הגרי"ש אלישיב זיע"א (ועיין שש"כ פרק מ"ו
סעיף ה' והערות כ"ה כ"ו)

יצוין שבערוב ימיו אף קיבל מכתב מיוחד מרשכבה"ג מון
ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל לחיזוק, וז"ל: לכ'
ראשי ישיבת נתיבות חכמה הג"ר יהושע נויבירט שליט"א
והג"ר דניאל וולפסון שליט"א שלו' וישע רב

באתי לעורר על קדושת שבת אשר היא מאד חמורה, ומצד
שני אפשר לזכות על ידי שמירת דיניה מאד, כמו שאמרו
חז"ל על השומר שבת שנותנים לו נחלה בלי מצרים.

והיות ויש רגילות בין האנשים לעשות דברים האסורים
בשבת ברגעים האחרונים שלפני שבת, וח"ו יכול להמשך
אחרי השקיעה בער"ש, ע"כ חושבני שטוב להנהיג בישיבה
ששלושה רבעי שעה לפני זמן הדלקת הנרות יתחילו ללמוד,
ומהם עשרים דקות שלפני השבת טוב ללמוד הלכות שבת,
ויהיה בזה תועלת רבה וזיכוי הרבים גדול מאד ולרובנים
ולתלמידים רב ברכה מאד. אהרן יהודה ליב שטינמן.

מון המשגיח זצוק"ל ומנחה בערש"ק

וכן אמר מון המשגיח הגר"י לווינשטיין זצוק"ל "תחילה
עלינו לקבל ע"ע לקבל את השבת בזמן כראוי, ולא כפי שאנו
נוהגים עתה שבעת שהנני הולך לקבלת שבת בישיבה הריני
רואה ציבור גדול המתפללים תפילת מנחה. וכי ראוי הדבר

הפרשה המחכימה

פירושים מבית 'הפרשה המחכימה' – אוצר מופלא של לקחים מעשיים ואקטואליים מהפרשה. פרשת קורח התשע"ח, גליון 42

בס"ד

הפתכלות רעה

שאלה: כיצד שייך שאדם ילמד וידע את כל הלכות לשון הרע, ובכל זאת עלול להכשל בשנאת חנם וזריבוי מחלוקת? א. במדבר טז, א: "ויקוז קרוז בן יצהר..." פרש"י "ויקח קרח – לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת". והנה פעמים רבות, אחר שכבר נעשה איזה פשרה, קופץ תיכף יצר הרע לשכנע את האדם ללבות את המדורה ולהגדילה כפי האפשר, וזה מגודל רשעת יצר המחלוקת, כי אפילו שהכל היה על מי מנוחות, בכל זאת "לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה", הוא מצד עצמו יצר את המחלוקת. וכל כך למה? ממשיך רש"י (ד"ה ודתן ואבירם, ומקורו בתנחומא ובמדבר י"ח, ב) "ומה ראה קרח לחלוק עם משה? נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדיבור. אמר קרח: אחי אבא ארבעה היו... עמרם הבכור, נטלו שני בניו גדולה אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה לא אני שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מינה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה? עמד וכינס מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות" וכו'.

מבואר שכל המניע למחלוקתו הגדולה של קרח כנגד מנהיגם של ישראל ואבי הנביאים, משה רבינו – הכל היה משום נגיעת ה'קנאה' שנתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל. כך הוא האדם, גם אם יקפיד על עצמו ללמוד הלכות לשון הרע וכדו', אבל אם בלבו תעלה קנאה על חברו, הוא עלול לא לעצור בעצמו, וינסה לעשות כל טצדקי, אפילו בדברים שאינם לפי מעמדו כלל, כדי להשיג את המעמד שהוא רוצה בו. (וראה בספר 'קנאת איש מרעהו' בחומרת הקנאה ותוצאותיה). ומבואר בזהר (ח"ג פרשת שלח קנא. והובא במסילת ישרים, פרק י"א) שזה היה גם המניע של המרגלים להוציא דיבה על ארץ ישראל, וגרמו מיתה להם ולכל דורם, הואיל וידעו שבארץ ישראל יהיו נשיאים אחרים, ולא רצו שימעט כבודם בכניסתם לארץ

ישראל. ניתן לראות זאת במציאות, לפעמים אנשים הופכים את העולם כדי למצוא את מבוקשם, ולפעמים גם דואגים להקים ארגונים גדולים, והכל מכח שמקנא בזולתו, כיצד הגיע להיות 'ראש מוסדות' ואני לא, וכיוצא בזה. ואף שעל קנאה ברוחניות נאמר 'קנאת סופרים תרבה חכמה' (ב"ב כא.), יש אומרים שאינו לכתחילה (מהרש"א שם, כדלעיל בבראשית ל, א 'גנות הקנאה'), כל שכן קנאה רגילה שהיא פסולה מאוד, ואחריתה מי ישורנה. ושנינו (אבות ד, כא) 'הקנאה, והתאוה והכבוד, מוציאין את האדם מן העולם'.

בזה מובן מהיכן אמרו חז"ל (שהובאו ברש"י) שהסיבה שקורח חלק על משה היתה משום שנתקנא על נשיאותו של אליצפן. משום שהוקשה להם כיצד קרח שפיקח היה יכל להגיע למצב שפל כזה, ומזה הבינו שעל כרחך שהיה כאן "שורש פורה ראש ולענה" (דברים כט, יז) של קנאה באחרים, וכשיש קנאה – כל מעשה גרוע מובן. דבר זה הוא לקח נוקב עבורנו, אנו עושים מעשים רבים מספור, קובעים עמדה, ומתווים דרך. אבל איננו מודעים למניעים הנסתרים, איזה רגש של קנאה או מידה רעה אחרת גורמת לכל הפעולות שעשינו. אילו היינו מודעים לכך, כמה מחלוקות היו נחסכות בקרב קרובי משפחה, ידידים ושכנים. זהו שפרש"י "ויקח קורח – פרשה זו יפה נדרשת" (ולא הביא את המדרש), כיון ש'לא המדרש עיקר אלא המעשה' (אבות א, יז), וכציווי התורה (י"ח, ה) "ולא יהיה כקורח וכעדתו", נתעלה מעל הנגיעות ונמנע מן המחלוקות, ובכך נשכין שלום בינינו, ו'לא מצא הקב"ה כלי המחזיק ברכה אלא השלום' (עוקצין ג, יב).

גם המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל אמר: יתכן שאדם ילמד את כל הלכות לשון הרע בספר 'חפץ חיים' על בוריין, ובכל זאת עלול להיכשל בלשון הרע, כיון שלא תיקן את השורש הרע המניעו לדבר רע על חברו. למשל המקנא בחבירו שקיבל משרה מכובדת, יחפש למצוא בו כל עילה כדי להכפישו מחמת הקנאה הבווערת בקרבו

כאש, וממילא לא יועיל לו כל ידיעותיו בחומר האיסור לדבר לשון הרע.

כעין יסוד זה אמר הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל שהכל נובע מצרות עין, ואף אם לא ידבר עליו לרעה, אבל מכח הצרות עין, הוא לא יפרגן לו, יבטלו ולא ייחס לו כל חשיבות. ופעם באו אליו קבוצת אברכים חשובה, ושמע כיצד הם לומדים בספר 'חפץ חיים', מתי מותר ומתי אסור לדבר לשון הרע. אמר להם רבי מאיר: אני מאוכזב מכם. כשנתפלאו על כך: הלא אדרבה, מי שלא לומד את ההלכות, ממנו צריך להתאכזב. אמר להם רבי מאיר: 'אני שומע אתכם לומדים מתי מותר לדבר ומתי אסור, אבל מצפה אני מכם שתדעו מהי מעלת 'בן ישראל', ולא תראו כלל רע אצל הזולת'. כמו שהרבה אנשים לא מסוגלים לראות רע אצל בניהם, וגם אם יאמרו עליהם לשון הרע, הם לא יאמינו, כך דורשת התורה מהאדם: אהוב את השני, תסתכל עליו ב'עין טובה', עד שלא תוכל כלל לראות עליו רע. וכן סיפרה בתו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל על אביה, כי הגרוע ביותר עבורו, היה לשמוע מאתנו דיבור של לשון הרע. וכשהגיב על כך, לא קפץ וצעק: לשון הרע! אלא הסביר: לשון הרע הוא דיבור הנובע מתוך הרגשת הלב. האוהב את השני, כלל לא ירצה לדבר עליו לשון הרע. אם אוהבים את כולם, האחים, השכנים, החברים – זה משפיע על הפה.

פעם הגיעו שני מנהלים בפני הגר"ח קנייבסקי שליט"א שיכריע ביניהם, היה נראה כאילו הם יורים זיקים זה על זה מגודל המלחמה שביניהם, וביקשו שהגר"ח יכריע ביניהם. הם עמדו לידו, וכיון שהבין לשם מה באו, שאלם: את גיסי הרב זילברשטיין (שליט"א) אתם מכירים? כשהם השיבו בחיוב, שאלם: האם יש מישהו ששונא אותו או רב עמו? הם אמרו: לא. אתם יודעים למה? – הוא שאל, והשיב בעצמו: כי תמיד הוא מסתכל טוב על כל אחד, מאיר פנים ומכבד את כולם.

אדם שאינו צר עין ואינו מקנא בחבירו, מלבד שחי בנחת רוח ובשלווה, כי יודע שכל מה שיש לו, מזומן בדיוק לפי מידתו, ואין אדם נוגע במוכן לחבירו כמלא נימא (כמו שהרחבנו בדברים ח"א ב, ז' דאגת הפרנסה), עוד זוכה הוא למעלה גדולה. בשנת תש"ע היה מעשה עם הג"ר זלמן דרוק זצ"ל רב ברחביה והאזור, שנפטר לפתע בבוקרו של ערב שבת חנוכה, שהוא יום קצר ועמוס. עקב תקלה נתגלה שקברוהו בקבורת קומות שאינה ראויה לכתחילה, לאחר הקבורה נתייעצו בני המשפחה עם הגרי"ש אלישיב זצ"ל כדת מה לעשות, והוא

הורה שלאחר חצי שנה, בזמן שכנראה כבר ירקיב הגוף יש להוציאו ולהעבירו לקבר ישראל כהלכה (כמובא בספרים שאם מעבירים את המת בשעה שהבשר קיים, הוא חושב שבאים לקחתו שוב לדון וגורם לו פחד), אחר כך אמר שאפשר להמתין לאחר י"א חודש שבוודאי יתכלה הבשר. בבוא המועד בשעה שבקבר הסמוך הוציאו מת אחר שנקבר בקרבת מקום ומצאו בו עצמות בלבד, חשבו החברא קדישא שגם אצלו יאספו את העצמות וילקטום להעבירם לקבר המיועד לו. אך כשניגשו להרימו – הרגישו שבשרו קיים וצריכים להרימו שלם. ובהיות שגם לא היו לו תכריכים מפתן שסגולתם רבה מפני המזיקים (עיין פתחי תשובה יו"ד שנה, ב ומה שהביא במעלת הדבר מהילקוט ראובני פרשת מקץ), החליפו את תכריכיו, ומה מאוד נדהמו לראות שנשאר גופו שלם לאחר י"א חודש מפטירתו. ניתן לתלות זאת בטוב לבו ובמאור הפנים שחיבב כל אדם בענוה וחקן, והיה נהנה לשמח ולעודד בני האדם. ואף לא היתה עינו צרה בשל אחרים, ולמשל, בספרו הזכיר בחביבות את ספרו של אחיינו שהיה צעיר ממנו הרבה. והוא כמבואר שמי שאין עינו צרה בשל אחרים – ממילא לא שייך אצלו קנאה וצמצום. וכן סיפר הג"ר יואל שוורץ שליט"א (ר"מ ישיבת 'דבר ירושלים' ומח"ס רבים) על אביו זצ"ל שלאחר זמן רב מפטירתו העבירוהו למקום אחר והיה שלם, וידוע שלא קינא באדם מימיו. וכן מפורש בגמרא (שבת קנב:) שהוצרכו לחפור בקרקע של רב נחמן, שמעו לפתע קול של אדם שהיה קבור באדמה, כשסיפרו זאת לרב נחמן, בא לשם וּשְׁאַלוּ: מי אתה, הלה השיבו: אחאי בר יאשיה. וכשתמה רב נחמן על הדבר, השיבו רב אחאי: וכי אינך יודע את הכתוב "ורקב עצמות קנאה"? רק מי שיש לו קנאה (ותחרות על חבירו) בלבו – עצמותיו מרקיבים, אבל כשאין קנאה – אין העצמות מרקיבים. **תשובה:** גם אם ידע האדם את כל הלכות לשון הרע, אם לא יעקור את שורש הרע שבו, לקנא ולהסתכל בצרות עין על הזולת, יהיה מסוגל ח"ו לחטוא בכל החטאים שבין אדם לחבירו. אך אם יעבוד על מידת הקנאה ויכבד את הזולת, אז יחיה בנחת ובשמחה.

בגנות יצירת המחלוקת

שאלה: מהי החומרה ביצירת מחלוקת שלא לצורך?

ב. במדבר טז, א: "ויקוז קרוז בן יצהר...". פרש"י "ויקח קרח – לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס 'ואתפלג' נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת... דבר אחר 'ויקח

עצמו אינו מעורב במחלוקת. אלא רואים שמחלוקת היא רעה כל כך חולה, ויש לברוח מפניה, שלא יהיה לו שום קשר לזה, עד שאפילו לא יזכר שמו שם.

וכעין המעשה שסיפר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל במה שארע בימי נערותו. יום אחד התבשרו תושבי שכונת שערי חסד בבשורה מרנינה: הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל (חתנו של רבינו החפץ-חיים זצ"ל) שהגיע לארץ ישראל, החליט לקבוע את מקום מושבו בשכונה. הדבר עורר התרגשות גדולה והכל קיבלו את פניו בכבוד גדול, והעמידו לרשותו דירה נוחה עם כל הדרוש. לאחר זמן קצר, רבי אהרן אינו מופיע בבית הכנסת. כעבור שבוע של העדרות, החליטו לגשת ולדרוש בשלומו, דפקו בדלת ביתו ומשלא נענו פתחוה, וגילו בית ריק לחלוטין מכל דבר. ניסו לברר אצל השכנים, שמא מי מהם יודע היכן הוא, ונענו בשלילה. הכריזו בבית הכנסת וביקשו לדעת אם יש מי שידוע מה התרחש אצל רבי אהרן. לפתע ניגש אחד המתפללים, יהודי זקן, וסיפר כמסיה לפי תומו שראה יוצא מהשכונה לפני כשבוע עם כל מטלטליו בעגלה לעבר יפו... הדבר הכה אותם בתדהמה: "מה ארע לו שהביאו לעזוב את השכונה, לאחר שכה דאגנו לו למיטב הנוחיות והכבוד, ובצורה מסתורית כל כך?" הם שיגרו אליו משלחת לברר מה ארע בנסיון לשכנעו לחזור לשכונה. כשהגיעה אליו המשלחת, קיבלם בחביבות ובסבר פנים יפות, תוך שהוא מודה להם על כל מה שהעניקו לו בנדיבות עצומה וברוח-לב. לאחר מכן המשיך ואמר להם: "כנראה אתם מתפללים בנוגע לעזיבתי הפתאומית, אסביר לכם את פשר הענין". כשבאתי להפרד מחותני ה'חפץ חיים' קודם נסיעתי לארץ ישראל, שאלתי בעצתו היכן להתגורר בארץ הקודש, בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו. השיבני חותני: לא כל כך חשוב היכן תתגורר, אך דבר אחד הבטח לי בתקיעת כף 'ממקום של מחלוקת – ברח במהירות, והיה אם נקלעת אליו – עזבנו מיד!' ואכן, הבטחתי זאת לחותני בתקיעת כף. והנה, לאחרונה התעורר דין ודברים בבית הכנסת שבשכונתכם בנוגע למשרת הגבאות, ואז נתקפתי לפתע בחרדה עצומה: איני יכול להמשיך לגור כאן, כדי לא לעבור על הבטחה הנעשית בתקיעת כף, על כן נאלצתי לעזוב את המקום באופן מהיר ומייד.

מעשה זה סיפר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בעת שהתרחש עמו ארוע מביש, כאשר קבוצת אברכים קנאים

קרח' משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים...". ישנם כאלו שנקלעים למצב שעליהם להחליט לאיזה מוסדות לשלוח את ילדיהם או שמסתפקים מה לבחור בבחירות, ובעל כרחם חייבים להחליט באיזה צד הם. אבל על קרח היתה תביעה, ש'לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה', הוא בעצמו יצר את המחלוקת, וייצר 'צד חולק' על שאר העדה.

בפירוש השני פירש רש"י "ויקח קרח היינו שמשך ראשי סנהדראות שבהם בדברים", כלומר שלא נסתפק במה שהוא עצמו בא לחלוק על משה רבינו, אלא משך בדברים (רש"י כאן) ופיתה בדברי ליצנות כל הלילה (רש"י בפסוק יט) את ראשי הסנהדראות ואנשים חשובים כדי 'להקים קבוצה' של חולקים על משה רבינו רח"ל. אבל עלינו ללמוד שגם אם אדם רואה איזה עוול בצד מסויים, ומוכרח לחלוק עליו ולהתנגד לו, יכול לחלוק עליו בשקט, ואין צריך להוסיף למחלוקת אנשים נוספים ו'להקים קבוצה' כנגדו שלא לצורך.

ומסופר שהיתה פעם מחלוקת באיזו עיירה, והיה שם יהודי צדיק הנקרא בפי כולם 'השותק', כיון שכל ימיו היה בתענית דיבור, והנה במחלוקת זו הוא התערב לטובת אחד הצדדים, וכמובן שהתערבותו ליבתה את המחלוקת מאוד, ונהפך הדבר ל'מצוה רבתי' להתערב במחלוקת, כי הרי אפילו אותו 'שותק' ראה לנכון להתערב בה. ואמר אז מקים תנועת המוסר – רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שהיה כדאי ליצר הרע להניח לאותו אחד לשתוק במשך שנים רבות, העיקר שעל ידי זה יוכל כעת להפיל חללים רבים בתוך אש המחלוקת. ומזה נלמד עד כמה צריך להתרחק מהמחלוקת, שיכולה לספות חללים רבים ה' ישמור, ועיין להלן (באות ג).

תשובה: הדבר החמור ביותר הוא ליצור את המחלוקת, ולכן גם אם אדם מוכרח לחלוק, לא יקים מזה 'קבוצה' שלא ליצור, ויתרחק מהמחלוקת יותר ממה שמתרחק מפני האש.

התרחקות ממחלוקת

שאלה: עד כמה צריך להתרחק ממחלוקת?

ג. במדבר טז, א: "ויקחו קרוז בן יצהר בן קהת בן לוי". פרש"י "ולא הזכיר 'בן יעקב', שביקש רחמים על עצמו, שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר 'ובקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט, ו). וכן פרש"י (בראשית שם) "בקהלם – כשיקהיל קרח שהוא משבטו של לוי את כל העדה על משה ועל אהרן, 'אל תחד כבודי' שם אל יתייחד עמהם שמי, שנאמר 'ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי' ולא נאמר 'בן יעקב'". ולכאורה מה אכפת ליעקב אם יזכר שמו, הרי הוא

גערן והטיחו בו אשמות בעזות מצח חמורה, (הדבר ארע כאשר הרב פרסם הצעה הלכתית בנושא רגיש מסויים). אבל הרב ישב וחיך למולם ולא הגיב כלום, ולו במילה אחת. באותה שעה היה בבית אדם שנכח במאורע, והיה המום ומופתע מהתנהגותו המופלאה של הרב. לאחר שיצאו אלו מהבית, אזור אומץ ושאל: "למדנו רבנו, מהיכן שואבים כוחות ותעצומות הנפש לכך?". במענה לתמיהתו סיפר לו הגרש"ז מעשה זה עם רבי אהרן – שארע בימי נערותו בשכונת 'שערי חסד' בה גדל. וסיים בהתרגשות במילים אלו: 'כשחזרה המשלחת לשכונתנו וסיפרו לכל התושבים בבית הכנסת את הדברים שהשיבם רבי אהרן, הייתי אני נער צעיר, והענין עשה עלי רושם אדיר. כל כך חדרו הדברים למעמקי לבי עד שגמלה בלבי החלטה נחושה, אני לעולם לא נוגע בענין שיש בו מחלוקת כל-שהיא! עכשיו בודאי אינך מתפלא איך הצלחתי להחזיק מעמד ולא להיגרר לויכוח עם אותם אברכים'.

צא וראה "כמה קשה המחלוקת, שבית דין של מעלה אין קונסין אלא מבין עשרים שנה ומעלה. ובית דין של מטה, מבין שלש עשרה שנה ומעלה. ואילו במחלוקתו של קרח, אפילו תינוקות בני יומן נשרפו ונבלעו בשאול תחתית, שנאמר (להלן פסוק כז) 'ונשיהם ובניהם וטפם', (ובפסוק לב כתוב) 'וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה'" (במדב"ר יח, סוף ד). **ובשבט מוסר** (פרק לו) כתב: "ראה בגנות המחלוקת, והגזירות המשוונות המגיעות לבעלי המחלוקת... קורח, על שהחזיק במחלוקת, מת הוא ועדתו במיתה משונה, שבלעם הארץ, מיתה שעדיין לא היתה לעולמים, ונפסק המן באותו יום, וגם תינוקות שאין בהם חטא ועוון מתו (במדב"ר שם). וגם אפילו מחט שלו נבלע בארץ (שם יח, ג). וכמה זמנים האריכו בגיהנם, כמאמרם (ב"ב ע"ד). לגבי אותו הישמעאלי שהראה לרבה בר בר חנה את בלועי קרח, ושמע שאומרים 'משה אמת ותורתו אמת'... ואף שמשפט רשעים בגיהנם י"ב חודש (שבת לג), הם האריכו שם זמן, עד שבאה חנה והתפללה עליהם (סנהדרין קט):".

תשובה: חובה גדולה לברוח מן המחלוקת כבורח מן האש, ולהזחר שלא להיות מעורב בה כלל.

דאגת האב לצאצאיו

שאלה: כמה צריך האב לדאוג לצאצאיו ברזחניות?

ד. במדבר טז, א: 'ויקח קרוז בן יצהר בן קהת בן לוי'. פרש"י 'ולא הזכיר 'בן יעקב', שביקש רחמים על עצמו, שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר 'ובקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט, ו). וכבר הערנו (באות ג) מדוע יעקב

חשש מזה כל כך, הלא סוף סוף אין הדבר תלוי בו, ולא הוא שעשה את המעשה. ועוד למה הוצרך להתפלל על כך, ומשמע שאילו לא היה מתפלל ודאי היה נזכר שמו על כך. ויש לפרש כי לכל אב יש שייכות בצאצאיו, ולכן בלא שהיה מתפלל על כך שלא יזכר שמו, היה נזכר שמו, משום שסוף סוף יש לו שייכות בזה (אלא שהועילה תפילתו שלא יזכר שמו במפורש, ואולי כדי לחסוך ממנו בושה כביכול). ולכן צריך האב להרבות בתפילה על צאצאיו, שיהיו כולם זרע כשר, 'זרע ברך ה' (ישעיה סא, ט), ושלא ימצא בהם שום פסול חלילה.

וכן ביקש יעקב (בראשית כח, כא) "ושבתי בשלום אל בית אבי, והיה ה' לי לאלקים", ופרש"י "והיה ה' לי לאלקים – שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי, כמו שנאמר (שם בפסוק טו) 'אשר דברתי לך', והבטחה זו הבטיח לאברהם, שנאמר (שם יז, ז) 'להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו' (ו'זרעך' היינו מיוחס, שלא ימצא בו שום פסול)". **גם** בתפילת השל"ה (הנהוגה להיאמר בערב ראש חודש סיון) נזכר "זכרנו לחיים נצחיים כמו שהתפלל אברהם אבינו 'לו (ישמעאל) יחיה לפניך", ופירשו חז"ל 'ביראתך', כי על כן באתי לבקש ולחנן מלפניך שיהא זרעי וזרע זרעי כשר, ואל תמצא בי ובזרעי ובזרע זרעי עד עולם שום פסול".

וכן נתבאר (במקום אחר) על פינחס שהוזכר עליו שם אביו וסביו, כדי להראות שהמעשה נבע מתוקף היותו איש שלום, ולא מחמת קנאות סתמית, הרי שהזכרת הסבא באה לומר שהצאצא עשה את המעשה מכח שקיבל מהסבא. כך במעשה הרע הזה הוכרח כביכול להיזכר שם אבי המשפחה, להורות שגם לסבא יש קשר במעשי צאצאיו, אלא שביקש שלא יזכר שמו במעשים אלו.

וכבר הרחבנו (שמות כז, כ) 'דוגמא אישית' ובתוספת הנדמ"ח, ודברים ח"א יא, יט 'דוגמא אישית' בגודל נחיצותה של 'דוגמא אישית' המשפיעה יותר מאלף דרשות מרתקות, וההתנהגות האישית של האדם – היא החינוך הגדול ביותר שקיים בעבור ילדיו. נמצא שכפי שהאדם מתנהג – כך הוא משפיע ישירות או בעקיפין לבניו אחריו, ואדם שבאמת רוצה לחנך את בניו לטובה, לא יסתפק לעבוד ולהשקיע רק בחינוך ילדיו, אלא יחנך גם את עצמו וכך יעביר זאת גם לבניו אחריו.

תשובה: על האב לדאוג מאוד לרזחניות צאצאיו, כי הם חלק ממנו ואחריותם עליו.

© כל הזכויות שמורות. לפרטים, בטלפון: 02-5864229 דוא"ל: bh5864229@gmail.com

טא לתרום כספים פלוס: קופת תוספת טעם ארום רמת שלון, למשלום עבר: עלון הפרשה הוציא

"כה תאמר לבית יעקב"

מאמר שבועי לנשות ישראל
מפי גדולי ראשי הישיבות ומרביצי התורה
מבית "אוסף גליונות"

להכיר את מטרת החיים

הגאון רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א

גאב"ד אשדוד וראש ישיבת 'נתיב הדעת'

טוב. מה המטרה בלחיות טוב? לאן אנחנו רוצים להגיע?

אם תעצרו בן אדם באמצע החיים, בשנות השלושים ארבעים ותשאלו אותו, מה? בשביל מה אתה חי? מה המטרה? אתה הולך לעבודה בשביל שיהיה לך כסף לקנות אוכל. אתה אוכל בשביל שיהיה לך כוח לעבוד. איפה זה מתחיל ואיפה זה נגמר?

ילדים ילדים כי רוצים ילדים. למה רוצים? כי זה נחמד, הרגשה טובה, זה נותן להרגיש נעים בסביבה. נכון. באמת כשיש לך ילדים יש לך הרגשה טובה? למה כשיש לך שולחן וכסאות בבית אין לך הרגשה טובה וילדים כן? כי ילדים זה שלך, זה ההמשך שלך וזה אתה. אבל בשביל מה אתה צריך את זה? מה המטרה הסופית של הכל?

אם אחד מחזיק קיוסק הכי קטן שיהיה, אם הוא לא יעשה מאזן כמו שדיברנו, ולא יודע מה המטרה הסופית שלו, הוא יפשוט את הרגל. בקיוסק הכי קטן יש מנהלי חשבונות שיודעים שהמטרה בסוף החודש לצאת עם רווחים וכל מה שעושים מנווט לכיוון הזה.

העסק הכי חשוב שיש לבן אדם בחיים, זה החיים שלו בעצמו! אם הוא לא חושב בשביל מה הוא חי, מה המטרה הסופית של כל החיים האלה, הוא יפשוט את הרגל. הוא חי עוד יום ועוד יום ועוד יום. נו, ומה? בשביל מה?

בספרי החסידים מספרים על אדמו"ר מפורסם שפעם הסתכל בחלון החוצה, וצעק 'וואס וואס? מה? מה? מה? מה?' אנשים רצים קדימה אחורה וחוזר חלילה. מה המטרה של כל הסיפור האלה? לאן אתה רוצה להגיע?

כשבן אדם לא חושב הוא פושט את הרגל. הוא לא יודע בשביל מה הוא חי, אין לו מטרה ברורה בחיים, הוא פושט את הרגל. אבל כשבן אדם יודע למה הוא חי, הכל מנווט למטרה הזו.

הכנה לעולם הנצח

בשביל מה באמת אדם חי? אדם חי בעולם הזה שמונים תשעים מאה שנה, בשביל להגיע אחר כך לעולם הנצח. שם ליהנות מזיו שכנתו, לשבת בגן-עדן לנצח נצחים.

הנחיצות בידיעת המטרה

בכל נושא בעולם יש את הדבר עצמו ויש את המטרה של הדבר. כשנכנסים למפעל גדול, יש במפעל הזה המון דברים. חומרים כאלה וחומרים כאלה, מכונות כאלה ומכונות כאלה. עובדים כאלה ועובדים כאלה. שולחנות, קירות, והמון המון דברים. אבל כל הדברים האלה יש להם מטרה מסוימת ליצור דבר מסויים. בשביל להצליח ליצור את הדבר הזה, יש המון מרכיבים שהשלימות של כולם יחד מרכיבה את המטרה הסופית.

כשנכנסים למכולת, רואים במכולת המוני דברים. לכאורה מה הקשר בין הלחם לאקונומיקה, ומה בין שניהם לקופה הרושמת? ובין שלושתם למוכר? אין קשר! אלא המכלול העומד מאחורי כל הדברים האלה זוהי המטרה שבעל המכולת ירויח כסף. זו המטרה הסופית. איך בעל המכולת מרויח כסף? על ידי שיש לו הרבה דברים ומצרכים שונים, הוא קונה בזול ומוכר ביוקר, וכך הוא מיישם את המטרה הסופית של כל המכולת הזאת על מגוון פרטיה.

אם אדם יחזיק מכולת מבלי לדעת מה המטרה שלו. לדוגמא, אבא הוריש לבן מכולת, והוא מוכר וקונה וקונה ומוכר, ולא יודע כי המטרה היא להרויח כסף, הוא יפשוט את הרגל מהר מאוד. רק אם הוא יודע שהמטרה היא בסוף החודש לגמור עם ריווח, הוא מנווט את כל העסק לכיוון הזה. הוא משתדל לקנות בזול ולמכור ביוקר, ולדאוג לכמה שיותר רווחים. הוא שומר על מאזן מסודר. אך זה ברור ומוסכם כי אם מאבד את המאזן הוא פושט את הרגל בטווח הקצר.

בן אדם עושה הרבה דברים בחיים; אוכל, שותה, ישן, הולך לעבודה. תשאלו אותו מה המטרה בכל זה? יש לו מטרה, הוא רוצה לחיות טוב. איך חיים טוב? צריכים לאכול שיהיה כוח, ולשתות ולישון שיהיה כוח. צריך לעבוד שיהיה כסף, והמטרה של כל זה, לחיות טוב. אבל אם אדם לא יודע את המטרה הוא לא יגיע אליה אף פעם והוא יפספס את העיקר.

מטרתנו כאן בעולם

אנחנו חיים כאן בעולם הזה שבעים, שמונים, תשעים, מאה שנה. יש לנו ברוך ה' חיים מלאי תוכן, חיים סוערים. מתחתונים, יש בעל, ילדים, פרנסה, בריאות, שכנים. יש הכל. מה המטרה של כל זה? בשביל שנחיה

רבי שלמה אבן גבירול אומר משל להמחיש מהו המושג של נצח. אם כל כדור הארץ היה ריק לחלוטין, לא היה שום דבר. לא אנשים, לא בעלי חיים, לא עצים, לא צמחים, לא בניינים. אבל כל כדור הארץ היה מלא בגרגרי חיטה קטנטנים. כמה גרגרי חיטה היו בכדור הארץ? אין מחשב שיכול לספור את זה. אבל יש איזה סכום לזה.

נתאר לעצמנו, אחת למיליון שנה היתה באה ציפור מבחוץ ולוקחת גרגיר אחד. כמה שנים היה אורך עד שכל העסק הזה היה מתרוקן? אני לא יודע אם יש מספיק ספרות לכתוב את סכום השנים. אין מספר לכזה דבר. אבל זה היה קורה בסוף. טריליוני טריליונים שנים, אבל בסוף זה היה מתרוקן. נצח זה יותר מזה! נצח אף פעם לא נגמר! נצח ממש.

הנצח הזה מורכב מעבודה, נניח של מאה שנה. שכל מה שאתה עושה פה אתה אמור להתפרנס לנצח. וכל מה שאתה מחסיר פה יחסר לנצח. אני לא מדבר כרגע על עונש, על גיהנום. אני מדבר על יחסר. פשוט יחסר.

הגאון הצדיק המשגיח רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, היה בבחורותו יתום, ובחור יתום ברוסיה של פעם, פירושו היה עני ואביון. לכל החברים שלו היו חליפות, רק לו לא היה, והדבר מאוד כאב לו, הוא רצה שגם לו יהיה. בסוף מישהו הלווה לו כמה רובלים לקנות חליפה בתשלומים מאוד נוחים. כל חודש החזיר כמה פרוטות. כך הוא יכל לעמוד בהלוואה. לקח מהר את הכסף, רץ לחייט תפר חליפה. לבש את החליפה, כל חודש הוא שילם כמה פרוטות. עברה שנה או שנה וחצי, החליפה בלתה ונקרעה, מזמן כבר נזרקה לפח.

אמר רבי אליהו לופיאן, עברו מאז שלוש וארבע שנים. מזמן שכחתי את הטעם הטוב של ללבוש חליפה, ועדיין שילמתי ושילמתי ושילמתי, כל חודש שילמתי. מזמן שכחתי על מה אני משלם, ועדיין שילמתי.

אמר רבי אל'ה לאפיאן, כך נראה הנצח. אנחנו חיים פה, והנה יעברו מאתיים, שלוש מאות, אלף, אלפים, עשרת אלפים, מליון שנה. אנחנו נהיה שם שני חברים ביחד. אחד יושב בכבודו של עולם, ואחד ככה למטה. למה? כי לפני מיליון שנה הם גרו יחד בשכונה אחת והוא היה קצת יותר טוב ממנו. קצת יותר טוב. שניהם כבר לא יזכרו על מה מדובר, איפה זה היה ועל מה זה היה, והוא עדיין משלם ומשלם על חובותיו, והשני נהנה ונהנה בלי גבול. אך אז כבר אין דרך להשלים זאת, "מי שלא טרח בערב שבת לא יאכל בשבת".

וזו בעצם המטרה שלנו, להגיע לעולם האמת עם כמה שיותר רווח. אך כשלא חיים את המטרה הזו, רואים את העולם הזה מול העיניים, וזה קשה. אבל כשחיים את המטרה ויודעים אותה ומבינים אותה, שום דבר לא קשה בשביל זה. אדם שהוא באמצע הביזנעס, מוכר קונה לוקח, ויבוא מישהו באמצע ויבקש ממנו "בוא תשב תירגע", "תאכל משהו", "תטייל עם אשתך קצת", "שב תבלה קצת". הביזנעס מענטש יענה לו – "אתה נורמלי? כל דקה זה רווח! איני מפסיק באמצע!" אנחנו פה חיים באמצע הביזנעס! כל הזמן בביזנעס! הביזנעס שלנו זה חיי נצח!

ונשים במאי זכייין?

מה עיקר הזכייה לחיי הנצח, אומרת הגמרא זה לדאוג לכך שהילדים ילמדו טוב ולתת לבעל ללכת ללמוד.

לתת לבעל ללכת ללמוד, זה הרווח העיקרי. נשים מצוות במצוות, הכל טוב ויפה. אבל את השכר הגדול בעולם האמת הן מקבלות על תורה. היכן יש לנשים תורה? התורה של הבעל, זו התורה של הנשים! כמה יותר שהבעל יושב ולומד, כל מילה שהוא לומד, השכר מתחלק בינו לבינה. סליחה, לא מתחלק, אלא הוא והיא מקבל שכר בשווה.

נכון שהבעל צריך לעזור בבית. ונכון שצריך את העזרה של הבעל. ונכון שזה קשה בלעדיו, הכל נכון, אבל כשיודעים את הרווח הסופי וחיים לאור המטרה הסופית זה לא קשה.

באני רוצה לספר סיפור. לפני ארבעים שנה, תחילת דרכי כאברך כולל, היה לי חבר, ישבנו ביחד בכולל שנה שנתיים. אחרי שנתיים הוא אמר לי שהוא הולך לעבוד. מה קרה? אשתו אומרת שהיא לא יכולה יותר. הוא כל היום לא בבית, לא שייך. הוא כל היום בכולל. לכן ממריצה אותו שילך לעבוד, יחזור הביתה.

שנים לא פגשתי אותו. אחרי איזה חמש או שש שנים פגשתי אותו, שאלתי אותו מה קורה איתך? נו, ביזנס, מרויח הרבה כסף? נו, אתה עוזר לאשתך הרבה בבית? "עוזר?" – התפלא החבר, "איך אני יכול לעזור? אני בשש בבוקר יוצא מהבית וחוזר באחת עשרה בלילה. יש לי מפעל, זה לא עובד ככה". אמרתי לו: "אבל טענת בזמנו שאתה עוזב את הכולל כי היית צריך לעזור לאשתך?". נעבאך, לא היה לו מה לענות, הוא צחק צחוק מבוויש.

וכי אשתו לא היתה צריכה שיעזור לה? בטח שהיתה צריכה שיעזור לה, אבל הוא מביא כל חודש הרבה כסף הביתה, זה העזרה הכי גדולה. אז נכון שהוא לא עוזר לה לחתל את הילדים, הוא לא עוזר לה להשכיב את משתלם לה! היא מרוצה! הוא מביא הביתה כל חודש עשרת אלפים דולר! זה משתלם לה.

אבל אם הוא לא הולך לעבוד, אלא יושב בכולל ולא מביא כלום הביתה, היא מוכנה למסור את הנפש, אבל יש גבול כמה שאפשר. אבל אם בכולל היו משלמים על כל שעה שהבעל יושב ולומד, על כל שעה היו משלמים אלף שקל. אשתו לא היתה נותנת לו לחזור הביתה. תבוא בסוף החודש תביא מאה אלף שקל, אל תבלבל את המוח. אני אסתדר לבד. היא היתה עושה את זה בשמחה רבה ועצומה, ובאמת היא צודקת. במקום שירויח מאה אלף שקל הוא ישב ויחתל את הילדים? היא צריכה להיות לא נורמלית בשביל להסכים לו לזה. אלא מה, זו בדיוק הבעיה. שלא רואים את המאה-אלף-שקל האלה. לא רואים. אז חוזרים הביתה, וכמה אפשר.

להתמסר לתורה מתוך שמחה

אמת. בן אדם לא יכול לחיות על מסירות נפש, זה לא עובד. בחור בפוניבז' בימים ההם אמר למשגיח הגה"צ רבי אליעזר אליהו דסלר זצ"ל, הוא היה באמצע פגישות עם בחורה, היא אמרה לו שהיא מוכנה למסור את נפשה בשביל התורה. הוא אמר לו: אתה עוצר פה. אם הבחורה מרגישה שהיא צריכה למסור נפש, היא תתפוצץ באיזה שהוא שלב. אדם לא יכול לחיות עם מסירות נפש. אדם צריך לעשות זאת מתוך שמחה.

נמצא יותר בבית ויותר עוזר, לא היה ק יותר קל ממה שעכשיו כשהוא יושב ולומד. הקושי שנגזר עלייך, יהיה קיים. אז אם בעלך יבוא הביתה יותר, ויותר יעזור באמת בבית. הקושי הזה לא יהיה, אבל לעומת זה יכאבו השיניים, או חלילה כאבים אחרים. מה שנגזר על אדם יהיה, לא יעזור שום דבר.

ניווט הקשיים להישגים רוחניים

כתוב במדרש על הפסוק: "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו", אין אדם בעולם בלא יסורים. יגע בתורה, ער כל הלילה. חש בשינו, ער כל הלילה. אשרי מי שהיסורים באים מן התורה.

זאת אומרת כך, נגזר על בן אדם שהיום בלילה יהיה ער ולא ישן, אין לו בחירה, זה לא יעזור לו כלום. הוא יהיה ער היום בלילה. אבל בחירה יש לו למה זה יקרה, או שהוא יחליט ללמוד כל הלילה. הוא לא הפסיד כלום כי בין כה נגזר עליו שהוא יהיה ער כל הלילה. אבל הוא הרויח לילה שלם של תורה. רוח אדיר. מגיע הבוקר, הוא לא הפסיד כלום. הוא בין כה היה אמור להיות ער כל הלילה והוא הרויח לילה שלם של תורה.

אבל משהו אחר נגזר עליו גם כן להיות ער כל הלילה, אבל הוא לא מתכוון לשבת וללמוד. מגיע שתיים עשרה הוא מתפרקד מתחת השמיכה, הולך לישון. אבל הרי נגזר עליו שהוא יהיה ער. הקב"ה שולח לו כאב שיניים. כל מי שטעם את זה, יודע שזה לא סימפטי. מסתובב ימינה, שמאלה. השיניים כואבות. עוד שעה ועוד שעה. כבר גמר את כל כדורי ההרגעה שלו ושל השכנים. הוא יודע שבבוקר הוא צריך ללכת לרופא שיניים ולהיפרד מהרבה כסף. מגיע הבוקר, הפסיקו הכאבים. הה, ברוך השם.

מה ברוך ה' נגזר עליך להיות ער כל הלילה. לא רצית לשבת וללמוד, אז כאבו לך השיניים. נגמר הלילה, נגמר הכאב. מה הרווחת? בין כך היית ער כל הלילה, אבל כאבו לך השיניים כל הלילה.

את הסיפור הבא שמעתי מהאשה עצמה: היתה אשה אחת בבני ברק שבאה ל'סטטיפלער' ואמרה לו: "יש לי עשרה ילדים ואני רוצה להפסיק ללדת", קשה לה. הוא אמר לה: "את לא חייבת. אבל דבר אחד אני רוצה להגיד לך, קשיים שנגזרו, יהיו בין כך. אם לא מילדים יכול להיות משכן רע, כך שלא זה הפתרון לקושי". אך היא הפסיקה, כי ה'סטטיפלער' אמר שאפשר.

כמה חודשים אחר כך השכן מעליה מכר את הדירה, ונכנס במקומו שכן בן בליעל. את המוות הוא עשה להם. היא אמרה לי בזה הלשון: "אם היה הקושי והצער הזה מגיע לי מילדים לפחות היה נשאר לי מזה משהו. ככה לא נשאר לי שום דבר מכל הצרות הללו".

קשיים שנגזרו על בן אדם יהיו לו בכל מקרה. בידו הבחירה אם זה יהיה על מעשים טובים או לא.

להרגיש בכל רגע את הרווח הגלום בו

הקושי הזה שהאשה מרגישה בודדה ועליה להתמודד עם כל עול הבית, זה נגזר בכל מקרה שזה יהיה. יש עכשיו שתי אופציות, או שהאשה לא תתן לבעלה לשבת וללמוד והקושי הזה יבוא לידי ביטוי לא בילדים, כי הבעל יעזור. אבל הקושי יבוא ב... לא רוצה לפתוח פה לשטן. או להתמודד בקושי הזה, קצת לעבוד בבית יותר מאשר אילו הבעל היה נמצא בסביבה, ובזה יתבטא הקושי. אבל לעומת זאת, אם

השמחה באה מדבר אחד, על ידי שמצליחים להבין, להפנים ולדעת כי הביזנעס הכי טוב שיש לנו זהו שהבעל יושב ולומד. כל מילה שהוא לומד זו מצוה! ה'חפץ חיים' עושה חשבון שזה בערך מאתיים מילים בדקה. שעה זה שתיים עשרה אלף. עשר שעות ביום זה מאה עשרים אלף מצוות. מאה עשרים אלף כפול חמש, בלי שישי שבת, זה שש מאות אלף בשבוע. זה אומר ממוצע בחודש שנים וחצי מליון מצוות!

באו ונגיד חלילה שמרויחים רק שקל אחד על כל מצוה, שנים וחצי מליון שקל בחודש, נו, זה לא משתלם... ובפרט שהרי מרויחים 'קצת יותר' משקל, כל חפציק לא ישוו בה. מרויחים מליונים על כל מצוה.

אז נכון, זו השקעה לטווח ארוך. לא רואים את תוצאות פה, זה לא מידי, אבל זו השקעה לטווח ארוך מאוד משתלמת. כשבעלך יושב ולומד כל יום עשר שעות, זה רווח נצחי בלתי ניתן לתיאור ושיעור, לאין ערוך.

ולמה צריך דוקא עשר שעות? אין ענין בעשר שעות. אם זה לא יהיה עשר זה לא יהיה שמונה. צריך שיהיה דבר קבוע. אם הדבר לא קבוע, פה מגיע היצר הרע. הגאון מוילנא אומר שהיצר הרע תמיד נדחף איפה שיש לו פתח קטן. צריך שיהיה סגור, עשר שעות ביום. לעשות חשבון, עשר שעות. הוא סיים, הוא הביא היום הביתה מאה עשרים אלף מצוות לחשבון הבנק שלך. מאה עשרים אלף מצוות. מצידי שיהיה רק שקל אחד. חלילה, אני מפרגן מליונים. אבל גם אם זה שקל אחד, מאה עשרים אלף שקל היום הרווחת. לכבוד זה היית צריכה קצת יותר לעבוד קשה בבית. מה אפשר לעשות?

השקעה לטווח ארוך

הבן הגדול שלי, כשהיה ילד קטן, הייתי יושב איתו ועושה איתו חשבון כמה מצוות. פעם אחת בשבת הוא רץ לאמא שלו ואמר: "היום למדתי עם אבא כך וכך, יש לי המון מלאכים בשמים, כבר נורא צפוף לי שם, עם המלאכים שלי". אז היא אמרה לו: "אולי תיתן לי קצת? יש לך כל כך הרבה, אולי תיתן לי קצת?". הוא היה ילד טוב, לא ידע מה להגיד. הלך לשאול את אבא שלו. אז אבא שלו אמר לו: "תגיד לאמא שכל מילה שהוא לומד, יש לה גם שכר אותו הדבר, שוה בשוה. יש מספיק, מה שיש לו יש גם לה". הילד רץ בשמחה עצומה וסיפר לאמא שלו: "תדעי לך שגם לך צפוף בשמים".

זו אמת! ילד קטן יש לו את התמימות הזו. אנחנו כבר לא מתאים לנו. אבל זו אמת! כל אשה שבעלה ישב ולמד עשר שעות 'צפוף' לה בשמים. נכון שזה קשה, אבל בשביל זה אנחנו חיים פה, להתמודד עם קשיים. אם היינו רואים את השכר של גן עדן מול העיניים לא הייתה בחירה ביד האדם לנהוג לא כהוגן. אם היינו רואים כל לילה יוצא דף חשבון, אחרי שהבעל יצא מהכולל, וכתוב שם עוד מאה עשרים אלף, לא היה שום נסיון. היצר הרע היה יוצא לפנסיה. בשביל שיהיה נסיון לא רואים את זה. אבל דבר אחד צריכים לדעת, לא מפסידים מזה שום דבר!

מרוחב ה'סטטיפלער' צ"ל כותב, לא הובטח ללומדי תורה שיהיו עשירים. אבל הובטח להם דבר אחד, שהם לא יפסידו שום דבר מזה שהם יושבים ולומדים. מה שנגזר עליהם יהיה להם אותו הדבר. אם בעלך היה

זה יהיה הקושי שלך, היא מרויחה כל לילה בחשבון מאה עשרים אלף מצוות.

זה אולי נשמע טיפשי קצת או ילדותי, אבל היות שבכל אדם יש קצת ילד קטן, והוא רק מדחיק את זה, לפעמים צריכים להיעזר בזה, וגם בדוגמא הבאה ניתן להיעזר בזה: אני אומר מתוך נסיון, אם כל יום שהבעל יושב את העשר שעות שלו, בלילה אשתו תכתוב על פנקס או איפה שהיא רוצה, מאה עשרים אלף. למחרת מאתים ארבעים אלף, ביום השלישי שלוש מאות שישים אלף, וכן הלאה. זה יעשה לה הרגשה אדירה. הרגשה שהיא חיה בביזנעס. היא תחוש מתקדמת. ביום שזה היה פחות, בצער רב כותבים פחות.

אז מה עושים כשיש חתונה של אח ומתי עושים כשיש בר מצוה של בן דוד וכדומה. אני באמת לא יודע פתרון לשאלה הזו, אם זו שאלה. מה עושה אחד שהוא פקיד בבנק ויש לו חתונה של אח? לא יודע? במקום לשאול אותי צריך לשאול את מנהל הבנק. לא יודע, תסתדר. אני עכשיו באמצע הביזנעס, מה אתה מבלבל את המוח עם חתונה. אני לא אומר שלא צריך ללכת, גם לא אומר שצריך. אבל נקודת ההנחה צריכה להיות, שזה, אני עכשיו חיה בשביל לעשות רווחים לחיי נצח. זה מה שאני רוצה, זו מטרה מספר אחת בחיים שלי. עכשיו החיים צריכים להסתדר עם זה. לא שהלימוד של הבעל צריך להסתדר עם החיים, אלא החיים שלי צריכים להסתדר עם הלימוד של הבעל.

מובטח שיהיו פתרונות. אבל צריכים לצאת מנקודת הנחה שזה חייב להיות. כמו שכל אחד מבין שאין מצב שבגלל שיש לי כל מיני טרדות היום, הוא לא יאכל ולא ישן כי צריכים לאכול וצריכים לישון. וכשיש ברית בבוקר, אז כל עזרת הנשים כמעט ריקה, כולם בעבודה. מי נמצאים? הגברים במשפחה ולא מי שעובדים גם לא יכולים, הם בעבודה. אז מי בא? אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה... זהו. הם צריכים להיות. למה? אני יש לי כולל. למה אשתי לא צריכה להיות, היא צריכה להיות בעבודה, ולי אין מה לעשות, אני מגיע. זו בדיוק הגישה שצריכים לשנות. אני לא יכול לבוא כי יש לי כולל. אבל יש ברית? תגיד את זה לאח שלי הפקיד בבנק. זו בדיוק הגישה.

ותאמינו לי, זה חיים כאלה טובים וכאלה נעימים. הבית הופך להיות יותר רוחני, הבית הופך להיות יותר נעלה. יותר נחמד ויותר אוריה מרוממת. לא מבקשים מאף אחד לא פרישות ולא סיגופים. זה חיים יותר טובים. בעולם הזה. אם אתה עושה כן, אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא. גם בעולם הבא. אי אפשר להסביר את זה, אם אתה עושה כן.

"אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה"

מישהו שאל פעם את הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין, במשנה נאמר: "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה על הארץ תישן וחיי צער תחיה. אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה". שאל אותו מה אשריך בעולם הזה? פת במלח ומים במשורה. השיב לו רבי מאיר: במשנה כתוב 'אם אתה עושה כן'. אי אפשר להסביר את זה. מי שעושה את זה מרגיש את ה'אשריך' מי שלא עושה כן לא מרגיש. רק אם 'אתה עושה כן' אתה תבין.

לא חסר לאף אחד שום דבר מזה שהוא יושב ולומד. לא כסף, לא פרנסה, לא בריאות. החיים מסתדרים

הרבה יותר טוב ככה. הקב"ה תומך ועוזר למי שיושב ולומד, ורואים את זה בחוש ואין טעם להתווכח על עובדות. רואים בחוש שהחיים הם הרבה יותר טובים. תאמינו לי, אלו שיושבים ולומדים בהתמדה מחתנים את הילדים הרבה יותר בקלות. אחד שיושב ולומד בהתמדה הקב"ה נותן לו יד והולך איתו. או ליתר דיוק עם אשתו. גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מלאנשים, אומרת הגמרא.

שמעתי פעם ממגיד המישרים הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, למה נשים מקבלות שכר יותר מאנשים? הוא אמר כך: "האיש יושב ולומד, הוא לפחות נהנה. היא נעבאך מגרדת את הסיר. היא גם לא נהנית, לכן בטח שמגיע לה יותר שכר בצדק רב".

הקב"ה עוזר, ורואים את זה בחוש ממש. רואים זאת בלי סוף. כשעושים מה שצריך לא מפסידים שום דבר. הקב"ה יודע לשלוח את הפרנסה גם לא דרך הביוב. הוא יכול לשלוח את הפרנסה נורמלי. כשיושבים ולומדים כמו שצריך, כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, זה בדוק ומנוסה. לא מפסידים שום דבר מזה. רק מרויחים.

אני רוצה לסיים בסיפור. כשהיו שילומים של הגרמנים ימח שמם לנפגעי הנאצים. לפני יותר משישים שנה. אבא שלי הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל היה יכול לקבל את הסכום הכי גבוה שהיה, לאור מה שעבר עליו. סכומי עתק היה מדובר. אבל בטופס של הבקשה הוא היה צריך לשנות בשביל זה איזה פרט. במקום לכתוב שההורים שלו נפטרו בקזחסטאן היה צריך לכתוב דבר אחר. היום היו מורים היתר בקלות, ולאף אחד לא היה עולה בדעתו בכלל לשאול. משנים ולוקחים. מה זאת אומרת, מדוע לא לקחת מהגרמנים ימח שמם. אבל אבי שהיה יהודי ירא שמים פנה לגאון מטשעבין זצ"ל ושאל אם לעשות זאת או לא? הרב מטשעבין השיב לו: "תראה על פי דין אפשר. אין בעיה. אבל בשביל מה בעצם אתה עושה את זה? צריך בטחון בקב"ה שהקב"ה ישלח את הפרנסה. אלא מה, צריכים השתדלות. העולם בנוי שצריכים השתדלות. לשקר זו לא השתדלות". אבי חזר הביתה, קרע את הטפסים וזרק לפח. ותאמינו לי, הוא נפטר בלי שקל חובות. והוא אף פעם לא היה עשיר. הקב"ה דאג לו.

הרעיון שהרב מטשעבין אמר הוא, הקב"ה יודע לשלוח את הפרנסה גם אם אתה מתנהג כמו שצריך. אל תעזור לו ככה. אין מצב כזה שבגלל שבעל יושב ולומד יחסר לך משהו או יהיה לך יותר קשה בחיים. אין דבר כזה. מה שנגזר עלייך שיהיה לך, יהיה לך. מה שלא נגזר, תהפכי את העולם ולא יהיה. בגלל שבעלך עושה מה שהקב"ה רוצה, לא תפסיד שום דבר. רק תרויחי.

אנחנו מדברים על שכר של מאה עשרים אלף מצוות ביום, שאין לי מושג כמה זה כל אחד בדולרים. כל חפציק לא ישוו בה. אבל זה שכר עתק.

החפץ חיים היה אומר שמי שלא שומע לעצה טובה, הוא לא רשע. הוא טיפש. מדובר על עצה טובה, לזכות לרווחים אדירים דבר יום ביומו. לזכור בשביל מה אנחנו חיים. וכל לילה שהבעל מגיע הביתה, היום כל הכבוד לבעלי, הכניס לי לחשבון הבנק שלי עד מאה עשרים אלף מצוות יום אחרי יום יום אחרי יום.

טעמו וראו כי טוב ה'.

זכר צדיק לברכה

רשימות קצרות, מהנהגותיו האציליות
והליכות חייו הישרות והתמות של
אחד מגדולי המורים הגאון הגדול
רבי ישעיהו נויבירט זצ"ל
בעל ה'שמירת שבת כהלכתה'

אמונה וביטחון

מספר ת"ח מפורסם: "לפני זמן מה עברתי השתלת מעצם, וכשבדיקתי ברכתו לקחני לצד ואמר לי: "אתה תעשה את השתדלות המתבקשת בדרישה ברופאים, כנאמר 'ורפא ירפא' וגם לקבל ברכות גדולי הדור. אך דע וזכור כי עניין החיים והמוות ר"ל אינם אלא בידיו של בורא עולם הסר, מעליך את המחשבות! מה יהיה? - הקב"ה מנהיג העולם וגם אתה בכלל, ולכל אחד זכות אבות, וחשבונות שמים זה לא מטרדותיך ודאגותיך!". הדברים נאמרו בשיא הפשטות, לא כיסוד באמונה ובטחון, כאילו כך הוא, ודברים אלו עמדו לי ועומדים לי לאורך זמן".

ביקור חולים

אצל רבנו מצוות ביקור מעולם לא הסתכמה בעצם הביקור עצמו, אלא בדאגה אכפתית לחולה עד להבראתו! מספרת משפחה פלונית שאחד מבניה היה חולה: **מידי שבוע** קיבלנו גלויה מרבנו בו הוא היה שואל "מה קורה עם החולה?..."

אשת אחד מתושבי השכונה היתה חולה תקופה, ורבנו היה מתקשר מידי ערב שבי"ק להתעניין היכן הם אוכלים ואם הם מסודרים!?

רב בית החולים 'שערי צדק'

במשך שנים רבות שימש כרב בית החולים 'שערי צדק' יחד עם הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, דיין ב'עדה החרדית'. פעם פנה אברך להגרי"מ הלברשטאם בשאלה הקשורה לשהייה בשבת בבית החולים. הגרי"מ הפנה אותו לרבנו. האברך שהיה רגיל לסמוך ולשאול רק רבנים מהחוג אליו השתייך, היסס מאד, ואז אמר לו הגרי"מ בקול רם כשכל הנוכחים בבית ההוראה שמעו: "הרב נויבירט יודע משנה ברורה הלכות שבת, יותר ממה שאני ואתה יודעים 'אשרי יושבי ביתך'!". רבנו היה אמון בבית החולים כרב הפוסק בכלל השאלות שהתעוררו, ולא דווקא בהלכות שבת אלא אף בהלכות פוריות ואבן העזר ועוד נושאים רבים.

בקיאותו

מעידים תלמידים שלמדו עמו באופן אישי ביחברותאי שפעמים שדברי הגמ' היו נוגעים להלכה, היה 'שולף' מקורות מדויקים בדברי השו"ע בכלל והמשנ"ב בפרט, אף שלא היו מונחים לפניו. והיה מדייק לומר: "תסתכלו באו"ח ס"י פלוני ושם ב'שער הציון' בעמוד

השמאלי בסוף השורה הרביעית כתוב... " וכדו', ותמיד דייק! העיד עליו אחד מגאוני הדור כי הרב נויבירט היה בקי בד' חלקי שו"ע כמו שבקי בהלכות שבת, והיה לו גם את החלק החמישי..."

גלויות

מספרת הרבנית: הרב היה 'מחסל' מידי חודש כמויות גדולות של גלויות. הגלויות שימשו להתעניין בזולת, בחולה, או סתם לעודד לב שבורים, וכמובן לענות שאלות הלכתיות. כך גם כל הזמנה לשמחה שקיבל, נענתה בגלויה מצידו. היה מתבטא: "הלא פלוני טרח לשלוח לי הזמנה ואיך לא אתיחס!".

דאגה לכלל ישראל

בדאגתו למצבם הרוחני של תושבי הישוב מעלה עמוס, שלח לשם את תלמידו הרב חרל"פ, וזה ייצב את המקום מבחינה רוחנית. הרבנית תליט"א התבקשה פעם להגדיר את בעלה הגדול. והיא אמרה: בעלה דומה במפעליו לחפץ חיים – כל דאגתו הינה לכלל ישראל!

הטלפון של הרב נויבירט!

מספר הטלפון בבית רבנו, היה תל תלפיות לענייני הלכה. רבנים רבים זוכרים בערגה עד היום את מס' הטלפון בע"פ. עד שהיה מי שאמר בהלצה – שבדורנו בכדי לקבל 'סמיכה', מספיק לזכור בע"פ את הטלפון של הרב נויבירט. אחד מתלמידיו שהיה נועץ בו רבות, סיפר בכאב, איך כשרבנו נפטר הוא הרים את הטלפון וחייג לבית רבנו כדי לשאול אם הוא מחוייב ב'קריעה'... עד שנזכר שאין כבר את מי לשאול. (אותו תלמיד שאל ת"ח אחר שעה לו, שאם לא על הרב נויבירט אז על מי לקרוע?...).

רבנו העיר פעם באירוניה, שבני חו"ל, מחמת הבדלי השעות, שוכחים ומתקשרים בשעות מאוחרות מדי אף שלא לצורך שאלות דחופות...

תפילין. בליל הבדולח נשרפו בתי כנסת רבים בגרמניה, ובהם ס"ת ואף תפילין שהושארו שם ע"י המתפללים. דבר זה גרם לרבנו שמעולם אינו משאיר את התפילין בבית הכנסת, אלא לוקחם לכל מקום. (אגב, לכל מקום שהלך, ואף לנסיעה קצרה מחוץ לעיר, כגון לנישואי תלמיד וכדו' – תמיד לקח עימו התפילין).

שליח ציבור

ביקש להסיר את לוח הזכוכית שמול החזן. כנראה שלא תראה בבואתו של הש"ץ לפניו בשעת התפילה. ארע ששני יהודים בעלי דרגה שווה בזכות קדימה לעבור לפני התיבה התווכחו ביניהם מי יעבור, רבנו נגש והטיל מטבע ביניהם והזוכה עבר לפני התיבה.

ספר תורה

הורה שהקורא בתורה יקפיד להגיע לבימה לפני שמגיע לשם הספר תורה מפני כבודו של הספר תורה. רבנו היה מספר על בתי כנסת רבים בהולנד שנחרבו ע"י הצוררים ימ"ש, אך ביהכ"נ בו התפללה משפחתו נותר על תילו. ותלה זאת בכך שבבית כנסת זה היתה הקפדה שלא לדבר בבית הכנסת דברים בטלים!

חינוך

הנחה לחנך, אף ילדים קטנים, לברך בעיניים עצומות, ובכדי לעודדם בכך לכבדם תמורת כך במיני מתיקה. מספרים בניו שליט"א, שבקטנותם היה אביהם מכה אותם על זלזול בתפילה, כגון שדיברו באמצע התפילה וכדו'.

מכתב רבינו: "בהיותי בחור צעיר וקל דעת הייתי קם מאוחר ומתפלל ביחידות וכך יום אחר יום ירדתי עד שיום אחד אמרתי לעצמי בשביל מה להניח תפילין (ח"ו)? ולא הנחתי תפילין בבוקר. באותו בוקר עצמו פגש אותי הרב זצ"ל וכנראה שראה עלי שלא הנחתי תפילין. לא צעק עלי ולא הוכיח אותי, אלא סיפר לי כבדרך אגב – "אתה יודע שבסיביר היו אנשים שלא היו להם תפילין והניחו תפילין עשויות מעץ..." ומאותו יום חזרתי למושב.

חיידר גן תשב"ר

אחד ממפעליו הקדושים של רבנו היה הקמת גני ילדים לילדי ישראל בבית וגן, גנים אלו נוהלו על ידו בהשגחה מיוחדת ודקדקנית בכדי שהכל יתנהל ברוח ישראל סבא. להלן פרטים שקיבלנו מגננות ומהצוות החינוכי של "חיידר תשב"ר גן". רבנו הקפיד לקרוא לגנים אלו בשם "חיידר" ולא גן!

בהבנה לנפש הגיל הרך, הקפיד למנות בדווקא גננות יראות שמים לחיידר גן. כשאת מלאכת הקניית לימוד ושינון האב הפקיד בידו 'רבי'.

מעניין לציין, שברבות הימים באה לרבנו הדרישה להחליף את צוות הגננות לראבעס כמנהג רוב המוסדות החדשים. אך רבנו נשאר בשיטתו, והדגיש כי אינו מתכוון לשנות. מורגל בפיו בעניין זה: "דרוש לילד בגיל הרך גננת דווקא אשר תשמש בתפקיד 'את פתח לו', תוך כדי לימוד ופעילות מלאה של גן וכך יהיו כל היתרונות לגידול וטיפוח הילדים".

מידי בוקר, מיד לאחר תפילת שחרית, כשתיק הטלית ותפילין תחת בית שחיו, היה מבקר בגני החיידר. כעלם צעיר היה רץ לראות את פירות טיפוחיו, רואה את הנעשה ובכדרך אגב היה מעיר את הערותיו אם יש, על ילד שלבוש לא לפי התקנון, או קישוט-קיר שאינו מנוקד בדקדוק... והכל בהארת פנים מיוחדת ובטוב טעם ודעת... בביקוריו בחיידר היה נותן דגש על תשומת לב לשלמות המבנים ונקיונם, כדי שיהיה המקום ראוי ללימוד ולחינוך ילדי ישראל.

אנשים רבים אשר ידעו על ביקוריו בחיידר, ידעו לכוון את השעה בה הוא יוצא מהמקום, ואז היו מקיפים אותו בשאלות שונות וכך מלווין אותו עד ביתו.

בפתח הגנים הוצב שומר ביטחון. רבינו ביקש מהשומר לחבוש כיפה לראשו, ומידה פעם שינן איתו פסוקי אמונה וביטחון שונים, כגון "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל וכו'".

מעידים אנשי הצוות, שמעולם לא איחר בתשלום המשכורות, ובמועד הנקוב לתשלום בדיוק, היה מופיע בכבודו ובעצמו עם המעטפות בידו ומחלקן.

פעם ארע שיום חלוקת המשכורות חל ביות הברית לבנו. אך רבנו לא שכח מכך אפילו ביום מיוחד זה, ובמהלך הבוקר שלח את המעטפות עם המשכורות.

מעניין לציין, שמדי ערב יו"ט היה מצרף לאנשי הצוות סכום כסף לכבוד יו"ט וציין על זה בפירוש "ללא הבטחות וללא קביעות"... אך קביעות זו נמשכה לאורך השנים!

להלן כמה שאלות הלכתיות קצרות שנשאל רבנו ע"י אנשי הצוות בחיידר שתחת נשיאותו:

האם מותר לגנות להתפלל עם הילדים לכתחילה בשם ומלכות או לומר בקיצור והילדים יגידו לבד את המשך הברכות? תשובתו: **מותר**.

האם כדאי לברך בברכת המזון מגיל 3 רק את הברכה הראשונה או להעמיס עליהם עוד חלקים מברכת המזון? תשובתו: **בכל גיל יש לכלול את "ואכלת ושבעת וברכת"**. זה העיקר ואין לקצר בזה.

אחד מבניו השתמש בכתיבה וציור ביד ימין ושמאל לחלופין. הרב ביקש מהגננת לעקוב אחרי הילד ולכוון אותו ליד ימין או שמאל אך לא בשתייהן. וזאת כדי לא להגיע לספק בעתיד בהנחת תפילין יד ימין או איטר.

האם אפשר להעסיק "ריטמקאית" בימי ספירת העומר לגניית שירים? תשובתו: **לא**.

בגן החיות לא מקפידים על שמירת שבת ומה עם הילדים, האם אפשר לבקר אתם בטיול מטעם החיידר? תשובתו: **מסכים שילכו לשם**.

מה לעשות בילד שנרשם לגילאי 3 ובתחילת שנת הלימודים עדיין לא הגיע לגיל גמילה מהחיתול האם אפשר להביאו לגן? תשובתו: **בשום אופן לא, מפני נקיות וכבוד בתפילה**. והדריך את הגננות לומר להורים בנחת: **"אנו מחכים לילד כאשר יהיה ראוי להתפלל בנקיות ואנו שומרים עבורו את המקום"**.

קבע מסמרות, שנוסח התפילה ואמירת ברכות הנהנין וכו' – הכל בהברה אשכנזית אעפ"י שהתחנכו הרבה ילדים מעדות המזרח וכן לימוד הקריאה כך קבע הרב וההורים הסכימו לדרישה זו.

על צוות המחנכים והמלמדים והגננות הקפיד מאד ב"שמירת הזמן" ולא קיבל כל תירוצים... היה מתבטא לפנייהם שאין לעשות ח"ו "מלאכת ה' רמיה", וצריך להופיע בדיוק בזמן. ומאידך, לא ראה בעין יפה שגננת ממתינה ומתעכבת בצהריים עם ילד אשר משפחתו עדיין לא באו לקחתו, והיה אומר שצריך להרגיל את ההורים "לקחת את הילדים בזמן".

זה היה מדהים לראות כיצד כיבד כל אדם, כמה מפעלי תורה הוא ייסד במו ידיו, ועל כולנה לא החזיק טיבותא לנפשיה.

עצות והדרכות

מעידים תלמידיו הרבים, שכל עצותיו לוו בס"ד מיוחדת שלא ראו כמותה. אברך שהתייעץ אם אשתו תפתח גן פרטי ובכך תשתכר יותר או שתעבוד בגן שברשת הגנים שמסודר יותר אך תשתכר פחות, הורה רבנו שתלך עם רשת מסודרת והי לא יגרע חלקו, והיה הדבר לפלא כיצד בימים אחדים היא קודמה למשרה שלא חשבה שתוכל להעפיל אליה.

וכשפיטרו אשת תלמיד נוסף, והוא בא בשאלה אם לתבוע פיצויים על כך, הוא הורה שלא יעשה כן ולא יפסיד מכך, ואכן כבר באותו ערב היא קיבלה הצעה לאין ערוך ממה שהיה לה קודם לכן, והיה הדבר לפלא.

ציפייה למשיח

רבנו הנהיג לעצמו, שאינו עונה על שאלות הנוגעות בהלכות 'תשעת הימים' לפני ר"ח אב, באומרו יתכן שהשאלה לא תהא אקטואלית "אולי המשיח יבוא!"

שאלות שנשאל בשבת קודש

כשרבנו נשאל, הוא לא הסתפק בעניית התשובה אלא גם, במתן פתרון מעשי לבעיה שהתעוררה תוך מבט מעמיק להרגיש את הזולת.

כשהגיע אדם לברר אם מותר לו להביא גוי שיסדר לו את הקצר החשמלי, ענה רבנו שאסור. ואז פנה רבנו לשאול, ואמר: המקרר לא עובד, ומסתמא זה מה שמדאיג את אשתך – מה עושים עם האוכל... אמור לה שאצלנו במקרר יש מקום לכל מה שצריך.

פעם בשבת בא יהודי לשאול, ששכח להפריש חלה, האם יש פתרון לזה? רבנו אמר שבשום פנים ואופן לא יאכלו מזה. ומיד, מתוך עומק המחשבה על הזולת, אמר לאחד הבנים "תרוץ לשיבה תביא להם חלות שיהיה להם".

מתאר אחד מבני הבית, שפעם בעיצומה של סעודת שבת, הופרעה הסעודה ע"י קבוצת בנות בעלות תשובה שבאו לשאול בדבר גבינה שנפלה למרק. רבנו לא הסתפק בעניית התשובה גרידא, אלא העניק להם, במשך זמן רב, עידוד וחיוזוק להמשיך בדרכם זו ולעלות מעלה מעלה.

שיעוריו

כשנשאל שאלה מעשית להלכה, באמצע השיעור, העדיף שלא לענות במקום אלא ביקש מהשואל שיגש אליו לאחר השיעור.

בהיות שרבנו שאף להנחיל לתלמידיו את מידת הצניעות וההסתפקות במועט, היה משלב בשיעוריו באופן טבעי אמירות שונות המבטאות את חי ההסתפקות במועט שלו עצמו, וכגון שהיה מצייר לשומעים שאלה הלכתית: "יניח שאני יושב בכורסה שאין לי ו...".

אף שזכר בע"פ, כמונח בקופסא ממש, את המשנה ברורה – כשהגיע ללמד אחרים תמיד היה מוציא משנ"ב ומלמד מתוכו דבר ה' זו הלכה.

שונות. יהודי המשתייך לחוגי המזרחי, העיד שבנו היחיד שהולך עם ציציות בחוץ הוא הבן שרבנו היה סנדק אצלו. הקפיד על שעות שינה למנוחה ראויה.

לא חסך מלהחמיא לצוות על ידיעות טובות של הילדים ואפילו שלא בחן אותם כמעט, היה יודע ושומע ומתעניין על הנעשה.

כשהיו מגיעים מהחיידר לביתו לשאול שאלה, אף שהיה תור ארוך – הרבנית היתה מכריזה "הגיעו מגן תשב"ר", ורבנו הורה להכניס את השואל בלי שום המתנה!

מאד התרגש עם התוכנית של הכיתה הגבוהה בגן תשב"ר – המכניה – בלימוד הלכות שבת עפ"י סדר ל"ט מלאכות שבת, ומיד כששמע שמתחילים – הגיע במיוחד ובידו ספרים גדולים ומצופים בניילון, אלו היו ספרי ל"ט מלאכות שיצאו לאור עם הציורים של ר' יוני גרשטיין להמחשה מרתקת לילדים.

בימי החורף הקרים – כאשר עדיין השתמשו לחימום בתנורי נפט – (היום הכל ממוזג...), וכשהנפט נגמר היה צורך דחוף להזמין כמות נפט עם תשלום במקום – גם אם היה כסף באותו יום וגם במקרה שלא, היה נחרד לשמוע שהגן בלי חימום ושלח תשלום ללא כל דיחוי עם כיתוב על המעטפה: "עבור נפט לחימום!".

כבוד הורים

כשאמו התגוררה בזקנותה בונה שמחה, רבי יהושע היה נוסע מידי ערב שבת בשבתו לעשות לה קידוש, וחוזר רגלית לביתו שבבית וגן, מרחק הליכה של 40 דק, לאדם בגילו.

כשהוריו התגוררו, בסוף ימיהם בבני ברק, והיה מגיע תדיר לבקרים, ובצאתו חזרה לביתו היה משלשל בתיבת הדואר שלהם גלויה, בו הוא מודיע שהגיע הביתה בשלום... כדי שלמחרת היום יקבלו הגלויה וישמחו לדעת שבנם חזר לביתו בשלום!

מנהג ומסורת

כשנשאל רבנו על מנהגים שונים שנהגים יהודים שומרי המנהגים והמסורות, שלכאורה סותרים את הכתוב בהלכה. היה פותח ועונה, שלא יתכן ללמד קטגוריה על כל עם ישראל שנהגו ונהוגים כך וכך. והיו מנהגים שלא נמצא להם מקור ברור. והעיד על עצמו שיש מנהגים שהוא נוהג בהם "כי הבובה (הסתבא) שלי נהגה כך...". באופן כללי, היה לרבנו כבוד עמוק לכל מנהג ולכל עדה וחוג.

ענוה

כשפנו אליו בתואר 'הרב', נענה בחיוך: "אני לא רב עם אף אחד"... כל חייו ברח מהכבוד הרב שביקשו להנחיל לו. הדבר בא לידי ביטוי בין היתר בעובדה שסרב ללבוש אצטלא דרבנן, ועטה על עצמו בגדים של בן תורה מהשורה, ותו לא. הוא טען, שאם המשגיח הנודע של 'קול תורה', הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל, איננו לובש פראק ומגבעת כשל רבנים, אלא בגדים פשוטים, אזי גם הוא איננו מוצא סיבה ללבוש אותם.

רבנו היה מרבה להיוועץ בכל דבר ולשמוע דעת אחרים, ואף בקטנים ממנו, באומרו שזכות הרבים מסייעתו. כששאלו לרשותו להצטלם עימו, לא הצטנע בענווה יתירה, אלא היה עונה בפשטות "למה לא, אם אתם נהנים מזה, אז למה לא?!"

אומר הגר"י גנס: הנקודה העיקרית של רבנו היתה הישרות! ישרות בלתי מצויה. הכל היה אצלו בישרות לא היתה מילה שאינה נכונה, וכל מילה היתה אמת לאמיתה. והכל נבע ממידת הענווה המיוחדת שהיתה לו,

תקיפות הלכתית

על אף שהיה רבנו נוח לבריות באופן מיוחד, כשהגיע הדבר לפשרות בהלכה היה לובש ארשת תקיפה ובלתי מתפשרת.

פעם הגיע אליו יהודי חילוני, בבקשה מוזרה... שרבנו יתן לו הכשר והסכמה למכשיר גילוח מיוחד לשימוש ביום טוב. רבנו בתחילה שאל לפרטיו האישיים והתעניין בשלומו. אך משהגיע לעצם העניין ההלכתי, והאיש הפציר ברבנו שייתן הסכמה – הערים עליו רבנו בקולו בחוזקה רבה: "אתה רוצה להפסיק לבלבל את הראש?!". משראה רבנו שהאיש 'נרגע' מבקשתו המוזרה להסכמה למכשיר הגילוח, שוב פנה אליו בחמלה וברוך, ובידידות פטרו לשלום.

בחור מהישיבה סיפר לרבנו שיש לו מכונת גילוח 'כשרה' בהכשר רב פלוני. גער בו רבנו: "האם בכל תחום אתה הולך לפי אותו רב? או שרק בקולות שלו אתה הולך אחריו?".

הוראות כלליות

חברה מסוימת שווקה בטעות חומר רעיל במארז של "סודה לשתיה" וכמעט ארע אסון במשפחה מסוימת, בני המשפחה פנו לרבנו מה עליהם לעשות, נענה להם שיתקשר לחברה ויאיימו שאם הם לא מורידים עד מחר בבוקר את כל המוצרים הללו מהמדפים אזי יפנו למשטרה ואם אכן יסירו לא ימסרו למשטרה. ואכן עד מחר בבוקר לא נותר מוצר אחד כזה בכל ירושלים. התכלית של רבנו לא היתה לתבוע פיצוי אלא לדאוג לציבור שח"ו לא תהא סכנה.

מספרת אשה: "אמא שלי מספרת, שכשהיא הגיעה לגור כאן בארץ מארה"ב, היא שמעה שיש יהודי בשם הרב

נויבירט וכו' והוא לא מגיע לשמחות, כי זה בזבוז זמן.... פעם היא היתה בחתונה של משפחת נויבירט וראתה אותו יושב בצד ומסתכל על דברים לבנים מרובעים... היא קראה לבעלה למחיצה ושאלה אותו מה עושה שם הרב? ענה לה: הוא בודק פרשיות תפילין... איזה רושם גדול זה עשה עליה!

מספרת תלמידה: "כשהגענו לארץ הייתי בכיתה והרב זצ"ל ביקש ממני לאמר את הנוסח של הלכות תרומות ומעשרות, אז הבנות אמרו "היא מאמריקה" נענה להם רבנו "ועכשיו היא בארץ ישראל..."

כ"כ קשה לקח את צרות של אחרים, עד שבשנים האחרונות נאלצה הרבנית תחי' להזהיר את בני ביתה שלא לספר לרבנו דברים מצערים כי הוא לוקח הכל באופן אישי ומודאג מכך מאד.

אשה שהחלו לה צירי לידה ראשוניים רצתה להשתתף בליל הסדר, שאלו את רבנו ואהוא אמר "אם מישהו רוצה מאוד לקיים מצווה עוזרים לו מן השמים לקיים!". ובאמת הצליחה אותה האשה לקיים כהלכתו את כל ליל הסדר ולמחרת ילדה בן!

אשת אחד מתושבי השכונה היתה חולה תקופה, ורבנו היה מתקשר מידי ערש"ק להתעניין היכן הם אוכלים ואם הם מסודרים?

מספרת אלמנה שרבנו העניק לה המון כוחות בזה שמידי ליל שבת היה מבקר אותה.

הכשרות:

פעם ראה רבנו תולעת בתוך תות, ומני אז גדר בעצמו שלא להכניס לביתו תותים מחשש שמא ישל ח"ו באכילת תולעים.

זכרונות מהחברות הרב הגאון רבי יצחק לוי שליט"א:

היה לעצמו מקפיד על זמן דר"ת על אף שלרבים לא היה מורה כן.

פעם בא אליו חסיד מאחת החסידויות המפוארות, ושאל את רבנו שאלה גורלית בעניין רפואי סבוך. רבנו אמר לו שישאל את הרבי שלו, אך החסיד אמר שהוא כבר שאל את הרבי, והרבי הורה לשאול רב גדול. לשאלת החסיד לאיזה רב לפנות, הורה הרבי את שמו של הרב נויבירט...

רבנו נשאל לא אחת על ספרים בהלכות שבת שלכאורה 'מתחרים' עם שמירת שבת כהלכתה. ענה בחום ובשמחה אמיתית: "אדרבה להגדיל תורה ולהאדירה!".

בימים שהיה מגיע לתפילת שחרית בישיבה, היה יורד לאחר התפילה למטבח ומתעניין באכפתיות בכל עובד ועובד, בשלומם ובשלום משפחתו. כמו"כ היה בודק שהעבודה לא מאמצת מידי את העובדים. דוגמא לאכפתיות הבלתי נתפסת: פעם ראה בצל במטבח ושאל: האם הסוג בצל הזה הוא טוב או שהוא קשה לבדיקה מתולעים וא"כ צריך אולי להזמין סוג אחר... משם היה יורד לחדר התחזוקה דופק בדלת ומתעניין בשלומם של איש התחזוקה. אח"כ היה ממשיך לגני הילדים שהקים, ומתעניין אצל הגננות אם הכל בסדר ואם העבודה קשה, ואם המשכורת שולמה בזמן? וכדו'... והכל מתוך דאגה אישית עמוקה ואכפתית.

רבנו מעולם לא ביקש עזרה, אף במצבים שהיה זקוק לעזרה כגון בזקנותו, לא ביקש. תמיד שבאנו ללמוד עמו חברותא והרבנית הגישה שתיה, עמד על כך שקודם אנו נשתה ורק הוא אח"כ.

מעולם לא ביקש ממני לשתות, אלא ביום האחרון שעות ספורות לפני פטירתו, פנה אלי "אפשר בבקשה משהו לשתות?" שאלתי מהו הוא רוצה לשתות והוא ענה "קפה". הכנתי עבורו קפה. ורק אז שמת לב שמשוה מוזר לי... רבנו מעולם לא ביקש שתיה, וכנראה שאם הוא מבקש משמע כלו כל הכוחות ואין לו ברירה...

כששמע שבאחוזת ברכפלד מוקמים בניינים רבי קומות ללא התקנת מעלית שבת כעס מאוד על חוסר ההתחשבות בחולים ובזקקים.

לעצמו היה מחמיר בכל פרט ופרט הלכתי, השתמש בשבת רק בחשמל שבת (גנרטור), ואף יום וסייע בהקמת גנרטור בשכונת בית וגן.

היה מוסר נפש לברכת המזון בכובע וחליפה, ואף בזקנותו כשהיה הדבר לטירחה גדולה הקפיד על כך. ואף כשזקק לעזרה לא הסכים להסתפק בכך שהניחו החליפה על כתפיו אלא טרח מאד להכניס ב' ידיו בתוך השרוולים (יצוין שדעת רבו הגרש"ז שלא סגי בהנחת המעיל על הכתפיים אלא יש להכניס את הידיים בתוך השרוולים).

ולמרות ששימש בישיבות חזקות יותר וחלשות יותר – הרגיש אותו קשר לכל הישיבות ללא הפליה מסוימת.

היה זה עת יצא מביתו לתפילה נתמך ע"י אחד מבני הישיבה, בלי משים דחף את רבנו על הכותל הסמוך, ורבנו נפצע ביד. רבנו שחש לכבודו של בן הישיבה, שחלילה לא ירגיש רגשות אשמה, מיד הסתיר את ידו, כביכול כלום לא קרה... מאוחר יותר נאלצו בני המשפחה להביא את רבנו למרפאה הסמוכה עקב זיהום חמור שעלה במקום הפציעה. הליך ריפוי הפציעה ארך מספר שבועות ובמהלכם כל אימת שרבנו פגש באותו בן ישיבה הסתיר את ידו הפצועה, וכשפעם התנצל על הפציעה אמר רבנו "אה, זה שטויות ממש כלום, לא קרה דבר"...

בתקופות האחרונות כשהיה חלש מאד, על אף שנתמך ע"י מלווהו, ארע לא אחת שמעד והשתטח ארצה, כשהקימו אותו הדבר הראשון שרצה הוא לנקות את הלכלוך מהחליפה... כדי שהרבנית חלילה לא תראה ותבין שהוא נפל. זה היה רבנו, לא חשב על כאביו, מיד חשב על הזולת – שהזולת לא יצטער!

כשהיה נכנס לישיבה, ברוב ענווה, הקפיד להכניס מהכניסה האחורית של בית המדרש ולא מהכניסה הראשית, בכדי שגיגע מיד למקומו והקהל לא יצטרך לעמוד על רגליו.

בשיעורי ההלכה שמסר במקומות שונים, ובפרט בישיבות או בסמינר, לא היה מוסר השיעור מתוך ספר – אלא בעל פה. פעמים רבות לא היה מכין השיעור מראש, אלא מוסר השיעור באופן מידי מתוך זכרונו באשר דברי ההלכה נחקקו במוחו במשך שנים, כמונח בקופסא! במקומות שונים היה שואל רגע לפני השיעור "על מה רצו שידבר", ומיד מוסר בשטף שיעור בנושא הרצוי.

רבנו התייחס לילדי השכונה בחביבות יתירה. מצוי היה לראותו מתעניין בסבלנות אצל ילד קטן "מה שלומך? איך קוראים לרבה' שלך? מה אתה משחק?" וכדו', עד כדי כך שהילדים חשו כלפיו רגשות של חבר זקן שהוא במקרה גם רב... ולא שלרבנו היה זמן מיותר. להיפך, רבנו היה חס על כל רגע, אך הכבוד שהוא העניק לכל אדם באשר הוא עלה על כל דבר...

רבנו החזיק שמצוות 'ושיננתם לבניך' אינה מסתיימת בגיל הילדות, אלא זוהי מצווה שנמשכת בכל גיל ומצב, ומשום כך הקפיד מאד לשמור על קביעות שבועית עם כל אחד מבניו וחתניו, לכל אחד היה עמו חברותא

מזכרונות הגאון רבי ישראל גנס שליט"א,

מראשי ישיבת 'קול תורה' ורב שכונת מטרסדורף ובית וגן בירושלים

בנושא מסויים. חשוב לציין שכל החברות הללו היו קבועות ומסודרות בסדר קפדני ומדויק. כך גם כשהוצרך לעיין בספר מסויים, העדיף מתוך הרגל של שנים, לעיין במהדורה הישנה – שלצורת הדף שלה היה רגיל.

כשהגיע לישיבה לתפילה והקדים במספר דקות, מעולם לא נכנס לבית המדרש אפילו רגע לפני הזמן, ע"מ שלא יבטלו מוקדם מדי מלימודם ויקומו לכבודו...

רבנו הולך ברחוב, זמנו יקר עליו מאד, אך לפתע הוא פוגש אדם פלוני והלה אומר שלום. כאן עוצר רבנו ואינו מסתפק באמירת שלום גרידא אלא בהתעניינות אישית באותו אדם.

פעמים שרבנו חשש שהאיש שבירכו לשלום חושב שהוא מכיר אותו, ואם רבנו לא יזכור אותו, הלה עלול להיפגע, לפיכך רכש לעצמו מומחיות נדירה והיא – לעשות לזולת הרגשה כביכול הוא מכירו שזוכרו, וזאת ע"י שאלות אישיות: אה, שלום מה שלומך? מה אתה עושה היום? וכדו'. עד שהלה סמוך ובטוח שרבנו מכירו וזוכרו...

כשמאן דהוא היה שואל את רבנו לשלום, היה משיב במאור פנים: "כשאני רואה את הרב (כלומר אותך) אני מלא שמחה!". או שהיה עונה "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" ובזקנותו, עת נזקק לרחמי שמים מרובים עקב חולשתו היה מוסיף את הסיפא של הפסוק "והוא יושיענו".

כשהיה מגיע לשמחת נישואין של תלמיד היה מגיע בדיוק בזמן שנקבע, ועד שהחלה החופה היה לומד מתוך ספר משניות מהדורת "ובלכתך בדרך", כשהוא בענוותנותו מסתיר את המשניות מתחת השולחן.

אחד מבני הישיבה ליווה אותו ותמך בו כשהלך לאירועים שונים בשעות הערב, כשחזרו היה אומר באנחת רווחה: "עכשיו נגולה אבן כבדה מעל ליבי – עכשיו אתה יכול ללכת סוף סוף ללמוד!"

הקפיד מאד לפקוד את קברות הוריו שבבני ברק ביום היארצייט, ולא ויתר על כך אף במזג אויר סוער במיוחד. בשנתו האחרונה, כשכבר היה תשוש מאד, נסע עכ"פ לבית הקברות, והרכב עצר בסמיכות מקום לקבר, ושם ישב רבנו ואמר פרקי תהילים.

הקפיד מאד לבקר מפעם לפעם בכותל המערבי, ואף בחודש האחרון לחייו התאמץ והלך לכותל המערבי. אך הקפיד לא להתקרב לכותל יותר מדי.

זכיתי להכירו עוד מתקופת לימודינו יחדיו בישיבת קול תורה, כשהגעתי אליה כבחור, הוא כבר היה אברך מהאריות שבחבורה, אבל התמונה שנחרטה בי מיום הכירי אותו, היא 'לא ימיש מתוך האהלי' - לא הפסיד רגע אחד שלא למד ועסק בתורה. וזכיתי אף ללמוד עמו את הלכות שבת, שהביאו לבסוף את יצירתו המופלאה 'שמירת שבת כהלכתה' שהתפשטה בכל תפוצות ישראל כספר היסוד ללימוד הלכות שבת הלכה ולמעשה.

זכורני כיצד מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שרבי יהושע היה קשור עמו בעבותות אהבה שלא ניתנים לתיאור, ראה כי הוא מקפיד הרבה ללמוד בספרי הלכה, וליבן

עמו הרבה מהלכות השבת שהתעוררו על שולחנו. משהבחין רבי יהושע כי מידי יום ביומו נערמות שאלות רבות וסבוכות שמתעוררות בשל הטכנולוגיה המתקדמת מחד, ובשל הקושי לדמות מילתא למילתא בדברים שנאמרו בספר המשנה ברורה, והחליט כי אולי מן הראוי להוציא ספר הלכה למעשה בעבור אלו שמתקשים לראות כל דבר במשנה ברורה, ומתקשים למצא בדבריו הקד' תשובה מעשית לשאלה המתעוררת מידי שבת בשבתו ודורשת הכרעה מהירה וברורה. מרן הגרש"ז אויערבאך שהיה מורו ורבו המובהק אמר לו, שילמד מסכת שבת עם כל דברי הראשונים והפוסקים,

והוא למד כן ללא הפוגה ג' שנים, ורכש בה שליטה ללא מיצרים.

חלק גדול מאותם עניינים זכיתי ללמוד עמו בחברותא, ומלבד זאת למדתי עמו לא אחת ענייני יו"ד ועוד, ואני יכול להעיד שהוא שלט שליטה מקפת בכל חלקי השו"ע, והמיוחד אצלו היתה הבהירות, שהוא ידע לכתוב את הדברים הלכה ולמעשה.

אומר דבר שאותי הוא הפליא ממש, מתחילת כתיבת הדברים בספרו, הייתי עמו יחד וראיתי את כל הנכתב על ידו, לא היתה אצלו מעולם מחיקה, כל מה שנכתב היה בבהירות מקסימלית בצורה מושלמת, כל מה שנעשה לאחר מכן היה רק להוסיף על הדברים ולהביא פרטים נוספים, אך ההלכות שהעלה על הכתב היו בתכלית הבהירות מרגע כתיבתם ללא כל מחיקה, והיה הדבר לפלא ממשי.

האמת שהוא מאד חשש בתחילה, אמנם הוא היה מחובר מאד להלכה, הוא הנהיג את לימוד ההלכה בישיבה בקול תורה, והיה דבוק במורו ורבו מרן הגרש"י בכל פסיקותיו והכרעותיו ההלכתיות, וגם התעסק ביתר תחומי ההלכה בישיבה בענייני מזוזות ועוד. אך המיוחד בו היה כח הפסק שהוא ניחון בו, הוא יכל לגשת להלכה לפרק את הצדדים שבה לגורמים בהירים ומוחלטים, עד שהיה מגיע בעמלו להלכה המתבקשת בכל דבר וענין. הסיבה שהוא הצליח בספרו כל כך, היא משום שהוא לקח את ספרו הנודע של מרן החפץ חיים שנועד בעיקרו ללמדנים ומבינים בלימוד, והעביר אותו בבהירות מדהימה לעולם המעשה.

עד היום אני זוכר שבעל הדפוס שהדפיס לו בשעתו את הספר שאל אותי, כמי שסייע בעדו וכתב עמו הרבה, מדוע שספר כזה יילך ויקבל תהודה אצל עמך בית ישראל. אמרתי לו בהחלטיות - אני מכיר את האיש היטב ואת העבודה שהוא השקיע בכתיבת הדברים הלכה ולמעשה, והוא עשה דבר שלא היה כמותו, שכיום גם אדם שקשה לו ללמוד את המשנה ברורה ולדעת כל דבר לפרט, מוצא בספר את מבוקשו בדברים המצויים מידי שבת בשבתו.

הייחודיות בספרו שהוא מדבר הלכה למעשה כלשונו בכריכת הספר - הלכה למעשה לבית היהודי, בשים לב לבעיות שהתעוררו בזמנינו. מלבד זאת כל השאלות החדשות שהתעוררו עם הזמן בעקבות הטכנולוגיה החדשה, וכל האופנים שהתעוררו בתקופת הזמן שלאחר המשנה ברורה, את כל זה הוא חיקר בדק וקבע מסמרות שאותם הוא הביא לראשונה לדפוס בצורה קולחת ובהירה מעין כמותה.

אני נזכר שרבי יהושע עצמו אמר לי - אני לא יודע אם יילך, והוא התלבט אם להוציא זאת לאור עולם, אלו היו זמנים שלא היה כל כך קל להדפיס ספרים. אמרתי לו - רבי יהושע תעשה נסיון, ותראה אם הדבר יתקבל בבי מדרשא או לאו.

הוא אכן שמע לעצתי, ותוך חודשיים בלבד מכר כ- 5000 ספרים, והיה הדבר לפלא ממש באותה תקופה, שלא היה כמעט ספר שנמכר בתפוצה כה גדולה בזמן כה קצר. לא אשכח כיצד בא אלי לאחר מכן המפיץ להודות לי על שדירבנתי אותו להוציא זאת לאור עולם, באומרו, שתוך חודשיים הוא הרויח מכך אלפי דולרים, ולא ציפה שהספר יתקבל כל כך בכל בית יהודי בכל רחבי העולם.

מלבד הבחינה של "יהושע נער משרת ד' אשר לא ימיש מתוך האהל", הוא היה שקוע כל כולו בתורה לשמה, בנקיות מוחלטת לשם שמים.

אך הנקודה העיקרית שלו היתה לעניות דעתי - הישרות, ידוע הדבר שרבינו תם חפץ היה לקרא בתחילה לספרו 'עבודת האלוקים', ולבסוף קרא לו בשם 'ספר הישר', באומרו כי בישרות יש הכל. והדברים אף נתבארו היטב בדברי הרמב"ם, שכשהוא מסיים את הלכות שמיטה ויובל, המדבר במעלתם של שבת לוי שנבחרו להיות משרתי ד' בהיכלו, הוא כותב - 'ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם, אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ד' לשרתו ולעובדו לדעה את ד' והלך ישר כמו שעשהו האלקים, הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ד' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים'. ודקדק לומר שהולך 'ישר' כמו שעשהו אלוקים, זוהי המעלה המובחרת ביותר הקיימת בעולם להיות קדש קדשים לד'. זה היה רבי יהושע, הישרות שלו היתה בלתי מצויה.

הכל היה אצלו בישרות, לא היתה מילה שאינה נכונה, וכל מילה היתה אמת לאמתה. והכל נבע ממידת הענווה המיוחדת שהיתה לו, זה היה מדהים לראות כיצד כיבד כל אדם, כמה מפעלי תורה הוא ייסד במו ידיו, ועל כולנה מעולם לא החזיק טיבותא לנפשיה.

הוא גם זכה שבאמצעות ספרו המיוחד הוא פירסם את תורתו ופסקי הלכותיו של מרן הגרש"י בכל העולם, ההתבטלות שלו לרבו הגדול מרן הגרש"י היתה עצומה. וידוע הדבר שאחרי צאת המהדורה הראשונה, כשראה מרן הגרש"י איזה תהודה יש לספר המיוחד, הוא ישב במשך שמונה שנים ועבר כל דבר ודבר מהספר והוסיף את הערותיו ופסיקותיו שהובאו לאחר מכן בכרך ההוספות.

עד היום לא אוכל לשכוח את אותו רגע בו מו"ר מרן הגרש"י זצוק"ל אמר לי באחד הימים בגילוי של שמחה בפנים מאירות "ב"ה היום גמרתי את השמירת שבת כהלכתה", הוא הרגיש שכך הוא גומר לציין ולהאיר את הלכותיו עלי ספר, להוציא דבר נאה ומושלם מתחת ידיו.

מאז היכרותנו, עוד כשהיה אברך צעיר לא היה רגע שראיתי ללא לימוד, וזה היה בכל החיים. למרות שהוא נודע בהיותו עמוד החסד, כשאף היה ברשותו גמ"ח גדול להלוואות, את כל החסד העצום, הוא עשה רק בין הסדרים, הוא היה מלווה ל-30 אנשים בחצי שעה מדוקדקת להפליא, מה שבבנק היה קורה במשך שעות עם עוזרים רבים. אין ספק כי ניתן לומר על פעליו הרבים כי הוא הספיק לעשות ביום מה שאחרים עושים בדרך כלל במשך שבועיים ימים'.

היה לו קשר הדוק עם מרן הגר"י אברמסקי זצוק"ל, שכידוע הוא מעולם לא כתב הסכמה לספרים, ואילו לספרו שמירת שבת כהלכתה הוא נתן הסכמה נלהת, בה כתב עליו - 'אשר זמן רב עסק בחכמה ובתבונה, באסיפת פסקי דינים בהלכות שבת, כדי שלא יכשלו ח"ו בני ישראל בפגיעה בקדושת השבת'.

כל ימיו היה דבוק כתלמיד משרת ד' למורו ורבו מרן הגרש"י, ולאחר פטירתו, היה נכנס בקביעות למרן הגר"י אל ישיבת זצוק"ל, והיה שוטח בפניו שאלותיו וספקותיו, והוא רכש לו כבוד גדול וענה על כל ספקותיו.

מורה הלכה לבנות ישראל

את ידו בתנועת איום ואמר: "גברת כהן, אני אספר לאבא!" כולן צחקו, והיא נרגעה, וענתה את התשובה הנכונה.

פעם אחרת שאל תלמידה האם מותר לה לצאת עם בנה בעגלה ולעבור בשטח בוצי. התלמידה שלא חזרה על השיעור ענתה: "אצלנו לא מטלטלים". המורה חיכה כמה דקות, דפק קלות על השלחן עם עטו, ורק אז ענה: "חומרות – בבית!"

היה לו חוש הומור עדין, והשתמש בו לאסוף את הבנות לריכוז והקשבה.

אם שלח בת לסדר איזה ענין באמצע השיעור, היה מקפיד לא להתקדם בחומר עד ששבה.

הגלויות שהיה שולח לתלמידותיו היו לשם דבר. כל תלמידה התכבדה להזמינו לחתונתה. כשקיבל את ההזמנה בירך ואיחל מכל הלב, וחיפש מיד כתובת. קרה לפעמים שעל ההזמנה לא היתה מצוינת כתובת, והתלמידה כבר עזבה את המקום, הוא היה רץ אחריה ולא מוותר: "תלמידתי, לא השארת כתובת!"

הענוה שלו גרמה לבנות להעריך אותו, הוא לא החזיק מעצמו כלום, והפשטות שלו קנתה אותן.

הוא היה חביב וקרוב בלי שום ביטויי קרבה ואיסורים. היתה לו דרך מיוחדת לפנות, לדוגמא: "בת כהן – מה אומרת?" מורס מעם ונתן הרגשה של שווה בין שווים.

בהפסקות הבנות היו ניגשות לשאול שאלות הלכתיות ושאלות אישיות, הדרכה לשידוכים ועוד. אף פעם הוא לא דחה בת מחוסר פנאי. גם ההפסקה היתה קודש לבנות, בדרך כלל הוא לא הספיק להגיע לחדר מורים עד לצלצול. אך שום דבר לא מנע ממנו להיות בזמן בשיעור הבא.

הרב נויבירט כרכז דינים ומורה הוראה בצוות

גב' ש. מורה לדינים מספרת כיצד הגיעה לעבודה בצוות עם הרב נויבירט זצ"ל:

הגעתי מגייטסהד, הרגשתי חסרת סיכוי לקבל משרה בהוראה, השוק היה רווי ביותר. היה לי מקצוע מסוים שהצלחתי בו מאד, ובארץ הוא נחשב למבוקש. אך תמיד חפצתי להתקדם אל הקודש. ביקשתי בהנהלת בעברית מרובה בשגיאות, הפנו אותי לרב נויבירט, שריכז את מקצועות הדינים. קבעו לי ראיון, הכנתי את ההמלצה מחו"ל, וחשבתי שעלי להתכונן, אך לא ידעתי למה? באיזה חומר אתמקד?! הגעתי לחדר מורים, והרב התחיל לדבר אתי לא כשופט שזימן אותי למשפט אלא כאדם שמתעניין בחיים אחרים ורחוקים. הוא שאל אותי על אופן הלימוד בגייטסהד ועל החומר הנלמד. בסוף השיחה הוא אמר "תודה רבה". על מה? בחו"ל הייתי רגילה שמודים על טובה. תודה על הפגישה הנעימה. יצאתי בהרגשה טובה. ולאחר זמן נמסר ע"י המרכזת שהרב נויבירט התפעל מלימוד הדינים בגייטסהד, ולדעתו לומדים שם טוב יותר.

במשך שנים רבות שימש הרב נויבירט זצ"ל כמורה ההלכה בפני בנות ישראל בסמינר החדש בירושלים. ביד אומנת, בחכמה ובתבונה המיוחדת לו – ניווט, הדריך וכיוון אותן בשערי ההלכות המצוינות.

בשורות אחדות נביא רשימות וזיכרונות מתלמידות שהושפעו מדמותו במהלך השנים:

תלמידות מספרות כיצד היה נכנס לשיעור בחיוך ובבוקר טוב חמים, ושניה וחצי אחר כך הוא כבר היה עמוק בתוך השיעור. אהבנו את השיעורים שלו גם בגלל שהם התחילו בזמן והסתיימו בזמן.

את שיעור דינים הראשון אי אפשר לשכוח. הרב נויבירט היה הולך מן קצה האחד של הכיתה לקצה השני באיטיות, תוך כדי אמירה: כל מי שלא לומד הלכות שבת, כל מי שלא לומד הלכות שבת, כל מי שלא לומד הלכות שבת... ואז הוא נעצר, וכל הבנות עצרו את נשימתן ביחד אתו: מובטח לו שהוא יחלל שבת!!

האימה והרעדה שנראתה על פניו בשעה שהוציא את המציאות של חילול שבת היתה נוראה, וחילחלה בלבנו עמוק. צורת העברת החומר היתה מופלאה. הסדר מופתי: הוא היה מסכם את החומר: א. ב. ג. א 123 סעיף 1 צדי העץ וכו'.

תלמידה מספרת שלאחר נישואיה חמותה שהיתה מורה לדינים במשך 20 שנה בבני ברק, החליפה את מחברותיה המושקעות במחברות של כלתה, כי הסדר של הרב נויבירט היה שווה יותר.

לאחר שלימד את החומר בצורה נהירה וברורה, בחר שם מהיומן ואמר: "אם זהבה כהן בעוד שנה תרצה להרביץ לילד שלה בשבת, תצא לחצר ותראה ענף שנשר היום מן העץ, זהבה, זה רעיון טוב להשתמש בו ולרומס אותו לצורך מצות חינוך ילדים. מותר לה להרים אותו?"

כשהיו תלמידות מתקשות, הוא הוביל אותן בכבוד מופלא לענות את התשובה הנכונה. תשובה נוספת לשאלה שגויה: "ענית נכון מאד, אבל לא לשאלה שנשאלה".

כל חומר הלימודים היה למעשה, עם הרבה דוגמאות חיות ומעניינות. הוא מאד השתדל לא להתפלסף עם ריבוי שיטות, דבר שאחרים נופלים בזה, כי מאד נעים לפרט ידע בהלכה ע"י ריבוי המחלוקות, אך הוא רק ציין בעדינות שיש מחלוקת, אבל פסק מיד מה על הבנות לעשות.

אם בנות ספרו שטעו בהלכה או שלא שמעו על הלכה זו, אמר: "זה קורה במשפחות הכי טובות!"

הוא שאל – "איך תכניי כוס תה?" אם התשובה היתה שגויה, אמר: "אני לא אוכל לשתות אצלך, אבל אם תעשי כך וכך אני אוכל לבוא לשתות". או שהיה עונה לפעמים: "מותר, במוצאי שבת!" או: "בעז"ה תהיי בקרוב אמא ותרצי לחמם אוכל לתינוק, כיצד?"

פעם בחן בת לאברך מוכר מבית וגן, אך היא נבהלה מאד מהמעמד ולא הצליחה לענות תשובה. הוא הרים

היום המשפט הזה מדהים אותי! רכז לדינים שמשקיע את כל כולו למקצוע, ויש לו מפעל של אלפי תלמידות, הודה בכך שיש מקום טוב יותר! אובייקטיביות לשמה! הרב נויבירט תמיד היה נכון לשמוע והיה לו רצון להתקדם ולקדם את הבנות. הוא שקל בכובד ראש כל הצעה ושיטה.

בחדר המורים ישבו מורים נוספים. בכל פעם שנכנסתי הוא היה מפנה את שאלתי לכולם, אח"כ ענה את התשובות בעצמו בעונה ובפשטות אופיינית.

אף פעם לא יצאתי בהרגשה שהשאלה טפשית או מובנת מאליה מהחומר שנלמד. הוא היה מכבד את עצם השאלה שהתאמץ השואל לשאול, פתח את המשנה ברורה, מצא בזריזות, וענה תשובה ברורה. הנה זה כתוב – אם זה כתוב סימן שזו שאלה טובה, שכבר חשבו עליה הגדולים.

מורה אחרת מציינת את ההרגשה הטובה שקיבלה כששאלה שאלות, ממש שווה בין שוים – אף פעם הוא לא הפנה אותה אל ספרו, למרות שהתשובות היו כתובות שם, אלא ענה בסבלנות ובפרוט.

פעם הוגש לו שכתב ע"י מורה לבדיקה לפני החלוקה לבנות, הוא כתב: "בסדר גמור, יג. נויבירט", בפשטות.

ההליכה הצנועה בצד המסדרון עדיין עומדת חיה בעיני כולן. הוא היה מגיע לכיתה ומתחיל ללמד בשקט. מי שרצתה לשמוע – היתה צריכה לשתוק! אחת המורות היתה נזעקת לעזרתו ומעירה לבנות לזוז לכבודו. אך הוא במעט כעס והרבה ביטול עצמי היה מניף את ידו ושואל מה אני רוצה.

באסיפות המורות שקיים למורות לדינים הוא היה מאד ענייני, לא שאל מי נעדרה ומדוע.

היה לו מנהג להיכנס לשיעורים פעם בשנה. למורות הוותיקות הוא התנצל שבעצם הן כבר יודעות איך לנהל שיעור דינים אך מחובתו להשוות בין המורות, הוא היה נכנס בשקט ויוצא בשקט.. א"כ המורות באו לחדר המורים וקבלו מילה טובה, ואח"כ מספק על נקודה מסויימת הטעונה שיפור בצורה של: "אני הייתי עושה כך... בשיתוף ולא בכפיה. וכמובן לא בהתקפה.

כשמורה אחת זלזלה היה מקום להפסיק לתת לה ללמד דינים - הרגישות והנחישות של הרב נראו בשיא תפארתם – מצד אחד לימוד הדינים חשוב ואסור לחטוא בנושא. מצד שני יש להיזהר לא לפגוע. הרב נויבירט סידר את הענין בצורה מופלאה. הוא דאג לה למקצוע אחד וכיבד אותה מאד.

כרב, הביאו אותו לשבת בכנסים שונים כדי לכבד את המעמד. הרב נויבירט היה ראש וראשון לכל דבר. הוא ישב בכנסים השונים כשהספר על הברכיים, כולם ידעו שאם הרב נויבירט צריך להיות אז הוא נמצא. מוסר העבודה שלו היה משהו בלתי רגיל. כל אחד אחר היה פוטר את עצמו אך הוא למרות העיסוקים הרבים ניצב. הוא גם דאג שכל אחד אחר יכובד לפניו באסיפות והספדים. אך הרצון לכבד את האחר היה אמיתי וכן.

מחנכת בסמינר התייעצה איתו בכל מיני עניינים שונים ובעיות בתלמידות ובמשפחותיהם. וההתפעלות הגדולה שללה היא שאף אחד לא ידע על כך, מלבד

האנשים שמעורבים בדבר. הרב נויבירט הכיר משפחות רבות, צרות רבות והתמודדויות אך שום דבר לא דלף. החפץ חיים כותב שלגבי שיתוף רבו בלשוה"ר לתועלת – "ואם רבו אינו צנוע". לא הבנתי איך יכול להיות שהרב לא צנוע, כי הכרתי את הרב נויבירט ואת היראת שמים שלו, שעם כל הגמילות חסדים מי שלא היה אמור לדעת לצורך הענין – לא ידע.

פעם קיבלתי מכתב ממנו בו הוא מסביר לי מה לעשות עם תלמידה מסויימת. אני הבנתי היטב את כוונתו, אך אף אחד אחר מלבדי לא יכול היה לפענח את הכתוב. שום שם או כתובת לא היו מצויינים במכתב, רק מי שצריך להבין – יבין.

מבחן גמר על כל השנים היה מתבצע בסיום הסמינר על ידו. הוא ישב בחדר ומולו סלסלה עם שאלות. כל אחת בתורה הרימה 5 שאלות, אך הרבה בנות התקשו, ואני מאד ריחמתי עליהן. ניגשתי אליו וטענתי לפניו שנדמה לי שהבחינה לא הוגנת והבנות יוצאות בוכות ומאוכזבות. הוא שמע וחשב רגע, ואז הוא שיתף אותי בקושי שלו לבדוק כמוות גדולות של מבחנים. אז הציע מיד שהמורה גם תהא נוכחת במבחן, ותתן ציון לתלמידות שלה. 2/3 מהציון יהיו שלה, והשליש האחרון יושלך ידע במבחן בע"פ. באופן כללי, אני חושבת שהוא הצליח בתפקידו, כי היתה לו יכולת להאציל סמכויות ללא פחד, הרבה אימון והדרכה.

גב' מ' מספרת שיום אחד הוא קרא לכ-3 מורות וביקש מהן ללמד דינים. הן התנגדו, עד אז הן היו רגילות שבסמינר רק רבנים מלמדים דינים, ומי הן ומה הן? "אנו פוחדות!" הן אמרו. "וכי אתן חושבות שאבחר מורות שלא מפחדות?" הפחד רק מאמת יותר את ההתאמה לשליחות הקדושה!" והסביר שלרבנים אמנם יש ידע, אך חסרה להם הסמכות שיש למורות, ולכן הם תדאגנה לסמכות והוא ידאג לידע. וכך היה, הרב נויבירט הבטיח וקיים עד הסוף.

כל שבוע הוא לימד שיעור דינים שממנו הכינו המורות שלושה שיעורים. הכל היה ברור ופשוט עד שכן התחילו להאמין שללמד דינים זה לא כל כך מסודר. אך כשהגיעו הביתה וסיפרו מה למדו, התפעלו התלמידי חכמים שבבית מהאמנות לפרוס את ההלכה המוסברת ממש כשולחן ערוך, הם התפעלות מהידע ומהרקע וכן מהפשטות הסופית.

מורה שהחליטה בשלב כלשהו לעזוב את הסמינר לטובת סמינר אחר, מספרת כיצד הוא התחנן אליה שתחשוב על הצעד לחזור, שוב ושוב הוא ביקש, אבל ברגע שהבין שאנו החלטיים בדעתנו להישאר, הוא הפסיק לדבר על הנושא, חזר לידידותיות הישנה, ענה לטלפונים שהרמתי לפני חגים באדיבות, והתעניין על מקום העבודה השני, כיצד אני מסתדרת ומה אני מלמדת, כאילו לא קרה דבר.

לרב נויבירט היה מאד חשוב שהבנות תדענה את ההלכות כראוי. יום אחד ניגשה מורה לדינים לשאול אותו על גומית הצמה, האם מותר להורידה כדי שהצמה תפרם בעצמה? וציינו שהבנות אמרו לה שהרב נויבירט התיר. והוא כל כך נבהל עד כדי כך שהיא לא העזה לספר לו שוב דברים כאלה. היא היתה רק שואלת בעדינות בלי לציין מה בנות אמרו שהוא אמר...

דבריהם הן זכרונם

דברי חיזוק באמונה ובטחון ובקדושת השבת

שנכתבו על ידי הרב זצ"ל בשעת חירום (חורף תשנ"א).

בס"ד. י"ב אדר תשנ"א.

בעת כתיבת שורות אלה, אנחנו מתפללים לה' יתברך: "אלוקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט קל. כי הנה אויבך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש.. אמרו לכו ונכחדים מגוי לא יזכר שם ישראל עוד... מלא פניהם קלון ויבקשו שמך ה'. יבשו ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו. וידעו כי אתה שמך ה' לבדך עליון על כל הארץ".

והנה מצאנו בדברי הימים ב, כ: ויהי אחרי כן באו בני מואב ובני עמון ועמהן מהעמונים על יהושפט למלחמה... וירא ויתן יהושפט את פניו לדרוש לה' ויקרא צום על כל יהודה... לא לכם להלחם בזאת, התיצבו עמדו וראו את ישועת ה' עם יהודה וירושלם, אל תיראו ואל תחתו, מחר צאו לפניכם וה' עמכם... האמינו בה' אלוקיכם ותאמנו, האמינו בנביאיו והצליחו... ויעמדו בני עמון ומואב על יושבי הר שעיר להחרים ולהשמיד וככלותם ביושבי שעיר עזרו איש ברעהו למשחית. ע"ש רש"י - הסיבן הקב"ה זה אל זה להשחיתם עד כלותם עד שנפלו הפגרים לארץ לאין פליטה. וע"ש במצודות דוד - על יושבי הר שעיר: כי חשבו שבני המארב הם מאנשיהם. ביושבי שעיר: להשמיד את כולם. עזרו איש ברעהו: האחד עזר את חברו להיות משחית את הבא כנגדו להלחם בו, ואחר זה בא אחר לעזור לאחד מהם להשחית את השני, וכן היה הולך וחוזר על כלותם.

עת צרה היא ליעקב ועינינו לשמים עד שיחננו. מה עלינו לעשות - "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך (בלי י' - לשון יחיד - מחנה ישראל) להצילך ולתת איביך לפניך, והיה מחנך (עם י' - לשון רבים - מחנה של כל אחד שלו) קדוש". תנאי להשכנת העזרה האלוקית בשעת מלחמה - "והיה מחנך קדוש". לא יאוש, ח"ו לעשות מעשים בלי מחשבה תחילה, אלא מתוך מחשבה שה' אלקינו בקרבנו ואי"ה - "וגאלו מיד חזק ממנו".

וכאן עלינו להוסיף מחשבות בעניני השגחת הבורא. עכשיו שלא כמו בכל המלחמות הקודמות שהיו בגבול ארץ ישראל, בהם היה עלינו להלחם לבד, ולכן היה מקום להכשל חלילה במחשבת "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". לא כן היום שעם ישראל עומד מרחוק, ורואה את יד ההשגחה - "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", והרי במרחק של אלף קילומטר ה' ית' נלחם בידי שלוחיו למען עם ישראל. מלאכתם נעשית ע"י אחרים. ה' ית' מראה לנו כי לא אנחנו מנהיגים את העולם, כי אפי' הטילים נגד הטילים לא אנחנו שולחים, אלא רק הגויים מבחוץ. וכה מביא ה"מחנה ישראל" מבעל הח"ח (פרק לט, לפי כמה דפוסים) - ויזהר מאד שלא יחשוב בלבו בעת צאתו למלחמה, הלא גבורים אנו ואנשי חיל ומלחמה. רק ישים עיקר מעוזו בה' ויבטח בו כי הוא יעזרנו. וכמו שכתוב (תהלים קמז, י-יא) "לא גבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה. רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו". להורות לנו, שלא רק אם עד עתה היה מכלל אנשים יראי ה' ומקיימי מצותיו, בודאי עין ה' עליהם להצילם מן המות, וכמו שאמרו חז"ל, שאפילו בשביל קריאת שמע שחרית וערבית בלבד, נצולים, אלא אפילו אם עד עתה לא היה מכלל כת יראי ה' בשלמות, אף על פי כן אל יתייאש עצמו מן הרחמים ויבטח בה' ויחל לחסדו שהוא מתחסד עם הבוטחים בו, וכמו שכתוב (תהלים לב, י) רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו", ולפי גודל הבטחון - כן הוא גודל ההצלחה. ומוסיף ה"מחנה ישראל" דברי הזוהר (בלשון הקודש) בפרשת וארא (פרשת השבוע שבה התחילה המלחמה) "בטחו בה' עדי עד" (ישעיה כו, ד) כל ימיו של בן-אדם צריך להתחזק בהקב"ה, ומי שמחזק בטחונו כמו שצריך - לא יוכלו לעשות לו רע כל בני אדם...

תושבי הארץ שרויים בפחד, ואינם יודעים מה יקרה¹ במשך השבת, ואם אין רדיו דלוק אין אפשרות להאזין להודעות מטעם הג"א. ואולם מי שנשאר בביתו והוא דרוך לשמוע את האזעקה, נכנס למקלט או לחדר אטום (וכפי שרשות הג"א אומרים חדר אטום מסוגל להציל בדיוק כמו לבישת מסכת הגז, וראה להלן סעיף יא), אין הוא צריך להודעות נוספות.

אבל מצאנו בהלכה², מותר להדליק נר לצורך היולדת, גם אם היא סומא, והמילדת מצדה יכולה לעשות את עבודתה בחושך, מכל מקום התירו (וגם במקום שאפשר להערים עליה שהדליקו את הנר, מ"מ מותר להדליקו), כיון שדעתה של היולדת מיושבת, אם היא יודעת שגר דלוק ובקלות ניתן לשים לב עליה לצרכיה. ולכאורה, מי שהוא מודאג מאד אם אינו יודע אילו הוראות משדרים ברדיו לצורך הגנת האדם, יש מקום להתיר להשאיר דלוק את מקלט הרדיו, וכמובן בקול נמוך מאד. ובשעת הצורך אף מותר להגביה את קולו, ואם אפשר יעשה זאת בשינוי (ויכניס הרדיו לתוך ארון או יכסהו בשמיכה כדי שלא ישמע קול הרדיו, ולעת הצורך לפתוח את דלת הארון או להסיר את השמיכה)³.

¹ קרי ביה יקרא, עם א' (ר"ל ה' ית'), דאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר "מה' מצעדי גבר ואדם מה יבין דרכו", הולין ז.ב.

² סי' של סע' א.

³ מפי הגרש"ז אויערבך שליט"א.

ויש לדעת כי כל ההיתר הזה נאמר אך ורק לשמוע את ההוראות שניתנות דרך הרדיו, וח"ו לא לשמוע לחדשות, כי אין לזה כל היתר.

ומה טוב יעשה האדם שיכין מבעוד יום את כל צרכיו האפשריים שלא יצטרך ח"ו להגיע למצב כזה. והרי שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת... מלאך טוב אומר יהיה רצון שתהא לשבת אחרת כך...⁴ ואלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין⁵. ואם משמרים את השבת כראוי אפילו יום אחד, בן דוד בא⁶. ובעת שהאדם שומר את השבת, הוא גוזר גזירה והקב"ה מקיימה... ולא עוד אלא כל מה שאוכל בעולם הזה אינו אלא מן הפירות, אבל הקרן קיימת לעולם הבא⁷.

לעומת זה יש לו לאדם להשתדל להדליק נרות שבת ולקבל שבת בזמן, ולא יאחר, לשמור שבת כהלכתה על כל כלליה ופרטיה, ולקבל על עצמו שגם להבא יעשה כן בלי נדר.

והנה האדם הזה הבוטח בה', אין מן הראוי שיפעל בביתו מקלט-רדיו בשבת. ויש להוסיף, שעם שמירת שבת כהלכתה ומבלי פתיחת הרדיו, הרי חוס השבת שומר על האדם, וח"ו שלא יהיה "אשר קרד"⁸, ומבואר ברש"י על המקום: שלשון קור וחום, צננך והפשיך מרתיחתך שהיו כל האומות יראים להלחם בך ובא זה והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אע"פ שנכוה, הקרה אותה בפני אחרים.

ויה"ר שבזכות שמירת שבת נזכה לגאולה שלמה בקרוב. הכואב את כאב השבת

יהושע י. נויבירט

הצוואה

"למען אשר יצוה את בניו ואת אחרייו ושמרו דרך השם"

אל תאמרו ב"קל מלא רחמים" רק "בעבור שמתפללים", או אחרי שכבר נתתם את הכסף לצדקה, מחשש שמא תשכחו ולא יהיה ח"ו לעילוי הנשמה.

וכעת אני בבקשה גדולה אליכם, ילדים וילדות, חתנים וכלות, אנא תשמרו על שלמות המשפחה, תכבדו אחד את השני, הוו למשפחה אחת גדולה.

תעזבו את כל השטויות של עוה"ז, תהיו שקדנים בתורה, להבין ולהשכיל, לחדש ולכתוב, ובזה תמשיכו לקיים מצות כיבוד אב ואם. לא לעמוד על מקום אחד יותר מדאי, לעיין בו ללא כל תועלת, אלא לחזור ולחזור על סוגיות הגמרא, אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. גם בבין – הזמנים, הגם שיש לשאוף לכוחות חדשים, אבל אל תשכחו את ה' אלוהיכם, קביעת עתים לתורה, תפילה בציבור (ולבוא לתפילה בזמן, שח"ו לא יצא חילול השם).

עשו לכם רב והסתלקו מן הספקות, לא סתם להחמיר או להקל, אלא הכל עם שיקול הדעת.

הזהרו מאד בחינוך הבנים והבנות, כי כל העמל (וירא את עמלנו – אלו הבנים) שיגע ועמל האדם במשך ימי חייו עיקר תכליתו ותקותו אלו הבנים, שיעמיד בעוה"ז דור ישרים זרע ברך זרע אנשים טובים עם אלוהים ועם אנשים, וזה חלקו מכל עמלו בעולם הזה. השתדלו ותתאמצו לזווג ולהשיא את בניכם ואת בנותיכם סמוך לפרקם בכל היכולת והזריזות, למשפחה הגונה וכשרה.

התרחקו כמטחוו קשת מכל דבר רע, רע לשמים ורע לבריות, תפקחו עיניכם על ילדיכם היקרים, הן הזכרים והן הנקבות שלא יתפסו בקריאת ספרים ועיתונים שאינם לפי רוח התורה, ובזה תצילו אותם מבאר שחת.

תתאמצו ותתרגלו להתפלל לה' ית' בכל עת ובכל שעה, על כל דבר ודבר ועל כל ענין. תרגילו את בניכם ואת בנותיכם לברך ברכה בכוונת הלב, בכל דרך שהיא, וממילא הברכה חלה בביתכם.

היזהרו מהלוואות, כי לוח רשע ולא ישלם, ותסתפקו במועט, אל תקבלו כל ערבות, כי מי יודע אם יש לכם לשלם, והאם הלווה לא רוצה להכשיל אתכם.

⁴ שבת קיט ב.

⁵ שם קיח ב.

⁶ שמות רבה כה.

⁷ שם.

⁸ דברים כה יח.

לא בא עדיין כבושם הזה

ביאורי סוגיות עמוקות
בש"ס, ובירורי ענינים
נכבדים בהלכה
מעוטר בהסכמותיהם
הנלהבות של גדולי
הדור שליט"א

אני מכירו שנים רבות מפי
כתבם... ואני נהנה ממנו...
(מתוך הסכמתו הנדירה של
מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א)

ביאורי סוגיות בענינים
שונים בעומק העיון
ובהבנה ישרה... דברים
נחמדים, וניכר שעמל
בתורה ובודאי יצא
מתח"י דבר נאה לזכות
את הרבים... שיחו מלא
חדש וערב, ומוסיף והולך
בבקיאות בתוך הענין
עצמו... נושא ונותן עמנו
בדברי הלכה ושכלו זך
וישר, וקולע אל אמיתה
של תורה בסייעתא
דשמיא... (מתוך הסכמת
הרבנים הגאונים שליט"א)

מה היתה תקנתו ועצתו של
בעל טהרת מים זל"ה,
בטבילה לחולה שאסרו
הרופאים שיגיעו מים
לראש, ומה היתה הוראת
מרן החזו"א זל"ה במכתב
שהריץ לבעלי המעשה.

(נטע רענן עמ' רע"ט - של"ב)

פרי הפסיפלורא מה
מברכים עליו, והאם
נוהג בו דין ערלה, וכיצד
יש לנהוג בהם למעשה.
[דברי הגר"ח קניבסקי שליט"א, הגר"י
ברטלר שליט"א, הגר"נ קופשיץ שליט"א,
הגר"מ בו"אר שליט"א]

(נטע רענן עמ' קס"ג - קפ"א)

מה היתה סדר נט"י של
מרן החזו"א זל"ה
לסעודת ליל שבת אחר
קידוש, ומה היתה פשר
הנהגתו בזה [עדות מרן הקה"י
זל"ה, הגר"ד פרנקל זל"ה, יבלחט"א
הגר"ח קניבסקי שליט"א, הגר"י ברטלר
שליט"א, תלמידי מרן זל"ה]

(נטע רענן עמ' של"ג - של"ה)

הסיר קדירת החמין
בליל שבת מה יעשה,
לענין חזרה, ולענין
ברכה ראשונה עליהם.
[דברי הגרש"ז אויערבאך זל"ה, הגר"מ
בראנסדופער זל"ה, הגר"נ קופשיץ
שליט"א, ומו"מ מדבריהם]

(נטע רענן עמ' נ"ד - נ"ז)

הבא ברכה זו אל ביתך • את הספר ניתן להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ
או אצל המחבר: משפ' לוי בן איש חי 60 בית שמש. טלפון: 052-7620061

אלפי יעדים, נתיב אחד!

נתיב מדיה - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!

אלפי בתי כנסת
נהנים כל שבוע
מחלוקת עלוני השבת
בצורה הטובה
והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון.

☎ **074-703-5009**

נתיב מדיה

פרסום | הפצה | הפקות | יחסי ציבור

ניתן להשיג את ה"אוסף גליונות" בימי חמישי בהיכלי התורה כדלהלן:

בני ברק:

כולל "פוניבז"
כולל "בית הלל"
כולל שע"י ביהכ"ס הגדול
ישיבת "אורחות תורה"
ישיבת "בית מדרש עליון"
בית הכנסת "נחלת משה"
בית הכנסת "רמת אלחנן"
בית הכנסת "משכנות יעקב"
בית הכנסת "נאות יוסף"

פתח תקוה:

ישיבת "נחלת דוד"
ישיבת "לומזא"
בית הכנסת "אהל אברהם" גני הדר

חיפה:

ישיבת "נחלת הלויים" נווה שאנן
ישיבת "תפארת ישראל" שכונת הדר
בית הכנסת "מקלט" נווה שאנן
בית הכנסת "צא"י" שכונת הדר
בית הכנסת "נדבורנא" שכונת הדר

רכסים:

בית המדרש "בית יצחק" גבעה ב'
בית הכנסת "שבת אחים" גבעה ב'

רחובות:

בית הכנסת "כולל בר שאול"

תל אביב:

מלון דבורה רח' בו יהודה 87 קומה ב'

תל ציון:

בית הכנסת "אבי עזרי"

מודיעין עילית:

ישיבת "מיר"
כולל "עטרת שלמה"
כולל "יששכר באהלך"
כולל "כתר תורה" (הרב אברמוב)
כולל "מגדל עוז" (הרב אתרוג)
בית הכנסת "חניכי הישיבות" רשב"י
בית הכנסת "משכן תורה" ברכפלד
בית הכנסת "אהל תורה" יהודה הנשיא
בית הכנסת "קהילת רבי עקיבא"
בית הכנסת "שיח יצחק" קרית ספר
בית הכנסת "היכל יצחק" קרית ספר
בית הכנסת "חסד לאברהם"
בית הכנסת "אהל אברהם"
בית הכנסת "נאות הפסגה" המרכזי

בית שמש:

ישיבת "אור לישרים"
בית הכנסת "היכל אברהם" קריה
בית הכנסת "לב אליהו" רמה א'
בית הכנסת "אהבת תורה" רמה ג'

באר יעקב:

ישיבת "באר יעקב"
בית הכנסת "הכולל"

אשדוד:

כולל "עטרת צבי" רובע ז'
שטיבלאך "קהל חסידים" רובע ז'

נתיבות:

בית המדרש "משכן התורה"
בית הכנסת "בוכריס"

אופקים:

בית הכנסת "קויתי השם"

ירושלים:

ישיבת "מיר"
ישיבת "חברון" גבעת מרדכי
ישיבת "אהבת שלום"
ישיבת "הר"ן" – רמות ד'
בית הכנסת "מנחת שלמה" בית וגן
בית הכנסת "חניכי הישיבות" נוה יעקב
בית הכנסת "אהל יוסף" רמת שלמה
בית הכנסת "המרכזי" רמת שלמה
בית הכנסת "יחי ראובן" גבעת שאול
בית הכנסת "ברכת יוסף" גבעת שאול
בית הכנסת "משכן באב"ד" גבעת שאול
בית הכנסת "זופניק" גבעת שאול
בית הכנסת "אמרי שפר" הר נוף
בית הכנסת "בוסטון" הר נוף
בית הכנסת "ויז'ניץ" הר נוף
בית הכנסת "קהילת בני תורה" הר נוף
בית הכנסת "היכל אפרים" רמות א'
בית הכנסת "שערי תבונה" רמות א'
בית הכנסת "משכן שרגא" רמות א'
בית הכנסת "שומרי החומות" רמות ד'
בית הכנסת "חניכי הישיבות" רמות ד'
בית הכנסת "אהל יוסף" רמות
בית הכנסת "מנין אברכים" רמות
בית הכנסת "כנסת יהודה" סהנ"מ
בית הכנסת "בני הישיבות" סהנ"מ

אלעד:

ישיבת "תורה בתפארתה"

גבעת זאב החדשה:

בית הכנסת "בית אליהו"

ביתר עילית:

חנות "ספרית ביתר" אלעזר המודעי 11
בית הכנסת "ישיבת הר"ן" זוועהיל 2
בית הכנסת "בני הישיבות" גבעה B

דרושים בהתנדבות מפיצים מידי שבוע לנקודות חדשות.

המעוניין יצור קשר במייל: 9518479@gmail.com

נתן פלדמן
02-6504055

האוסף של צוף

הוצאת לאור
צוף

שערי הזבח
זבחים
מאת הר"ג יצחק חיים שפרונג שליט"א
בני ברק

אבן חן
שבת - מלאכת מושבת
מאת הר"ג חננאל הכהן שמש שליט"א
ירושלים

עזר מקודש
זבחים - פרק המזבח מקדש
מאת הר"ג עזריאל שלמה יעקובוביץ שליט"א
ירושלים

מנחת חיים
שבת
מאת הר"ג אליעזר רוט שליט"א
בני ברק

מעיל ישע
ביאורים וחיידים על מסכת מעילה
מאת הר"ג ישעיה שיינברג שליט"א
ביתר עילית